

դրամատուրգիա

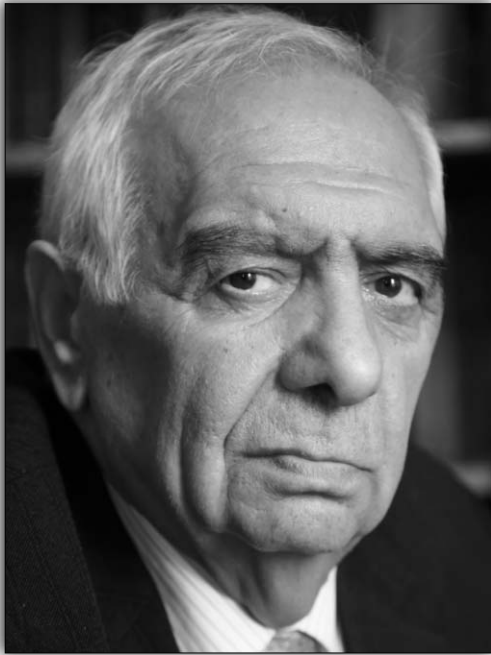
գրական-գեղարվեստական հանդես

52 ²⁰¹⁸ 53

ՊԻԵՄՆԵՐ

Ռուբեն ՄԱՐՈՒԽՅԱՆ	2	ԼԱՎՈՒԹՅՈՒՆ ԱՐԱ, ՋՈՒՐԸ ԳՑԻՐ
Խաչիկ ՉԱԼԻԿՅԱՆ	18	ԵՎԱՅԼՆ... կամ ճԵՐՄԱԿ ՔԱՌԱԿՈՒՄԻ
Կարինե ԽՈԳԻԿՅԱՆ	42	ՊԱԹ(ուրգիկ) ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ
Գուրգեն ԽԱՆՉՅԱՆ	64	ԿՈԼԻՉԵՅ 21
Լիա ԻՎԱՆՅԱՆ	86	ՉԱԽՈՐԳ ԱՍՊԵՏԻ ՏԽՈՒՐ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ
Էդվարդ ՄԻԼԻՏՈՆՅԱՆ	116	ՀԵՏԱԽՈՒԹՎՈՂ ԾԱՂԻԿԸ
Սմբատ ԲՈՒՆԻԱԹՅԱՆ	130	ԵՐՋԱՆԿՈՒԹՅԱՆ ԵՐԿՈՒ ԺԱՄԸ

ՄԵՐ ՀԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ՀԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ՀԵՂԻՆԱԿԸ



**Ռուբեն
ՄԱՐՈՒԽՅԱՆ**

*Այս թատերգությունը աշխարհի ամենամեծ, ամենահանճարեղ,
ամենահիմաստուն ու ամենամարդասեր գրողին՝ Հովհաննես
Թումանյանին պաշտելով եւ գրել,
գրել եւ նրա ստեղծագործության մոտիվներով:
Սիրելի ռեժիսոր, սիրելի երաժիշտ ու նկարիչ, սիրելի դերասաններ,
ներեք, եթե որևէ բան այնպես չէ: Իսկ եթե բեմադրելու լինեք այս պիեսը,
մի կարևոր բան մեկընդմիջտ հիշեք. մեր Հայրենիքից գեղեցիկ երկիր ոչ մի
տեղ չկա ու մենք նրա ծառան ենք, նրա տերն ու պաշտպանը...*

ԼԱՎՈՒԹՅՈՒՆ ԱՐԱ, ՁՈՒՐԸ ԳՑԻՐ

(Հեքիաթ-պիես երկու գործողությամբ՝
Հովհաննես Թումանյանի «ԽՈՍՈՂ ՉՈՒԿԸ»
հեքիաթի մոտիվներով)*

Գործող անձինք
ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻ
ԴԵՐԱՍԱՆ

ՏԻԿՆԻԿՆԵՐ

ՊԻՊՈՉ - ներկայացումը վարող կատակաբան

ՉԿՆՈՐՍ

ՎԱՐԳԱՆՈՒՇ

ՉՈՒԿ - դառնում է ԵՐԻՏԱՍԱՐԳ

ՀՐԵՇ - դառնում է ՄՈՒԿ

ԿՈՎ

Ն Ա Խ Ա Բ Ե Մ

Հնչում է ներկայացման սկիզբն ազդարարող երաժշտությունը: Մեծ
ճամպրուկը քարշ տալով, դահլիճ է մտնում Դերասանուհին:

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻ - (հնիհն): Բարև, սիրելի երեխաներ, հարգարժան հանդիսատես: Ուշանալուս համար ներեցեք, խնդրում եմ: Ճամպրուկս շատ-շատ ծանր է: (Ճամպրուկը մի կերպ բարձրացնում է բեմ, դնում հատակին:) Իմ դերասան ընկերոջ ճամպրուկն էլ ծանր է: (Կանչում է:) Շտապիր, պարոն դերասան, շտապիր, երեխաները մեզ են սպասում: Շտապիր... Սիրելի երեխաներ, տատիկներ ու

պապիկներ, մայրիկներ ու հայրիկներ, մենք տիկնիկային թատրոնի դերասաններ ենք, մենք...

ԴԵՐԱՍԱՆ - (մեծ ճամպրուկով բարձրանում է բեմ): Այո, այո, մենք տիկնիկային թատրոնի դերասաններ ենք, մեր ներկայացման բոլոր անհրաժեշտ իրերը այս ճամպրուկների մեջ են: Մենք շրջում ենք աշխատավ մեկ, խելացի, ուշիմ ու աշխատասեր երեխաներին պատմում իմաստուն հեքիաթներ... Երեցեք, ավելի ստույգ...

* Նվիրվում է Հովհաննես Թումանյանի ծննդյան 150-ամյակին

Ճամայրուկներից մեկի միջից լսվում է Պիպոզի գոգոռոցը:

ՊԻՊՈՋ - Խեղդվում եմ... Ծնչահեղձ եմ լինում... Ծուտ ինձ հանեք այս մութ տեղից... Վայ, վայ-վայվայ-վայ... Ծուտ արեք, քանի շունչս չեմ փչել... Հանեք, ինձ հանեք այստեղից...

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՇԻ - Պարոն դերասան, արագ ծամպրուկդ բաց, Պիպոզը շնչահեղձ է լինում... *(Ճամպրուկի վրա կռանալով:)* Համբերիր, համբերիր, սիրելի Պիպոզ...

ԴԵՐԱՍԱՆ - *(բացում է ծամպրուկը):* Պիպոզ, սիրելի Պիպոզ...

Ճամպրուկից դուրս է թռչում Պիպոզը:

ՊԻՊՈՋ - Լավ է լուսավոր ու տաք դահլիճում ապրել, քան մութ ու խեղդուկ ծամպրուկում... *(Հանդիսավոր ու ներշնչված:)* Իմ ջերմ ողջույնները ձեզ, թանկագին հանդիսատես: Թույլ տվեք ներկայանալ...

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՇԻ - Ես ձեզ կներկայացնեմ, սիրելի Պիպոզ, ներդրումն մի քաշեք:

ՊԻՊՈՋ - Ծնորհակալություն:

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՇԻ - Ծանոթացեք, խնդրում եմ: Մեր թատրոնի տաղանդավոր տիկնիկ-դերասան, կատակաբան Պիպոզ Պիպոզի Պիպոզյան... Ծափահարություն...

ՊԻՊՈՋ - *(խոնարհվում է աջ ու*

ձախ): Զգացված եմ... Ծնորհակալություն: Սիրելի հանդիսատես, ես ծնվել, մեծացել ու ապրում եմ այս թատրոնում: Ես սքանչելի հեքիաթներ գիտեմ...

ԴԵՐԱՍԱՆ - Սպասիր, սպասիր, Պիպոզ: Մինչև հեքիաթ պատմելը, մենք պետք է բեմը հարդարենք: Խնդրում եմ, օգնիր մեզ:

ՊԻՊՈՋ - Խնդրեմ: Ճամպրուկների միջից հանեք վարագույրները և կախեք ահա, այստեղ...

Դերասանները բացում են ծամպրուկները, հանում վարագույրները, հարդարում են բեմը:

ՊԻՊՈՋ - Ծնորհակալություն... Սիրելի հանդիսատես, այս հեքիաթը, որ հիմա ձեզ պիտի ներկայացնեն մեր տիկնիկային թատրոնի դերասանները, գրել է հայ հանձարեղ բանաստեղծ Հովհաննես Թումանյանը: Ծափահարություն... Թանկագին դերասաններ, հեքիաթն սկսելու համար հորդառատ գետ է պետք:

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՇԻ - Գե՛տ:

ՊԻՊՈՋ - Այո, այո, հորդառատ գետ:

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՇԻ - *(դերասանին):* Մենք գե՛տ ունենք:

ԴԵՐԱՍԱՆ - Այո, գետը ծամպրուկիդ մեջ է:

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՇԻ - Իսկապես, գետն իմ ծամպրուկում է: *(Բացում է ծամպրուկը, հանում երկար,*

կապտագույն շղարշե կտորը:)
Խնդրում եմ, բռնիր այս ծայրից ու մի քանի քայլ հեռացիր: *(Դերասանը կատարում է նրա հրահանգը:)* Ծնորհակալություն: Հիմա թափահարիր... Համաչափ, հանգիստ թափահարիր, ահա այսպես:

Կտորը թափահարում են այնպես, որ ալիքներ առաջանան:

ՊԻՊՈՁ - Օ՛, ինչ հորդառատ գետ է: Խնդրում եմ, գետը տեղադրեք բեմում: *(Դերասանները կատարում են հրահանգը:)* Ծնորհակալություն:

ԴԵՐԱՍԱՆ - Էլ ի՞նչ է պետք, Պիպոզ:

ՊԻՊՈՁ - Ձկնորսի տնակ ու նավակ:

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՇԻ - Ձկնորսի նավակն ու տնակը քո ծամպրուկում են:

ԴԵՐԱՍԱՆ - Այո՛, այո՛, իմ ծամպրուկում են: *(Ճամպրուկից հանում է տնակն ու նավակը, տեղադրում է գետակի ափին:)* Խնդրեմ, տնակն ու նավակը պատրաստ են:

ՊԻՊՈՁ - Ծնորհակալություն: Դերասաններ, անցեք բեմ, ներկայացումը սկսում ենք: *(Դերասանները վերցնում են ծամպրուկները, անցնում են բեմ:)* Ծնորհակալություն... Սիրելի հանդիսատես, ծափահարեք դերասաններին, որ

ոգևորվեն... Ծնորհակալություն... Վառեք բեմի լույսերը... *(Վառվում են բեմի լույսերը:)* Հնչեցրեք երաժշտությունը... *(Հնչում է երաժշտությունը:)* Ծնորհակալություն... *(Երգում է:)*

*Օ՛, հեքիաթ իմ, հեքիաթ իմ,
Շունչ առ, ապրիր մեր բեմում,
Ու մեր բեմը թող օձվի,
Աստղալույսով հեքիաթի...
Այն, ինչ չկա մեր կյանքում,
Մենք հեքիաթում թող տեսնենք,
Ապրենք խնդության պահեր
Մեր այս հեքիաթ աշխարհում...
Օ՛, հեքիաթ իմ, հեքիաթ իմ,
Իմ հեքիաթի հերոսներ,
Շունչ առեք դուք մեր բեմում,
Մեզ խնդություն պարզենք...*

Թանկագին հանդիսատես, այսօր, այստեղ դուք ձեր աչքերով կտեսնեք, ձեր ականջներով կլսեք, թե ինչպես է ձուկը խոսում: Աշխարհում չտեսնված ու չլսված մի բան, որը միայն ու միայն մեր թատրոնում է տեղի ունենում, մեր գետի մեջ լողացող ձկան հետ: Ծափահարություն... *(Դեպի կուլիսները:)* Դերասաններ, պատրաստ, ներկայացումը սկսում ենք:

Պիպոզը գնում է:

ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Պատկեր առաջին

Հնչում է Ձկնորսի մեղեդին: Գետն ալիքվում է:
Հայտնվում է Ձկնորսի նավակը:

ՁԿՆՈՐՍ - (թիավարում է ու երգում):
Ձկնորսի բախտը թե
հանկարծ բերի,
Ձուկը ջրում չի համբերի,
Կգա, ոռկանը կընկնի բաց,
Ձկնորսը կունենա
պանիր ու հաց:
Ձկնորսի բախտը թե
հանկարծ ժպտա,
Ոսկե ձկնիկն էլ չի համբերի,
Կգա, ոռկանը կընկնի բաց,
Ձկնորսը կունենա շքեղ պալատ,
Դուռ, լուսամուտ ոսկեջրած...
(Ոռկանը ջուրն է գցում ու քաշում): Էս ինչ ծանր է... Երևի ոռկանը լիքը ծուկ է լցվել: Բախտս ժպտում է... Չէ, մենակ չեմ կարող դուրս հանել, Վարդանուշին կանչեմ... Վարդանուշ... Վարդանուշ...
Հեյ, հեյ, Վարդանուշ...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - (հեռվից): Ո՞վ է ինձ կանչում:

ՁԿՆՈՐՍ - Ես եմ, քո ամուսինն եմ:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Խեղդվում ես:

ՁԿՆՈՐՍ - Չէ, շնչում եմ:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Բա ինչո՞ւ ես ինձ կանչում, որ չես խեղդվում:

ՁԿՆՈՐՍ - Ծնուտ, շնուտ արի, բախտ-

ներս ժպտում է... Արի, արի, արի...

Վազելով գալիս է Վարդանուշը:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Ժպտացող բախտը
ո՞ր է:

ՁԿՆՈՐՍ - Ոռկանը լիքը ծուկ է լցվել:
Օգնիր... Օգնիր, ջրից հանենք...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Մի կողմ քաշվիր...
Հիմա մի մատով կքաշեմ, դուրս կհանեմ:

ՁԿՆՈՐՍ - Բաշի, քեզ տեսնեմ:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - (քաշում, քաշքշում է): Չէ, շատ-շատ լիքն է:

ՁԿՆՈՐՍ - Բա որ ասում եմ... Բռնի, միասին քաշենք: Բռնեցիր: Ապրես: Հենց ասեմ՝ մեկ, երկու, երեք, հոպլա՛մ, կքաշես...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Բաշեցինք, ասա:

ՁԿՆՈՐՍ - Մեկ, երկու, երեք, հոպլա՛մ...

Քաշում-քաշքշում, երկուսով վայր են ընկնում:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - «Հոպլան» լավ չասացիր, դրա համար էլ դուրս չեկավ:

ՁԿՆՈՐՍ - Ես որ հոպլա էի ասում, դու դեռ ծնված չէիր:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԸ - Հոպլան ես կասեմ:
Ես որ ասեմ, դուրս կգա:

ՁԿՆՈՐՍ - Ասա:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԸ - Բռնեցինք: Քաշեցինք: Մեկ, երկրորդ, երեք, հոպլա...

Քաշում-քաշքշում, ուռկանը ջրից հանում եմ: Ուռկանից դուրս է թռչում գեղեցիկ մի ձուկ, պոչով խփում է Ձկնորսին, օգտում գետնին:

ՁԿՆՈՐՍ - Վայ, վայ, վայ, ականջս...
Վայ, վայ, վայ, գլուխս...

Վարդանուշը հարձակվում է Ձկան վրա: Ձուկը պոչով խփում է Վարդանուշին:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԸ - (վայր է ընկնում):
Վայ, վայ, վայ, մեջքս, քիթս...

ՁԿՆՈՐՍ - (վեր է կենում): Վարդանուշ, գլուխդ պահի, գլխիդ չզարկի...

Ձուկը պոչով զարկում է Ձկնորսին:

ՁԿՆՈՐՍ - (վայր է ընկնում): Վայ, վայ, վայ... Վարդանուշ, փրկիր...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԸ - (զայրացած): Չես ամաչում, գետինը չե՞ս մտնում, այ Ձուկ:

Ձուկը պոչով զարկում է Վարդանուշին:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԸ - (փովում է գետնին):
Մեռա...

ՁԿՆՈՐՍ - Վարդանուշ, շնչո՞ւմ ես:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԸ - Մեռած-մեռած շնչում եմ:

ՁԿՆՈՐՍ - Ի՞նչ անենք:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԸ - Կացինը բերենք, գլուխը կտրենք:

ՁԿՆՈՐՍ - Չէ, չէ, չէ... Մեղք է:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԸ - Բա ի՞նչ անենք:

ՁԿՆՈՐՍ - Մեզ օգենք վրան, շունչը կտրենք: Ձեռքս բռնի: Երկու, երեք, չորս, հոպլա, թռանք...

Իրար ձեռք բռնում, թռչում են Ձկան վրա: Ձուկը թաքտում-թաքտում, հանդարտվում է:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԸ - Ծունչը փչեց:

ՁԿՆՈՐՍ - Էսքան տարի ձկնորս եմ, էս տեսակ ձուկ առաջին անգամ եմ բռնում:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԸ - Ծուկայում սրան շատ փո՞ղ կտան:

ՁԿՆՈՐՍ - Հա, շատ փող կտան:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԸ - Ինձ համար հույունք կառնես, Նանիս՝ շալ, Ջանիին՝ շալվար, Վանին՝ գլխարկ, Գագուլին՝ կոշիկ, Նանարին՝ գուլպա, Լալային՝ քիշմիշ, Գալոյին՝ բլուզ... Հա, չմոռանաս՝ յուղ ու բրինձ էլ կառնես...

ՁԿՆՈՐՍ - Գնա, պղինձը դիր կրակին: Յուղն ու բրինձը բերեմ, փլավ ուտենք:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԸ - Գնամ, օջախը վառեմ, պղինձը դնեմ կրակին: Վաղուց փլավ չենք կերել:

**Վարդանուշը գնում է: Ձկնորսը
փորձում է Ձկանը շալակել:**

ՁՈՒԿ - (արծազանքվող ձայնով):

Մարդ ախպեր, մարդ ախպեր...
Ախպեր...

ՁԿՆՈՐՍ - (շուրջը նայելով): Ո՞վ է,
ո՞վ է ինձ կանչում...

ՁՈՒԿ - Ես եմ, մարդ ախպեր... Ես...

ՁԿՆՈՐՍ - Սատանա՞ն էս, գե՛լ էս, գա-
զա՞ն էս, ո՞վ էս, երևա...

ՁՈՒԿ - Չէ, չէ, սատանա չեմ, գել
չեմ, գազան չեմ... Ես եմ, մարդ
ախպեր:

ՁԿՆՈՐՍ - Ձո՞ւկ... Դու ես խոսո՞ւմ...
Ականջներիս չեմ հավատում:

ՁՈՒԿ - Ցավն է ինձ ստիպում խոսել:
Ցավը:

ՁԿՆՈՐՍ - Ի՞նչ ցավ, այ ձուկ:

ՁՈՒԿ - Մայրս հիմա ինձ է սպա-
սում... Ընկերներս, հայրս ինձ են
փնտրում... Ա՛խ, ախ, ախ, ջո՛ր,
ջո՛ր, ջո՛ր, շնչահեղձ եմ լինում,
ջո՛ր...

ՁԿՆՈՐՍ - Հիմա... (Գետակից բռով
ջուր է բերում:) Ահա, խմիր, խմիր,
ձուկ ախպեր:

ՁՈՒԿ - (ազահաքար խմում է):
Ծնորհակալ եմ, մարդ ախպեր:

ՁԿՆՈՐՍ - Ձուկ ախպեր, դու էլ մեր
նման մայր, հայր, բարեկամներ,
ընկերներ ունե՞ս, աշխարհից բան
ես հասկանո՞ւմ...

ՁՈՒԿ - Հա, մարդ ախպեր, մայրս
հիմա ինձ է սպասում... Ձո՛ր,
ջո՛ր, շնչահեղձ եմ լինում, ջո՛ր...

ՁԿՆՈՐՍ - Հիմա, ձուկ ախպեր: (Նո-
րից գետից ջուր է բերում:) Խմիր,
խմիր, ձուկ ախպեր:

ՁՈՒԿ - Ինձ ջուրը գցիր, մարդ ախ-
պեր: Մորս շատ եմ կարոտել:
Խնդրում եմ, գետը գցիր, գնամ
մորս մոտ:

ՁԿՆՈՐՍ - Մայրդ որ իմանա՞ դու էս-
տեղ էսպես տանջվում ես, քեզա-
նից ավելի շատ կտանջվի... Լաց
կլինի...

ՁՈՒԿ - Գցիր, գցիր, ինձ ջուրը գցիր,
մարդ ախպեր, գնամ մորս մոտ:

ՁԿՆՈՐՍ - Հիմա, հիմա, ձուկ ախ-
պեր: (Ձկանը գցում է գետը:)

ՁՈՒԿ - (գլուխը ջրից դուրս հանե-
լով): Ծնորհակալ եմ, մարդ ախ-
պեր, քո լավությունը երբեք չեմ
մոռանա:

ՁԿՆՈՐՍ - Գնաս բարով, ձուկ ախ-
պեր... Իմ կողմից մայրիկիդ բարև
տար...

ՁՈՒԿ - Ծնորհակալ եմ, շատ-շատ
շնորհակալ եմ, մարդ ախպեր...

ՁԿՆՈՐՍ - Զգույշ եղիր, հանկարծ
նորից ուռկան չընկնես... Գնաս
բարով... Գնաս բարով... Գնաս
բարով...

Գալիս է Վարդանուշը:

ՎԱՐԴԱՆՈՒՇ - Էդ ո՞ւմ ես «գնաս
բարով» ասում:

ՁԿՆՈՐՍ - Ձկանը:

ՎԱՐԴԱՆՈՒՇ - Ո՞ւմ:

ՁԿՆՈՐՍ - Ձկանը...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԹ - Ո՞ր ձկանը:
ՁԿՆՈՐՍ - Էն, որ պոչով զարկեց
գլխիդ:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԹ - Գժվե՞լ ես:
ՁԿՆՈՐՍ - Ասաց՝ մայր ունեմ, հայր
ունեմ, ընկերներ, հարազատներ
ունեմ...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԹ - Ձո՞ւկը:
ՁԿՆՈՐՍ - Հա, հա, խոսում էր... Խո-
սող ձուկ էր: Մայրը մեղք էր, բաց
թողի, գնա իր մոր մոտ:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԹ - Բա փլամվը, շորն ու
կոշիկը, շավարն ու քիշմիշը...
Վայ, վայ, անխելք մարդ... Ինձ
ջուրն եմ գցում, քեզնից պրծնեմ...

ՁԿՆՈՐՍ - Չգցես, քեզ ջուրը չգցես...
Առանց քեզ ես կմեռնեմ...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԹ - Բաց թող, բաց
թող... Գցում եմ... Ինձ ջուրն եմ
գցում...

**Վարդանուշն ու Չկնորսը քաշք-
շում են իրար: Հայտնվում է Կովը:**

ԿՈՎ - Մմուռն... Մմուռն... Մմուռն...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԹ - (միասին): Ջան...
Ջան, ջան...

ՁԿՆՈՐՍ - Էս ի՞նչ սիրուն կով է...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԹ - Երանի մեզ տային:
Որ մեզ տան, ինձ գետը չեմ գցի:

ՁԿՆՈՐՍ - Հեյ, հեյ, կովատեր, արի,
կովդ տար...

ՀՐԵԾ - (արձագանքվող ձայնով):
Կովը նվիրում եմ ձեզ... Նվիրում
եմ ձեզ... ձեզ... նվիրում եմ... նվի-
րում եմ...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԹ - Ծնորհակալ ենք...

Ծատ շնորհակալ ենք:

ՁԿՆՈՐՍ - Որ հարցնեն՝ ով է նվիրել,
ի՞նչ պատասխան տանք:

ՀՐԵԾ - Ասեք՝ տերը մենք ենք, մենք,
մենք, մենք...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԹ - Վայ, վայ, Աստված
ջան, էս ինչ թարս օր է...

ՀՐԵԾ - Թարս օր չէ, լավ օր է... Կո-
վը նվիրում եմ ձեզ... Նվիրում եմ...

ՁԿՆՈՐՍ - Դու ո՞վ ես:

ՀՐԵԾ - Ես... Ես... ես եմ...

ՁԿՆՈՐՍ - Ուզում եմ երեսդ տեսնեմ:
Ո՞վ ես:

Խորհրդավոր երաժշտություն:

ՀՐԵԾ - (հայտնվում է): Բարի օր
ձեզ... Հազար բարով...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԹ - (ձջում է): Վայ, վայ,
վայ, ես մեռա՞մ... Վայ, մամա
ջան...

ՁԿՆՈՐՍ - Սարի պես կանգնած,
տերևի պես դողում եմ... Չվախե-
նաս, Վարդանուշ...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԹ - Չեմ վախենում... Չէ,
չէ, չէ, չեմ վախենում...

ՁԿՆՈՐՍ - Ասա՛ ի՞նչ ես... Ո՞վ ես...
Չեմ վախենում, չեմ վախենում...

ՀՐԵԾ - Հրեշ Հրեշի Հրեշյանն եմ:

ՁԿՆՈՐՍ - Վայ, քո տունը քանդվի,
Հրեշ...

ՀՐԵԾ - Ձեզ լավություն եմ ուզում ա-
նել:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԹ - Լեղիս ջուր է դար-
ծել...

ԼՐԵՆ - Կովը նվիրում եմ ձեզ:
ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ, ԶԿՆՈՐՄ - (*միասին*):
 Ինչ ես անում: Չհասկացանք, նորից ասա:
ԼՐԵՆ - Կովը նվիրում եմ ձեզ:
ԶԿՆՈՐՄ - Հենց էնպես նվիրում ես:
ԼՐԵՆ - Հիմա ո՞վ է հենց էնպես ինչ-որ մեկին ինչ-որ բան նվիրում:
ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Փոխարենը ինչ ես ուզում, Հրեշ:
ԼՐԵՆ - Երեք տարի կովը ձեզ կաթ կտա: Կարագ, պանիր կունենաք, ուրախ, զվարթ կապրեք:
ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Վայ, էս ինչ լավ հրեշ է... Ապրես, շատ ապրես, Հրեշ ախպեր:
ԶԿՆՈՐՄ - Սպասիր, խելոք կին... Երեք տարի հետո ինչ ես անելու, Հրեշ Հրեշյան:
ԼՐԵՆ - Գալու եմ ձեր տուն, ձեզ հարցեր տամ: Իմ հարցերին որ չպատասխանեք, ձեզ տանելու եմ՝ ինձ ծառա դարձնեմ: Համաձայն եք:
ԶԿՆՈՐՄ - Վարդանուշ... նուշ... խոսիր... Վարդանուշ... նուշ-նուշ... փուշ...
ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Լեզուս կապ է ընկել...
ԶԿՆՈՐՄ - Իմ բերանում էլ շունչ չկա... Վարդանուշ... նուշ-նուշ... փուշ...
ԼՐԵՆ - Երկար սպասել չեմ կարող: Ասեք՝ համաձայն եք:

ԶԿՆՈՐՄ - Վարդանուշ, երեք տարի հետո կամ կովը կսատկի, կամ՝ կովի տերը:
ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Համաձայն եմ: Այ մարդ, դու էլ ասա՝ համաձայն եմ: Կաթ, մածուն, պանիր, կարագ...
ԶԿՆՈՐՄ - Հա, կամ կովը կսատկի, կամ՝ կովատերը... Համաձայն ենք, համաձայն ենք... Կաթ, կարագ, պանիր...
ԼՐԵՆ - (*հռչում է*): Հա՛-հա՛-հաա՛... կաթ, կարագ, պանիր... Մնացեք բարով... Երեք տարի հետո գիշերը կգամ, ձեզ կտանեմ, ծառա կդարձնեմ... Հա, հա՛, հաա՛...

Գնում է:

ԿՈՎ - Մմուռու՛... մմուռու՛... մմուռու՛...
ԶԿՆՈՐՄ, ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - (*միասին*):
 Զա՛ն, ջա՛ն, ջա՛ն...
ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - (*մոտենում է կովին*):
 Անունդ ինչ է:
ԿՈՎ - Մմուռու՛... Մուռու՛տիիիի...
ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Ինչ:
ԶԿՆՈՐՄ - Մանուշակ ասաց:
ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Մանուշակ է անունդ, Կով ջան:
ԿՈՎ - Մաանննոուուու...
ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Բեզ վարդի պես կպահեմ, Մանուշակ ջան... Գնանք, գնանք...
ԶԿՆՈՐՄ - Հո՛, հո՛, հո՛, գնացինք, Մանուշակ ջան...

Զկնորսը, Վարդանուշը, կովը գնում են:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Պատկեր առաջին

Իրիկնամուտ է: Կովը բառաչում է: Մի խուրձ խոտ շալակին, դույլը ձեռքին
գալիս են Ձկնորսն ու Վարդանուշը:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - (կովի ձակատը շոյելով երգում է).

Կաթ ու կարագ տվող կով ջան,
Յուղ ու պանիր տվող կով ջան,
Մեր սիրելի, մեր քույր կով ջան,
Մեր Մանուշակ, վարդ ու շուշան,
Կաթ ու կարագ տվող կով ջան...

ՁԿՆՈՐՍ - (պարելով):

Մանուշակ ջան, Մանուշակ,
Մեր հույս, մեր լույս, մեր ճրագ,
Սարից ծաղիկ խոտ են բերել,
Պաղ աղբյուրից ջուր են բերել
Քեզ համար, որ ուտես-խմես,
Առատ-առատ կաթ տաս մեզ,
Մանուշակ ջան, Մանուշակ,
Մեր հույս, մեր լույս, մեր ճրագ...

Դռան ուժգին թակոցը ընդհատում է նրանց երգը:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - (ձեռքից դույլը վայր է ընկնում): Ո՛վ էէէ...

ՁԿՆՈՐՍ - (թաքնվում է կովի ետևում):
Վարդանուշ, գնա, տես, ո՞վ է:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Եսսս մրսում եմ...
Ես... տկար ես... Ես չկամ...

ՁԿՆՈՐՍ - Վարդանուշ, երեք տարին
հնց անցավ, չիմացանք... Գնա,
դուռը բաց: (Դռան թակոցը
կրկնվում է:)

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Ամենից շատ կարագ դու ես կերել, դու էլ գնա, դուռը բաց:

ՁԿՆՈՐՍ - Կովին տանեմ, մարագում թաքցնեմ... Դուռը դու բաց...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Հրեշը եկել է՝ մեզ տանի, իրեն ծառա դարձնի...
Վա՛յ, վա՛յ...

Դռան թակոցը կրկնվում է:

ՁԿՆՈՐՍ - Ոռո՞վվվ էէէ...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - (դրսից): Մանուշակ անունով կովի տերերի տունը սա՛մ է:

ՁԿՆՈՐՍ - (առաջ գալով): Կովին բան ունես ասելու:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Դուռը բացեք, ներս գամ:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Ծատ լավ կով է: Կաթը՝ անուշ, կարագը՝ համեղ, պանիրը՝ յուղալի... Երեք տարին չի լրացել... Գնա, կորի...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Դուռը բացեք:

ՁԿՆՈՐՍ - Մինչև չասես՝ ո՞վ ես, չեմ բացի:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ճամփորդ եմ: Գիշերելու տեղ չունեմ: Գիշերը ձեր տանը կմնամ, լույսը բացվի՝ կգնամ:

ՁԿՆՈՐՍ - Վարդանուշ, հյուր է, հյո՛ր... Հրեշը չէ: Աչքդ լույս... Հյուր է:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Մեր տան դուռը հյուրերի առաջ բաց է: Համեցեք:

ՁԿՆՈՐՍ - (դուռը բացում է): Համեցեք, համեցեք...

Ներս է գալիս Երիտասարդը:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ներեցեք, որ նեղություն եմ տալիս:

ՁԿՆՈՐՍ - Չէ, չէ, ինչ նեղություն... Լենություն է, նեղություն չէ... Վարդանուշ, մաժուն բեր, կարագ բեր...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Նեղություն մի քաշեք:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Պիտի նեղություն քաշենք, որ լավություն անենք:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ես ձեզանից միայն գիշերելու տեղ եմ խնդրում:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - (լաց է լինում): Չենք կարող քեզ գիշերելու տեղ տալ... Չենք կարող... Չենք կարող...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Մահձակալ, անկողին չունեք, թե՛...

ՁԿՆՈՐՍ - Ամեն ինչ էլ ունենք, բայց չենք կարող քեզ էս գիշեր հյուր ընդունել, չենք կարող...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ինչո՛ւ:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Էս գիշեր երեք տարին լրանում է... Էս գիշեր Հրեշը գալու է...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ո՞վ է գալու:

ՁԿՆՈՐՍ - Կով տվողը:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Ասաց՝ երեք տարի հետո կգամ:

ՁԿՆՈՐՍ - Ասաց, կգամ՝ ձեզ հարցեր կտամ: Հարցերիս չպատասխանեք, ձեզ կտանեն, ինձ ծառա կդարձնեն...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Վախենում եմ, քեզ էլ տանի, ծառա դարձնի: Գնա, երիտասարդ, մեղք ես:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Չէ, չեմ գնա, կմնամ ձեզ հետ: Որտեղ դուք, էնտեղ էլ ես:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Դու գիտես, ճամփորդ խխպեր, ուզում ես՝ մնա, ուզում ես՝ գնա:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Չեմ գնա: Մնում եմ:

ՁԿՆՈՐՍ - Վարդանուշ, ամենալավ, ամենավափուկ անկողինը պատրաստիր մեր հյուրի համար:

Բմբուլի բարձր կղնես գլխի տակ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ծնորհակալ եմ...

Ծատ շնորհակալ...

ՁԿՆՈՐՍ - Գնանք, քնենք, լույսը բացվի, բարին հետը...

Գնում են: Երկնքում առկայծում են աստղերը: Ամպերի մեջ լողում է լուսինը: Գալիս է Պիպոզը:

ՊԻՊՈԶ - (երգում է):

*Գիշերն անուշ, զովն անուշ,
Աստղ ու լուսին արթնացել,
Ողջ աշխարհին այս գիշեր,
Բաժանում են երազներ...
Ա՛խ, երազներ, երազներ,
Խաղաղ, բարի երազներ,*

Աստղալույսով օճեցեք

Մեր երազներն այս գիշեր...

Պիպոզը գնում է: Երկինքը բռնկվում է կարմիր բոցով: Հայտնվում է Հրեշը:

ՀՐԵՇ - *(արձագանքովող ձայնով):* Համ... Խաղաղ է, հանգիստ է, գիշեր է: Քնել են բոլորը... Ես, միայն ես եմ արթուն... Ագահ եմ, անկուշտ եմ, ծակաչք եմ... Ուզում եմ՝ աշխարհի գանձերն իմը լինեն... Ուզում եմ՝ բոլոր մարդիկ իմ ծառաները լինեն... Հեյ, Ձկնորս, եկել եմ ձեզ տանելու...

Մոտենում է Ձկնորսի տնակին, քակում դուռը: Դռնից գլուխը դուրս է հանում Վարդանուշը:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Տանը մարդ չկա... Ես էլ տանը չեմ... Կովն էլ տանը չէ...

ՀՐԵՇ - Երեք տարին լրացել է... Հա, հա, հա...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Չեմ վախենում, չեմ վախենում, չեմ վախենում, չեմ վախենում...

Տնից դուրս է բռչում Ձկնորսը:

ՁԿՆՈՐՍ - Վարդանուշ, չվախենաս... Տերևի պես դողում եմ...

ՀՐԵՇ - Պատրաստ եք իմ լավության պատասխանը տալու:

ՁԿՆՈՐՍ - Կո՞վն ես տանելու, թե՛ մեզ:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Կովը չենք տա, կովը չենք տա, չենք տա...

ՀՐԵՇ - Իմ հարցերին որ պատասխանեք, կովը կմնա ձեզ: Չպատասխանեք, ձեզ կտանեմ, ինձ ծառա կդարձնեմ...

ՁԿՆՈՐՍ - Հարցերը տուր: Վարդանուշ, ես կպատասխանեմ, չվախենաս:

ՀՐԵՇ - Առաջին հարց: Ես եկել եմ:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Գրողի, ցավի, սատանայի գայիր... Սատկեիր, չգայիր...

ՁԿՆՈՐՍ - Զոռանայիր, չգայիր... Սատկեիր... վառվեիր...

ՀՐԵՇ - Դա պատասխան չէ: Դա անեծք է... Առաջին հարցիս չպատասխանեցիք: Չասացիք՝ ինչու եմ եկել, կամ ինչով եմ եկել...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Օգնեցեք, օգնեցեք...

Ձկնորսն ու Վարդանուշը փախչում են:

ՀՐԵՇ - Ո՞ր եք փախչում: Հարցերիս պատասխանը տվեք, ծառաներ...

Հրեշի դիմաց հայտնում է Երիտասարդը:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Սպասիր, Հրեշ:

ՀՐԵՇ - Սա ո՞վ է: Սրան էլ ծառա կդարձնեմ... Հեյ, ո՞վ ես:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Հարցերիդ պատասխան տվողն եմ:

ՀՐԵՇ - Դո՞ւ... Հա, հա, հա... Էդքան

խելք քեզ որտեղից, որ իմ հարցերին պատասխան տաս, այ երիտասարդ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Խելքը բնական է, գիտելիքները՝ ձեռքբերովի:

ՀՐԵՆ - Դե որ էդքան խելոք ես, պատասխանիր իմ հարցերին:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Պատրաստ եմ, հարցերդ տուր:

ՀՐԵՆ - Առաջին հարց: Ես եկել եմ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ես էլ եմ եկել:

ՀՐԵՆ - Որտեղից ես եկել:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ծովի ափից:

ՀՐԵՆ - Ինչո՞վ ես եկել:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Կաղ մոծակը թամբել, վրան նստել, եկել եմ:

ՀՐԵՆ - Ինչ, ինչ ես արել: Մոծակին ինչ ես արել:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Մոծակին թամբել, վրան նստել, եկել եմ:

ՀՐԵՆ - Կաղ մոծակը: Մոծակը... Կանդ... Կանդ... Մոծակը...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Այո, կաղ մոծակը թամբել, վրան նստել, եկել եմ:

ՀՐԵՆ - Ուրեմն էդ ծովը պստիկ է եղել: Այ, էսքան:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Չէ, չէ, պստիկ չէ: Մեծ, շատ մեծ ծով է: Արծիվը մի ծայրից մյուսը չի կարող թռչել:

ՀՐԵՆ - Հի, հի, հի, էդ արծիվը ձուտ է եղել, ձուտ է եղել: Պստիկ ձուտիկ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Չէ, մեծ, շատ մեծ արծիվ է: Թների ստվերը քաղաք է ծածկում:

ՀՐԵՆ - Էդ քաղաքը եղունգիս չափ փոքր է: Հա, փոքր է:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Չէ, մեծ, շատ մեծ քաղաք է: Նապաստակը մի ծայրից մյուսը չի կարող վազելով անցնել:

ՀՐԵՆ - Նապաստակը... Էդ նապաստակը փոքր, շատ փոքր ծագ է եղել:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Չէ, մեծ, շատ մեծ նապաստակ է, մորթուց մի մարդու մուշտակ կարեցին ու չորս զույգ կոշիկ:

ՀՐԵՆ - Էդ մարդը թզո՞ւկ էր: Հա, թզո՞ւկ էր:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Չէ, հսկա էր: Ծնկին թառած աքլորը որ ծուրրուղու էր կանչում, իր ականջներին ծայնը չէր հասնում:

ՀՐԵՆ - Հի, հի, հի... Էդ մարդը խո՞ւ էր, խուլ էր, խո՞ւ էր...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Չէ, կատարյալ լսողություն ուներ: Պախարան սարում խոտ էր ուտում, ինքը լսում էր, թե ինչպես է պախարան խոտը պուկում:

ՀՐԵՆ - Վայ, վայ, վայ... Գլուխս պտտվում է... Ձկնորսին կանչիր: Ձկնորսը թող պատասխանները տա:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Հարցերդ տուր: Ես եմ քո բոլոր հարցերի պատասխանները տալու:

ՀՐԵՆ - Վայ, մամա ջան, գլուխս դատարկվել է... Սիրտս թփթփում է...

ՁԿԼՈՐՍ - Վարդանուշ: Հրեշներն էլ մամամ ունեն:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Հրեշի մաման էլ հրեշ պիտի լինի:

ՀՐԵԾ - Վայ, վայ, գլուխս իմը չէ... Աչքերս մթնում են:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Հարցեր տո՛ր, Հրեշ... Սպասում եմ:

ՀՐԵԾ - Մտածում եմ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Դու մտածիր, իսկ ես գնամ:

ՀՐԵԾ - Ո՛ր, ո՛ր ես գնում:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Էն քաղաքը, որ եղունգիս չափ է:

ՀՐԵԾ - Ինչո՞վ ես գնում:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Կաղ մոծակը թամբում եմ, հեծնում, գնում:

ՀՐԵԾ - Կաղ մոծակը թամբում է, հեծնում է... Վայ, վայ, աչքերս շաշանում են, սիրտս դմբդմբում է... Մոծակ, մուշտակ, նապաստակ... Ես փախամ... Հեծնեմ մոծակին, փախչեմ...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Հեյ, հեյ, Հրեշ, ո՛ր, ո՛ր ես գնում:

ՀՐԵԾ - Գնում են էն քաղաքը, որ եղունգիս չափ է... Եղունգիս...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - *(առաջ գալով):* Գնալդ լինի, գալդ չլինի, անկուշտ Հրեշ: *(Ցավախելով հարծակվում է Հրեշի վրա:)* Չեմ վախենում, չեմ վախենում, չեմ վախենում, չեմ վախենում...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Հանգստացեք, խաղաղվեք, բարեկամներս:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Չեմ հանգստանա,

մինչև ցախավելով չխփեմ Հրեշի դատարկ գլխին:

ՀՐԵԾ - Չխփես, չխփես, չխփես... *(Ճոժվում է ու տապալվում գետնին:)*

ՁԿԼՈՐՍ - Թողեք, թողեք պատառ-պատառ անեմ:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Չմոտենաս, կարող է վնաս տալ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Բարեկամներս, հանգստացեք, խաղաղվեք:

Հրեշի ընկած տեղից ծուխ է ելնում:

ՁԿԼՈՐՍ - Հրեշը վառվեց, մոխրացավ:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Չէ, չէ, մուկ դարձավ: Սև մուկ:

ՁԿԼՈՐՍ - Գնամ, մեր կատվին բերեմ, թող ուտի:

ՄՈՒԿ - Չէ, չէ՛՛՛... չէ՛՛՛... չէ՛՛՛... Ես կատուներից վախենում եմ... Չէ, չէ, կատու չբերեք... Օգնեցեք, օգնեցեք... *(Փախչում է այս ու այն կողմ:)*

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Մեր կատուն էս մկանը որ ուտի՝ կսատկի: Չբերես, կատվին չբերես:

ՁԿԼՈՐՍ - Ցախավելով, ցախավելով խփիր գլխին:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Հա, ճիշտ ես ասում, ցախավելով սատկացնեմ...

Վարդանուշը ցախավելով խփում է: Մուկը փախչում է:

ՁԿՆՈՐՍ - Չարը խափանվեց:

Կովը բառաչում է:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ, ՁԿՆՈՐՍ - *(միասին):*

Ջան, ջան, Մանուշակ ջան...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Բարեկամներս, մնացեք բարով:

ՁԿՆՈՐՍ - Կովը կմնամ մեզ:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Հրեշը չկամ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Այլևս ոչ մի հրեշ ձեզ չի անհանգստացնի: Մնացեք բարով:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Գոնե անունդ ասա, որ օրհնենք քեզ, բարի երիտասարդ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Դուք ինձ ձանաչում եք:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Ես քեզ առաջին անգամ եմ տեսնում:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ուշադիր նայեք:

ՁԿՆՈՐՍ - Ես էլ եմ առաջին անգամ տեսնում:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Դուք ինձ տեսել եք:

ՁԿՆՈՐՍ - Ե՛րբ, որտե՛ղ...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ձեր գետի ափին:

ՁԿՆՈՐՍ - Մեր գետի ափին:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Այո: Գետի ափին: Խոսող ձկանը չեն հիշում:

ՁԿՆՈՐՍ - Ո՞նց չեմ հիշում: Մինչև հիմա ձայնը ականջումս է:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ես խոսող ձուկն եմ:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Վայ, քո ցավը տանեմ, Ձուկ ախպեր: Ես էլ ասում եմ, որտեղ եմ տեսել: Սպասիր, սպասիր, մաժուն բերեմ, կարագ

բերեմ, պանիր բերեմ... Վայ, ես քո ցավը տանեմ, Ձուկ ախպեր:

ՁԿՆՈՐՍ - Էն ո՞նց էիր գլխիս խփում...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ - Ցամաքում երկար մնալ չեմ կարող: Մնացեք բարով:

Իրեն գցում է գետը:

ՁԿՆՈՐՍ - Ձուկ ախպեր, սպասիր, մի բան էլ եմ ուզում ասել:

Ձուկը գլուխը ջրից դուրս է հանում:

ՁՈՒԿ - Լսում եմ:

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ - Մայրիկիդ մեր կողմից բարև տար:

ՁՈՒԿ - Ծնորհակալ եմ:

ՁԿՆՈՐՍ - Ձուկ ախպեր, էս ո՞նց եղավ, որ դու մեզ օգնության հասար:

ՁՈՒԿ - Լավություն արա, ջուրը գցիր: Լավությունն ու բարությունը երբեք չեն մոռացվում:

ՁԿՆՈՐՍ - Հա՛, հա՛, ձիշտ ես ասում: Վարդանուշ, Ձուկ ախպերը շատ-շատ ձիշտ է ասում՝ լավություն արա, ջուրը գցիր, մի օր անպայման պատասխանը կստանաս...

ՁՈՒԿ - Մնացեք բարով...

ՎԱՐԴԱՆՈՒԾ } - *(միասին):* Գնաս բարով, Ձուկ ախպեր... Գնաս բարով...

Հնչում է երաժշտությունը: Ձկնորսն ու Վարդանուշը երգում են:

*Մի վախեցեք հրեշներից,
 Չար մարդկանցից,
 կախարդներից,
 Միշտ բարություն արեք դուք,
 Ու բարության հզոր ուժով,
 Դուք չարերին կհաղթեք...
 Լավ իմացեք, կյանքում երբեք,*

*Լավը, բարին չեն կորչում,
 Ապրում են շատ, երկա՛ր-երկա՛ր,
 Ազնիվ մարդկանց սրտերում...
 Լավ եղեք միշտ ու լավություն
 Միշտ արեք, երբեք-երբեք
 Չմտածեք,
 որ իզուր եք այն արել...*

Վ Ե Ր Ջ Ե Ր Գ

Գալիս է Պիպոզը, հայտնվում են նաև Դերասանուհին ու Դերասանը:

ՊԻՊՈՋ - Այո, այո, սիրելի հանդիսատես, լավությունն ու բարությունը երբեք ու երբեք չեն մոռացվում... Ընորհակալություն դերասաններին, մեր տիկնիկներին և բոլոր նրանց, ովքեր ձեզ համար ստեղծել են այս ներկայացումը... Ուշադիր եղեք ձեր շրջապատի, ծառերի, ծաղիկների, կենդանիների նկատմամբ, ո՞վ գիտե, գուցե նրանք էլ մի օր ձեզ հետ կխոսեն...

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒԿԻ - Ընորհակալություն նաև քեզ, սիրելի Պիպոզ: Թանկագին երեխաներ, ծափահարեք Պիպոզին... Ընորհակալություն...

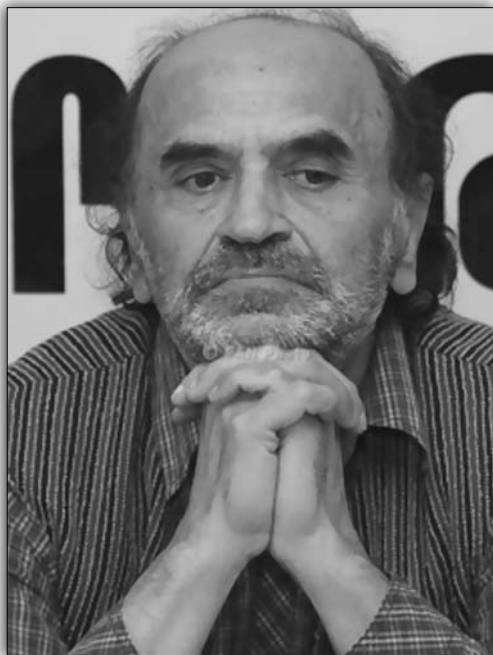
ՊԻՊՈՋ - Մեր ներկայացումը ա-

վարտվեց: Դերասաններ, մեզ սպասում են, մենք ուրիշ քաղաքում ներկայացում ունենք... Գնացինք...

**Դերասանուհին, Դերասանը,
 Պիպոզը երգում են:**

*Մենք ձեզ համար խաղացինք,
 Ոսկեբառիկ մի հեքիաթ,
 Որ գրել է հանճարեղ,
 Թումանյանը Հովհաննես,
 Որ դուք բարի լինեք միշտ,
 Ու լավություն միշտ անեք...
 Մնաք բարով, երեխաներ ու
 մեծեր,
 Մաղթում ենք ձեզ նոր
 հանդիպում,
 Մեր թատրոնի ու մեզ հետ...*

Մարում են բեմի լույսերը: Դերասանները վերցնում են ճամպուրկները, գնում են կուլիսները:



Խաչիկ ԶԱԼԻԿՅԱՆ

Կորուսասարի մոտ կարդում ենք՝

«Երկու անգամ երկու հավասար է չորսի, գումարած՝ հաշվողը»...

Ի վերջո, որն է գումարի սահմանը և ինչ է այդ եզրագծից անդին:

*Արևմտյան քաղաքակրթությունը այդ եզրագծին հայտնաբերեց արտուր-
դը, որը լի է տազնապով ու հուսահատությամբ... ի վերջո, ամենուր*

հանգեղով սև քառակուսու: Այլ է հայոց պարագան, ուր

ընթուստությունն անգամ կարող է սիրո տոնի վերածվել:

*Տրամաբանությամբ քառակուսին չես հաղթահարի: Եթե պատուհանի
քառակուսուց նայում ես երկնքին, չի նշանակում, որ այն քառակուսի է:*

Սունդուկյանի մոտ արտուրդի քառակուսին ճերմակ է, լցված սիրով,

միանոտության հասնող բարությանբ: Նա անսահման սիրում է իր

կերպարներին, ինչի պատճառով

բացասական հերոսները նրա մոտ չեն ստացվում:

Անավարտ լինելու շնորհիվ այս միտումները հատկապես նկատելի են

*նրա «Եվայլն, կամ նոր Դիոգինես» անավարտ պիեսում, ինչը փորձի
հնարավորություն է ընձեռել պատուհանի ճերմակ քառակուսուց դիտել*

Սունդուկյանին ու նրա հերոսներին:

ԵՎԱՅԼՆ... կամ ՃԵՐՄԱԿ ՔԱՌԱԿՈՒՄԻ

(Ըստ Գաբրիել Մունդուկյանի)

Գործող անձինք

ԵՎԱՅԼՆ - նույն ինքը՝ ԽՈՐԸ, նույն ինքը՝

Գաբրիել Մունդուկյանը

ՄՈՍԵՄ - թիֆլիսյան վաճառական

ՆԻՆՈ - նրա կինը

ՂԱՂՈ - Մոսեսի եղբայրը

ՍԵՐԳՈ - տան ծառայողը, նույն ինքը՝

Ալեքսանդր Մակեդոնացին

**Բենը քաղքենիորեն ճոխ, ոչ այն է՝ ննջարան է, ոչ այն է՝ պարտեզ:
Այգուն հատուկ նստարան և լուսատու, ճոճանակ, մահճակալ, ջահ,
հայելի: Հնչում է հանդիսավոր խմբերգ. երգողը Խորն է՝ Գաբրիել
Մունդուկյանը: Բարձրահասակ է, դեղին տրիկոյով, ժանեկազարդ
ժիլետով, փարթամ կարմիր կեղծամով:**

ԳԱԲՐԻԵԼ - *(իր իսկ երգին զուգընթաց):* «Մենք նույն նյութից ենք շինված, ինչ մեր երազները... Մեր նախերգի համար ցանկալի կլինեք, որ այս խոսքերը պատկանեին ինձ՝ պարոն Գաբրիել Մունդուկյանցիս... Ինչպես և Ծեքսպիրի մյուս մտքերը, ինչո՞ւ ոչ, նաև՝ պիեսները, սոնետները... Բայց ես չունեմ Դիոգենեսից եկող լապտերով օրը ցերեկով մարդ փնտրելու մոլորությունը: Մունդուկյանցական իմաստությունն առավել անառարկելի է. «Վուրդի հիվանդ ու

նեղսրտած կա, թե՛ մարդ, թե՛ կնիկ, Աստուծ նրանցը ջան տա ու առողջութիւն, ու իրանց ցավեմեն՝ ազատութիւն»: Ամեն ինչ ասված է, մնացյալը՝ ճերմակ լուրջուն է: Ինչևէ, ահա և սահուն անհրաժեշտությամբ առնչվեցինք բուն նյութին. «ԵՎԱՅԼՆ... կամ՝ ՃԵՐՄԱԿ ՔԱՌԱԿՈՒՄԻ»: Արարված առաջին: *(Նրա նկարագրությունը մասամբ է համապատասխանում իրականությանը:)* Բենը ներկայացնում է շքեղ հյուրասենյակ Մոսեսի տանը: Երեք դուռ՝ մեկ,

երկու, երեք... Աջից՝ մեծ լուսամուտ, վենետիկյան կահկարասի, առաստաղից կախված է բյուրեղապակյա ջահ, հատակին՝ արևելյան շքեղ գորգ, սեղան, բազկաթոռ, բազմոց: Պատերին՝ ոսկեգօծ շրջանակներով նկարներ... (Խմբերգը լռում է:) Իմ անտիպ գրառումներից կարող եք տեղեկանալ, որ օրերից մի օր, տիկնոջս՝ Սոֆիայի հետ, բարեկամներիցս մեկի տանը հրավիրված էի ճաշի, ուր հյուրասենյակի պատին կախված երկու նկար գրավեցին ուշադրությունս: Նկարներից մեկում պատկերված էր տակառի վրա կանգնած մի երիտասարդ, ով ձեռքի ծաղկեփունջը պարզել էր պատշգամբում կանգնած գեղեցկուհուն:

Վերևից իջնում է ճերմակ, մաքուր պաստառ:

Ահավասիկ, այդ ցնցող պատկերը... Մտքի ինչպիսի խելահեղ թռիչք: Բնականաբար, այն չէր կարող չջանթահարել մեծ մտածողիս երևակայությունը: Սա դեռ ամենը չէ: Առավել ցնցող էր երկրորդ նկարը: Բայց այդ մասին ավելի ուշ:

Այն, ինչ ասվեց, իր անզարդ խիզախման մեջ արդեն իսկ վեր է մեր ըմբռնումից: Այս պարագայում մնացյալը՝ երաժշտություն է:

(Ընդհատված խմբերգը վերսկսվում է. Գաբրիելի աչքերը սառել են, բնագործն շարունակում է:) Հայելի, արծաթե աշտանակներ, թավշե վարագույրներ, ծաղիկներ, ծաղիկներ... Իրիկնամուտ... Հսկայական ժամացույցը ցույց է տալիս ճիշտ ժամը վեցը: Աչքերս սառեցին, մարդ է գալու:

Հայտնվում է Մերգոյին փնտրող Մոսեսը:

ՄՈՍԵՍ - Մերգո, Մերգո...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Խիլքս գնում է խցկվիլ հերոսներիս կյանքի մեջ, լինել նրանցից մեկը, խառնվիլ նրանց նիստուկացին... Յիս նրանց ջանին ղուրբան:

ՄՈՍԵՍ - Մերգո... Այ տղա Մերգո...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Մերգո. տան ծառայողը: Իսկական անունը Սաշիկ է, բայց Մերգո են ասում:

ՄՈՍԵՍ - (նկատում է Գաբրիելին): Իյա... Մեղա քեզ, Տեր, սա՛ ով է... Ո՛վ իս: Տո, ձեն հանի, մունդռիկ, ո՛վ իս...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ես... Ես խորն եմ:

ՄՈՍԵՍ - Էդ ի՞նչ բան է:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Խորը՝ ներկայացման երգչախումբը:

ՄՈՍԵՍ - Բա որ խորն ես, ընչի՞ չես երգում:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Կուզեմ՝ կերգեմ, կուզեմ՝ չեմ երգի:

ՄՈՍԵՍ - Վո՛նց թե... Էդ ես պիտի ուզեմ:

ԳԱՐԻԲԵԼ - Հրամանքդ... Բայց ես լսողություն չունեմ:

ՄՈՍԵՍ - Հետո՞ ինչ... Ղաղոն էլ չունի, բայց թթի դշի պես ձկնում է:

ԳԱՐԻԲԵԼ - Հա, գիտեմ, Ղաղոն քո եղբայրն է:

ՄՈՍԵՍ - Ղաղոյին ո՞վ չգիտի... Երգի:

ԳԱՐԻԲԵԼ - Ի՞նչ...

ՄՈՍԵՍ - Երգի՛, ասում իմ:

Գաբրիելը երգում է հայտնի օպերային արիա: Հաջորդող տեսարանում նրա երգը ընդհատումներով շարունակվում է:

ՄՈՍԵՍ - Սերգո՛, այ տղա, ի՞նչ էլար... Տո գեղնի տա՛նկն անցար...

ՍԵՐԳՈ - *(ասես գետնի տակից հևասպառ հայտնվելով):* Հը՛...

ՄՈՍԵՍ - Էստի ի՞նչ... Տո, ձեն հանի, էլի, մունդո՞րիկ... *(Գաբրիելին.)* Դու էս հանգի մարդ ուստ էլա՞ծ կա՛մ. չի՛ խոսում:

ԳԱՐԻԲԵԼ - Խոսել չգիտի՛:

ՄՈՍԵՍ - Տո, վո՛նց չգիտի... Ամա սպանես, ձեն չի հանի: *(Սերգոյին.)* Տո, ի՞նչ իս դեմս ցցվիլ, ունի էլի աչքեմես: *(Սերգոն չքվում է:)* Էս էլ՛ էսպես: *(Նայում է Գաբրիելին, վերջինս շարունակում է ընդհատած երգը: Կանչում է կնոջը:)* Նինո, Նինո՛...

ԳԱՐԻԲԵԼ - Նինո՛ սաստիկ գեղեցիկ կին... Belle dame: Մարմնացյալ հրեշտակ, տեղական տարազով:

ՄՈՍԵՍ - Նինո, վայ քու ջիգրը իմ շլնքին: Հեստի բան բերիմ գլխիդ, վուր գիղենաս ոչ...

ՆԻՆՈ - *(հուզված ներս նետվելով):* Օկտեցեք, մեռա...

ԳԱՐԻԲԵԼ - Սաստիկ գեղեցիկ կին, հովանոցը ձեռքին:

ՄՈՍԵՍ - Տո, զահրումար... Ի՞նչ խաբար է: *(Գլխարկը խփում է հատակին, հետո վերցնում, դնում է գլխին:)*

ԳԱՐԻԲԵԼ - Մոսես, նրա ամուսինը՝ վաճառական: Ֆուրաժկան գլխին, գետնին, նորից՝ գլխին: Նինո՛ գեղեցկագույն տիկին:

ՆԻՆՈ - Օկտեցեք, մեռա... *(Ընկնում է Գաբրիելի գիրկը, վերջինս ափամայից երգում է:)*

ՄՈՍԵՍ - Իյա՛... *(Կնոջը վերցնելով նրա գրկից:)* Տո, աննամուս, սսկվի ու ունի էլի:

ԳԱՐԻԲԵԼ - Ազնվագույն հրեշտակ... *(Համբուրում է Նինոյի ձեռքը, Նինոն ապշած նրան է նայում: Գաբրիելը հեռանում է:)*

ՄՈՍԵՍ - Նինո, ի՞նչ խաբար է, օխնած հոգի, լիզուդ ի՞նչ էլավ:

ՆԻՆՈ - *(լացելով):* Էսենց էլ բան կուլի, թե մարդ իր տանեմեն չկանենա ոտը դուս դնի:

ՄՈՍԵՍ - Հը, ի՞նչ է էլի... Տո, օխնած, ձեն հանի... Դե, ասա ու պրծի՛:

ՆԻՆՈ - Սիվնա նրա օրը: Վուր գիղենաս ինչեր ասավ, Աստուծ գիղենա, մաս-մաս կոնիս:

ՄՈՍԵՍ - Վա՛հ...

ՆԻՆՈ - Էստուրն էլ վուր համփիրիս, էքուց էլօր փիս-փիս բանիր կու դուս գա:

ՄՈՍԵՍ - Նինո ջան, մե ասա տես-
նիմ, ինչ իս ասում:

ՆԻՆՈ - Էլ ինչ պիտի ասիմ... Գեղի-
նը պադռե ու ինձ դներ տանե...
Չես գիղի, ասում է, թե ինչ հանգն
իմ քիզ սիրում:

ՄՈՍԵՍ - Վունց թե, դրո՞ւստ իս ա-
սում...

ՆԻՆՈ - Գիշերով քուն չունիմ ու ցե-
րեկը մութն է ինձ համա առանց
քիզ, կոսե...

ՄՈՍԵՍ - Վայ, ես նրա, լածիրակ...

ՆԻՆՈ - Սիրտս կրակ է ընգե...

ՄՈՍԵՍ - Լավ, հերիք է:

ՆԻՆՈ - Կրակ է ընգե ու էրում է, կո-
սե...

ՄՈՍԵՍ - Ասի՛ ձենդ կտրի:

ՆԻՆՈ - Էնպես էրվի նրա ջիգորը, վուր
ես գիղենամ:

ՄՈՍԵՍ - Թու՛... (Գլխարկը գետնովն
է տալիս:)

ՆԻՆՈ - (գլխարկը վերցնում է, դնում
Մոսեսի գլխին): Ամա ես ինչ միղ
ունիմ:

ՄՈՍԵՍ - Էս սհաթիս գնամ, ակոք-
նիրը ջարդուփշուր անիմ, թո՛ւ...
(Գլխարկը նորից գետնովն է տա-
լիս, ապա Նինոյի ձեռքից խլում է
գետնից նրա վերցրած գլխարկը,
խնամքով դնում գլխին:)
Ամա խալխն ինչ կոսե... Յա, էս գրակը
էլ ինչի է գլխիս: (Գլխարկը նորից
մի կողմ է նետում:)
Սերգո՛, Սեր-
գո՛...

ՍԵՐԳՈ - (հեասպառ հայտնվելով):
Հը՛...

ՄՈՍԵՍ - Վազի գդակս բեր:

ՆԻՆՈ - Մոսես ջան, սիրտս շուռ մի
տա, գանա առանց ծեծիլ չիս
կանա նրա ջիգորը հանի:

ՄՈՍԵՍ - (Սերգոյի ձեռքից գրակը
խլելով): Ռահդ էլի գլխեմես:

Սերգոն հեռանում է:

ՆԻՆՈ - (ցածրաձայն հեկեկում է):
Ախր, ես ինչ անիմ:

ՄՈՍԵՍ - Ձենդ...

ՆԻՆՈ - Էն անիծածի ջիգորը հերիք
չի, դուն էլ իս ջիգրվում:

ՄՈՍԵՍ - Ձենդ, ասում իմ:

ՆԻՆՈ - Ես ինչ միղ ունիմ:

ՄՈՍԵՍ - Ինչ միղ ունիմ. էն միղն ու-
նիս, վուր դուն նրանց տուն վուտդ
իսկի չպիտի դներ: Չես գիղի,
վուր էդ թավուրներուն էրես շանց
տաս, գլխիդ էլ կու նստին:

ՆԻՆՈ - Բաս հորեսի դենը ասկա-
կաններես էլ կտրվիմ, էլի:

ՄՈՍԵՍ - Ասկական, ասկական...
Ինչ ասկական, էդ ասկական է՛...
Քո բիծու տղի կնկա ախպոր ա-
ներոջ իշու գեղի զարիումարն է...
Նրանց գլուխն էլ էնդի անիծվի,
վուր գիղենամ:

ՆԻՆՈ - Ամա, ես ինչ անիմ...

ՄՈՍԵՍ - (պատուհանից դուրս է նա-
յում): Էստի արի... Չեմ խփի, ա-
րի: Մի տես, նա չէ՛:

ՆԻՆՈ - Նա կուլի:

ՄՈՍԵՍ - Վո՞նց թե՛ նա կուլի:

ՆԻՆՈ - Բաս ո՞վ կուլի: Ասավ, վուր ա-
կուշկեմեն դուս մտիկ արա, վուր

քիզ տեսնիմ, կոսե, թե չէ՝ ձերք
կու ննգնիմ, կոսե...

ՄՈՍԵՍ - Վննց թե...

ՆԻՆՈ - Ճլերքն ննգնի նրա ջանը,
վուր գիդենամ:

ՄՈՍԵՍ - Սերգո՛, Սերգո՛...

ՍԵՐԳՈ - *(վազքով հայտնվելով):*
Հը՛...

ՄՈՍԵՍ - Հը ու ջան... Չոքի: *(Սերգոյի
յին ծնկի է բերում, նստում ուսե-
րին:)* Վեր կաց... *(Պատուհանից
բղավելով:)* Պարոն, հեյ, պարոն...

ՆԻՆՈ - Էտ ինչ իս անում:

ՄՈՍԵՍ - Անո՛ւմը...

ՆԻՆՈ - Ախր, Մոսիկ ջան...

ՄՈՍԵՍ - Էդ հառամզադի անո՛ւմը...

ՆԻՆՈ - Եվայլն:

ՄՈՍԵՍ - Ասում իմ՝ անո՛ւմը:

ՆԻՆՈ - Դե ասի, էլի՛ Եվայլն:

ՄՈՍԵՍ - Ինչ... Էդ ինչ ռանգի անում
ա... *(Սերգոն ծիծաղում է:)* Ձենդ...
(Պատուհանից բղավում է:) Հեյ,
պարոն Եվայլն...

ՆԻՆՈ - Վայ, Մոսես, Մոսես... Էտ
ի՛նչ իս անում:

ՄՈՍԵՍ - Սո՛ւս կաց... Պարոն Ե-
վայլն... Ախ, ես քու... Չի լսում,
խուռը դումիտումն է: Սերգո, Սեր-
գո՛... Ուր կորավ էդ մարդը: Սերգո՛,
Սերգո՛...

ՆԻՆՈ - Ներքիվդ է:

ՄՈՍԵՍ - Գնա, կանչե, չուստ արա:

ՆԻՆՈ - Սերգո, վիրև նայի:

ՄՈՍԵՍ - *(նկատելով Սերգոյին իր
տակին):* Սերգո... Էստի իս... Տո,
ծեն հանի, մունդոկի, ասա՛ հը՛...

ՍԵՐԳՈ - Հը՛...

ՄՈՍԵՍ - Հը ու ջան... Ռադ էդի:
*(Սերգոն, Մոսեսը ուսերին, դուրս
է շտապում:)* Այ տղա, մուլափ,

ինձ տեղը դի: Ախ, վունց իմ հեր-
սոտած... *(Սերգոյի ուսերից իջնե-
լով:)* Մոդ արի... Սերգո, էն
մայթին կայնած տղին տենում իս:

ՍԵՐԳՈ - Հա՛:

ՄՈՍԵՍ - Էս սհաթիս վազի, ասա,
վուր իրեն ձեն իմ տալի: *(Սերգոն
դուրս է վազում:)* Էտ ի՛նչ աննա-
մուս շոր իս հագի:

ՆԻՆՈ - Բու հավնած դերյան ի:

ՄՈՍԵՍ - Ձենդ...

ՆԻՆՈ - Ամա ես ինչ միղ ունիմ:

Սերգոն հևալով վերադառնում է:

ՄՈՍԵՍ - Հը, խոսա՛, ի՛նչ կա... Տե-
սա՛ր... Ասի՛ր...

ՍԵՐԳՈ - Հա՛:

ՄՈՍԵՍ - Ինքն ինչ ասավ:

ՍԵՐԳՈ - Ասավ՝ հը՛...

ՄՈՍԵՍ - Հա, ուրեմն գնա, ասա,
վուր տուն հրամե:

ՍԵՐԳՈ - Հա: *(Գնում է:)*

ՆԻՆՈ - Վայ, Աստուծ, էտ ի՛նչ իս ա-
նում:

ՄՈՍԵՍ - Սերգո, Սերգո... *(Սերգոն
ետ է գալիս:)* Ասա, վուր Նինոն է
կանչում:

ՍԵՐԳՈ - Հա՛:

ՆԻՆՈ - Վոյ մե... Ինձ ուր իս խառ-
նում, գեդինը մտնիմ, պրծնիմ:

ՄՈՍԵՍ - Սերգո, մոլափ, մե հատ էլ
հաստ փեղ բե հիտղ, ջանը պիտի
դրստիմ:

ՍԵՐԳՈ - Հա: *(Գնում է:)*

ՆԻՆՈ - Ախ, Աստուծ, ախր ի՞նչ իս անում, խայտառակ հո չիս...

ՄՈՍԵՍ - Զու բանը չի, ես իմ անելիքը գիդիմ:

ՆԻՆՈ - Ախր, Մոսիկ ջան...

ՄՈՍԵՍ - Թող մե... Կնիկարմատի ձեռնեմեն մեկը չէ խարաբ էլի ու էրկուսը...

ՆԻՆՈ - (պատուհանից նայելով): Կատարյալ ախմախ, ուրախ-ուրախ վագում է դեսը:

ՄՈՍԵՍ - Հեստի բան բերիմ գլխին, որ իր օրումն էլ մտեն չննգնի:

ՆԻՆՈ - Վոյ, գեղինը մտնիմ: (Ուզում է հեռանալ:)

ՄՈՍԵՍ - (կասեցնում է): Ո՛ր իս փախչում, էստի կաց, պիտի քու առջիվը մե լավ քոթակիմ:

ՆԻՆՈ - Աբա էտ ինչ մարդկութին է, քու տանը վոր չանիս էտ բանը, էլ օչով տեղ չկամ...

ՄՈՍԵՍ - Ձենդ... Ասկական...

Ներս է մտնում Եվայլնը. Գաբրիելն է, առանց կեղծամի: Ետևից հայտնվում է Սերգոն: Մոսեսը այլ բան չգտնելով, նետվում է բազմոցին ու... խոնկացնում: Պատասառը դանդաղ վեր է բարձրանում:

ԳԱԲՐԻԵԼ - (համբուրում է Նինոյի ձեռքը): Ախ, աննման արարած, թույլ տվեք մի անգամ ևս հավաստել իմ անկեղծ սերը, հիացումը, նվիրումը...

ՆԻՆՈ - (ձեռքն ազատելով): Հեռացե՛ք շուտով:

ԳԱԲՐԻԵԼ - (ինքնագոհ ձեմելով): Եվայլն. նրբակազմ, հմայիչ, տաղանդավոր երիտասարդ, նրբածաշակ եվրոպական հագուստով, ցիլինդրը ձեռքին, գլխին, նորից՝ ձեռքին... Պենսնեն՝ վզից կախ, ձերմակ ձեռնոցներով: (Նինոյին.) Օ, Belle dame... հավաստել իմ սերը, հիացումը, պաշտամունքը և այլն... Ծարժումերը նրբագեղ են, բարեկիրթ...

Ակամայից նրանց միջև հայտնված Սերգոն նույնպես սկսում է... խոնկալ:

ՆԻՆՈ - Աղաչում եմ, հեռացե՛ք:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ինչպե՛ս թե... Ախր, ինքներդ եք հրավիրել:

Նրանց միջև ապուշի պես ցցված Սերգոյի խոնկոցը փոխվում է լացի: Նինոն ևս լալիս է: Գաբրիելը փորձում է նրան մխիթարել:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Օ, մի լա... աննման հրեշտակ:

ՆԻՆՈ - Ախ, ի՞նչ հիմար վիճակ:

ՄՈՍԵՍ - (գլուխը ծածկոցի տակից հանելով, շարունակելով խոնկոցը, թաքուն դիմում է Սերգոյին): Փեղը, փեղը ո՞ր է, բերի՛ր...

Նինոն ու Գաբրիելը ուշադիր նայում են Մոսեսին:

ԳԱԲՐԻԵԼ - *(Սերգոյին)*: Ասում է՝
փեղը բերի՛ր...

ՍԵՐԳՈ - Համ...

Սերգոն վազբով հեռանում է, Մոսեսը խոնավոցով նորից սուզվում է ծածկոցի տակ:

ՆԻՆՈ - Ա՛յ, Աստուծ...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ես կարծես կռահում եմ.
դուք պարզապես անգոր եք ձեր
զգացմունքի առջև, շփոթված ու
ահաբեկված... Մի՛ հուզվեք, ի սեր
Աստծո: Մի՛ խոսք միայն, մի՛ այո,
և ես կլինեմ երջանկագույնը բո-
լոր ասուններից:

ՆԻՆՈ - Թողե՛ք, Աստուծ կու սիրիք:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Սիրում եմ ձեզ, սիրում
եմ հավերժ ու անսահման...

**Հայտնվում են մահճակալին, ուր
խոնավացնում է Մոսեսը:**

ՆԻՆՈ - Ի՛նչ իք անում, գժվիլ ի՞ք...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Սիրտս ու հոգիս,
փառքս ու պատիվս, կյանքս ու
կայքս նետել եմ ձեր չքնաղ ոտ-
քերի տակ:

ՄՈՍԵՍ - *(անսպասելի վեր է թռչում)*:

Ի՛նչ էղավ էդ անտեր Սերգոն:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Սերգոն... գնաց փեղը
բերելու: Հարգանքիս հավաստի-
քը, պարոն... Պատիվ ունեմ:

ՄՈՍԵՍ - Յի՛ս էլ... Համեցեք, պարոն,
նստի՛: Նինո, ո՛ր իս գնում: Էս
պատվավոր մարդը շնորհ է բերի...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ի՛նձ համար մեծ պա-
տիվ է, պարոն:

ՄՈՍԵՍ - *(Նինոյին)*: Նստի ու տեղե-
մեղ չժած գաս:

ՆԻՆՈ - *(ժպտով, շշուկով)*: Չխայ-
տառակիս քու գլուխը, իմն էլ հի-
դը:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Խոսքն ինչի՛ մասին է,
չհասկացա:

ՄՈՍԵՍ - Վուչինչ, քու բանը չի:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հասկացա:

ՄՈՍԵՍ - Եվայլն...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հրամանքդ, պարոն:

ՄՈՍԵՍ - Ուրեմն, դու Նինոյի ասկա-
կանն ես:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Այո, պարոն, պատիվ
ունեմ այս աննման գեղեցկուհու
մտերիմ ազգականը լինել: O,
chère femme...

ՄՈՍԵՍ - Իյմ...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հրամանքդ, պարոն...

ՄՈՍԵՍ - Դուս է գալի, որ իմ կնկա
ասկականը իմ ասկականն ա:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Դա ինձ համար մեծա-
գույն պատիվ է և այլն...

ՄՈՍԵՍ - Ի՛նչ փեշակ ունիս:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ես, պարոն, դրամա-
տուրգ եմ... Մեծ դրամատուրգ:

ՄՈՍԵՍ - Էդ հո փողատերն ա:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ի՛նչ տգիտություն. դրա-
ման բարձրագույն գրական ժանր
է:

ՄՈՍԵՍ - Էտ հո չհասկացա:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ես թատրոնի համար
պիեսներ եմ գրում: Էս խաղն էլ,
որ խաղում ենք, նույնպես ես եմ
հեղինակել:

ՄՈՍԵՍ - Ես հարցնում իմ, ի՛նչ
փեշակ ունիս:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Գրող եմ, պարոն... Հայ թատրոնի սյուններից մեկը:

ՄՈՍԵՍ - Դե ասա, պարագիտ իս, էլի:

ԳԱԲՐԻԵԼ - (*սրտանց ծիծաղում է*):
Լավ է ասված... Ձեր կերպարն ինձ խիստ համակրելի է:

ՄՈՍԵՍ - Էտ մինը հետո կերևա: Տո, էտ Սերգոն ինչ էղավ:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հա, իսկապես, փայտը պիտի բերեր... Ոնց որ թե՛ եկավ:

Ներս է գալիս Ղաղոն:

ՄՈՍԵՍ - Ծաշ-շաշ դուս ես տալի, էս հո իմ ախպերն ա՛ Ղաղոն:

ՂԱՂՈ - Բարով, բարի գուն ձիգ:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ծատ ուրախ եմ, պարոն Ղաղո, Մոսեսի եղբայրը իմ եղբայրն է, և այլն...

ՂԱՂՈ - Էս ով է...

ՄՈՍԵՍ - Նիհոյի ասկականի ասկականը:

ՂԱՂՈ - Անո՞ւմը...

ՄՈՍԵՍ - Անումը՝ Եվայլն:

ՂԱՂՈ - Ինչ, ինչ... (*Ծիծաղում է*):

ՄՈՍԵՍ - Ինչ ես ռեխդ բացե... Եվայլն, էլի, վա՛ն...

ՂԱՂՈ - Լսեցի, ամա Եվայլն անում կուլի՞:

Գալիս է Սերգոն, ձեռքին՝ հսկայական փայտ:

ՍԵՐԳՈ - Փեղը:

ՄՈՍԵՍ - (*զննելով*): Հա, լավ է, լավ է...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ապա տեսնեմ... Հա, լավ փայտ է, ամուր: Կաղնի՞ է...

ՍԵՐԳՈ - Չէ, փեղ է:

ՂԱՂՈ - Ի՞նչ խաբար է:

ՄՈՍԵՍ - Վուչինչ, Սերգոն չուգունի պլիտի համա փեղ ի առի, նմուշը բերել է, վուր տեսնիմ: Հա, լավն է, տար: Ռա՛դ էղի, ասի: (*Սերգոն հեռանում է*):

ՆԻՆՈ - (*վեր կենալով*): Ես գնամ, ծաշը կրակին դնիմ:

ՄՈՍԵՍ - Վեր նընգի տեղը... (*Նիհոն նստում է*):

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ես նաև լավ սեղանապետ կարող եմ լինել, այսինքն՝ թամադա:

ՂԱՂՈ - Տո, էս ո՞վ ա, ինչե՞ր ա խոսում... Մոսեսի մոտ էտ բանը մի ասա:

ՄՈՍԵՍ - Մուլափ, Ղաղո... Ուրեմն, քեփ սիրում իս:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Իսկ ինչո՞ւ ոչ:

ՄՈՍԵՍ - Էտ հանգին, պարոն Եվայլն, յիս քիզ խնդրում իմ շնորհ բերիս էս գիշեր իմ բախչեն, մետի Բարեկենդան անինք: Զեփ անինք, ուրախանանք:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ձեր քաղաքավարությունը, պատվելի, ինձ հիացնում է: Մեծագույն ուրախությամբ ընդունում եմ ձեր հրավերը, պայմանով, որ դուք էլ ձեր աննման տիկնոջ հետ բարեհաճեք շնորհ բերիլ իմ տուն:

ՄՈՍԵՍ - Ինչի չէ, ջեր դուք համեցեք, հալա...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Խնդրեմ, պարոն Ղաղոն
էլ կարող է գալ:

ՂԱՂՈ - Ինչ կա որ... Մոսեսի հիդ
թեկուզ ջանդամը կեհամ:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Պատրաստ եմ հավաս-
տել իմ սերն ու բարեկամությունը,
մտերմությունը, նվիրումը, հավա-
տարմությունը և այլն, և այլն...

ՂԱՂՈ - Տո, էս ի՞նչ հանգն ի խոսում:

**Հուզված Նինոն վազքով հեռա-
նում է:**

ՄՈՍԵՍ - Նինո, ո՞ր... *(Հետևում է
նրան, ապա մի պահ ետ դառ-
նում:)* Պարոն Եվայլն, ներող է-
ղեք, հազար գործ ունիմ... և
այլն... Թո՛ւ... Դուք զրից արեք, էս
սիաթիս գալիս եմ:

**Մոսեսը վազքով հեռանում է: Ո-
րոշ ժամանակ լուռ են:**

ՂԱՂՈ - Եվայլն...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հրամանքդ...

ՂԱՂՈ - Չէ, բան չունիմ ասելու... Ե-
վայլն. մազալու անում է:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Չե՞ք հավանում:

ՂԱՂՈ - Չէ... լավ բառ է:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Եվ խորիմաստ: Յուր
մեջ բազում չասված մտքեր կան:

ՂԱՂՈ - Դրուստ է, ամա մեր քաղ-
քումը էտ հանգի խոսիլը մե քիչ չի
անց կենում:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Այո, պարոն, թերևս եր-
կար տարիներ են պետք մեր ազ-
գը քաղաքակրթելու համար:

ՂԱՂՈ - Հա, միր խալխն ուրիշ

խալխ է: Մենք քեփին դենը էլ վու-
չինչ չենք գիդի:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Դե, քեֆ ո՞վ չի սիրում,
պարոն:

ՂԱՂՈ - Բաս, խաղի անգամ դնիլ էլ
սիրում կուլիս:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ուզում եք ասել՝ ե՞րգ...
Անշուշտ: Ինչպե՞ս կարելի է ե-
րաժշտություն չսիրել: Ինքս էլ սի-
րում եմ երգել, պարոն:

ՂԱՂՈ - Բաս, հրամանքդ, լավ
չքասթա կու գիդենաս:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ոչ, ոչ... Այդ կարգի եր-
գերին ես բարեբախտաբար ծա-
նոթ չեմ:

ՂԱՂՈ - Հրամանքդ, վուրդանցի՞ ես:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ես... Ես հայ եմ և այլն...

ՂԱՂՈ - Մոսկով էլի՞ ի՞ք:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Մոսկվա, Պետերբուրգ...
արտասահման:

ՂԱՂՈ - Արտասահման... Էդ ի՞նչ եր-
կիր է որ:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Եվրոպա, պատվելիս,
Եվրոպա... Միթե չգիտեք:

ՂԱՂՈ - Չէ, լսել իմ... Վո՛նց չէ: *(Լուռ
են:)* Եվ, մեծարգո պարոն, արդ-
յոք որքան ժամանակ ես ապրել
այդ օտար վայրերում:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Տարիներ, պարոն, տա-
րիներ...

ՂԱՂՈ - Էտ խո խելի փո՞ղ կու նստի:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Համմե՛...

ՂԱՂՈ - Ասում եմ, դա պիտի որ ահ-
ռելի գումար արժենա:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ի հարկե, պարոն, շատ
շատ:

Երկար, անհաճ լռություն:

ՂԱՂՈ - Բակլենն է էժան էնդի, թե՛ լո-
բին:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ինչ... Բակլան ինչ է:

ՂԱՂՈ - Բակլեն... Դե, լոբու հանգի
մե բան ի... Ընդավորաց ցեղիցը:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Պարզ է:

ՂԱՂՈ - Լոբուցը խոշոր է, բայց ուշ
է էփում... Սարթ է:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հասկանալի է:

ՂԱՂՈ - Բայց ավելի էժան է: Լատի-
նացիք ասում են՝ *Faba vulgaris*:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հա՛:

ՂԱՂՈ - Հա ու ջան: (*Լոն են:*) Լո-
բին ու բակլեն՝ ոնց որ բաղն ու
սագը:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Այսինքն...

ՂԱՂՈ - Բակլեն սագն է: Լոբին՝ բա-
ղը:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հա՛...

ՂԱՂՈ - Ինչ կա չհասկանալու. բակ-
լեն էն է, որ ոչ լոբին է, ոչ էլ՝ սո-
յան:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Սոյա... Դա՛ որն է:

ՂԱՂՈ - Սոյան հավն է:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հավը:

ՂԱՂՈ - Հավը... Նույն լոբին, բայց
ավելի մանր ու սպիտակ:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Բակլայից էլ փոքր:

ՂԱՂՈ - Արդեն սկսում ես հասկա-
նալ: Հետո, սոյան ավելի սննդա-
րար է: Ճիշտ է, բակլան էլ է
սննդարար, բայց...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Բայց սարթ է:

ՂԱՂՈ - Բայց՝ էժան:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Բա՛ղը:

ՂԱՂՈ - Սա՛գը:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Որը թանկ է:

ՂԱՂՈ - Որը էժան է, բայց դժվար է
ճարվում:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Եվ ավելի սննդարար է:

ՂԱՂՈ - Չէ, դա սոյան է:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հավը:

ՂԱՂՈ - Ըհը, ապրես:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ու՛ սպիտակ:

ՂԱՂՈ - Ու՛ մանր:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Բակլայից էլ մա՛նր:

ՂԱՂՈ - Ինչ խոսք, բակլեն լոբուց էլ
խոշոր է:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հա՛...

ՂԱՂՈ - Բայց որ մանրացնում ես,
մանր է:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հասկացա:

ՂԱՂՈ - Իրականում, սոյան նույն լո-
բին է, ոնց որ՝ բակլան:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հասկացա, հավը նույն
բաղն է, ոնց որ՝ սագը:

ՂԱՂՈ - Իսկ ջոնջողը՝ ջոնջող է:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ջոնջո՞ղ...

ՂԱՂՈ - Դա քո խելքի բանը չի:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հիմա լրիվ հասկացա:

ՂԱՂՈ - Էդ էվրոպացիք էս բաները
չեն հասկանում:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Չէ, չեն հասկանում:

ՂԱՂՈ - Նրանք բերնի համ չունին:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Չունեն, չունեն...

ՂԱՂՈ - Որտեղից... Նրանց ուտելի-
քի մեջ համուտոս չկա:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Չկա, չկա: Նրանց կե-
րածը ամբողջը քիմիա է:

ՂԱՂՈ - Հա, հա, դիփ սուտ ի:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Էնտեղ կոյուղուց ձեթ են
ստանում:

ՂԱՂՈ - Կոյուղի... Ճոպանուղին, գի-
ղեմ, էդ ֆունիկույորն է, բա կոյու-
ղին... Յախլ:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Էս տեսակ բաներ:

ՂԱՂՈ - Էնդի պովարնիրը տավրի
միսը թիփ ին շինում, բաղնսի
տաք ջուրն ածում ին վրին, բու-
լիոն է, կոսեն: Դուք էլ խաչտում
իք, իփր հաց իք ուտում, էլի:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Էդպես է: Նրանց
պտուղների մեջ էլ՝ ամբողջը
պեստիցիդներ են:

ՂԱՂՈ - Էդ ո՞րն է:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Որդերը գիտես... Դ-
րանց շատ մանր տեսակը, որ
աչքով չես տեսնի:

ՂԱՂՈ - Գիտեմ, վո՞նց չէ... Էդ գա-
ղերը օրդերից էլ մունդառ են:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հա, բա ո՞նց... Եվ շատ
վնասակար:

ՂԱՂՈ - Հա՛, օրդերը դրանց մոտ
ի՞նչ...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հե՛չ... Դրանք իսկական
թույն են:

ՂԱՂՈ - Թո՛ւյն են, թո՛ւյն... Ամա օր-
դերը օգտակար ին: Կոսեն, վուր
նրանց միջումը վիտամին շատ
կա:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Այդպես է:

ՂԱՂՈ - Մեր Մոսեսը ուտում է:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ո՞նց... Որդերը...

ՂԱՂՈ - Զադ-զադ չի ուտում, մրգի
հետ: Չի նայում, ուտում է... Հա,
հա, ուտում է:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ղաղո, չես գիդա, թե
վունց իմ քիզ սիրում:

ՂԱՂՈ - Վայ, մեղա քեզ, Աստուծ...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Էս սհաթիս կուզիմ քիզ
պաչիլ:

ՂԱՂՈ - Ընչի՞ համա... Մտիդ հո
փիս-փիս բան չկա:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ի՞նչ փիս բան:

ՂԱՂՈ - Ի՞նչ գինամ, էդ էվրոպանե-
րը ինչ շաշ բան ասես, որ չկա:
Դե լավ, պաչի:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ղաղո ջան, վուր սխալ
չհասկանաս, քու ձիռը կպաչիմ:

Համբուրում է Ղաղոյի ձեռքը:

ՂԱՂՈ - (*ծիծաղելով*): Իփր վեհա-
փառ իմ: Չմիռանք, տերտեր իլ
դառանք: Հլա մի հատ էլ պաչի,
դուրս էկավ:

Գալիս է Մոսեսը:

ՄՈՍԵՍ - Ղաղո ջան, դեռ էստի ի՞ք...

ՂԱՂՈ - Մոսես, արի... Արի, թող քու
ձի՞ռն իլ պաչի:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Սպասեք, սպասեք... Ես,
անշուշտ, դեմ չեմ պարոն Մոսեսի
պատվարժան ձեռքը համբուրել,
սակայն առավել պարտավորված
եմ մեծարգո հանդիսատեսի առջև:
(*Սկսում է երգել օպերային հայտնի
խմբերգ: Մեղմացող հնչյունների
զուգընթաց՝ մենախոսում է:*) Հարկ
եմ համարում տեղեկացնել, որ իմ
այս խմբերգով ավարտվում է մեր
ներկայացման առաջին արարը և
մինչ ես տեղեկացնում եմ ձեզ այդ
մասին, իսկ Մոսեսն ու Ղաղոն
շշմած ինձ են նայում, արդեն իսկ
սկսվել է երկրորդ արարը:

Դնում է կեղծամը, հանում, մի կողմ է նետում տաբատը, մնում դեղին տրիկոտով: Պարում է բալետային մենապար:

ԳԱԲՐԻԵԼ - (դիմելով ապշած եղբայրներին): Դուք շարունակեք առաջին գործողության ձեր կիսատ թողած երկխոսությունը: (Շետազա խոսակցությանը գուզընթաց շարունակում է իր պարը:)

ՂԱՂՈ - Ինչ մարդ ասես տեսիլ իմ, էս հանգի իսան տեսած չէի... Համ ուսում առած, համ էլ՝ ծալը պակաս:

ՄՈՍԵՍ - Այ, խռով կենա ինձ էն ուսումը, վուր մարդ ուրիշի կնգա վրա աձկ ունենա:

ՂԱՂՈ - Վհունց թե... Ինչ կնիկ:

ՄՈՍԵՍ - Ղաղո ջան, քիմեն ինչ թաքցնիմ: Էլախտ էն փեղը, վուր Սերգոն տուն էքի, ուզում էի էտ անիծածին շանսատակ անիլ, ամա դուն էկար, մեքաշ սառած մնացի:

ՂԱՂՈ - Այ մարդ, մե կարգին ասա, տենամ ինչ խաբար է:

ՄՈՍԵՍ - Ինչ ասիմ, ախպեր, էտ անամուսը քու հարսին վուրդի ռաստ է գալի՝ սիրում եմ քեզ, կուսե:

ՂԱՂՈ - Վհունց թե... Սինոն ինչ փիս բան է արե, վուր սիրում ի: Մուլափ, դո՞րթ իս ասում:

ՄՈՍԵՍ - Ինչ հանաքի բան է:

ՂԱՂՈ - Վայ, յիս նրա... Բա էդ գղակը ինչի է գլխիդ:

ՄՈՍԵՍ - (գլխարկը հանում է, նայում, նորից դնում է գլխին): Տո, ես շամտ գիդամ:

ՂԱՂՈ - Նրա ջիգորը իմ շինքին. հեստ բան անիմ, վուր իր օրումն էլ չմտեն ննգնի:

ՄՈՍԵՍ - Վուր դրուստն ասիմ, յիս էլ էտ մտքին իմ: Էս գիշեր մի բան մահանա կոնիմ, ու խալխի մոտ ակռքնիրը ջարթ ու փշուր կոնիմ:

ՂԱՂՈ - Մի տես, էդ աննամուսը վհունց ի պարում: Տո, մունդո՞րկ, մուլափ, թե ինչ հալն իմ գցում քու կոկած ու տրոսած ջանը:

ՄՈՍԵՍ - Ապրիս, ախպեր ջան... Իմ սիրտը խո կոտրած է ու կոտրած:

ՂԱՂՈ - Գիդիս, ինչ փիքր արի. մե քիչ վուր խմինք ու տաքնանք, կուսիմ գնանք հաուզի մոտ, մե շառ կու գցիմ ես էն աննամուսին ու գու բլնցիմ դեմուդեմը հաուզը:

ՄՈՍԵՍ - Էտ լավ ասիր, Ղաղո ջան: Ամա պիտի էնենց ժած գանք, վուր օշով չիմանա, վուր մեր քեփը քթներեմես չդուս գա:

ՂԱՂՈ - Էտ հո յիս գիդիմ, դուն քեփդ քոք պահե:

Երգը անապասելի լռում է: Վերևից իջնում է շրջանակված ճերմակ պաստառ՝ ետևում թողնելով եղբայրներին: Պաստառի առջևում հայտնվում է Գաբրիելը:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ձեր առանձնահատուկ

ուշադրությունն եմ հայցում, ներկայացնելու հյուրասրահում կախված խոստացված երկրորդ նկարը: *(Պաստառի վրա մանրամասն ներկայացնում է չեղած պատկերը: Պաստառի ետևից հայտնվում են Մոսեսն ու Ղաղոն, հետևում նրա նկարագրությանը:)* Ահա, խնդրեմ, ինչպես տեսնում եք, նկարից անհետացել է սիրահար երիտասարդը: Դուք սխալվում եք, նա բնավ չի անհետացել: Ուշադիր նայելու դեպքում կնկատեք տակառից դուրս ցցված նրա մազափունջը: Ճիշտ կռահեցիք. երիտասարդը կորցրել է հավասարակշռությունը և հայտնվել տակառում: Երևակայության ինչպիսի խելահեղ շրջադարձ: Ավելին, նրա շլյապան ընկել է ու գլորվել այստեղ: *(Տակառի մոտից վերցնում է շլյապան, դնում գլխին:)* Ոչ ավել, ոչ պակաս:

ՂԱՂՈ - Հը, Մոսո, վախտը չի... տանիմ հաուզը, ջանը դրստիմ:

ՄՈՍԵՍ - Չէ, մուլափ:

ՂԱՂՈ - Դրն գիդաս:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Եվ այսպես, երիտասարդը հայտնվել է տակառում... Ինչպիսի զավեշտ: Ուշադրություն դարձրեք. այնուհանդերձ, նա հասցրել է ձեռքի ծաղկեփունջը մատուցել աննման գեղեցկուհուն: Այս պահին ես կարկամած լռում եմ: Մարդկային երևակայությունը ունակ չէ ընկալել այս ցնցող

գլուխգործոցը մտահղացման ողջ խորությամբ: Ոմանց շփոթն ու տարակուսանքը փարատելու միտմամբ շտապեմ հավաստել, որ ի տարբերություն և ի հակադրություն մալևիչյան քառակուսու, ուր ամեն ինչ այլևս ասված է, մեր ձերմակ քառակուսում ամենայն ակնկալվող ասելիք արդեն իսկ կրում է հանձարեղության կնիքը... Ճերմակ մաքրություն, ուր կատարյալ է հնարավոր ամենայնը:

ՂԱՂՈ - Ի՞նչ ա շաշ-շաշ դուս տալի:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Այլևս ոչինչ չեմ ասում, ես լռեցի... Ես արդեն լուռ եմ, քանզի մնացյալը՝ լռություն է, կամ՝ երաժշտություն... Իսկ ինչո՞ւ ոչ՝ պար:

Հնչում է Մոցարտ: **Գաբրիել - Եվայլնի բալետային մենապարին** որպես գուգրնկեր միանում է Նինոն՝ հովնաթանյան նրբագեղ հանդերձանքով: **Մնացյալ դերակատարները** միանում են պարին որպես կորդեբալետ: **Պարի ավարտին՝** ոգևորված ծափեր: **Եվայլնն ու Նինոն** հանդիսավոր խոնարհվում են: **Կախված պաստառը** հանում են, որպես սիռոց փռում գետնին, նստոտում շուրջը: **Սերգոն ցուցադրաբար** պառկում է սիռոցից այս կողմ, դեմքով դեպի հանդիսատեսը: **Նինոն տեղավորվում է ծաղկազարդ ճոճանակին, որը բեմով մեկ անվերջ**

տեղաշարժվում է... ի վերջո՝ անհետանում:

ՄՈՍԵՍ - Պարողների կենացը:

ՂԱՂՈ - Պարոն Եվայլնի ու Նինոյի կենացը:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Մեծապես շնորհակալ եմ, խորապես զգացված, ցնցված, հուզված, շփոթված...

ՂԱՂՈ - Եվ այլն, և այլն... Հորդ օղորմի, էտ ցերեմոնեքը թող ու մոդ արի: Բեփի ինք անում՝ քեփի անինք:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Սերող եղեք, ձեզ նման գետնին նստելը ինձ հարմար չէ:

ՂԱՂՈ - Վհինց թե...

ՄՈՍԵՍ - Սերգո, մե սկամի բի:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ո՛հ, ո՛հ... կխնդրեմ նեղություն մի կրեք:

ՂԱՂՈ - Տո, էլ ի՞նչ սկամի, վունց վուր մինք ինք նստի, էնենց էլ դու նստի:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ինձ համար մեծ պատիվ կլինեք ձեր կողքին ձեզ նման նստել, սակայն ծնկներս ձեզ նման ծալել, ցավոք, չեմ կարող:

ՂԱՂՈ - Ամեն իսան մե այիբ ունի:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ձեր թույլտվությամբ, ես այստեղ, տակառին կնստեմ:

ՂԱՂՈ - Միթամ, դուն մեր մինձավորն իս, էլի:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Օ, ո՛հ, բնավ իսկ, երբեք... Իմ սիրտը ձեզ հետ է հավիտյանս և այլն:

ՂԱՂՈ - Աբա մե կենաց, բողազներս խանձվեցավ:

ՄՈՍԵՍ - Ուրեմն՝ էսպես. վուրդի հիվանդ ու նիղցած կա, թե մարդ, թե կնիկ, Աստուծ նրանցը ջան տա, առողջութին ու իրենց ցավեմեն ազատութին:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ո՛վս, հանձարեղ է... Բրավո: Դե, Ծեքսպիր կոչված, գնա ու ամոթից գետինը մտի:

ՂԱՂՈ - Ծեքսպիր... Էտ ո՞վ է: Էտ անունով իսան չիմ ճանաչում:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Գրագետ մեկը, ինձ նման նշանավոր դրամատուրգ:

ՄՈՍԵՍ - Զիզ նմանը վայթե չըլնի:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ծնորհակալ եմ:

ՂԱՂՈ - Էտ Ծեքսպիրը նրանցից չի՞, վուր կոյուղուց ձեթ ի շինում:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հենց ինքը:

ՄՈՍԵՍ - Էդ որն ա... Յնխք:

ՂԱՂՈ - Էդ դրամատուրգները շատ մուխանաթ խալխ ին:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Օ, ոչ... Թույլ տվեք առարկել:

ՄՈՍԵՍ - Թույլ չենք տա, մինչև էս մինձ ստականը անուշ չանես:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Այսքանը միանգամից... Անկարելի է:

ՂԱՂՈ - Բաս մինք էդքան ինք դարդգի...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Անկարելի է, գոնե ժամանակ տվեք:

ՄՈՍԵՍ - Մտկումդ սիրուհուդ անումը տուր, ջրի պես կու խմվի:

ՆԻՆՈ - Մոտ...

ՄՈՍԵՍ - Ձենդ...

ՂԱՂՈ - Խմի՛, վուր միզ հիտ դրստվիս, վուր միր խոսկիրը քի մոդ հիմար չերևան:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ինչե՛ր եք խոսում, ես՝ նվաստս, ամենևին, բոլորովին, բնավ իսկ...

ՍԵՐԳՈ - (անսպասելի զայրոյթով վեր է թռչում): Տո, խմի ու մեռի՛, ախպեր:

ՄՈՍԵՍ - (զարմանքով): Սերգոն... Սերգոն խոսեց:

ՍԵՐԳՈ - Տո, հենց ըտենց. խմի ու մեռի՛, բաս...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ինչ արած, որ պնդում եք...

ՂԱՂՈ - Մուլափ, էտ չելավ... Մե բան ասա, նոր խմի:

ՄՈՍԵՍ - Դրո՞ւստ ի ասում:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Սիրով... Ի խորոց սրտի խմում եմ պատվելի, հյուրասեր տանտիրոջ կենացը: Մեծարգո պարոն Մովսես, ես հիացած եմ ձեզնով, ձեր պատվելի եղբորով, ձեր չքնաղ, անզուգական տիկնոջով... Սիրուց սիրտս կտոր-կտոր է լինում...

ՄՈՍԵՍ - Իյա՛...

ՂԱՂՈ - Ինչ ասա՛վ...

ՄՈՍԵՍ - Նինո, էստի՛ իս... Ամա մե թանկագին դոնախի համա մի անուշ տաղ ասա:

ՆԻՆՈ - Մոտ ջան, ախր...

ՄՈՍԵՍ - Հառամզադա, երգի՛, ասի...

Նինոն հնչեղ ձայնով երգում է օպերային հանրահայտ արիա: Երգի ընթացքում ճոճանակը նու-

րից սկսում է բեմով մեկ դեզերել: Սերգոն «պա-դե-դե»-ով ուղեկցում է երգը: Գաբրիելը հուզմունքով սրբում է արցունքները: Ծափեր:

ԳԱԲՐԻԵԼ - (համբուրելով Նինոյի ձեռքը): Հրաշագեղ տիկին... Մեծագույն երջանկություն է ներկա լինել ու վայելել ձեր աստվածային շնորհները:

ՆԻՆՈ - (թաշկինակով սրբում է դեմքը): Մեծապես շնորհակալ իմ:

ՄՈՍԵՍ - Մուլափ, Նինո...

ՆԻՆՈ - Հա, Մոսիկ ջան:

ՄՈՍԵՍ - Մոտ արի:

ՆԻՆՈ - Ասա, Մոսիկ ջան:

ՄՈՍԵՍ - Աննամուս, էդ ի՛նչ թաշկինակ ա:

ՆԻՆՈ - Իմ թաշկինակը:

ՄՈՍԵՍ - Վո՛րդիան...

ՆԻՆՈ - Մոսիկ ջան, խալիսի մոտ անհամութին մի արա:

ՄՈՍԵՍ - Ասում իմ, վո՛րդիան... Ձեն հանի, հանամզադա, դուդո կհանեմ:

ՂԱՂՈ - Մոտ ջան, Օթելլոն ես, ինչ ա... Դուն տված կլնես, ամա չես հիշի:

ՄՈՍԵՍ - Սերգո, պլիտի փեղը բի:

ՍԵՐԳՈ - Ամա, աղա ջան...

ՄՈՍԵՍ - Բի՛, ասում իմ:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Սպասե՛ք. էդ թաշկինակը ես եմ նվիրել ձեր չքնաղ տիկնոջը:

ՆԻՆՈ - Վո՛ւյ մե, ամոթից գեղինը մտնեի, ավելի լավ չէ՛ր:

ՂԱՂՈ - Վո՛նց թե... Ուրեմն, դո՛ն իս տվի:

ՄՈՍԵՍ - Մո՛ւլափ, Ղաղո...

ՍԵՐԳՈ - Աղա ջան, փեղը բերի՛մ:

ՄՈՍԵՍ - Տո, մի սսկվի՛ք, տենամ ինչ ինք անում: Ուրեմն, դո՛ն իս տվի: Մարդ աստճո, շոտ ասեիր: Յիս իլ արդեն կասկածում ի, վայթե յիս իմ տվի: Ամա էդ տեսակ ծրտի-մրտի նվեր յիս չէի տա: Էտ թաշկինակը կոխի ծոցդ, աճկս չտենա: Չէ, ծոցդ մի դի:

ՆԻՆՈ - Ախր, յիս ի՛նչ միղ ունիմ:

ՄՈՍԵՍ - Ձենդ... *(Եվայլնին.)* Օխ-նաճ, դե խմի՛, բողազներս չոր-ցավ:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ամենայն սիրով, եթե անգամ այս գավաթի մեջ թույն լինի, քանզի խմում եմ Աստճո կենացը, հանձինս Նինոյի հանդեպ տաճած իմ զգացման:

Խմում է և անմիջապես տապալվում գետնին: Բոլորն իրար են անցնում:

ՂԱՂՈ - Վո՛նց թե, մեռա՛մվ... Ա՛յ քեզ օյին:

ՄՈՍԵՍ - Սերգո, վազի՛, ջուր բի:

Մերգոն դուրս է գետնում:

ՆԻՆՈ - Վո՛ւյ մե, էս ի՛նչ արիք: Բա դոնախի հիտ էսպես կու վարվի՛ն:

ՄՈՍԵՍ - Ձենդ, աննամուս:

ՆԻՆՈ - Ի՛նչ ասի, վուր...

ՂԱՂՈ - Հախն է, վուր հաուզ տա-նիմ:

ՄՈՍԵՍ - Մո՛ւլափ... Ի՛նչ եք թափվիլ խեղճ մարդու շնքին... Տենում եք, օդ չկա:

ՂԱՂՈ - Վու՛նց որ թե շնչում ա:

ԳԱԲՐԻԵԼ - *(ուշքի գալով):* Ես քամի եմ...

ՂԱՂՈ - Իյա՛, խոսաց:

ՄՈՍԵՍ - Ի՛նչ ասաց:

ԳԱԲՐԻԵԼ - ...Մոլորյալ քամի, որ շվարել, կանգ է առել Նինոյի փեշի առաջ:

ՂԱՂՈ - Էս հո խելառ ա:

ՆԻՆՈ - *(Մոտեսին):* Ի՛նչ իս նայում, յիս ի՛նչ միղ ունիմ:

ԳԱԲՐԻԵԼ - *(Սերգոն փորձում է ջուր տալ):* Չէ, ջուր չէ, գինի տվեք: Բաժակս ո՛ր է:

ՄՈՍԵՍ - Բաժակն է ուզում:

ՂԱՂՈ - Տո, բաժակը ձեռումն ա... Այ քե սարսաղ:

ՄՈՍԵՍ - Ի՛նչ իք շվարե... Մեր ազիզ դոնախին գինի լցեք:

Ղաղոն գինի է լցնում:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Լցրու, լիքը լցրու: *(խմում է: Ապշած սպասում են, թե ինչ է լինելու:)* Հաուզ... Դա ի՛նչ բան է:

ՂԱՂՈ - Հաուզ... Դե, հաուզ, էլի... Բասեյն:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Լողավազան...

ՂԱՂՈ - Տո, ի՛նչ լողավազան, դու էլ հո չասիր: Լողավազանում լող են տալի: Մերը հաուզ ա:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Հաուզում լողալ չի կարելի:

ՄՈՍԵՍ - Ո՞նց ասեմ... Որ ընգնես մեջը, լող կտաս, թե կարենաս:

ՂԱՂՈ - Ջուրը ֆոտած ա, գորտերն են լող տալի... Հաուզ ա...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Տարեք ինձ, բլցրեք հաուզը, գորտերի մեջ:

ՂԱՂՈ - Ի՞նչ ա շաշ-շաշ դուս տալի...

ՄՈՍԵՍ - Տո, ի՞նչ հաուզ, ինչ բան... Ո՞վ ա ըտենց բան ասե:

ԳԱԲՐԻԵԼ - *(կանգնում է տակառին):* Պաշտելի տիկին, մեծարգո պարոնայք... Այլևս անգոր եմ լռել: Իմ պարտքն եմ համարում տեղեկացնել ձեզ, որ կա նաև երրորդ նկարը: Բոլոր ժամանակների գլուխգործոց, մեծագույն մի առեղծված, որի խորհուրդը հանձարեղ նկարիչը հմտորեն քողարկել է նախորդ երկու նկարներում, ինչի մասին ոչ միայն բարձրաձայնելը, այլև լռելը մեծագույն մեղանշում է:

ՂԱՂՈ - Էլի սկսեց շաշ-շաշ դուս տալ:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Առեղծված, որի անորոշ կռահումներն են իմաստավորում մեր այս խաղը, մեր գոյությունն ու դատապարտված սերը...

ՂԱՂՈ - Վայ թե էլի Նինոյի կենացն ա խմելու:

ՄՈՍԵՍ - Ինչ ա, էլ տղամարդ չի մնացե, որ կնգա կենացը խմինք: Բա էս գդակը ընչի՞ ա գլխիս:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Նկարում, գողտրիկ բացատում պատկերված է նախաձաշ խոտի վրա: Խոտերին

փռված սուփրի շուրջ նստած են Մոսեսը, իր աննման տիկին Նինոն, պատվելի եղբայրը՝ Ղաղոն ու մի պերճախոս համակրելի երիտասարդ:

ՍԵՐԳՈ - Էտ հո ես եմ:

ՂԱՂՈ - Ձենդ... Տենանք էս շաշն ինչ ա ասում:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ասում եմ, շուրջը դրախտային ծառ-ծաղիկներ են, հեքիաթային թռչնակների հետ ճախրում ու իրենց չքնաղ երգն են ասում մանկամարդ հրեշտակները: Ամեն ինչ կատարյալ է, աստվածային ու ողբերգական...

ՄՈՍԵՍ - Իյա... Էդ ընչի՞ որ...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Նկարում բացակայում է ձեր խոնարհ ծառան, ով իրականում ամեննկին էլ երիտասարդ չէ: Ծեր, հիվանդ մարդ է: Ավելին՝ նա վախճանվել է:

ՂԱՂՈ - Վրոնց թե, մեռի՞լ է...

ՄՈՍԵՍ - Տո, մուլափ, տենանք ինչ ա ասում:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Այո, հանգուցյալը ձեր խոնարհ ծառան է՝ Գաբրիել Սունդուկյանցը:

ՂԱՂՈ - Վրոնց թե... Էդ յեփ մեռար, վուր չիմացանք:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Վաղուց... Հարյուր տարի առաջ:

ՂԱՂՈ - Էս հո մեզ ձեռ ա առնում:

ՄՈՍԵՍ - Մոլափ, ասիր՝ Սունդուկյանց...

ՂԱՂՈ - Էդ հո մեր ազիզ ընկեր Մկրտումի ազգն ա:

ԳԱՐԻԻԵԼ - Ձեր խոնարհ ծառան հենց Մկրտումի որդին է՝ Գաբրիելը:

ՄՈՍԵՍ - Վրոնց թե... Մկրտումը հո իմ քիպ ընկերն ա ու նոր ա նշան դրվե:

ԳԱՐԻԻԵԼ - Գաբրիելը մահացել է, Մկրտումն էլ:

ՂԱՂՈ - Կարող ամ մենք էլ ինք մեռի, համա խաբար չենք:

ԳԱՐԻԻԵԼ - Չէ, դուք ողջ եք, դուք անմահ եք... Իսկ Գաբրիելը մեռել է:

ՄՈՍԵՍ - Վունց հասկացա, Գաբրիելը էդ դու ես:

ԳԱՐԻԻԵԼ - Այդպես է:

ՂԱՂՈ - Էն, վուր մեռի՞լ է, թե՛ էն, վուր նոր պիտի ծնվի:

ՄՈՍԵՍ - Տո, վրոնց չես հասկանում... Էն մեռածը, էլի, վուր նոր պիտի ծնվի:

ԳԱՐԻԻԵԼ - Էն, ում վուռը էս պահին քոր է գալի: Ներող եղեք, պաշտելի տիկին:

Տղամարդիկ հռչում են:

ՄՈՍԵՍ - Նինո, աճկեմես ոռդ էլի:

ՆԻՆՈ - Գնում եմ, Մոսո ջան: (Գնում է:)

ՄՈՍԵՍ - Խմենք Գաբրիելի հիշատակի կենացը: Ինչ ասիմ, Աստուծ հոգին լուսավորի:

ԳԱՐԻԻԵԼ - Ծնորհակալ եմ:

ՄՈՍԵՍ - Թող նրա սրտում եղած սերը Աստուծ բաշխի ապրողներին, թե տղամարդու, թե կնգա:

ՂԱՂՈ - Պարոն Գաբրիելի կենդանի կենացը:

ԳԱՐԻԻԵԼ - Անչափ զգացված եմ:

ՄՈՍԵՍ - Թող նա էն կինքում բարեխոս ըլնի բոլոր սիրահարների, լոթի հոգիների համա որպես մի նոր երանելի Գաբրիել հրեշտակապետ:

ԳԱՐԻԻԵԼ - Մեծապես զգացված եմ:

ՄՈՍԵՍ - Թող մեր Մկրտում ախպոր տղեն բարով ծնվի, բարով մենձնա, բարով վայելի իր թագն ու պսակը ու բարով արժանանա երկնքի արքայությանը... Ամա, մարդ աստծո, ասա տենանք, ընչի՞ց ա մեռե:

ՂԱՂՈ - Էի, մարդը ընչի՞ց ա մեռնում. սիրտը կանգա առնում, մեռնում ա:

ԳԱՐԻԻԵԼ - Սիրո ավելցուկից:

ՂԱՂՈ - Իյա...

ՄՈՍԵՍ - Սերգոն ուզում ա խոսի... Ասա, Սերգո, տենամ ինչ իս ասում:

ՍԵՐԳՈ - Թող վուր Գաբրիելի հոգին երկնքումը վատ օր չտեսնի:

ՄՈՍԵՍ - Ապրես, Սերգո...

ՍԵՐԳՈ - Ինչ ասիմ... Մահն ու կյանքը հարազատ ախպերներ ին:

ՂԱՂՈ - Դրուստ է... Վունց որ յիս ու իմ ախպեր Մոսեսը:

ԳԱՐԻԻԵԼ - Ոնց որ լոբին ու բակլեն, կամ՝ Ծեքսպիրն ու Սունդուկյանցը:

ՄՈՍԵՍ - Մուլափ, չհասկացա... Հիմի լոբին էդ Կն եմ, թե՛ Ղաղոն:

ՂԱՂՈ - Չէ, լոբին էդ բաղն ա, իսկ Ծեքսպիրը՝ սագը, ոնց որ՝ բակլեն... Իսկ Սունդուկյանցը վայ թե սոյան ա, ոնց որ՝ հավը:

ՄՈՍԵՍ - Ղաղոն բակլով ձվածեղը գժի պես սիրում ա... Որ տաս, ամեն օր կուտի:

ՂԱՂՈ - Կուտիմ:

ՄՈՍԵՍ - Տո, մարդավարի ասեք, հասկնամ. հիմի էս մարդը սմիղ է, թե՛ մեռած, լոբին է, թե՛ բակլեն, Սունդուկյանցն է, թե՛ Ծեքսպիրը...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Սոյայով հավը, Ծեքսպիրով բակլեն, մահով ձվածեղը...

Լռություն:

ՍԵՐԳՈ - Հա, իմացաք... ոսները կոսմոս ին թռե:

ՂԱՂՈ - Ոնց... Դիփ...

ՄՈՍԵՍ - Տո, ջհանդամը, թե չին թռե... Էնենց թռնին, որ ես գիդենամ...

ՂԱՂՈ - Հա, բայց դիփ...

ՄՈՍԵՍ - Չէ, քո Լատաշեն չի թռե, քիզ ի սպասում: Սերգո, այ տղա, քանի լիզուդ բացվիլ ի, մե ղայդին բան ասա, խմենք:

ՍԵՐԳՈ - Էլ ասելու բան մնաց... Գնամ հավուզը...

ՂԱՂՈ - Ինչի՞ համա... Հասկացա, մի ասա:

ՍԵՐԳՈ - Գնամ... Գամ: (Գնում է:)

ՄՈՍԵՍ - (Սերգոյի ետևից): Եհնոյին էլ կանչե, թող գա: (Գաբրիելին.) Ամա չհասկացա. հիմի դու Գաբրիելն ես, թե՛ Եվայնը...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ամեն ինչ մեկ է. Գաբրիել, թե Եվայն, Սունդուկյանց, թե Ծեքսպիր, Սերգո, թե Ալեքսանդր Մակեդոնացի...

ՂԱՂՈ - Ո՞նց... Մակեդոնաց Սաշիկը...

ՄՈՍԵՍ - Էդ հո մեր Սերգոն ա: Իսկական անունը Ալեքսան ա, բայց հո Սաշիկ չենք ասելու:

ՂԱՂՈ - Սերգոն, էլի, որ գնաց հաուզը... Մեր Սաշիկը, Ֆիլիպի տղեն:

ՄՈՍԵՍ - Մակեդոնաց Ֆիլիպը, որ խոզ է պահում:

ՂԱՂՈ - Սերգոն, էլի... Որ գնաց շռելու:

ՄՈՍԵՍ - Է, հա... հետո՞...

ՂԱՂՈ - Եսիմ... Երևի ես էլ գնամ:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Գնա՛լ, թե՛ մնալ... Սաշիկ, թե՛ Սերգո:

ՂԱՂՈ - Հասկացա, դիփ մեկ է:

ՄՈՍԵՍ - Մենակ չասեք, որ խմիլն ու չխմիլն էլ նույն բանն ին... Դե ասա՝ գնա մեռի, էլի:

ՂԱՂՈ - Դրուստ իս, ախպեր ջան... Դե մի բան ասա, խմենք, բողազներս չորցավ:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Մակեդոնաց Սաշիկը լավ ասաց. խոսելն անիմաստ է: Ամեն հնարավոր բան արդեն ասված է: Այստեղ սպառվում է ի սկզբանե ասված խոսքն ու սկսվում է լռությունը... Մեծ, անվախձան լռություն:

Մի պահ բոլորը լուռ են:

ՂԱՂՈ - Վունց... էլ չի՞նք խոսելու...

ՄՈՍԵՍ - Մարդը ասեց, էլի՛ լռում
ինք:

ՂԱՂՈ - Հիմա՛, թե՛ վաբշե:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Կարող եք և խոսել, մի
հաշիվ է:

ՂԱՂՈ - Չէ, թե լռում ինք, լռինք...
Յիս հո ապուշ չի՛մ, որ չհասկա-
նամ: (*Լռությո՛ւն:*) Մոսո՛... Մոսոն
լուռ ի... Փորս գռռաց: Ի՛նչ իս նա-
յում:

ՄՈՍԵՍ - Տո, լիզուդ կոլ տու ու տեղդ
վեր ընգի:

ՂԱՂՈ - Ի՛նչ իս վրես գռռում... Ամա
վուր փորս գռռաց, ասիմ՝
չգռռանց... Ախ, Աստուծ:

Գալիս է Նիհոն:

ՄՈՍԵՍ - Նինո ջան, արի, էստի
նստի, գլուխս դնեմ գոգիդ, դնջա-
նամ:

ՆԻՆՈ - Մոսո ջան, ուշ է, գնանք
տուն՝ քնի, դնջացի:

ՄՈՍԵՍ - Չի՛ ըլնի... Կարևոր գործ ու-
նինք: Համ էլ՝ ազգի կենացը դեռ
չինք խմե:

**Մոսեսը գլուխը դնում է Նիհոնյի
ծնկին: Նիհոն օրորոցային է եր-
գում:**

ԳԱԲՐԻԵԼ - Նինո, սիրում եմ քեզ:

ՆԻՆՈ - Գլխարկս հավանում իս...
Մոսոյի նվերն է:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Սիրում եմ գծի պես:

ՆԻՆՈ - Գծվի՛լ իս... Դա ի՛նչ ասելու
բան է:

ՂԱՂՈ - Լավ ասիր, Նինո... Բա դա

տղամարդու ասելու բան է: Մո՛սո,
լսում իս:

ՄՈՍԵՍ - Վայ թե շատ խմեցի:

ՆԻՆՈ - Մոսոյի նվերն է... Չի թողում
տան միջում էլ գլխեմես հանեմ:

ՂԱՂՈ - Մոսո, լսում իս... Էս շաշն
ասում ա, որ Նիհոնյին սիրում ա:

ՄՈՍԵՍ - Դա ի՛նչ ասելու բան ա...
Ընչի՛ պիտի չսիրի: Դու Նիհոնյին
չի՛ս սիրում:

ՂԱՂՈ - Վո՛նց թե, յիս նրա ցավը
տանիմ: Նիհոնյի համա սառռչկես
կծղիմ, աճկս կհանիմ:

ՆԻՆՈ - Մոսոն ասում է, վուր առանց
գլխարկ կնոջ գլուխը կիսատ է...

ՄՈՍԵՍ - Առանց գլխարկ կինը վունց
որ առանց բեղ տղամարդ, ա-
ռանց ֆես թուրք, կամ գալստու-
կով ամերիկացի:

ՆԻՆՈ - Մոսո, իսկ դու ինձ սիրում
իս... (*Չայն չկա:*)

ՂԱՂՈ - Մոսոն քնեց:

ՆԻՆՈ - Էդպես է. հենց խոսկ ի բաց-
վում սիրո մասին, Մոսոն միշտ
քնում է:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Նինո, սիրում եմ քեզ...

ՂԱՂՈ - (*Ծիծաղում է*): Ես էլ տապա-
կած լոքի եմ սիրում: Հա, մեկ էլ՝
ավտոյիս բանալին: Մոսո, դու ինչ
իս սիրում:

ՄՈՍՈ - Սիրե՛լս որն ի... Իսան ինք,
խմում ինք, էլի:

ԳԱԲՐԻԵԼ - ...Սիրում եմ քո գլխար-
կը, վերնաշապիկը, վերնաշապի-
կիդ կոծակը, կոծակիդ համեստ
անցքերը...

ՆԻՆՈ - Ախ, Աստուծ...

Երկար լռություն:

ՂԱՂՈ - Քու հեր ու իմ ընկեր Մկրտումը ասում է. սիրո տաճարի մոտ պիտի գլխարկը հանել, բայց ներս չմտնել, ինչպես մահվան դարպասների մոտ...

Մոսեսը խոսվում է:

ՆԻՆՈ - Գիտես, Մոսես դեռ ինձ համբուրած չկա: Հա, չի համբուրել... Ասում է, որ ինքն էդ տեսակ ծրտի-մրտի բաներ չի սիրում:

ՄՈՍԵՍ - Կնգան պաչեյս որն ա... Ժամի դո՞ւռ ա, թե՛ էրեխու տուտուգ:

ՂԱՂՈ - Պիտի կարողանալ ապրել սիրո արվարձանում: Մկրտումն է ասում: Տան բանալու հանդեպ անտարբեր եմ, բայց ավտոյիս բանալին սիրում եմ:

ՆԻՆՈ - *(Գաբրիելին):* Էդ ի՞նչ իս անում:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Տակառի մեխը հանում եմ:

ՆԻՆՈ - Ինչի՞ համա...

ԳԱԲՐԻԵԼ - Էս մեխը չեմ սիրում:

ՆԻՆՈ - Մի արա... Մոսեսը խաղողը տրորելիս գդակը էդ մեխիցն է կախում:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Պիտի հանեմ:

Գալիս է Սերգոն՝ հայարտ կեցվածքով, զգեստափոխված, սաղավարառը գլխին:

ՍԵՐԳՈ - Ջանք մի թափիր, միևնույն է, չես կարող հանել:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Ի՞նչ...

ՂԱՂՈ - Էս հո Սերգոն ա... Սերգո՞՞...

ՍԵՐԳՈ - Դու նույնիսկ այդ մեխի ճակատագիրը փոխել չես կարող: Միայն հորինյալ կոնֆլիկտներ, անմեղսունակ հերոսներ, անմեղսունակ սեր, անմեղսունակ մեխ:

Գաբրիելը մտնում է տակառի մեջ... սկսում է գոռալ:

ՆԻՆՈ - Սերգո... Էտ ի՞նչ խոսքեր են... Ինչե՞ր իս ասում մեր պատվելի հյուրին:

ՍԵՐԳՈ - Ես սա ասում եմ հպարտությամբ, մեծագույն հարգանքով: Այս տակառի մեխը ավելին է, քան շեքսպիրյան բովանդակ կրքերն ու կոնֆլիկտները: Մեր հանճարեղ հեղինակը օրը ցերեկով մոմը ձեռքին փնտրել ու գտել է ձեզ:

ՂԱՂՈ - Մոսո, զարթնի՛, վե կաց...

ՄՈՍԵՍ - *(արթնանալով):* Հը, ի՞նչ... Ազգի կենսո՞ցն ինք խմում...

ՂԱՂՈ - Սերգոն խելքը թոցրիլ է...

ՄՈՍԵՍ - Տո, էդ ե՞րբ ա խիլ ունեցե, որ հմի էլ թոցրիլ է:

ՍԵՐԳՈ - Ես Սերգոն չեմ, այլ՝ Ալեքսանդր Մակեդոնացին, մեծագույնը բոլոր զորավարներից: Եկել եմ խորին հարգանքս մատուցելու տակառի մեջ պարփակված այս աշխարհակալին, ում սերը չի տեղավորվում դրամատուրգիայի ոչ

մի քառակուսու, ոչ մի տակառի մեջ:

ՄՈՍՈ - Հիմի սա ո՞ւմ կենացն է, ազգի՞, Գաբրիելի՞, թե՛ էլի Նինոյի:

ՂԱՂՈ - Նինոյի սառոշկի, սառոշկի կոծակի, տակառի մեխի...

ՍԵՐԳՈ - Նինոյի սառոշկի կոծակը չեմ փոխի ոչ մի Մեդեայի, ոչ մի Աննա Կարենինայի ու ոչ մի մահամ Բովարիի հետ:

ՆԻՆՈ - Սերգո, դա ի՞նչ ասելու բան է... Բոլորին կենացը:

ՄՈՍԵՍ - Ապրես, Նինո ջան: Ընկերության կենացը: Վուրդի ազնիվ մարդ կա, նրա՞ կենացը: Աստուծ սաղին ջանսաղութին տա և այլն, և այլն...

ՂԱՂՈ - Ապրես, իմ ազիզ ախպեր:

ՄՈՍԵՍ - Տո, մի մեր լոթի ախպոր՝ մակեդոնանց Սաշիկի բաժակը լցրեք:

Բոլորն ուրախ ողջագուրվում են: Գաբրիելը տակառի մեջ լաց է լինում:

ՍԵՐԳՈ - Յիս էն գլխեմեն լոթի ժած գալը խիստ կու սիրիմ: Պատվական պարոննիր... յիս դիպի ձիր արիվով իմ օրթում ուտում ու ձիր համա գլուխս չարի փուխ անում: Բուր ջան, ախպարտիք... Իմ մեղավոր բերնով կու խնդրիմ Աստուծեմեն, վուր բազում տարի ապրիք տնով, տիղով, վուրդկերանցով, ուժուլով ու բուժուլով...

ՂԱՂՈ - Սաղ ըլիս, ախպեր... Բու վաթանին արժանի ըլիս:

ՍԵՐԳՈ - Տեր Աստուծ, յարաբ եփ պիտի ճանչնենանք մեկ-մեկու, յա յեփ պիտի ամեն մարթու իր արժանավոր ու թենի գորա պատվինք:

ՄՈՍԵՍ - Էհ, Աստուծ ի՞նչ միղ ունի. ամեն վուտը փութելումը ռաստ է գալի մի դալբություն... Վուր միտս բերիմ, վիրջ չունե միր անիրավութիները. ով Բրիստոսի միխ խփող է՝ նա ավետարան է քարոզում, ով ասկի հակառակ է՝ նա ասկի անումով է խոսում, ով սատանի հետ գործ է բռնում՝ նա հրեշտակներու անումով է օրթում ուտում...

ՂԱՂՈ - Էդպես ա, ախպեր:

ՍԵՐԳՈ - Իսկ հիմա, վեհաշուք տիկին, պարոնայք... Պահն է խոսքը տալ մեր հանձարեղ հեղինակին, լսելու մեզ ուղղած նրա պատգամը... Համեցե՛ք, պարոն:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Պաշտելի տիկին, պատվական պարոններ, այս իսկ պահին պարտքս եմ համարում որպես ներկայացման ապոֆեոզ հնչեցնել հետևյալ միտքը...

ՂԱՂՈ - Ի խորոց սրտի...

ՄՈՍԵՍ - Տո, սսկվի՛, տենանք ի՞նչ ա ասում:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Մարդը բոլոր գույները խառնելով ստանում է սև, իսկ Աստված՝ ձերմակ:

ՂԱՂՈ - Էդպես ա, ախպեր:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Սևը իմաստավորելու համար այն հարկ է շրջանակել

քառակուսով, իսկ ձերմակը չես շրջանակի: Եթե պատուհանի քառակուսուց նայում եք երկնքին, չի նշանակում, որ երկինքը քառակուսի է:

ՂԱՂՈ - Էդպես ա, ախպեր:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Բաղաքակրթության պատմությունը երկնքի ձերմակ քառակուսին սև ներկելու ու խրթին մտքերով շրջանակելու պատմությունն է:

ՂԱՂՈ - Էս հո էլի լմց ա ըլում:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Համարենք, որ սա սասցի չհասկացվելու համար:

ՍԵՐԳՈ - Գաբրիել, ես քեզ, իհարկե, հասկանում եմ... Ինքս էլ դեմ չեմ տակառում ապրելուն, եթե, իհարկե, այնտեղ ապրելու տարրական պայմաններ կան՝ ընդարձակ է, լուսավոր, եթե կա օդափոխիչ, համակարգիչ, շքեղ բազկաթոռ, որը անհրաժեշտության դեպքում կվերածվի երկու տեղանոց մահձակալի... Հյուրասրահ դեպի Արարատ բացվող տեռասով...

ՄՈՍԵՍ - Գինու մառան...

ՍԵՐԳՈ - Անշուշտ՝ գինու մառան, գոլֆի դաշտ, ձմեռային այգի...

ՂԱՂՈ - Հաուզ...

ՍԵՐԳՈ - ...Ջրավազան, ուր լողում են կարապներ, վայրի սագեր...

ՆԻՆՈ - Գույնզգույն ձկներ...

ՂԱՂՈ - Գույնզգույն գորտեր...

ՍԵՐԳՈ - Բաղակտուցներ, ջրահարսեր...

ՂԱՂՈ - Բաղակտուցն էտ ինչ ա:

ՄՈՍԵՍ - Դե, եթե բաղը լոբին ա, սագը՝ բակլեն, բաղակտուցն էլ՝ վայ թե բամյեն ա:

ՍԵՐԳՈ - Մոտավորապես...

ՂԱՂՈ - Էփամծ, թե՛ թթու դրած...

ՍԵՐԳՈ - Չէ, սալաթ արած:

ՂԱՂՈ - Մայոնեզով...

ՍԵՐԳՈ - Կարելի է և մայոնեզով:

ՂԱՂՈ - Էդ բաղակտուցը դրս էկավ:

ՍԵՐԳՈ - Նինո, մի բան էլ դրս ասա:

ՆԻՆՈ - Իսկ տակառը...

ՍԵՐԳՈ - Ինչ տակառ... Հա՛, տակառը: Դե, կարծում եմ, առանձնատան նկուղում կգտնվի մի անկյուն, ուր կարելի է տակառը տեղավորել:

ՂԱՂՈ - Հա, բա ո՞նց:

ՍԵՐԳՈ - Վերադառնանք մեր պատվելի հեղինակին: Խորին հարգանացս հավաստիքը լավագույնս արտահայտում է հետևյալ խոսքս. եթե ես Ալեքսանդր Մեծը չլինեի, վստահաբար կուզեի լինել Գաբրիել Սունդուկյանցը: Ասա՛, իմ մեծահամբավ բարեկամ, ինչպե՞ս քեզ պատվեմ... Հանուն քեզ ես պատրաստ եմ ցանկացած զոհողության:

ԳԱԲՐԻԵԼ - Մի կո՞ղմ քաշվիր, պրո՞ծեկտորի լույսը ծածկում ես:



Կարինե ԽՈՂԻԿՅԱՆ

Այս անգամ «հեղինակի խոսքի» թեման պատվերն է: Այն նույն պատվերը, որ հնուց անտի եղել է արվեստում ու մշակույթ ստեղծել և հասնելով մեր օրերը՝ շարունակում է իր ընթացքը՝ երբեմն-երբեմն հայտնվելով լինել-չլինելու եզրագծին (կան պատվերով ստեղծագործելուն դեմ հերոստրատներ, ում ամենագորեղ կռվանը «պատվերով մուսա կամ ներշնչանք չի՛ լինում» համոզմունքն է): «Պատվերը» այս անգամն էլ հաստատեց լինելու իր իրավունքը. եթե փետրվարյան մի օր ռեժիսոր Դավիթ Հարությունյանն ու դերասան Իշխան Ղարիբյանը չառաջարկեին պիես գրել դիսհերձողի մասին, չէր լինի այս մոնո-խաղը: Պատվերը կատարված է, սպասում եմ ներկայացմանը, իսկ առաջնահատի իրավունքը պատվիրատուինն է:

ՊԱԹ(ուլոգիկ) ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

(Մոնո-խաղ)

Մինչ-խաղ: Ձայն ձերմակ, դատարկ էկրանին:

Մարդու օրգանիզմը ռացիոնալ է: Միակ իռացիոնալը այդ մարմնում՝ բանականությունն է, որը սպանում է հենց նույն մարմինը: Բայց դա չի նշանակում, որ եթե մարդը ընդհանրապես հրաժարվի բանականությունից, ձեռք կբերի անմահություն:

ԽԱՎԱՐ:

Վայրկյան անց՝ 2 աղջիկ ձերմակ, դատարկ էկրանին:

Մարդկության ամենախնդիր թեման... հուսամ՝ մտքներովդ սեքսը չանցավ: Որովհետև սիրո մասին դժվար հիշեիք: Ուրեմն՝ ամենախնդիր թեման մահն է: Զգույշ արտահայտվեք նրա մասին: Ասածս չի վերաբերվում շատ քիչ թվով անձանց: Երանց մեջ ես էլ կամ:

ԽԱՎԱՐ:

Ձայն ձերմակ, դատարկ էկրանին:

Ինչ է լինում մարմնի հետ մահից հետո՝ գիտեմ ամենայն մանրամասնությամբ: Բայց հոգու մասին հարց չտաք, ու ձեր ինչի՞ն է պետք իմանալ՝ եթե նույնիսկ կա այդ հոգին, ապա որտեղ է գտնվում: Հա, երբ առաջին կտրվածքն էմ անում, հանգուցյալի քաշը թեթևանում է մի քանի գրամով: Ու դուք կարծում եք, թե ձեր ապրումները, էմոցիաները, սերն ու զգվանքը... մնացածն էլ՝ վրադիր, այդ մի քանի գրամի մեջ են...

ԽԱՎԱՐ:

Ձայն ձերմակ, դատարկ էկրանին:

Դեռ չծնված՝ պապիս անունը ինձ էր սպասում: Պապիս չեմ տեսել, իսկ թե ինչու գավառական քաղաքի ժամագործ Անդրանիկը իր առաջնեկին Ատոմ էր անվանել՝ հայրս էլ չգիտեր: Բայց երբ տարիներ անց, մասնագիտությունս նկատի ունենալով, միակ շատ թե քիչ ընկերս՝ Սուրենը, Ատոմը դարձրեց Պաթատոմ, հերթական անգամ համոզվեցի, որ կյանքում ոչ մի բան հենց այնպես չի լինում:

ԽԱՎԱՐ:

Ձայն ձերմակ, դատարկ էկրանին:

Խոստովանվել չեմ սիրում: Անկեղծանալ... չգիտեմ, դա ինչ է: Հիմա էլ չէի խոսի, եթե այդ գանգը չլիներ:

ԽԱՎԱՐ

Բացվող դռան ձայն: Լույսի շողը «բռնում է» Պաթառոմին: Հագնված է խիստ նրբաճաշակ: Երկար վերարկուով է, ձեռքին՝ կաշվե քեյս: Աջ կողմից գալիս է դեպի ձախ նախաբեմը: Այնտեղ լույսի շողը «բացում է» կախիչը, որից կախում է վերարկուն: Փոքրիկ սեղան, աթոռ, նոթբուք, մանրադիտակ ու թղթերի տրցակ: Քեյսը դնում է սեղանին, վերցնում է սեղանին դրված հեռախոսի լսափողը:

ՊԱԹԱՏՈՄ - Տաս բուպեից սկսում ենք, պատրաստ է մեր տուբերկույր յոզնիկը:

Դնում է լսափողը: Բացում է քեյսը, հանում թաց անձեռոցիկների տուփը, մի քանիսով շատ բծախնդիր ու մանրակրկիտ մաքրում է ձեռքերը:

ՊԱԹԱՏՈՄ - Սա այն օրն ու այն դեպքն է, երբ ֆաստ-ֆուդ ուտելը արդարացված է: Ասեմ, որ մտքով առողջ սնունդի կողմնակից եմ, հոգով՝ համեղ ուտելիքի սիրահար: Սովորաբար օրս սկսվում է հերկուլեսով: Կինս շատ խիստ է այդ հարցում, ես էլ դեմ չեմ՝ աշխատանքիս բնույթն ամեն օր ստիպում է գնահատել առողջ ապրելակերպը: Բայց... լինում են օրեր, երբ խստապահանջ տիկինս թույլ է տալիս ուտել՝ ինչ սիրտս կկամենա, ու ես ծանապարհին գնում եմ շաուրմա՝ կրկնակի կարտոֆիլ ֆրիով:

Ավարտում է ձեռքերը սրբելը, անձեռոցիկները նետում է զամբյուղի մեջ ու բացում է քեյսը: Հանում է թվարկած ուտելիքն ու հաճույքով սկսում է ուտել:

ՊԱԹԱՏՈՄ - Վատն այն է, որ ստիպված եմ խոսքի բռնվել պատվերն

ընդունողի հետ: *(Նմանակելով):* Քետչուպո՞ւմ, թե՞ առանց, մայոնեզ պե՞տք է... Իսկ մուս բիբար ու սո՞խ... կարտոֆիլը լավ կարմրեցրած, թե՞ կիսահում... Իհարկե, պատասխանում եմ, նույնիսկ ժպտում եմ, բայց երբ պատվերն առած մեքենաս եմ նստում, նորից եմ համոզվում, որ ամեն ինչի համար պիտի վճարես, ու հատկապես՝ պատճառաբանված հաճույքի համար... *(Այլ տոնով):* Տանել չեմ կարող, երբ ստիպված պիտի խոսեմ անծանոթի հետ: Մատուցող լինի, թե հանգուցյալի սզացող հարազատը:

Ավարտում է ուտելը, նորից նույն կերպ մաքրում է ձեռքերը, փաթեթներն ու անձեռոցիկները լցնում է զամբյուղը: Բարձրահանում է, հանում է կոստյումը, խնամքով կախում է կախիչից: Այդ պահին լուսավորվում է այն պատը, որից կախված է նրա սպեցիֆիկ հագուստը: Հագնվում է՝ հըմքացս խոսելով:

ՊԱԹԱՏՈՄ - Այս ամենը միայն անվտանգության համար չէ: Հագնվելու ընթացքում մի տարածքից տեղափոխվում ես մյուսը: Մի հոգեվիճակից՝ մյուսին: Կյանքից՝ մահվան, վերջին հա-

մեմատությունը զգայուն հոգինե-
րի համար է: *(Կապելով գոգնոցը,
համարյա պարծենալով:)* Հա-
տուկ եմ կարել տվել, մատերիա-
լը գերմանական է: *(Ձեռքերին
քաշելով թաթմանները:)* Իսկ
սրանք հիշեցնում են մեր
հարևան հաշվապահ Գանգիկին՝
սև մատիտով, փայտե հաշվիչով
ու թաթմաններով՝ հաշվապահի
դասական կերպար... *(Հագնելով
ծեռնոցները:)* Այ, ձեռնոցները՝
հարգում եմ՝ ինչ-որ մի բան, թե-
կուզ ռեզինից, պիտի տարածք
թողնի քո և նրա միջև... Հատուկ
թուլություն ունեմ լավ ձեռնոցնե-
րի նկատմամբ: Եվ այստեղ, և
տանը, նաև մեքենայիս մեջ տու-
փով ձեռնոց եմ պահում... Դա
ինձ վստահություն է ներշնչում...

**Այս ընթացքում լրիվ հագնված է,
թասակն էլ՝ գլխին: Նա պատ-
րաստ է:**

Այդ պահին լուսավորվում է բենը՝
մինչև խորքը: Կենտրոնում եր-
կար երկաթե սեղան է, վրան որո-
շակի բարձրություն է՝ սպիտակ
սավանով ծածկված: Պաթատո-
մը, դիմակալը կապելով, մոտե-
նում, կանգնում է սեղանի ետևում,
դեմքով՝ դահլիճը, ետ է գցում
ծածկոցը՝ մենք չենք տեսնում՝
ետևում ինչ կա: Նայում է «պառ-
կածին», հետո վերցնում է կողքին
դրված թուղթը, կարդում է.

Արձանագրություն թիվ... Ազգա-
նուն... անուն... տղամարդ... 58

տարեկան... մասնագիտությունը՝
կենսաբան... աշխատանքի վայ-
րը՝ գիշերային պահակ... հաս-
ցեն... հիվանդանոց է ընդունվել...
երեք օր առաջ... մահացել է մեկ
օր առաջ... 16-րդ կլինիկական
հիվանդանոցում: Հերձումը՝ նույն
հիվանդանոցի դիահերձարա-
նում: Դե ինչ, բարեկամս, սկսե-
ցինք...

**Նրա շարժումները հուշում են, որ
սկսում է իր գործը:**

Սիրում եմ տուբերկուլյոզով հի-
վանդներին: Նրանց հերձելուց
առաջ անպայման պիտի ուտես:
Կուշտ ուտես: Անվտանգության
նկատառումով:

ԽԱՎԱՐ:

**Բենը լուսավորվում է, Պաթատո-
մը լվացարանի առաջ լվացվում
է՝ երկար ու խնամքով:**

Սկզբում բոլոր դիակները նույն
հոտն ունեին: Հետո սկսեցի
տարբերել հիմնական դիակային
հոտը սպեցիֆիկ հոտից: Բայց
մարդկային երևակայությունը
սահման չունի: Կոլեգաներիցս
մեկը երկար ժամանակ ինձ հա-
մոզում էր, որ կույս աղջիկների
դիակներից շոկոլադի բույր է
տարածվում: Գիտե՞ք, ինչպես
ինձ համոզեց: Երբ ասաց, որ ծեր
ու չորացած պառավներից ապխ-
տած ձկան հոտ է գալիս: Այ, այդ-

տեղ հավատացի նրան, որովհետև նույն հոտը ես էլ եմ զգացել: Ու ոչ՝ մեկ անգամ: Եվ այստեղ, առիթից օգտվելով, ասեմ, որ ինձնից ու իմ կուլեգաներից հոտ չի գալիս, ու ոչ մի հոտ տուն չենք տանում: Դիահերձարանը ոչնչով չի տարբերվում այլ բուժիաստատությունից... Ու մի մոռացեք, որ նախկինում սա կոչվել է անատոմիական թատրոն, որտեղ կարող ես ստանալ շատ հարցերի պատասխաններ...

Առաջ է գալիս, կենտրոնացած սկսում է սրբել ձեռքերը:

Մեր ամառանոցի այգում ջրի ծորակ կար: Ժամերով կարող էի ձեռքերս պահել հոսող ջրի տակ, եթե, իհարկե, մայրս վրա չգար ու հարամ չաներ: Մեկ-մեկ մտածում եմ՝ մանկական նախասիրություններն են մեր կյանքի ուղին հարթում: Բժիշկներն ընդհանրապես սիրում են լվացվել, բայց մենք պաթոլոգիկ մաքրասեր ենք: Որովհետև պաթոլոգանատոմի համար ամենամեծ վտանգը կենսաբանական հյուսվածքներն ու հեղուկներն են, ամեն րոպե կարող ես վարակվել:

Շրջվում է արդեն հերձվածի կողմը:

Հիմա ինձ ավելի հեշտ կարող ես վարակել, քան օրեր առաջ՝ քեզ

բուժող բժշկին: Ի՞նչ... գիտեմ, որ մտքովդ չի անցել, որ նման բան չես ուզում, գիտեմ, որովհետև արդեն ոչինչ ուզել չես կարող: Այդ մի հարցում ապրողներիս բախտը բերել է, թե չէ քանիսը վերջին շնչում կուզենային իրենց հետ տանել թշնամիներին... իսկ գուցե ավելի շատ՝ սիրելիներին... *(Դիմում է հերձվածին:)* Մի քիչ համբերիր, հիմա կգա սանիտարը, քեզ կկարի, կլողացնի, կհագցնի ու... կկազմակերպի հանդիպումդ հարազատներիդ հետ: Դա վերջին ծառայությունն է, որ մատուցվում է քեզ այս ունայն կյանքում: Նաև հերձման եզրակացությունս՝ թոքախտի վերջին ստադիա: Իսկ թե ինչո՞ւ դու, 58 տարեկան, բարձրագույն կրթություն ունեցող, բայց պահակ աշխատող երեք երեխաների հայր, մեռնելուց ընդամենը երկու օր առաջ ես եկել հիվանդանոց՝ դա էլ թողնենք հարազատներիդ խղճին: *(Մոտենում, ծածկում է սավանդ:)* Իսկ ինձ արդեն հետաքրքիր չես: *(Բարձր:)* Կարո՞ւ...

Բեռը թաղվում է խավարի մեջ: Գալիս է լուսավորված ձախ անկյուն:

Թեթև օր է, մեկ հանգուցյալ: Հազվադեպ, 3-4-ն են լինում... Ծերանոցում գիշերը հրդեհ էր բռնկվել... Սկատե՛լ եք, ինչ-որ շատ հաճախ են հրդեհվում ծե-

րանոցները, այրվում են մինչև հիմքերը, ու շատ չանցած դրանց տեղում հյուրանոց կամ սուպերմարկետ է բարձրանում... Չշեղվեմ, ծերանոցից 8 դիակ բերեցին, ու դա եզակի դեպք էր, երբ սեկցիոն սենյակում միայն այրված մարմինների հոտ էր... Այդ օրը, չնայած լարումին, նույնիսկ ողնաշարս չնվվաց... Իսկ հաջորդ օրը մեկ հերձում էր, որից հետո հարբեցի: 6 տարեկան տղա էր... Հարբած տականքը մեքենայով ելել էր մայթին ու... Այս սենյակում թվերն ուրիշ հաշվարկ ունեն՝ եթե կշեռքի մի նժարին դնես 8 մոխրացած պառավներին, մյուսին՝ այդ մեկ երեխային, հավատացեք, փոքրիկի ծանրությունից կշեռքը կկոտրվի...

Լույսը վառվում է՝ սեկցիոն սեղանին չկա սավանը, մաքուր է ամեն ինչ:

Կարոն մաքրասեր, բարեխիղճ սանիտար է, խմելուն դեմ չէ, բայց չափը չի կորցնում ու հանգուցյալների հանդեպ չափավոր հարգալից է: Ինձ թվում է, նրա չափավոր հարգանքի պատճառը ֆոբիան է: Մի անգամ բերանից թոցրեց, որ ամեն ինչ կտա, միայն թե վստահ լինի, որ կինն ու զավակները չեն համաձայնվի իր դիահերձմանը: Բայց երբ առաջարկեցի նախապես գրություն

տալ, որ ինքը համաձայն չէ, ասաց՝ թող իրենք որոշեն, իսկ ինքը հույս ունի, որ սանիտարը իր բոլոր ներքին օրգանները կվերադարձնի իրենց տեղը: Այստեղ նա լռեց, ես թեման չխորացրի, տհաճ նստվածքը մնաց: Ինչ որ է... Բայց զգում եմ՝ օդում լարում հայտնվեց: Խոսքը օրգանների վաճառքի մասին չէ: Դա հատուկ ինդուստրիա է և մեզ համար՝ անհասանելի: Պարզապես... (Երկմտելուց հետո:) Ոմանք մինչև հիմա հավատում են, որ եթե ինչոր բանից վախեցած մարդու ուտելիքի մեջ մեռած մարդու ոսկոր ավելացնեն... դե, ոչ թե ամբողջական կտոր, այլ կրակի վրա խարկած, ալյուրի նման մանրացրած փոշին... վախը կանցնի: Իսկ Կարոն մարդկանց օգնել սիրում է... Նաև հումորի զգացում ունի: Սև հումորի: Մի երեկոյթի թեթև սեռի մի թռչնակ փորձեց ինձ համոզել, որ ես հրապուրված եմ իրենով: Երբ հարցին՝ ինչ գործ եմ անում (նմանների համար շատ կարևոր է ստատուսը), ես պատասխանեցի, որ վիրահատում եմ (ամեն մեկին չես ասի՝ ինչ... ում ես վիրահատում), ինքն իրեն էլ համոզեց, որ հրապուրված է ինձնով: Մի քանի հանդիպումից հետո հրավիրեցի աշխատավայրս: Հրավիրեցի, որովհետև կարգին ծանձրացրել էր: Նա հատուկ պատրաստվել էր՝ կոնյակ, շոկոլադ, նարինջ:

Երևի մտածում էր, որ սեքսի հերթական սերիալը կլինի վիրահատական սեղանի վրա՝ աղջիկը վառ երևակայություն ուներ: Մեքենան կանգնեցրի հիվանդանոցի հեռավոր անկյունի միհարկանի շենքի առաջ: Ես չնկատեց չարագույժ ցուցանակը, կոնյակն ու շոկոլադը տվեց ինձ, իսկ ինքը նարինջների թղթե տոպրակը գրկած սահեց ներս: Ես առաջ անցա ու բացեցի այս դուռը, ու Կարոն ձիշտ ժամանակին վեր հանեց հանգուցյալի աղիքները: Նարինջները գորվեցին ցեմենտե հատակին, ես միաժամանակ բռնեցի հատակին փլվող գեղեցկուհուն ու Կարոյի սատանայական քմծիծաղը: Ավելի ուշ, երբ ծնծղուկը, ուշքի գալուց հետո հրաժարվեց մեքենայիցս ու փախավ՝ իր սլացիկ ոտքերին ապավինելով, Կարոն թանկարժեք կոնյակն ու շոկոլադը խժռելու արանքում թեթևակի նախատեց, որ տոպրակի փոխարեն իզուր թռչնակին բռնեցի, որովհետև հատակին փլվելուց հետո թռչնակները ոտքի կանգնում ու գնում են իրենց գործին, իսկ հատակին գլորված նարինջները աղբամանը պիտի օգես: Խոստացա հաջորդ անգամ այդպես վարվել: Բայց երկուսս էլ գիտեինք, որ խոստումս չեմ պահի: Ես, իհարկե, կատակել սիրում եմ, բայց հոգուս խորքում կնամեճար եմ և...

Ընդհատում է խոսքը, նայում է ժամացույցին:

Այ, հիմա պիտի զանգի հեռախոսը:

Հեռախոսագանգ: Վերցնում է ներքին կապի լսափողը:

Լսում եմ... *(Դահլիճին:)* Գլխավոր բժիշկն է: *(Լսափողի մեջ:)* Այսօր մի հերձում էր... արդեն ավարտել եմ: Եվս մեկը... մեր հիվանդն է... ո՞չ... Դե, եթե դուք եք ասում: Տանն է մահացել... հասկանում եմ, կասկածելի ոչինչ չկա... Աշխատանքի գնալուց առաջ... հենց դռան մոտ: Խնդիր չկա, կարվի, սպասեցնել չենք տա... Ով է հատուկ խնդրել... ախ, հանգուցյալի աները... Լսել եմ նրա մասին: *(Դեմքի արտահայտությունը լարվում է:)* Իսկ հանգուցյալը... ազգանունը... իսկ անունը... Արման... *(Դեմքը քարանում է:)* Չէ, մեկ շաբաթ է՝ միայն ես եմ, կոլեգաս կարճատև արձակուրդից դեռ չի եկել: Խնդիր չկա, ես տեղում եմ... Ամենաուշը մեկ ժամից այստեղ կլինեն... Ձեզ կուրսի մեջ կպահեմ: *(Լսափողը դնում է: Դեռ՝ շփոթված:)* Մինչև լսափողը դնելը կարող էի հրաժարվել: Հիմա արդեն ուշ է: Լազարյանն էլ կնոջը Գերմանիա է տարել՝ ստուգման: Իսկ գլխավորը... նոր մարդ է հիվան-

դանոցում, նրա ինչին է պետք իմանալը... Նրան պետք չէ, իսկ ումանք անպայման ու անհապաղ պիտի իմանան... Ա՛ն-հա՛ն-պա՛նղ...

Այստեղ՝ իրավիճակին ու հոգեվիճակին հարիր խաղ:

(Չանգում է բջջայինով): Չխանգարեցի... (Դահլիճին.) Կինս է: (Լսափողի մեջ:) Հիվանդդ ինչի է ձենը գլուխը գցել... Լավ, կարճ կկապեմ: Արմանն է մահացել: Եթե այդ անունը դեռ ինչ-որ բան ասում է քեզ: (Անջատում է հեռախոսը: Անտարբեր:) Մանկաբույժ է: Սիրում է երեխաներին: Ուրիշի երեխաներին: Սեփականը ունենալ դեռ չի ուզում: Չի ուզում:

Ներքին կապի զանգ:

(Լսափողի մեջ): Հա... բերեք:

Կուլիաներից ձեռքը պարզում է ապակու կտորն ու թուղթը: Պաթատունը վերցնում է Ձեռքից, դնում է սեղանին: Հանում է համազգեստը: Կարդում է թուղթը, հետո ապակին դնում է մանրադիտակի տակ, նայում է:

Այսպես... (Ապակու կտորը պարզում է լույսի շողին:) Հենց հիմա դու պառկած ես վիրահատական սեղանին, 38 տարեկան, երևի գեղեցիկ կին, այդ տարիքում տգեղ լինել չես կարող... պառկած ես՝ թքած ունենալով, թե ինչ են անում անօգնական դարձած

մարմնիդ հետ ու չգիտես, որ հիմա ու այստեղ է որոշվելու հետագա կյանքդ: Հռոմեական Կոլիզեյում բութ մատը վեր կամ վար՝ նշանակում էր կյանք կամ մահ: Բայց Կոլիզեյում դատավորն ու գլադիատորը տեսնում էին իրար: Իսկ դու չես էլ իմանա, թե հիմա ինչպես եմ լարվել, որովհետև հաշված թոպենների ընթացքում պիտի որոշեմ՝ ուռուցքը բարորակ է, թե... Կամ՝ ինչ աստիճան է մահը տեր դարձել քո մարմնին, որովհետև այդ աստիճանից է կախված, թե ինչ բուժում կնշանակի բժիշկը: Այնտեղ 58 տարեկան տղամարդու մարմին է, բայց անշունչ ու այլևս ոչինչ չցանկացող: Ապակու վրա քո հյուսվածքի 4 միկրոն հաստության կտրվածք է՝ բայց կենդանի և ապրելու ծարավ: Ու նորից այդ տարօրինակ հաշվարկը՝ այս հյուսվածքը ավելի ծանր է, քան նրա մարմինը: Ինձ վախկոտ անվանելը դժվար է: Բայց ես շատ եմ վախենում սխալվելուց: Սա սովորական հերձում չէ, սա շատ ավելի դժվար մի բան է: Այս թոպեններին, վախից բացի, ես ինձ համարյա աստված եմ զգում՝ միայն են գիտեմ ու կարող եմ ասել դատավճիռդ: (Դադար:) Ուռուցքդ բարորակ է, գնա, ապրիր, 38 տարեկան, հաստատ գեղեցիկ կին, ու թքած ունենամ, որ քո բժշկին ես ասածո տեղ դնելու, երբ քեզ կասի իմ դիագնոզը:

Հետաքրքիր է, եթե մի պահ անջատվեմ ինձնից ու կողքից նայեմ, ինչ կմտածեմ իմ մասին:

ԽԱՎԱՐ

Այդ բոպեները, որոնց ընթացքում պիտի ախտորոշեի 38 տարեկան կնոջ հիվանդությունը, ձիշտ ժամանակին օգնության եկան: Որովհետև գլխավոր բժշկի զանգից հետո կնոջ զանգելը, չէի ասի, որ ձիշտ քայլ էր: Հետո... չգիտեմ, թե էլի ինչ կարող էի անել... Արմանը չկա, մահացել է: Հետո ինչ, որ մահացել է, այս տարիների ընթացքում քանի՞ անգամ եմ լսել այդ բառը...

(Դադարից հետո:) Նույնիսկ թաքուն, իմ մտքում ինձ թույլ չեմ տվել երագել, որ մի օր «մահացել է» բառը կլսեմ Արմանի անվան հետ: Արմանը մահացել է... Ու ես պիտի նրան հերձեմ:

ԽԱՎԱՐ

(Մենախոսքը ուղղված է Արմանին): Արթնացել ես՝ սովորականի պես, ցնցող, սափրվել... Նախաճաշել ես՝ հաստատ: Օսլայած անձեռոցիկով, ձուն՝ ձենապակե ձվամանի մեջ... Հագնվել ես՝ անշտապ, գույները համադրելով... Դու միշտ ես ցուցամոլ եղել: Հետո... այ, չգիտեմ, տնից դուրս գալուց առաջ կնոջը համբուրելու սովորություն ունեցել ես... Դռանը հասել ես, թե՛...

ասենք, դա ինչ կարևոր է: Կարևորը՝ հիմա քեզ բարձում են մեքենայի մեջ ու բերում են այստեղ: Մտքովդ կանցնե՞ր նման սցենար: Առաջին անգամ ինձ հետաքրքրեց, թե մահից հետո ինչ-որ բան զգում են: Եթե զգում են, հիմա ինչ ես զգում, երբ գալիս ես մեր վերջին հանդիպմանը: Մինչև տեղ հասնես, պետք է մի բանով զբաղվեմ, թե չէ, զգում եմ, էլի ինչ-որ բաներ կանեմ, որ չպիտի անեմ... Իսկ ինչ են անում նման դեպքերում մեռելատամբ: Սկսում են հիշել հանգուցյալին... Ես ինչո՞վ եմ նրանցից պակաս: Առավել ևս, որ հիշելու բան կա: Գիտես, նոր հասկացա, որ հիմա կարող եմ ինձ թույլ տալ հիշել այն ամենը, ինչ կարողացել եմ մոռացնել տալ տարիներ շարունակ:

Խավար: Նստած է բեմեզրին, ձեռքում՝ խաղալիք մեքենա:

Մորս ասելով, խաղացել եմ միայն մեքենաներով: Օր չի եղել, որ հայրս նոր մեքենա չբերեր ու ես... *(Սկսում է քանդել՝ սկզբում հանգիստ, հետո անզուսպ մոլուցքով:)* Ես պիտի իմանայի՞ ինչ կա ներսում: Հետո ինչ, որ հազար հատ արդեն քանդել եմ ու բոլորը նույնն են: Ես գիտեի, որ հազարմեկերորդը ուրիշ է լինելու: Բայց նաև գիտեի, որ դա հայրիկիս բերած մեքենան չի լի-

նելու: Ու մի օր... երևի յոթ տարեկան կլինեի... իջա բակ ու տեսնեմ՝ ավազի մեջ կիսով չափ խրված մեքենա: Միանգամից հասկացա՝ իմ փնտրած մեքենան է: Վերցրի ու հո չեմ քանդում... Թիկունքիս ցավից աչքերս մթնեցին: Երբ լույսը վերադարձավ, տեսա նրան, կանգնել էր իմ դիմաց, մեքենան էլ՝ ձեռքում: Այնպես էր նայում, որ գլխի ընկա՝ խփելու հերթն իմն է... Մեզ մի կերպ իրարից բաժանեցին: Արմանն էր: Նոր էին տեղափոխվել մեր շենքը, հաջորդ օրն էլ, պարզվեց, նույն դասարանում էինք սովորելու: Ես ու Արմանը:

Դադար:

(Զննում է մասնատված մեքենան): Ինչ ինձ հիշում եմ՝ ուզեցել եմ գտնել սկիզբը, քչփորելով հասնել խորքին: Կարող էի դառնալ հնագետ կամ հանքափոր, եթե վեցերորդ դասարանցի Ատոմը չտեսներ մայրին ընկած հարևան Վարդանին... Հավաքվածները անհիմաստ գոռոռում ու դեսուդեն էին նետվում, նա աչքիս առաջ մեռնում էր, երբ հայտնվեց անձանոթ մի տղամարդ ու դարձավ դրուբյան տերը՝ ձեռքի մի շարժումով տեղ բացեց, նայեց... շոշափեց... հրամայեց՝ դանակ կամ մկրատ, ու մեկի մտքով չանցավ հարցնել՝ ինչո՞ւ, որտեղի՞ց... Ինչ-որ մեկը դանակ

բերեց, իսկ նա գնդիկավոր գրիչի միջից դուրս էր քաշում միջուկը: Հետո ինչ-որ կնոջ շարժը վզից քաշեց, կոլոլեց, դրեց Վարդանի վզի տակ, թաշկինակով սրբեց դանակի շեղքն ու խրեց կոկորդը... հայացքս չէի կարողանում կտրել նրա ձեռքերից, որոնք այնպես հանգիստ ձեռք արեցին ու անցքի մեջ տեղավորեցին նարնջագույն գրիչը... Վարդանը հազիվ նկատելի ցնցվեց... հետո տեսա, ինչպես նրա աջ աչքից արցունք գլորվեց: Այդ օրից մեքենաները մոռացվեցին:

Արդեն հասկացաք, որ բժիշկ դառնալս որոշված էր: Ասեմ, որ որոշումս դուր եկավ Նանեին, առաջին դասարանից նույն նստարանին էինք նստում, ու ես արդեն գիտեի, որ գժվում եմ նրա կապույտ աչքերի համար: Կապույտ աչքերը ինձ միշտ են դուր եկել: *(Դադար:)* Արմանի աչքերն էլ կապույտ էին:

Ներքին հեռախոսագրագ:

Սպասում են... Հիմա կգամ:

Գնում, սեկցիոն սեղանի վրայից վերցնում է թուղթը, զգացվում է՝ իր վրա ուժ է գործադրում գնալու համար: Վերջապես տեղից պոկվում, անհետանում է կուլիսներում: Այնտեղից լսվում է խոսակցության անորոշ պատասխիկներ, ինչ-որ մեկը լալիս է...

Չայներն աստիճանաբար մարում են երաժշտության ու սեղանի շուրջն առկայծող լուսավորության մեջ, հասնելով կուլմինացիային՝ կտրուկ լռություն է տիրում: Ներս է գալիս՝ կարծես պարպված լինի: Գրպանից հանում է անձեռոցիկը, մաքրում է ձեռքերը:

Տուբերկույոզնիկի երկու տղան ու աղջիկն էին... Հասուն մարդիկ են, թե ինչու են աղջկան էլ հետները քարշ տվել-բերել: Ու երեքն էլ, խոսքները մեկ արած, կրկնում են՝ «Նրան սպանել են, որովհետև ինքն իր ոտքով եկավ հիվանդանոց ու երկրորդ օրը մահացավ»: Ոչինչ չեն ուզում լսել... Չէ, ես հասկանում եմ նրանց, հայր են կորցրել, բայց ինչո՞ւ նեղություն չեն տալիս ուղեղներին ու չեն հարցնում, թե ոնց եղավ, որ հայրն իր կամքով հիվանդանոց եկավ: Ասում եմ՝ գիտե՞իք, որ թոքախտ էր: Չեն պատասխանում ու չեն էլ լսում, որ մարդը հենց այնպես չէր գա, ուրեմն՝ դանակը ոսկորին էր հասել... Ինչ-որ է... Ստիպված զոռ տվեցի բժշկական տերմիններին, լատիներեն մի երկու ասույթ ասացի՝ հանդարտվեցին: Անհասկանալին միշտ էլ ազդում է... Հիմա սպասում են՝ Կարոն ստացում-հանձնում անի... Իսկ ես նորից նյարդայնացա՝ մեր ազգային բրենդն է՝ հիվանդության վերջին ստադիայում դիմել բժշկին ու

մեռնելուց հետո մեղադրել նրան: Դասախոսս ասում էր, որ մարդկանց պետք չէ ոչ խղճալ, ոչ էլ անիծել: Անիծելը տղամարդու գործ չէ: Իսկ խղճալ... Հանգուցյալների հարազատներին չեմ խղճում: Անիմաստ է: Երեխաներին խղճում եմ: Մեկ էլ՝ կենդանիներին: Ռեքսի շնորհիվ: Նա ինձ հետ կիսեց կյանքիս առաջին հիասթափության ցավը:

Նանեի ծննդյան օրն էր: Չեմ հիշում՝ ինչպես եղավ, խոսքի մեջ ասացի, որ մարդու օրգանիզմի 70 տոկոսը ջուր է: Ասածս ի գիտություն ընդունվեց. բոլորը վաղուց էին համակերպվել, որ դասարանի լավագույն աշակերտն եմ ու հավաքված էին շուրջս: Հանկարծ՝ «Ուրեմն, քո ասելով՝ մարդը ձմերուկ է»: Արմանն էր, սկուտեղից վերցրել էր ձմերուկի կտորն ու չէր էլ փորձում թաքցնել, որ ծաղրում է. «Ուրեմն, սա ու դու նո՞յնն եք»: Նրա վերջին բառը կորավ ծիծաղի պայթյունի մեջ: Ծիծաղում էին բոլորը, չէ՛, հռչում էին: Իսկ Նանեն, Արմանից վերցնելով ձմերուկի կտորը, ասաց. «Ատոմը՝ չգիտեմ, բայց ես ձմերուկի նման չեմ»: Կարողացա հանգիստ սենյակից դուրս գալ:

Բակի հեռավոր անկյունում սպասեցի, մինչև բոլորը գնացին: Ամենավերջինը գնաց Արմանը: Սպասեցի, մինչև հանգեցին Նանեի բնակարանի բոլոր լույսերը,

Ռեքսը՝ բակի անտեր շունը, պառկել էր ոտքերիս տակ: Նայում էի մութ պատուհանին ու ինձ համոզում, որ վաղը նրան կտամ ամսագիրը, որտեղ կարդացել էի այդ տոկոսների մասին, ու ամեն ինչ կլինի, ինչպես միշտ:

Հաջորդ օրը, երբ մտա դասարան, Նանեն նստած էր Արմանի կողքին: Այդ օրվանից բոլորը նրա շուրջ հավաքվեցին, ես մնացի մենակ: Մեկ տարի անց, երբ կենսաբանության ուսուցիչն ասաց այդ տոկոսների մասին, ամեն ինչ իմաստը կորցրել էր, որովհետև Արմանը տղաներին արդեն պատմել էր, թե ինչ փափուկ ծնկներ ունի Նանեն:

...Երկու տարի առաջ իմացա, որ Նանեն ծնկի սարկոմայով է հիվանդ ու վերջին ամիսներն է ապրում:

Ի դեպ, սնոտի նշանների մասին: Ես չեմ հավատում, բայց դրանց մասին հաճույքով պատմում եմ սուր ապրումների սիրահարներին:

Կարոյից առաջ այստեղ Վաչիկն է եղել սանիտարը: Այ, նա խմել սիրում էր: Մի անգամ այնպես էր լակել, որ քնել էր սեկցիոն սեղանի վրա: Առավոտյան գործի եկա՝ դեռ խոմփացնում էր: Կանչեցի պահակին, երկուսով տեղափոխեցինք թախտին ու, իհարկե, չասացինք, թե որտեղ է անցկացրել գիշերը՝ վատ նշան է: Մի ամիս չէր անցել, մահացավ: Այդ

նույն սեղանի վրա էլ հերձեց իմ կոլեգան: Ես հրաժարվեցի, ծիշտ է, արյունակցական կապ չկար, բայց երկու տարի միասին էինք աշխատել: Տեղը եկավ՝ ասեմ: Հարազատին, մտերիմին հերձել չի կարելի: Տաբու է:

Այստեղ լինում են բաներ, որ ցանկացած գրող կերպեր ինքը հորինել: Ասենք՝ հանգուցյալի կինը խնդրում էր դագաղի մեջ դնել իր զգեստը, որը հագել էր իրենց առաջին ժամադրությանը գնալիս: Կասեք, հետո՞ ինչ: Ոչինչ: Բայց զգեստը՝ չթից, մի բուռ, հագիվ 32 չափսի, իսկ այդ կինը՝ ամենաքիչը 120 կիլոգրամ: Կարոն տնտղեց զգեստը, հետո այրուն, հետո զգեստն առավ, գնաց: Զիչ հետո եկավ, ասաց՝ դրել է հանգուցյալի ձախ թիակի տակ, սրտին մոտիկ: Եվ լացից կարմրած աչքերով այդ վիրխարի կինը երջանկացած ժպտաց... Դուք ինչ-որ բան սրանից հասկացա՞ք...

Նշանների, նորից կրկնեմ, չեմ հավատում, բայց կա ճակատագիր: Մարտի մեկին անտեղյակ մեկը, բավական հեռու պողոտայից, դուրս է եկել պատշգամբ ու... սպանվել սնայպերի գնդակից: Միտինգավորները մի քանի փողոց այն կողմ էին, չգիտեմ՝ ինքը կյանքում միտինգի մասնակցած կա՞ր, բայց ինչ-որ մի ակտիվ միտինգավորի գնդակը իրենով առեց: Ծակատագիր...

Սկզբում երազում էի... սխալ չլսեցիք, երազում էի դատական բժիշկ դառնալ: Ու կդառնայի, եթե մեր քաղաքի փողոցներում գնդակահարված խաղաղ ցուցարարների մարմնի մասերը պրոֆեսիոնալ ամենաբարձր մակարդակով չհայտարարվեին խոզի ծնոտ կամ տավարի լեզու... Հասկացա, որ երազելը մի բան է, իրականությունը՝ դաժան ու ստոր: Մի օր էլ ինձ կարող են, քաղաքական իրավիճակով պայմանավորված, ստիպել սպանվածի մահը կեղծել... Դարձա պաթոլոգանատոմ: Վերջերս այդ պրոֆեսիոնալին տեսա փողոցում՝ անշառ, ինքն իր մտքերով քայլում էր: Չգիտեմ ինչու, մտածեցի, որ երազում հաճախ է տեսնում անծնոտ ու անլեզու մարդկանց... Մղձավանջ: Ես չխղճացի նրան:

Վերցնում է ներքին հեռախոսը:

Կարո՞, սեկցիոն սենյակը կարգի բեր: Գիտեմ, որ արդեն մաքրել ես: Լորից մաքրիր, փայլեցրու... Հա, պացիենտը հատուկ է, ավելի, քան դու կպատկերացնես:

ԽԱՎԱՐ

(*Դադար*): Ուզում եմ շեղվել մտքերից, ու հետո՝ այս սպասումը... դրա համար էլ պետք է չկենտրոնանալ, թեկուզ մի կարծ ժամանակ, բայց չմտածել նրա մասին:

(*Դադարից հետո, այլ տոնով*): Իսկ թե ինչպես հասկացա, որ

բժիշկ եմ ուզում դառնալ, բայց չեմ ուզում... կամ չեմ կարող բուժել մարդկանց... Մայրս հիվանդացավ: Հիվանդությունը մահացու չէր, բայց երկարատև բուժում էր պահանջում: Երբ առաջին անգամ հերթն ինձ հասավ ուղեկցելու բժշկի մոտ, հասկացա, որ դա առաջին ու վերջին անգամն է: Դեռ աթոռին չտեղավորված ու չբարևած, իմ նրբանկատ, կիրթ մայրը, երաժշտության դասատու, զուսպ ու սակավախոս, չսպասելով բժշկի հարցին, սկսեց իր հիվանդության ողիսականը: Բացեց նոթատետրն ու ըստ օրի, ժամի ու րոպեի սկսեց նկարագրել՝ ինչպես է արթնացել, արթնանալիս ինչ է զգացել, հետո ինչպես է անկողնուց ելել ու սկսել դեղերի ընդունումը... Մայրս ձայնի հրաշք տեմբր ունի՝ կրծքային, թավշյա ու թեթև խոպոտ, նա այնպիսի ոգեշնչմամբ էր արտաբերում իր պատմության հերթական դրվագը, որ շատ չանցած բժիշկը, կոբրայի հայացքից հիպնոսված ինդուսի նման, սկսվեց մեղմիկ օրորվել՝ պղտորված հայացքը տարուբերելով առաստաղից հատակին... Երբ նոթատետրի պարունակությունը, մինչև վերջին վերջակետը, պատմվեց ու նկարագրվեց, եկավ հարց-պատասխանի հերթը: Ունիկալ պրոցես, որովհետև մայրս և՛ հարցնում էր, և՛

պատասխանում, ու միայն դրանից հետո սպասում էր բժշկի պատասխանին... Ես ստորաբար նահանջեցի միջանցք, իբր՝ կարևոր զանգ ունեմ, իջա սրճարան, խմեցի մի քանի բաժակ սուրճ, վերադարձա. բժիշկը շարունակում էր ինդուսի ինքնամոռաց պարը աթոռի վրա: Երբից շրջվեցի դեպի դուռն ու վերջինը, ինչ տեսա սենյակից դուրս գալուց առաջ՝ բժշկի՝ նախանձից այրվող հայացքն էր:

Միջանցքում էլ որոշվեց հետագա ճակատագիրս: Մորս նման մի հիվանդ ընդունելուց ու ողջառողջ բաց թողնելուց հետո երկրորդը հիվանդը հաստատ ողջ չի մնա: Ավելի ծիշտ՝ ես նրան ողջ չեմ թողնի: Իսկ մեռած հիվանդը...

ՉՈՆ՝ ՀԱՆԳՈՒՑՅԱԼՆԵՐԻՆ՝:

(Մեն Սանսի «Մահվան պարի» նվագակցությամբ)

Ես խ՝ մասնագիտության բացասականը.

Կայուն հոգեկան ու ամուր նյարդեր ունենալը պարտադիր է:

Ամեն պահ քեզ կարող է վարակել հանգուցյալը:

Կարիերայիդ վրա խաչ քաշիր: Կոչում ու մեդալ ստացած դիպեք հերձող չկա: Երբիսկ մեր երկրում, որտեղ ում տեսնում՝ մեդալ են վզից կախում:

Ամեն մի բիոպսիան կարող է դատավճիռ դառնալ՝ եթե սխալվես:

Բայց... Դրականն էլ քիչ չէ: Ստիպված չես շփվել պացիենտի հետ, լսել նրան, խորհուրդ տալ, էլ չեմ ասում՝ հույս ներշնչել: Ստիպված չես լսել նրանց՝ խելացի թե հիմար մտքերը: Արդյունքում՝ խնայում ես ժամանակդ ու նյարդերդ էլ իզուր չես փչացնում: Աշխատում ես միայնության մեջ՝ ոչ անեսթեզիոլոգ, ոչ վիրահատական քույրեր, ոչ էլ՝ օգնական: Սեկցիոն սենյակում միայն սանիտարն է, ով գիտի՝ երբ ու ինչ ասի: Համարյա դրախտային պայմաններ...

Երբ աշխատում ես մեռած մարմինների հետ, նրանց վնասել չես կարող: Այնպես որ, հիպոկրատյան երդումը միայն այստեղ է գործում 100 տոկոսով:

Ինքդ ես քո ժամանակի տերը: Ու հանգուցյալը չի նեղանա, չի բողոքի ու սկանդալ չի սարքի, եթե կես ժամ ավել պառկի պաղ սեղանի վրա: Ինչ համարյա, իսկական դրախտային պայմաններ են այստեղ:

ՉՈՆԻ ԱՎԱՐՏԸ

Չանգում է բջջայինը:

Լսում եմ... (Դահլիճին.) Կինս է: (Լսափողի մեջ:) Հիվանդդ էլ չի դժժում: Դատելով դեցիբելից՝ երկու տարեկան մանչուկ էր: Այո, ես չեմ սխալվում, համարյա երբեք չեմ սխալվում: Դրա համար էլ չեմ հարցնում՝ ինչու ես զան-

գել: Որովհետև գիտեմ՝ ուզում ես իմանալ նրա մահվան մանրամասները... Ուրեմն ուզում ես ձշտել հոգեհանգստի օրը, կուզենաս սև գլխաշորով ու ավան ծաղիկներով վերջին հրաժեշտը տալ... Էլի՛ չգուշակեցի: Ուրեմն՝ դու ասա... *(Լսելուց հետո:)* Չհամոզեցիր: Բայց ասածիդ հետ պետք է համաձայնվեմ: Այս ընտանեկան ավանդույթի սկիզբը հարսանիքի օրը դրեցիր... Արմանի հետ միասին: *(Բջջայինը շարտում է սեղանին:)*

ԽԱՎԱՐ

Երբ սեպտեմբերի մեկին լսարանում տեսա Արմանին... Նա ոչ մեկին չէր ասել, որ գործերը բժշկական է տալու: Ուրեմն՝ երբ տեսա, հասկացա, որ իմ շփոթված ռեխը լրիվ կոմպենսացրեց նրա զոհաբերությունը: Ինչու զոհաբերություն... Որովհետև նա կարող էր ամեն ինչ դառնալ, միայն ոչ՝ բժիշկ: Բայց նա որոշել էր ինձ հետևել, հետապնդել, տեսադաշտում պահել... Համալսարանում էլ եղավ՝ ինչ դպրոցում, շատ արագ կուրսը հավաքեց իր բուռը, ես նորից մնացի մենակ: Չէ, մեկին չկարողացավ իրենով անել: Համակուրսեցիս, որ հետո կինս դարձավ և ուներ սև աչքեր, սև մազեր, Ալիս անունը: Նանեի լրիվ հակապատկերը: Նստում էր կողքս, կուրսայինները քսերոքում էր երկուսիս համար, տնից

բերած բուլկիներով էր կերակրում: Ու եթե առաջինը սեր չխոստովաներ, չգիտեմ, հինգերորդ կուրսում կամուսնանայի՞նք: Արմանը մեր հարաբերությունների մեջ չէր խառնվում, փոխարենը կարմիր դիպլոմիս վրա խաչ քաշել տվեց... Լավ, դա ուրիշ պատմություն է: Հիմա ինչի մասին էի պատմում... Հա, հարսանիքը: Լավ հարսանիք արեցին մեր ծնողները՝ ռեստորանում, ամեն ինչ՝ տեղը տեղին: Հիմա էլ եմ համոզված, որ այդ օրը երջանիկ էի: Ալիսը շատ էր գեղեցկացել, ծիծաղում էր, պարում բոլորի հետ ու համարյա հմայել էր բոլորին... Հետո... 11-ի կողմերն էր, տղաների հետ պատշգամբում ծխելուց հետո վերադարձա սրահ, նստեցի... Ալիսը երևի պարում էր կամ ընկերուհիների հետ էր... Մայրս մոտեցավ, ասաց, որ ես էլ հարսի հետ պարելու իրավունք ունեմ: Խայթոցը չլսելու տվեցի: Բայց Ալիսը չկար: Սկզբում մերոնք փնտրեցին, հետո՝ կուրսեցիներս, հետո՝ բոլորը, - նախասրահում, հարդասենյակում, բարում, կողքի սրահում, տղամարդկանց զուգարաններում... Հետո ինչ-որ մեկն ասաց... իբր՝ հենց այնպես, իբր՝ ասածի մեջ ոչինչ չկա... Ասաց՝ Արմանն էլ չկա: Չասաց՝ Արմանը չկա: Ասաց՝ Արմանն էլ չկա: Երաժշտությունը մարեց, հյուրերը նստեցին իրենց տեղերը... պատկերացրեք լռությունը, որ

ծանրացել էր դահլիճում: Ալիսի մայրը ինչ-որ բան էր ասում թե համոզում ամուսնուն, մայրս փորձում էր «դեմքը չկորցնել», հայրս... Մի խոսքով... Ու մեկ էլ՝ հայտնվեցին: Երկուսով: Ասես չնկատելով դահլիճի մթնոլորտը, մոտեցան ինձ: Եվ Ալիսն ասաց, որ իրենք գնացել-բերել են իմ սիրած գարեջուրը՝ «Ռեդ բուլլը»: Արմանը երկու շիշ դրեց սեղանին, մեր հայացքները խաչվեցին: «Ինչ գարեջուր»,- կարողացա հանգիստ հարցնել ես: «Արմանն ասաց, նեղսրտել ես, որ սեղանին քո ուզածը չկա և առաջարկեց սյուրպրիզ անել: Այդպես չէ, Արման»,- իբր չնկատելով իրեն ուղղված հայացքները, ասաց Ալիսն ու կարծես սպասում էր, որ շնորհակալություն պիտի հայտնեմ: Արմանը ժպտաց. «Ատո՛ւմ, ասա, որ ուզում էիր «Ռեդ բուլլ» խմել»: Ես այդ էի նրան, բայց տեսնում էի հյուրերի, ծնողներիս հայացքները... Բարձր, որպեսզի բոլորը լսեն, հայտարարեցի. «Ասացի, բայց չէի մտածում, որ կգանք բերելու»: Չասացի՝ «Ռեդ Բուլլ» բերելու, որովհետև Արմանը հենց այնպես չէր գնել այդ գարեջուրը՝ Կարմիր ցուլ... Բոլորը իբր թեթևացած շունչ քաշեցին, հնչեց երաժշտությունը, ես համբուրեցի սպասողական դիրք բռնած Ալիսի այտը...

Մեր առաջին գիշերն ամեն ինչ էր՝ գիշերվանից բացի: Եվ ինչքան դառն էր լալիս Ալիսն ու ա-

վելացնում երդումների դոզան, որ ոչինչ չի եղել, եղածից բացի, այնքան չէի հավատում նրան:

ԽԱՎԱԲ

(Բարձր:) Կարո՛, պահարանից հանիր նոր գործիքների տուփը... Հները կողքի դիր: Նոր գոգնոց տուր:

Չեքը հայտնվում է կուլիսներից, մեկնում գոգնոցը: Պաթատոմը վերցնում է գոգնոցը, բացում, նայում, կախում է կախիչից, հինը գցում է կուլիսներից դուրս:

Այսպես... Պատրաստվում եմ, Արման, նոր գործիքներ, նոր գոգնոց... Ավելին անել չեմ կարող: Թե արածս քեզ քիչ թվա, ներիր, եթե կարող ես... Իսկ ես... (Իրոնիայով:) Հաճույքով կներեի, բայց բավական է հիշեմ առաջին գիշերվա մասին...

(Դադարից հետո, այլ տոնով): Ի դեպ, առաջինի մասին: Հիմա նկատի ունեմ առաջին հերձումը: Երբ դանակը կտրում է մեռած մարմինը՝ քո օրգանիզմի առաջին արձագանքն է՝ կարո՞ղ ես, թե՛... Ու դու կամ շարունակում ես հանգիստ աշխատել դիակի հետ, կամ քեզ ստիպում ես դիմանալ, ոտքերի վրա մնալ մինչև ավարտը: Հատորներով գրքեր կարդալը, արյուն տեսնելը վիրահատարանում ու անգամ որպես դիտորդ նայել հերձմանը՝ հենչ բան է- կարողացար դիպչել մե-

ռած մարմնին ու աշխատել նրա հետ բոլոր մանրամասնություններով՝ ուրիշ մի բան է: Առաջին անգամ ն հուզվում էի, ն վախ կար: Իմ չար բախտից էլ՝ ստամոքսի քաղցկեղ էր, մետաստազներով: Բայց կարողացա գործը ավարտին հասցնել: Հետո երազս եկավ այդ ամենը... մի քանի գիշեր շարունակ: Ու ես համոզված էի, որ այդ առաջինը կյանքիս ամենամեծ փորձությունն է:

Այդպես համոզված էի... մինչև հարսանեկան առաջին գիշերը:

Անսպասելի տեղից պոկվում, ճանկում է զոզնոցն ու փորձում է պատռել: Չի ստացվում: Ավելի կատաղած՝ զոզնոցը գցում է ոտքերի տակ, տրորում է... Հետո գնում է կուլիսներն ու հին զոզնոցը բերում-կախում է նախկին տեղը՝ նորը ոտքով քշելով կուլիսներ:

(*Հաստպան*): Սա էլ քեզ շատ է... Իսկ գործիքները... դեռ մտածելու ժամանակ ունեմ, մինչև բարեհաճես հայտնվել, գուցե հները նորից մեջտեղ գան:

Չանգում է բջջայինը:

(*Փորձում է հանգիստ երևալ*): Լսում եմ... Սուրճ, էս ղնց է՝ հիշել ես... Ես... նորմալ: Նորություն... Դու ասա՝ ինչ ես ուզում իմանալ... Հենց էնպես ես հարցնում, բայց չգիտես, որ հենց էնպես հարցին

քո ուզած պատասխանը չի լինում: Ինչ եմ անում հիմա... Համարյա ոչինչ: Ուզում ես գալ: Ծիշը պահիր, շաբաթ օրը կխմենք: (*Անջատում է:*) Չէ, բարեկամս, դու չես տեսնի, թե ինչպես ենք հանդիպելու ես ու Արմանը:

Էլի Արմանը: Ասենք, ուրիշ էլ ո՞վ: Այսօրվա հերոսը նա է: Ասեմ՝ հերոս, որովհետև իսկական բառը չեմ գտել ու հաստատ չեմ գտնի: (*Բարձր:*) Կարո, հոգեպահուստ ի՞նչ ունես... Միայն թթի օղի չտաս:

Չեքը կուլիսներից հայտնվում է՝ մեկնելով կոնյակի կիսատ շիշը:

Աշխատանքի ժամերին չեմ խմում: Ոչ թե՛ մեկ-մեկ, ոչ թե՛ երբեմն, այլ ընդհանրապես չեմ խմում: Բայց հիմա... (*Խմում է շիշից:*) Ինձ խոստացել էի չհիշել այդ դեպքի մասին: Ոչ մի դեպքում: Բայց հիմա... հուշերի շքերթը շարունակվում է:

(*Դադար: Դժվար է խոսելը*): Պաթանատոմը դատավոր չէ: Նա գտնում է մահվան պատճառն ու եզրակացությունը տալիս հանգուցյալի հարազատներին: Եթե մահը վրա է հասել վիրահատական սեղանին կամ դրանից հետո, ներկա պիտի լինի վիրաբույժը: Միշտ չէ, որ նա կողքիս կանգնած է լինում, բայց անպայման տեղեկանում է եզրակացությանը, որովհետև... Այո,

ամեն մի բժիշկ ունի իր փոքրիկ գերեզմանոցը: Անսխալական մեկը չկա: Ինձնից բացի, որովհետև վերջին խոսքը իմն է:

24 տարեկան գյուղացի տղա էր: Ներքին արնահոսությամբ հասցրել էին քաղաք, հիվանդանոցում վիրահատել էին, մահացել էր: Հասկանում եք, մահը ավեր է, ժամերի ընթացքում ոչնչացնում է նույնիսկ ամենակատարյալ մարմինը: Իսկ սեկցիոն սեղանին պառկած այդ ջահելը՝ ամրակազմ, ուղիղ, հզոր ուտերով, դեռ փայլը չկորցրած սև, ալիքվող մազերով... Կարոն չդիմացավ, հայիոյեց աստծուն ու սատանային: Ես էլ էի ազդվել, այնքան, որ առանց թղթերը կարդալու անցա գործի՝ ընկա առաջ էի ուզում իմանալ, թե ինչը կարող էր սպանել այդքան հզոր մարմինը: Հետո... նայում ու աչքերիս չէի հավատում՝ մահվան պատճառը վիրահատական սխալն էր: Նորից էի ստուգում, էլի էի ստուգում... Հետո նայեցի թղթերը: Արմանն էր վիրահատել: Այո, մենք իրարից անբաժան էինք նաև այստեղ: Չանգեցի ներքին հեռախոսով: Առաջին զանգից վերցրեց, ասես սպասում էր: Եկավ, հայացքով Կարոյին դուրս քշեց ու ասաց. «Անտեր տղա է, տատն է միայն, նրան էլ արդեն օգնել եմ ամեն ինչով, բողոքող չի լինի»: Հետո ժպտաց: «Իզուր աղմուկ չբարձրացնես», - ժպիտի

միջից շարտեց ու գնաց՝ դուռը շրխկացնելով:

Մեր բժիշկներից մեկն էլ էր սխալվել, հիվանդը սեղանին մահացել էր: Եկել-նստել էր այս աթոռին ու լալիս էր: Տղամարդու ժլատ արցունքներով ու ատամները կրճտացնելով:

...Եզրակացությունը ուղարկեցի գլխավոր բժշկին, երկու օրից մտա մտոր: Նա, հայացքը փախցնելով, ասաց, որ իզուր աղմուկ չբարձրացնեմ: «Իհարկե,- ասացի,- ինչ աղմուկ, երբ ամեն ինչ վճարված է»: Բայց հարցը միայն վճարելը չէր, Արմանի աները մեծ կալիբրի պաշտոնյա էր... Կես տարի անց երկրորդ դեպքը: Իսկ երրորդը լցրեց գլխավորի (ոչ այս մեկի, նախկինի) համբերության բաժակը: Հիվանդի լեղապարկն էր հեռացրել ու պատռել էր լյարդը: Թե ոնց էր հաջողացրել... Կարել էր, իսկ լյարդը՝ թողել: Սկանդալը մարելու դիմաց գնաց... սեփական դիմումի համաձայն: Լսեցի՝ աներոջ օգնությամբ անցել է վարչական աշխատանքի: Գնաց, բայց ինձ թողեց հոգիս կրծող կասկածը՝ իսկ գուցե հատուկ էր անում, այո, այո, հատուկ էր սպանում ու նրանց ինձ մոտ ուղարկելով՝ չարախնդում էր անգորությանս ու թուլությանս վրա: Թե չէ ինչպե՞ն էր ստացվում, որ բոլոր մահացածները կամ որբ էին, կամ անտեր: Ու բողոքող չկար:

Ձանգում է բջջայինը:

Լսում եմ: (Դահլիճին.) Գլխավորն է: (Լսափողի մեջ:) Դեռ ոչ... երևի խցանումի մեջ են: Բայց ո՞ր շտապեն: Մեզ մոտ ամեն ինչ պատրաստ է: (Անջատում է:) Հաստատ նորից աներն է գանգել՝ ամեն ինչ անել բարձր մակարդակով: Հերձելու բարձր մակարդակը ո՞րն է: Հերձելը մի մակարդակ ունի՝ գտնել մահվան պատճառը: Սա ասում եմ ամենայն պատասխանատվությամբ: Ասածս նաև ինքնարդարացում ընդունեք, որովհետև մի անգամ... Համարյա թաքցրել եմ հանցագործին: Համարյա...

70-ն անց հարուստ այրին վատ է զգացել: Տնային աշխատողը գանգել է շտապ օգնություն, հիվանդանոցի ծանապարհին մահացել է: Բերեցին այստեղ: Ծատ չանցած եկավ աղջիկը: Չէր ուզում, որ մորը հերձեն: Նրան ասացի անհրաժեշտ փաստաթղթային տեղեկացման մասին... Ներս մտավ մի ջահել: Տիկնոջ որդին էր: Բարևեց, հետո դիմեց մորը՝ մաքուր ֆրանսերենով, որ իզուր է եկել, ինքը բոլոր հարցերը կկարգավորի: Մայրը տեղից ելավ, թեթևակի գլուխը խոնարհեց ու դուրս գնաց: Բայց գնալուց մի վայրկյան առաջ նայեց ինձ... Այդ հայացքը... Կասկած չունեմ, պառավին սպանել են: Սպանել է

թողը: Ժառանգության համար: Ու մայրը գիտեր: Ես հատուկ հետաքրքրվեցի՝ պարզվեց, նրան դիակիզել են: Կուզենայի տեսնել այդ կնոջ հայացքը՝ ուղղված ֆրանսերեն անթերի խոսող որդուն, երբ կրակի բոցերը լափում էին մոր դագաղը... Գուցե սա իմ երևակայությունն է, ու քանի որ չեմ հերձել, թող այդպես էլ մնա իմ երևակայությունը:

Իսկ ընդհանրապես երևակայությունը վատ բան է: Ձեռքս հնար լինե՞ր՝ կարգելեի, կվերացնեի այդ երևակայություն կոչվածը: Ինչո՞ւ... Որովհետև դժվարացում է առանց այդ էլ դժվար կյանքը: Իմը որ՝ հաստատ:

Երբ վաճառեցինք մեր ամառանոցը, սկզբում համարյա ցավ չզգացի: Վաճառեցինք ստիպված՝ հորս սիրտը վիրահատել էր պետք: Ալիսն էր զբաղվում, ասաց՝ ձարպիկ միջնորդ է գտել՝ արագ վաճառվեց: Մի քանի շաբաթ հիվանդանոց, վիրահատություն, հետվիրահատական բարդություններ... Հետո, երբ նորմալ կյանքի վերադարձանք՝ ինձ համար էլ անսպասելի սկսեցի կարոտել մեր ամառանոցը: Հա, մանկությունս այնտեղ է անցել, մեր ընտանիքի ամենատաք օրերը այդ պատերի մեջ են, բայց վերջին տարիներին նույնիսկ ամիսը մեկ չէր գնում: Ու հանկարծ... Ինչ-որ մեկը կասի՝ նոստալգիա: Իմ կարծիքով, ըն-

դամենը սրված երևակայություն: Հասել էի այն վիճակին, որ մտածում էի՝ եթե իմանամ՝ ով է տեր դարձել մեր տանը, կհանդարտվեմ: Հերթական նոպայից հետո նստեցի մեքենան ու սլացա գյուղ: Տանը չհասած՝ երկու փողոց այն կողմ, իջա մեքենայից, քայլելով հասա ցանկապատին, հենվեցի ու ինչքան էի նայել տանը, այգուն, չեմ կարող ասել, մեկ էլ խհանոցի վարագույրը շարժվեց... Ես, ասես գողության մեջ էին բռնել, համարյա փախա: Հաջորդ օրը զանգեց Արմանը: Անսպասելի էր՝ հիվանդանոցից գնալուց հետո չկար ու հանկարծ՝ զանգ: Ասես ոչինչ չէր եղել, հարցեր էր տալիս, իր մասին էր պատմում... Չէի ընդհատում, խոսել չէի ուզում: Ու մեկ էլ՝ գնանք, մի տեղ նստենք, խոսելու բան կա: Մինչև կհասցնեի մերժել, ասաց, որ մեքենան արդեն հիվանդանոցի բակում է: Ինտրիգ զգալով՝ դուրս եկա: Ստեցի կողքը: Գնում ենք: Չեմ հարցնում՝ ուր: Ինքն էլ լուռ է: Մեկ էլ զգում եմ՝ ծանոթ տեղանք է... թեքվեցինք, գնում ենք մեր ամառանոցի ուղղությամբ: Զգում եմ՝ կողքանց հայացք է նետում, բայց շարունակում ենք մեր լուռ կռիվը: Մեքենան կանգնեցրեց մեր դարպասի մոտ: Իջավ մեքենայից: Ես էլ իջա: Բացեց մետաղյա դռնակը, հետո տան դուռը բացեց ու առանց նայելու՝ հետևում եմ իրեն՝ ներս մտավ: Քարացել եմ, ոչ առաջ եմ գնում,

ոչ՝ ետ: Ինչքան դա տևեց, չգիտեմ, նա իմ մանկության տան մեջ, ես՝ շեմին քարացած... Վերջապես ինձ ստիպեցի շրջվել ու հեռանալ: Տնից դուրս չեկավ, ոչ էլ ձայն տվեց: Բայց հաստատ նայում էր խհանոցի վարագույրի ետևից ու ժպտում էր... Քայլում էի ու մտածում՝ երբևէ կկարողանամ նրան հարցնել՝ ե՛րբ, ինչնու ատեց ինձ: Հիմա կարող եմ խոստովանել. ինձ արգելել էի նրան հիշել մի պայմանով, որ երբևէ կնայեմ ժպտացող դեմքին ու կհարցնեմ՝ ինչնու... Փաստորեն՝ այդպես էլ չեմ իմանա: Անարդար է: Մահն էլ պիտի իմանա՝ երբ գա և ում տանի: Պարզվում է՝ Արմանի մահն էլ իմ դեմ է: Մեր մասնագիտությունը տաբու ունի՝ չհերձել բարեկամին, հարագատին, ծանոթին: Բնականաբար, տաբու չէ թշնամուն հերձելը: Թշնամի, չարակամ, ինչ կուզեք, ասեք, իմաստը չի փոխվում՝ մարդ, որ թունավորել է կյանքդ, ու զավեշտն այն է, որ այդպես էլ չես իմանալու՝ ինչնու:

Չանգում է քջջայինը:

(Նայում է համարին, կարճ երկմտանքից հետո սեղմում կոճակը): Սուրեն, երկու զանգ կես ժամվա մեջ՝ շատ չէ... Իսկ Ալիսն ինչնու է քեզ զանգել: Ինչ իրավունքով... Օ՛, նա շատ իրավունքներ ունի, բացի այդ մեկից:

Չշարունակես: Ես շատ նորմալ հոգեվիճակում եմ: Իսկ քո և հատկապես Ալիսի պրոբլեմը չէ, թե ով է նրա մահվան եզրակացությունը գրելու: *(Անջատում է հեռախոսը, անմիջապես էլ ետ է զանգում:)* Ծիշը ուրիշի հետ կխմես: *(Անջատում է բջջայինը:)* *(Դադար):* Տեսնես ով է ում զանգել: Ալիսը՝ Սուրոճին, թե՛ հակառակը: Բայց նրանց հիմա միավորել է անհանգստությունը անձիս նկատմամբ: Ինչպե՛ս եմ վարվելու: Լավ, Սուրենը՝ ընդունենք, որ պարտավոր էր անհանգստանալ, իսկ Ալիսը... 13 տարի է՝ ամուսնացած ենք, բայց այդպես էլ չհարազատացանք: Գուցե դրան խանգարում է իմ սովորությունը՝ ժամանակ առ ժամանակ «Ռեդ բուլլ» եմ տանում տուն: Մի դյուժին: Ու շարում եմ խոհանոցի սեղանին... Ոչ հիշաչար եմ, ոչ էլ լավ հիշողություն ունեմ: Ներել չեմ ուզում: Ոչ թե՛ չեմ կարող, այլ՝ չեմ ուզում ներել: Իմ պրակտիկայից չէ, կարողացել եմ... Կինը փողոցում տեսել է ամուսնուն՝ մեկ այլ կնոջ հետ, գրկախառնված: Միանգամից բացվել է կնոջ ստամոքսի խոցը, արնահոսել... Փրկել չեն կարողացել: Դիահերձելիս արյուն համարյա չի եղել: Ասես ամբողջ կյանքը՝ արյան տեսքով, նա դուրս էր շարտել իրենից ու խաղաղվել՝ թափանցիկ գունատությամբ:

յունը դեմքին դիմակ դարձրած... Եթե իմանաք՝ ինչպես եմ նախանձում նրա անասուն ամուսնուն: Կասեք՝ տարօրինակ է վերաբերմունքս, իսկ գուցե հիվանդագին... Երկուսը միասին: *(Զանգում է բջջայինով):* Ինչո՞ւ ես զանգել Սուրենին... Չես սխալվում, ես եմ հերձելու... Լազարյանը քաղաքում չէ: Քաղաքում էլ լիներ, ոչինչ չէր փոխվի... *(Լսելուց հետո, հոգնած անտարբերությամբ:)* Գիտես, որ իզուր ես խոսում, ես կարող եմ համաձայնվել քեզ հետ, բայց հավատալ... իմ ուժերից վեր է: *(Անջատում է բջջայինը:)*

Գնում է բեմի խորքը՝ սեկցիոն սեղանի մոտ: Ասես խոսում է պառկած Արմանի հետ:

Մենք կարող էինք լավ ընկերներ լինել... լինում է, չէ՞, ընկեր ամբողջ կյանքի համար: Ավելի լավ տարբերակ կար՝ դուք չտեղափոխվեիք մեր շենքը: Ու երբեք չհանդիպեիք: Չխաթարվեր իմ կյանքը... *(Ակնդետ նայում է, իբր, պառկածի դեմքին:)* Միշտ եմ մտածել, որ դու ավերել ես կյանքս: Անընդհատ փորձել եմ հասկանալ ինչն էր ատելությանդ պատճառը: Պատասխանը չեմ գտել, բայց վստահ եմ եղել, որ առիթ չեմ տվել: Ավելին, համոզված եմ եղել, որ նախանձել ես: Առանց պատճառի կամ պատճառով, որի հետ ես կապ չունեմ

ու չէի կարող ունենալ: Պարզապէս դու ծնվել էիր ինձ նախանձելու, կյանքս թունավորելու համար: Բիչ առաջ, առաջին անգամ բարձրաձայն խոստովանեցի, որ երբևէ հարցնելու էի, թե որն է առելութեանդ պատճառը: Բայց այստեղ էլ քոնն արեցիր, մահացար: Բեզ ինչ կա, մահը ծաղկուն տարիքում կմաքրի մեղքերդ գոնե քեզ ճանաչողների համար, գերեզմանաքարից նայող ժպտուն դիմապատկերդ կհուզի անձանոթներին, ու միայն ես չեմ տրվի մահվան քո սրբագրութեանը: Վայրկյանների ընթացքում, երբ գլխավոր բժիշկը խնդրում էր շտապ կարգով հերձել իր լավ ծանոթի փեսային, որոշեցի թաքցնել, որ ճանաչում եմ քեզ 28 տարի, որովհետև ես կարող եմ հրաժարվել միայն հարազատիս, մտերիմ ծանոթիս ու ընկերոջս հերձելուց: Դու նրանցից ոչ մեկը չես: Հավատա, մասնագիտական պարտքս կկատարեմ լավագույն ձևով... Հոգիներին չեմ հավատում, բայց կուզենայի, որ այդ ժամանակ մոտակայքում լիներ այն 24 տարեկան գյուղացի տղայի հոգին...

Չանգում է բջջայինը:

Լսում եմ... Ատոմը ես եմ: Արմանը... դեռ չեն հասել, երևի խցանումի մեջ են: Ո՞ւմ հետ եմ

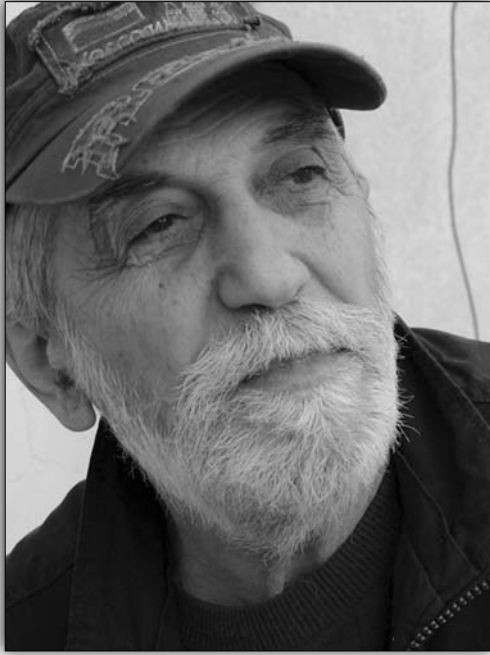
խոսում... (Դահլիճին.) Այրին է: (Լսափողի մեջ:) Ընդունեք ցավակցությունս... Այո, ես եմ եզրակացությունը տալու: Ինչպէս... (Դեմքը քարանում է:) Ես էլ չգիտեմ... ու պատասխան չունեմ: Ներեցեք, ինձ կանչում են... (Հապշտապ հեռախոսն անջատում է:)

(Դիմում է «Արմանին»): Ընկնելուց հետո, դեռ մի քանի րոպե, գիտակցությունդ տեղն է եղել, ու կարողացել ես ասել, որ քեզ բերեն ինձ մոտ: Կինդ... այրիդ հարցնում էր՝ «Ինչո՞ւ ձեզ մոտ»: Իհարկե, նրան չէիր պատմել իմ... մեր մասին: Դու վստահ էիր, որ կհամաձայնվեմ քեզ հերձել: Ու հիմա, շտապ օգնության մեքենայի մեջ, սառը պատգարակին պառկած, տոնում ես հերթական հաղթանակդ... Եթե, իհարկե, մեռածները ինչ-որ բան զգում են... Ու վստահ ես, որ վերջին խոսքը քոնը եղավ: Բայց դու հաշվի չէիր առել մի փոքրիկ, համարյա աննշան հանգամանք՝ վերջին խոսքը ապրողինն է: Գոնե 28 տարի տևող այս անիմաստ ու ավերիչ պատմության մեջ:

Չանգում է ներքին հեռախոսով:

Ես չեմ կարող հերձել Արման Լորեյանին: Ոչ, նա իմ ազգականը չէ... ոչ էլ՝ ընկեր: Լույսիսկ ծանոթ չէ: Լա իմ... թշնամին է:

ՄԵՐ ՀԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ՀԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ՀԵՂԻՆԱԿԸ



**Գուրգեն
ԽԱՆՋՅԱՆ**

*Այսպես է լինում անհագուրդ անկշտության վերջը՝ արևոտ
փոս: Կարծում եմ: Կամ էլ, գոնե, պիեսս է կարծում:
Կեցցե՛ թավշյա հեղափոխությունը...*

ԿՈՒԻՉԵՅ 21

(Երգիծական ողբերգություն երկու գործողությամբ)

Գործող անձինք

ԲԱԲԿԵՆ - 50-ին մոտ

ՄԻՍԱԿ - 50-ին մոտ

ԿԱՄՈ - 50-ին մոտ

ՉԱՔԱՐ - 50-ին մոտ

ԱՍՏՂԻԿ - մոտ 20 տարեկան գեղեցկուհի

ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Բաբկենի առանձնատունը, առանձնասենյակ, Բաբկենը, Միսակը, Կամոն թուղթ են խաղում:

ՄԻՍԱԿ - Էէ, սրանից էլ զզվեցինք:
(Գցում է խաղաթղթերը:)

ԿԱՄՈ - Փա՛ս:

ՄԻՍԱԿ - Փաս... Հա, ենթադրենք՝ փաս, հետո՞: Ես կասեմ՝ փաս, դու կասես՝ եսիմ ինչ, հետո Բաբոն էն իրա ձևերով քթի տակ կխնդմնդա, դու կվախենաս՝ դու էլ կասես՝ փաս...

ԿԱՄՈ - Ուզածդ ի՞նչ ա, Միսակ, չեմ հասկանում:

ՄԻՍԱԿ - Ուր ա, թե իմանայի:

ԲԱԲԿԵՆ - Գոնե էս ձեռն ավարտենք:

ՄԻՍԱԿ - Ռադ արա: Ասենք, թե մեկնումեկս մի քանի հազար տարավ, ի՞նչ, մի քանի հազար էս կողմ, մի քանի հազար էն կողմ... Հոգնեցի էս խաղերից, տղերք, կարտ լինի, նարդի լինի...

ԲԱԲԿԵՆ - Մենակ չասես՝ շախմատ:

ՄԻՍԱԿ - Ուֆ, լավ, էլի, Բաբո, երանի քեզ:

ԲԱԲԿԵՆ - Լավ, բա ինչ ես առաջարկում... Գնա՛նք Գառնի, Սուրոյի մոտ, ռեստորանը փակենք՝ ուտենք-խմենք, հրազդանցի Սերոյին կանչենք, երգի՝ շախ տա, էն էջմիածնեցի Թամարին տանենք՝ պորտապար պարի...

ՄԻՍԱԿ - Իբր դա նորություն ա, հա՛մ:

ԲԱԲԿԵՆ - Չինացի մի փիլիսոփա ասել ա՝ երկու անգամ նույն գետը չես մտնի:

ՄԻՍԱԿ - Ապեր, չինացու իմաստությունները մեր հողի վրա չեն աշխատում:

ԿԱՄՈ - Տղերք, վայ թե մեր որսի գնալու ժամանակն ա, Աֆրիկա, փղի, կամ էլ ռնգեղջյուրի:

ԲԱԲԿԵՆ - Անցյալ տարի խփեցի, պարզվեց՝ հղի ա, մեղք ծանրացավ վրես:

ՄԻՍԱԿ - Չէ հա:

ԲԱԲԿԵՆ - Դե, մի պստիկ:

ՄԻՍԱԿ - Ինքնասպան չլինես:

ԲԱԲԿԵՆ - Բայց դե, փորի մեջի
 ոնգեղջյուրն էլ ա ոնգեղջյուր, հի-
 մար, անասուն կենդանի ա, ինքը
 որ, ասենք, իմ կնգան հանդիպեր,
 մտածելու էր՝ հղի ա, հղի չի,
 խփելու էր՝ սպաներ, չէ՛:

ԿԱՄՈ - Էդ քո թաքնված ցանկութ-
 յունն ես հայտնո՞ւմ:

ԲԱԲԿԵՆ - Չէ, այ մարդ, է, Վարսո-
 յիս ոնգեղջյուրն ի՞նչ կարա անի,
 նրան տիրանազավր պիտի
 ռաստ գա, էն էլ, դե դինոզավրե-
 րը վերացել են իմ բախտից:

ԿԱՄՈ - Ես Թայլանդի ալիք եմ վա-
 ռել, ասում են, էնտեղ մարդկութ-
 յանը դեռևս անհայտ բեջուրա
 կենդանիներ կան, կեթանք ան-
 տառը որսի, կգանք քաղաք՝ թայ-
 լանդուհիների գիրկը... Դրանց
 սեքսն ուրիշ ա, ախպեր:

ԲԱԲԿԵՆ - Իբր ինչն ա ուրիշ, պու-
 ծուր-մուծուր, ճարպիկ, աֆերիստ
 բաներ են, երբ որ կողմից են գա-
 լիս, երբ որ կողմից են գնում՝ չես
 ջոկում: Բերեք սևամորթ աղջիկ-
 ներ պատվիրենք, էն քյոմուր սևե-
 րից:

ՄԻՍԱԿ - Ընգեր, մեր մեջ ասած՝ իմ
 դուրը չեկան, վրաներից սպեցի-
 ֆիկ հոտ էր գալիս, անցյալ ան-
 գամ սիրտս խառնեց:

ԿԱՄՈ - Իմի վրից հոտ չէր գալիս:

ՄԻՍԱԿ - Դու երբ ես հոտ առնո՞ւմ
 որ, քո քիթը ջարդած չի՛:

ԿԱՄՈ - Թե ես ինչի եմ խառնվում,
 իմ ինչին ա...

ՄԻՍԱԿ - Չհասկացա:

ԿԱՄՈ - Հա, ապեր, ես մի հատ հու-
 րի-փերի եմ կացրել, մենակ տե-
 նաք, հալալ-զուլալ՝ տեղական
 ապրանք, էկոլոգիապես՝ անա-
 րատ, ոնց որ աստվածուհի:

ԲԱԲԿԵՆ - Է, բեր տեսնենք,
 տնտղենք... Գիտես, չէ՞, մենք
 աստվածուհի սիրող ենք:

ԿԱՄՈ - Չեմ բերի, չեմ կշտացել, ու
 վախենամ՝ շուտ չկշտանամ, շատ
 համովն ա:

ՄԻՍԱԿ - Բաբոն ծիշտ ա ասում, բեր
 տեսնենք, կոլեկտիվի մեջ նե-
 րառնենք:

ԿԱՄՈ - Ասեցի՝ չէ, վերջ:

ՄԻՍԱԿ - Պահ:

ԲԱԲԿԵՆ - Չթոնենք Դուբայ:

ԿԱՄՈ - Մեռանք թոնելով, իբր ի՞նչ,
 Դուբայում ի՞նչ ես կորցրել, շոր
 չունեն, թե բրիլիանտ:

ԲԱԲԿԵՆ - Լավ, թոնենք Ռուսաս-
 տան, էն ամենախորքերը, Ռու-
 սաստանի խորքերում, ասում են,
 լիքը ձեռ չկպած կուսական տա-
 րածքներ կան, կույս նանարիկ-
 ներ, ձերմակ, սիրուն, ձեռի հետ
 էլ սպիտակ արջ ու փոկ կխփենք:

ՄԻՍԱԿ - Սուտ ա, էնտեղ էլ կուսա-
 կան տեղ չի մնացել, ոչ էլ կույս
 նանարիկ:

ԿԱՄՈ - Կամ էլ, ասա, կո՞նյսն ինչիդ
 ա, կույս չես տեսել, հեն ա՝ հա-
 զարով բերող կա, մենակ փող
 տուր:

ՄԻՍԱԿ - Հա, էլի, ինչ էլ հավես ունի
 էս Բաբոն, կույս, չէ-չէ մի... Ոնց
 որ երեխա լինես, Բաբո:

ԲԱԲԿԵՆ - (բաժակները խմիչք լցնելով): Լավ, բա ի՞նչ եք առաջարկում:

ՄԻՍԱԿ - Ու՛ֆ, եսիմ, է: (հմում է:)
Տղերք, մեկ-մեկ էնպես եմ ուզում՝ էլի գործարանի տեխուսումնարանի էն ուսանողը լինեմ, գնամ դասի, դասից փախնեմ՝ կինո գնամ... Լուրջ եմ ասում:

ԲԱԲԿԵՆ - Հիմա էդ գործարանը քոնը չի՞:

ՄԻՍԱԿ - Է հա, էլի մի քանի էդպես գործարան ունեմ...

ԿԱՄՈ - Ու ի՞նչ, գործարանների կփոխելի՞ր ուսանողական տոմսիդ հետ:

ՄԻՍԱԿ - Չգիտեմ, մեկ-մեկ թվում ա, կփոխելի:

ԲԱԲԿԵՆ - Չես փոխի, աղքատությունից վատ բան չկա, մի պահ մի հատ պատկերացրո՛ւ՝ աղքատ ես...

ԿԱՄՈ - Բռռռ:

ՄԻՍԱԿ - Իսկի մտածել էլ չեմ ուզում:

ԲԱԲԿԵՆ - Վախում ես, չէ՞:

ՄԻՍԱԿ - Հա, մեղքս ինչ թաքցնեմ, վախում եմ, երկրաշարժից, պատերազմից, գազանից չեմ վախում, աղքատությունից վախում եմ: Ամեն դեպքում՝ փողից լավը չկա, տղերք, խմենք փողի կենսացը:

Բաբկենի հեռախոսը զանգում է:

ԲԱԲԿԵՆ - Ո՞վ ա: Ի՞նչ Ջաքար: Հա, հիշեցի ոնց որ: Խոսել ենք... Հիմա գա՛ս... Բայց ինչի՞ գաս որ...

ԿԱՄՈ - Ո՞վ ա, է:

ԲԱԲԿԵՆ - (Կամոյին): Տեղը չեմ բերում, խմած եմ եղել:

ՄԻՍԱԿ - Խմած ժամանակ ում պատահի՝ հեռախոս ա տալի էս... Բաբոն:

ԲԱԲԿԵՆ - Այ տղա Ջաքար, դու ի՞նչ կարաս ինձ առաջարկես, որ հետաքրքրի, մի հատ լավ մտածի: Վստահ ե՛ս: Դե որ վստահ ես, արի... Ի՞նչ, արդեն տան մոտ ե՛ս...

ՄԻՍԱԿ - Ում ասես՝ իրա տան տեղը ասում ա էս... Բաբոն: Չէ, քեզ խմելը արդեն հակացուցված ա, ախպեր:

ԲԱԲԿԵՆ - Բայց շատ ես ճարպկացել, Ջաքար, դպրոցում էդպես չէիր, հարի՛ֆ տղա էիր, մամայի բալա: Լավ, արի, արի տեսնենք՝ ինչ ես ասում: Բայց որ իզուր ժամանակ ես խլել, է, գիտես, չէ՛, ինչ եմ անելու, էն դպրոցում որ խաղում էինք, հա, նստելու եմ շալակդ, կես ժամ ման տաս: Հես ա կկարգադրեմ՝ թողեն... Վրեդ հոզենք-բան չկա՛մ, այ տղա: (Ծիծաղում է:)

ԿԱՄՈ - Ո՞վ ա, է:

ԲԱԲԿԵՆ - Համադասարանցի:

ՄԻՍԱԿ - Դպրոց էլ ես գնացել:

ԲԱԲԿԵՆ - Հա բա...

ԿԱՄՈ - Ուզածն ի՞նչ ա:

ԲԱԲԿԵՆ - Վերջերս մի տեղ պատահաբար հանդիպել ենք, չգիտեմ՝ ինչ եմ ասել...

ՄԻՍԱԿ - Էդ ա, էլի, որ չգիտես՝ արդեն ում հետ ինչ ես խոսում:

ԿԱՄՈ - Հազար ու մի գլխից ձեռքաշաճ քյասիբ կա, վրեժը մեջնորը...

ԲԱԲԿԵՆ - Մի սարքեք, տղերք: Մի խոսքով՝ չգիտեմ՝ ինչ եմ ասել, հիմա ասում ամ լավ առաջարկ ունեմ, ժամանցի:

ԿԱՄՈ - Ժամանցի՞:

ԲԱԲԿԵՆ - Հա: Երևի ասել եմ, թե կյանքը ձանձրալի ա դառել...

ՄԻՍԱԿ - Ահա՛, մարդ ես գտել, դեմը բացվել ես, գլուխդ դրել ուսին՝ երևի լաց էլ ես եղել:

ԿԱՄՈ - Հո թոզ-մոզ չէիր քաշել քթերդ:

ԲԱԲԿԵՆ - Հնարավոր ա: Հիմա ինչ, պիտի հաշիվ տամ ամեն քայլիս համար:

ՄԻՍԱԿ - Վատ չէր լինի, ընդհանուր բիզնեսներ ունենք:

ԲԱԲԿԵՆ - Բիզնեսի հետ կապ չունի, անկապ խոսակցություն էր:

ԿԱՄՈ - Կարող ամ ոստիկանության գաղտնի գործակալ-մործակալ ա:

ԲԱԲԿԵՆ - Էէէ, պատմություն սարքիք, ասում եմ՝ հարիֆի մեկն ա, դպրոցում կզած եմ պահել:

ՄԻՍԱԿ - Լավ, թող գա, ձեռ կառնենք, կգրադվենք:

ԿԱՄՈ - Ինչ էլ հավես ունեք: Ես գնամ:

ԲԱԲԿԵՆ - Սպասի, իրար հետ կզանք, էսօր Վրաստանից լավ երգիչ ա եկել կազինո, կլսենք, կխաղանք: Զաքարին ճամփու դնենք, գնանք:

ԿԱՄՈ - Լավ, ոնց ասես:

ԲԱԲԿԵՆ - (*հեռախոսով*): Հա, թողեք գա, վրա-գլուխը ստուգեք, թողեք:

ՄԻՍԱԿ - (*բաժակն առաջ հրելով*): Էդ վիսկիից մի քիչ էլ կաթացրու:

ԲԱԲԿԵՆ - (*շիշը տալով*): Առ, լցրու, ինչքան սիրտդ կուզի:

ՄԻՍԱԿ - (*լցնելով*): Ինչքան սիրտդ ուզի... Կարգին խմիչք չունես, էս աղեկալոնն ես դեմ տվել:

ԲԱԲԿԵՆ - Բայց դու ինչ քյառթու ես, Միսակ, լավագույն վիսկին ա, անպայման պիտի թթի արադ լինի՞:

ՄԻՍԱԿ - Հա հենց: Դու խմիչքից բան չես հասկանում, ախպեր, դու թիթիզ բաներ խմող ես, չէ-չէ մի՛ ռոմ, կամ էլ էն զզվանքը՝ ջին, թո՛ւ:

Գալիս է Զաքարը:

ԶԱԶԱՐ - Կարելի՞ է:

ԲԱԲԿԵՆ - Էկել պրծել ես՝ նոր ես հարցնում, ներս անցի:

ԶԱԶԱՐ - Հո չխանգարեցի՞, բարև ձեզ: (*Ուզում է Բաբկենին համբուրել*):

ԲԱԲԿԵՆ - Ստոպ, հակահիգիենիկ բաներ չանես: Վիսկի լից քեզ ու նստի: (*Ընկերներին*.) Զաքարն ա, դպրոցում իրար հետ ենք սովորել, այսինքն՝ ինքն ա սովորել, ես էնպես, գնում-գալիս էի, էնքան որ տնեցիների խաթրից դուս չգամ:

ՄԻՍԱԿ - Երևում է՝ գերազանց գնահատականներով եք ավարտել դպրոցը, պարոն:

ԲԱԲԿԵՆ - Բա ոնց... Գերազանցիկ էիր, չէ՛, այ տղա:

ՋԱԶԱՐ - Էի, այո:

ՄԻՍԱԿ - Տեսնում եմ՝ գոհ չես... Օգուտ չեղավ, չէ՛:

ՋԱԶԱՐ - Ոչ: Պարզվեց՝ էս կյանքին ուրիշ հատկություններ են անհրաժեշտ:

ԲԱԲԿԵՆ - Բա որ ասում էի:

ՋԱԶԱՐ - Ականջալուր չեղա, Բաբկեն ջան:

ԲԱԲԿԵՆ - Լավ, էլ շոպիկություն մի արա, ասա, տեսնենք՝ ինչ ես ասում:

ՄԻՍԱԿ - Բայց արի սկզբից պայմանավորվենք, եթե ստից բաներ ասիր, շավարդ վրիցդ հանում ենք, Ջաքար եղբայր:

ԿԱՄՈ - Հանենք, լավ էլ սիրուն քամակ ունի:

ԲԱԲԿԵՆ - Համաձայն ես:

ՋԱԶԱՐ - Ես լուրջ առաջարկով եմ եկել:

ՄԻՍԱԿ - Պահ:

ԲԱԲԿԵՆ - Ասա, Ջաքար, արագ, քեզ հինգ թուղթ ժամանակ:

ՄԻՍԱԿ - Ինչ ասի, այ ախպեր, եկել ա փող ուզելու, խի, չի երևում:

ԿԱՄՈ - Երևում ա, էն էլ՝ ոնց, շատ աֆերիստ սուբյեկտ ա, ոնց էլ սրան տաս տարի դիմացել ես, Բաբո:

ԲԱԲԿԵՆ - Ճնշած եմ պահել, ապեր:

ԿԱՄՈ - Ճիշտ ես արել, սրա տեսակը գիտեմ, մի թուղթ ձեռք թուլացրիր՝ կկծի:

ՄԻՍԱԿ - Ջաքար ախպեր, կյանքով

մեկ ուշացել ես, վախտին պիտի բաշից բռնեիր, էն անկախության սկզբի տարիներին, էն, որ բոլորը դեռ միամիտ էին, հիմա եկել ես՝ ուզում ես պոչից կախվես, էն էլ ո՞ւմ՝ մեր, չի ստացվի: Նայի, մենք էս իրեք ընկերով էն սեփականաշնորհման տարիներին, որին մի երկու կոպեկ զցելով, որին վախացնելով, որին ծեծելով՝ վաուչերները սաղի ձեռներից առանք, գործարանների տեր դառանք, գործարանների եղած-չեղածը ծախսեցինք, տարածք ազատեցինք՝ պահեստներ դրինք, սառնարաններ, գարաժներ... Ջանք ենք թափել, է, կոպիտ ասած՝ վիզ ենք դրել, հիմա փողն ինքն իրան գալիս, կաթում ա գրպաններս: Իսկ դու ինչ էիր անում էդ ժամանակ, գրքեր էիր կարդում, չէ՛... Բա էլ ինչ պրետենզիա կարաս ունենաս կյանքի նկատմամբ... Փողը գրքերով չեն շինում, պարոն, հոտառությամբ ու ուժով են շինում:

ՋԱԶԱՐ - Ես էլ փորձեցի բիզնես անել, բայց չստացվեց, այսպես ասած՝ տակ տվի:

ԲԱԲԿԵՆ - Բա չէ, պիտի վրա տայիր, քեզնից ինչ բիզնես անող:

ԿԱՄՈ - Երևի Թուրքիայից-մուրքիայից տրուսիկ-մրուսիկ ա բերել ծախելու, էն էլ ձեռից առել են:

ՋԱԶԱՐ - Մոտավորապես այդպես:

ԲԱԲԿԵՆ - Մի խոսքով, էսպես ենք անում, Ջաքար ախպեր, պայման՝ եթե ախմախ բան ասիր, որ մե-

նակ թե մտնես գրպաններս, ծեծելու ենք, երեքով:

ՄԻՍԱԿ - Թողեք, ես մենակ ծեծեմ, էլի, դուք խանգարելու եք, ձեր ուձը իմին չի բռնում:

ԿԱՄՈ - Չէ, էսօր առավոտից ձեռներս քոր ա գալիս, պիտի քորեմ:

ՄԻՍԱԿ - Մի քորող էլ լինեն:

ԶԱԶԱՐ - Ես երևի գնամ...

ԿԱՄՈ - Ստոպ, էս ո՞ր, հազիվ եկել ես:

ՄԻՍԱԿ - էսքան մեզնից ժամանակ խլես ու հանգիստ գնամ:

ԶԱԶԱՐ - Ես այսպիսի վերաբերմունք իմ անձի նկատմամբ չեմ տանի:

ՄԻՍԱԿ - Բա չէ, պիտի խաշ դնեինք, խալի փռեինք...

ԲԱԲԿԵՆ - Չաքար, ձևեր մի թափի, դու էսպես բաներ ես տարե՞լ, ովով՝ բայց ես հո գիտեմ, մի ուշացրու, խոսի:

ԶԱԶԱՐ - Լավ, պատմում եմ:

ՄԻՍԱԿ - Դե դավայ, համակ ուշադրություն ենք:

ԿԱՄՈ - Մենակ չասես՝ աղջիկ բերեմ ձեզ համար:

ԶԱԶԱՐ - Չէ, ինչ աղջիկ, աշխարհի աղջիկները ձեր ձեռին են:

ՄԻՍԱԿ - Ըհը, կարգին շողոքորթ ես, էլ ինչ էիր ձևեր թափում: Ծառունակի:

ԶԱԶԱՐ - Ուրեմն, օրերս, երբ հանդիպեցինք հարգարժան պարոն Կարապետյանի հետ...

ՄԻՍԱԿ - Ի, Բաբո՞, չլինի՞ դու ես զանգել՝ խնդրել, որ հանդիպեք:

ԿԱՄՈ - Դպրոցական ժամանակների կարոտախտդ բռնել է՞ր, ախպեր:

ԲԱԲԿԵՆ - Այ մարդ, դե չէ, էլի, ինչ կարոտախտ, քեֆս լավ էր, ռեստորանից իջա տուալետ՝ ջուր թափեմ, դուրս եկավ դեմս:

ՄԻՍԱԿ - Տուալետում եք գրուցե՞լ, կարող ամ համ էլ պաշպչվել եք:

ԲԱԲԿԵՆ - Միսակ...

ՄԻՍԱԿ - Լավ, ինչ վռագ հուզվեցիր:

ԶԱԶԱՐ - Մենք պատահաբար հանդիպեցինք, վեստիբյուլում, բարի մոտ: Գարեջուր խմեցինք, հիշեցինք... Բաբկեն Սարգիսիչն ասաց՝ ամեն բան հոյակապ է, բայց ձանձրույթը խեղդում է, կյանքը կորցնում է իր հմայքները, նոր, թարմ զգացողություններ են պետք:

ԿԱՄՈ - Սիրտդ լրիվ բացել ես, էլի, Բաբո:

ԲԱԲԿԵՆ - Զեֆս հազար էր՝ ասում եմ, քթերս էլ թոզ էի քաշել:

ԿԱՄՈ - Է, դու էլ մի խմի-շնչի, եթե տեսնում ես թուլացնում ա:

ԲԱԲԿԵՆ - Էս էլ ով ա խոսում... Խմում, տակդ շոռում ես, այ տղա, գոնե դու սուս արա:

ԿԱՄՈ - Մի անգամ մի բան ա եղել, մատի փաթաթան դարձրիր:

ԲԱԲԿԵՆ - (*Չաքարին*): Արա, դե դու էլ ասում ես՝ ասա, ինչ ես երկարբարակ նախաբաններով ֆռֆռում, պրծի:

ԶԱԶԱՐ - Գիտե՞ք, տարօրինակ է մեր այս աշխարհը, թուղթը դարձ-

րել է մեծագույն արժեք, կտրատում է, բաժանում, բայց՝ ոչ բոլորին, ոմանց հասցնում է, ոմանց էլ՝ ոչ, ինչ ուզում ես արա՝ չի տալիս, ու վերջ: Նայում ես՝ թուղթ է, մի քիչ ավելի ճոճռան, մի քիչ ավելի որակով, բայց, ի վերջո, դե թուղթ է, ի՞նչ է եղել, էնպես արեք՝ բոլորին հասնի, բայց չէ, մեկին հասնում է, մյուսին՝ ոչ, ամբողջ կյանքը երազում է այդ թղթից ունենալ, բայց էդպես էլ չի ունենում, էդպես էլ մեռնում է՝ թղթի կարոտը սրտում:

ՄԻՍԱԿ - Վախ, վախ, վախ...

ԿԱՄՈ - Էս մարդը ավանտյուրիստ ա, թախճոտ ավանտյուրիստ, ես հավես չունեմ, բերեք ծեծենք, պրծնի, գնա:

ՄԻՍԱԿ - Մի ծեծող էլ լինեմ:

ԶԱԲԱՐ - Մի բոպե, պարոնայք, ես շատ չեմ զբաղեցնի:

ԿԱՄՈ - Զբաղեցնելն էլ ո՞նց ա լինում, արագացրո՛ւ:

ԶԱԲԱՐ - Ես կարող եմ ձեզ համար, նեղ շրջանակներում, մարտեր կազմակերպել:

ՄԻՍԱԿ - Ես էլ մտածում եմ՝ ինչ ա ասելու: Էդ ես էլ կկազմակերպեմ, էնքան մարդ կա, որ փողի համար իրար մոռութե կջարդեն:

ԶԱԲԱՐ - Մարդը ծեծված պատմություն է, ես գազաններ կկռվացնեմ ձեզ համար: Կան ճարպիկ մարդիկ, ուզած գազանը ուզած երկրից կբերեն, փողին մուննաթ՝ այսպես ասած:

ԲԱԲԿԵՆ - Փողը դու ես տալո՛ւ:

ԶԱԲԱՐ - Դե... Այսինքն ոնց... Ես փող չունեմ:

ԿԱՄՈ - Սփրթնեցիր, այ տղա, կատակ արինք, շարունակի:

ԶԱԲԱՐ - Դուք պատվիրում եք, ասենք, մեկը՝ կոկորդիլոս, մյուսը՝ ռնգեղջյուր, երրորդը՝ արջ, փողը տալիս ենք, էդ մարդիկ բերում են: Կհանենք իրար դեմ, պատկերացնում եք, ինչ տեսարան կլինի, հին հռոմեացիները, իզուր չէր, որ մարտեր էին կազմակերպում, ստրեսներն ու դեպրեսիաները հանող, ձանձրոյթից փրկող, նյութափոխանակությունը թարմացնող ամենալավ միջոցն է, հիշում եք, ոնց սոված առյուծներին թողին քրիստոնյաների վրա:

ԿԱՄՈ - *(ծաղրով)*: Էսօրվա պես: *(Լրջանալով)*: Լսի, իսկ որ էն մեծ կոկորդիլոսներից ուզեմ՝ կբերեն:

ԶԱԲԱՐ - Ծատ թանկ հաճույք է, բայց կբերեն:

ԿԱՄՈ - Կոկորդիլոսի համար խելքս գնում ա, դեռ մանկուց, մի անգամ երազում տեսա՝ մտել էր ծոցս, խնդրեցի, ասեցի՝ չուտես, ասեց՝ գիժ ես, ես եկել եմ քեզ սիրելու, ու թուշը քսեց թուշիս, էդ օրվանից սիրում եմք իրար:

ՄԻՍԱԿ - Զու երագի վրա Ֆրեյդն էլ ֆազերը կզցի, ախպեր: *(Զաքարին.)* Իսկ Կոմոդյան վարան կբերեն:

ԶԱԲԱՐ - Դա էլ հնարավոր է:

ԲԱԲԿԵՆ - Ի՞նչ Կոմոդյան վարան, ի՞նչ կոկորդիլոս, այ ձեր ցավը տանեմ, վրաներս առանց էդ էլ հազար աչք կա, լրագրողները նշան են բռնել, օր ու արև չեն տալիս, ամբողջ օրը հաչում են վրաներս, հիմա էլ՝ արջ ու մոդես... Պատկերացնում եք, ինչ պատմություն կդարձնեն:

ՄԻՍԱԿ - Այ մարդ, էդ երբվանից էդքան լրագրողներից վախեցող դարձար, ծերանում ես, Բաբո, ծերանում ես, սիրելիս:

ԶԱԶԱՐ - Ձեռնարկի գաղտնիությունը երաշխավորում եմ: Ձեր ամառանոցներից մեկի տակ մեծ նկուղ կփորենք, նստատեղեր, վանդակներ, ասպարեզ կսարքենք... Ես ամեն բան գծագրել, հաշվարկել եմ, ծախսերը՝ կոպեկ-կոպեկ, ահա... *(Հանում է պայուսակից թղթերը, դնում սեղանին:)*

ՄԻՍԱԿ - Բաբոյի ամառանոցը ծայրամաս ա, աչքից հեռու, մեծ էլ նկուղ ունի ու ինչքան ասես՝ մեծացնելու տեղ, ամենահարմարն ա:

ԲԱԲԿԵՆ - Կամոյինն էլ հարմար ա:

ԶԱԶԱՐ - Կքննարկենք, խնդիր չի:

ԿԱՄՈ - Հեչ որ չէ՝ նորը կառնենք, դա էլ հարց ա՛:

ՄԻՍԱԿ - Բայց խելքիս պառկում ա մանրից, գիտե՛ք: Պատկերացրեք, մենք առոք-փառոք վերևը նստած՝ ուտում-խմում ենք, ներքևը՝ փոսում, բորենին ու ար-

ջը իրար քրքրում են... Ի՞նչ կայֆ ա, հը՛, կայֆ չի՛:

ԿԱՄՈ - Վատ չի ոնց որ...

ՄԻՍԱԿ - Կարանք ստավկա էլ դնենք, ես Կոմոդյան վարանի վրա նաղդ մի փեշ փող դնող եմ:

ԲԱԲԿԵՆ - Ինչ ես կպել դու էլ էդ վարանին:

ՄԻՍԱԿ - Ի, տեսել եմ, ինչ հրեշ ա, դրա ցավը տանեմ, էն ահռելի գոմեշին մի հատ կծում ա, վերջ, գոմեշն էլ խելքի չի գալի, մի երկու օրից սատկում ա:

ԲԱԲԿԵՆ - Հա, նստենք, երկու օր սպասենք գոմեշի սատկելուն:

ՄԻՍԱԿ - Այ մարդ, ինչի՞ գոմեշ, դու էլ արջ հանի դեմը, կամ էլ ոնց կուզես, ես վարան եմ ուզում, ախպեր, ինչ արժենա՝ տեր եմ, բայց լավը, էն ամենամեծերից, սատկած-մատկած բան չլնի, կտամ գլխներովդ:

ԶԱԶԱՐ - Ես էսպես եմ պատկերացնում. դուք՝ հռոմեական կայսրերի կերպարանքներով...

ԿԱՄՈ - Հա, դա իմ մտքով էլ անցավ:

ԲԱԲԿԵՆ - Ես Հուլիոս Կեսարը կլինեմ:

ՄԻՍԱԿ - Ես՝ Ներոնը:

ԿԱՄՈ - Ես էլ՝ Կալիգուլան:

ԶԱԶԱՐ - Դրանք բոլորը լինելիք բաներ են, պարոնայք, բայց նախ՝ շինարարությունը:

ՄԻՍԱԿ - Հենց վաղն էլ կարաս սկսես: Չէ՛, ախպերներ:

ԿԱՄՈ - Հա, ու արագ տեմպերով:

ԲԱԲԿԵՆ - Լսի, Չաքո, գորզլի արջ էլ կարանք բերել տանք:

ՉԱՔԱՐ - Կարող ենք, իհարկե:

ՄԻՍԱԿ - Բայց որ հանկարծ խաբել ես, է...

ՉԱՔԱՐ - Ո՞նց խաբեմ...

ԿԱՄՈ - Ձև չկա՝ խաբի, գետնի տակ էլ մտնի, կհանենք, տանջամահ կանենք:

ՄԻՍԱԿ - Ինչ էլ տանջամահ անողն ես:

ՉԱՔԱՐ - Ես իմ վատը կուզեմ, փող եմ աշխատելու, չէ՛:

ԿԱՄՈ - Դե տես:

ՉԱՔԱՐ - Համ էլ, անկեղծ ասած, ես էլ եմ ձանձրանում էս կյանքից:

ՄԻՍԱԿ - Էդ մեկը սուտ ես ասում, քյասիբները կյանքից չեն ձանձրանում:

ԲԱԲԿԵՆ - (*հեռախոսով*): Հա, սիրուն ջան, ի՞նչ կա... Չեմ մոռացել... Չէ, մոռա... այսինքն, իհարկե չեմ մոռացել, հա, հա, տեսնենք, կքննարկենք: (*Անջատելով*;) Մեր կնանիք ես, ուզում ես երեկոյան միանալ մեզ:

ԿԱՄՈ - Էէէ, ով ունի դրանց հավեսը:

ՄԻՍԱԿ - Հա, ցրենք, թող գնան իրանց կնիկական գործերով:

ՉԱՔԱՐ - Իրենց ասելո՞ւ եք մեր միսի կոլիզեյի մասին:

ԿԱՄՈ - Չէ, իմի սիրտը թուլ ա, արուն տեսնի՝ ուշքը կգնա:

ՄԻՍԱԿ - Իմն ու Բարոյինը՝ չէ, ախպեր, զցենք փոսը՝ գազանների հետ հավասար կռիվ կտան:

ԲԱԲԿԵՆ - Այ մարդ, գործ չունեք, դրանք բացբերան են, էստեղ-էստեղ կխոսեն, սաղ քաղաքը կիմանա, չէ, էս մեր համար ա:

ԿԱՄՈ - Բայց իմին հավեսով կզցեի փոսը, կոկորդիլոսի դեմ:

ԲԱԲԿԵՆ - Ըհը, զցի փոսը, որ աներդ քեզ թողեալն փակի, զցի մի ուրիշ փոս:

ՄԻՍԱԿ - Չաքար ախպեր, արի դու էնպես արա, մեր կանանց, իրանց ազգուտակով հանդերձ, բերենք-թափենք փոսը, գազաններն ուտեն ոսկորով-բանով, որ հետքն էլ չմնա, պրծնենք:

ՉԱՔԱՐ - Կարելի է, շատ թանկ կնստի, բայց կարելի է, միայն թե, կարծում եմ, գազաններով չէ, աղաթթվով, աղաթթուն լրիվ անհետ կհալեցնի, կկորցնի:

ԲԱԲԿԵՆ - Էսի մեզնից գիժ ա, լուրջ ընդունեց:

ՄԻՍԱԿ - Վախեցա՞ր, Բարո:

ԿԱՄՈ - (*հեռախոսով*): Հա, Աստղիկս, սիրունս, լսում եմ, մեռնեմ կյանքիդ: Կարոտել ես... Բա ես ոնց եմ կարոտել: Էստեղ, չէ, էստեղ չի կարելի, մի քանի գիշատիչ ընկեր ունեմ, քեզ կուտեն:

ՄԻՍԱԿ - Այ մարդ, չենք ուտի, բեր ծանոթանանք:

ԲԱԲԿԵՆ - Վախենո՞ւմ ես, ձեռ չենք տա, մի վախի:

ԿԱՄՈ - Ի, ո՞վ ա վախենում: (*Հեռախոսով*;) Արի, կյանք ջան, իմ ավտոն հես ա կգա ետևիցդ: (*Հե-*

ռախտսով, վարորդին։) Վռամ, թռի Աստղիկի ետևից, կբերես մոտս։

ԲԱԲԿԵՆ - Բայց մեր գործից իրան բան չասես։

ԿԱՄՈ - Այ մարդ, էս ինչ կոնսպիրոլոգիական վախերի մեջ եք ընկել, էղածն ի՞նչ ա... Էսպես բաներ ենք կուլ տվել։

ԲԱԲԿԵՆ - Հա, բայց իզուր տեղը ավելորդ խոսք չբերենք վրաներս։

ԿԱՄՈ - Խոսողի դեմ խոսող կա, լրագրողի դեմ լրագրող կա, ախպերս, կհանենք իրար դեմ, էդ էլ պակաս դիտարժան կռիվ չի, թե՛ թերթ ու լրագրող չունենք, թե՛ ռադիո ու հեռուստատեսություն չունենք... Մի խոսքով, ես իմ Աստղիկին բերելու եմ, թող նայի, թող նայի, որ ինձ ավելի շատ սիրի, գազանի պես սիրի։ Համ էլ ինքը բերանը փակ աղջիկ ա։

ՄԻՍԱԿ - Փակ չլինի՝ կփակենք։

ԿԱՄՈ - Ի...

ՄԻՍԱԿ - Էս տղեն լրիվ խելքը օգել ա... Չլինի՞ սիրահարվել ես, Կամո։

ԿԱՄՈ - Սիրահարվել... Ոնց էլ հիշում ես էդ բառը, ես մանկապարտեզից հետո մոռացել եմ։

ԲԱԲԿԵՆ - Սպասեք, տղերք, բերեք էս մարդուն վերջնական բան ասենք։

ՄԻՍԱԿ - Դե ասինք, էլի։ Սկսի էս գործը, Ջաքար ախպեր, տեր ենք։ Բայց որ հանկարծ...

ԿԱՄՈ - Ոտը ոռից կպոկենք։

ՄԻՍԱԿ - Մի պոկող էլ լինես։

ՋԱԶԱՐ - Չէ դե, ո՞նց կհամարձակվեմ, ես ձեզ ճանաչում եմ, ձեր թափը գիտեմ, հո ինքնասպան չեմ։

ԲԱԲԿԵՆ - Եսիմ, հուսահատությունից՝ մարդիկ ինչ անմիտ քայլի ասես դիմում են։

Գալիս է Աստղիկը։

ԿԱՄՈ - Ըհը, էս էլ իմ հուրի-փերին։

ՄԻՍԱԿ - Էս ո՞ր աստղից ես իջացրել սրան, այ տղա։

ԲԱԲԿԵՆ - Հրաշք։

ԿԱՄՈ - Հանգիստ, տղերք, ձեզ ձգեք։

ԱՍՏՂԻԿ - Այսպիսի ընկերներ ունես ու չես ծանոթացրել... *(Ձեռքը պարզելով։)* Ես Աստղիկն եմ։

Տղամարդիկ հերթով համբուրում են Աստղիկի ձեռքը և ցերկայանում։

ԲԱԲԿԵՆ - Բաբկեն, միշտ ձեր տրամադրության տակ։

ՄԻՍԱԿ - Մեռնեմ էս թաթիկիդ, ես Միսակն եմ։

ԿԱՄՈ - Ջգոյշ, մատդ սրանց բերանը չդնես հանկարծ, կուլ կտան։

ԱՍՏՂԻԿ - Չէ, չեմ կարծում, շատ հմայիչ, բարի պապուլիկներ են։ *(Ջաքարի մասին։)* Իսկ նա ոնց որ ձեզնից չի, չէ...

ՄԻՍԱԿ - Ինչ աչք ունի։

ԲԱԲԿԵՆ - Հրաշք։

ԿԱՄՈ - *(խմիչքով բաժակը հրամցնելով)։* Խմի, սիրունս։

ԱՍՏՂԻԿ - Մերսի։

ԿԱՄՈ - Աստղիկ:

ԱՍՏՂԻԿ - Այո, պապուլիկ:

ԿԱՄՈ - Մի հատ պատկերացրու, մենք, էս բոլորով, նստած ենք ամֆիթատրոնում...

ԱՍՏՂԻԿ - Պարտերում: Ամոթ չի՞, մենք ամֆիթատրոնում նստենք:

ԲԱԲԿԵՆ - Հա, էլի, դմբո:

ՄԻՍԱԿ - Չէ-չէ մի՛ բալկոնում:

ԶԱԶԱՐ - Կամ էլ՝ յարուսում:

ԲԱԲԿԵՆ - Բեզ խոսք չի հասնում, արա, չչփոթես հանկարծ:

ԿԱՄՈ - Իսկականից, էն, ինչ կարելի ա կեսարին, տավարին չի կարելի, հասկացա՞ր:

ԶԱԶԱՐ - Կներեք:

ԿԱՄՈ - Թե չէ եսիմ: Ուրեմն, Աստղիկ ջան, պատկերացրու, մենք նստած ենք վերևում, իսկ ներքևում, մեծ փոսի մեջ, արջն ու, ասենք, հովազը, կենաց մահու կռիվ են տալի, մենք էլ նայում ենք ու վիսկի վայելում, ո՞նց ա քո համար:

ԱՍՏՂԻԿ - Ծատ հմայիչ է: Իսկ հովազի փոխարեն հնարավոր է կոկորդիլոս գցել փոսը, իմ սիրած զազանիկն է, հատկապես՝ երբ մոտենում է ափին ու արցունք թափում:

ԿԱՄՈ - Հա, մարալս: Իմ ձաշակն ունի, է:

ԱՍՏՂԻԿ - Մի հատ պատկերացրո՞ւ՝ միկ էլ չգցենք փոսը, գցենք, էլի, համ, կռիվն ավելի թեժ լինի:

ԲԱԲԿԵՆ - Գցեցինք, հետո՞...

ԱՍՏՂԻԿ - Հետո ով հաղթեց՝ այծ-յամիկն իրեն ընծա, թող ուտի: Ուզում եմ, ուզում եմ...

ԿԱՄՈ - (բաժակ վերցնելով): Ուզում ես՝ կլինի: Դե, մեր գործի հաջողության կենացը: (Տեսնելով, որ Աստղիկը արտասվեց): Ինչ եղավ, սիրունս, ո՞վ նեղացրեց:

ԱՍՏՂԻԿ - Ոչ ոք: Այծյամիկը մեղքս եկավ:

ԿԱՄՈ - Լավ, այծյամին չենք զցի:

ԱՍՏՂԻԿ - Չէ, զցեք, իրեն հասնում է:

ԿԱՄՈ - Ոնց հրամայես, կյանքս, կզցենք, թե կուզես՝ երկուսը:

ԱՍՏՂԻԿ - Չէ, մեկը բավական է: Լա ինձ կխորհրդանշի, իմ անպաշտպան մենությունը:

ՄԻՍԱԿ - Վախս...

ԲԱԲԿԵՆ - Հրաշք:

ԿԱՄՈ - Դե, մեզ հաջողություն և ողջություն:

ՄԻՍԱԿ - Մեկ էլ՝ քաջ առողջություն:

ԲԱԲԿԵՆ - Զաքար, վաղվանից՝ ի գործ:

ԶԱԶԱՐ - Պատրանստ եմ:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

«Կոլիզեյը» պատրաստ է: Նկուղային տարածքում՝ նստատեղեր, ներքևում՝ փոս, ուր մարտերի ասպարեզն է և կենդանիների վանդակները: Փոսի ասպարեզում տեղի ունեցող իրադարձությունները, բնականաբար, չեն երևում,

ենթադրվում-պատկերացվում են՝ վերևում նստածների արձագանքներից և ներքևի ձայներից: Որպես փոս կարող է դիտարկվել նաև թատրոնի դահլիճը:

Վերևում Բաբկենն է, Միսակը, Կամոն, Աստղիկը, Ջաքարը, առաջին երեքը հռոմեական կայսրերի, Աստղիկը՝ հռոմեական բարձրաստիճան կնոջ հագուստներով են, Ջաքարը՝ ծառայի հագուստով: Սեղանին՝ խմիչք, միրգ, այլ ուտեստներ: Փոսից լավում են գազանների ոռնոցները:

ՄԻՍԱԿ - *(Ջաքարին, որ Աստղիկով տարված՝ փակել է տեսադաշտը):*

Գյաղա, էս կողմ անցի:

ԲԱԲԿԵՆ - Հիմա էլ իմ դեմ կանգնեց... Տղա, ծառայի հմտություններին լավ չես տիրապետում, հո միայն ծառայելը չի՞, նաև անկատ լինելն ա: Ծամպայնը լցրու, խմենք մեր կոլիզեյի բացման կենացը:

ՋԱԶԱՐ - Լցնեմ, անհապաղ... *(Լցնում է:)*

ԿԱՄՈ - Եվ սկսենք արդեն:

ԱՍՏՂԻԿ - Սկսենք, էլի, համ, տղամարդիկ, գազանները չեն դիմանում, ոռնում են, մեղք են, չէ՞:

ՄԻՍԱԿ - *(հնքն իրեն):* Վախ, ոնց կուտեի սրան, հենց փոսի մեջ, սենց շորը կբարձրացնեի, ոտերը կդնեի ուսերիս ու կկծեի, կխժռեի:

ԿԱՄՈ - Ինչ ես մրթմրթում քթիդ տակ, բարձրաձայն ասա, լսենք, Միսակ ախպեր:

ՄԻՍԱԿ - Հեչ, ասում եմ՝ շնորհավոր, բարի վայելում:

ԿԱՄՈ - Ծնորհավոր:

ԱՍՏՂԻԿ - Երգեմ ձեզ համար, կուզե՞ք... Ուզում եք, աչքերից եմ տեսնում: «Ծնունդդ շնորհավոր...»: *(Երգում է, խմում են:)*

ԲԱԲԿԵՆ - Դե, Ջաքար, սկսի՛:

ՋԱԶԱՐ - Իհարկե: Դուք հարմար տեղավորվեք...

ՄԻՍԱԿ - Տեղավորված ենք, դու բաց թող գազաններին:

ՋԱԶԱՐ - Հիմա, անմիջապես...

Հանդիսավոր երաժշտություն է միացնում, ապա սեղմում է վահանակի կոճակները, ներքևում բացվում են վանդակները, գազանները դուրս են գալիս ասպարեզ:

ՄԻՍԱԿ - Ջան, այ սա գազան, նայեք վարանիս, էնպես ա քայլում, ոնց որ աշխարհի տերը լինի: Հոնա... Տեսա՞ք, պոչով ոնց խփեց, ցավդ տանեմ: *(Ոգևորված առաջ է գալիս:)*

ՋԱԶԱՐ - Զգույշ, չընկնեք:

ՄԻՍԱԿ - Հավ չեմ:

ԿԱՄՈ - Վարանը հեչ, ձևական բաներ ա անում, իբր՝ շատ ուժեղ եմ, ուզում ա վախացնի, բայց իմ կոկորդիլոսը հին ոսկոր ա, վախեցողը չի, սուսուփուս սպասում ա՝ մեկն ու մեկը մոտիկ գա... Կես տոննա կլինի... չէ՞:

ՋԱԶԱՐ - Ավելի շատ, յոթ հարյուր կիլո:

ԲԱԲԿԵՆ - Այ մարդ, դուք արջիս նայեք, դրա թաթերին նայեք, մի հատ թաթալոշ տա՝ երկուսին իրար հետ կսատկացնի:

ԱՍՏՂԻԿ - *(մոտենալով եզրին):* Այծ-
յամիկս, խեղճս, ոնց է կծկվել
վանդակի անկյունում, լաց է լի-
նում, դողում է:

ՄԻՍԱԿ - Կլացի, բա ինչ կանի, հո
չէն բռնաբարելու, ուտելու են:

ԱՍՏՂԻԿ - Նրան չեք թողնելու վան-
դակից, չէ:

ԶԱԶԱՐ - Չէ, մինչև վերջ վանդա-
կում կմնա, վերջում, որպես
մրցանակ, կտանք հաղթողին:

ԿԱՄՈ - Դա դու չես որոշում, է:

ԶԱԶԱՐ - Չասեցի՝ ես եմ որոշում,
կուզե՞ք՝ հենց հիմա էլ թողնեմ:

ԱՍՏՂԻԿ - Թող մնա, Կամո,
խնդրում եմ:

ԿԱՄՈ - Թող մնա, կյանքս, կուզե՞ս,
առհասարակ բաց թողնենք, գնա
իրա անտառները:

ԱՍՏՂԻԿ - Չէ, թող մնա, աչքիս ա-
ռաջ:

ՄԻՍԱԿ - Ապեր, ներքևի լույսերն ու-
ժեղացրու, կարգին երևա:

ԶԱԶԱՐ - Ուժեղացնեմ:

ԲԱԲԿԵՆ - Մի հատ բզի արջին, շատ
պասիվ ա:

ԶԱԶԱՐ - Հիմա: *(Երկար փայտով
հրում է արջին:)*

ԲԱԲԿԵՆ - Ըհը, աշխուժացավ կար-
ծես:

ՄԻՍԱԿ - Բռնեց, վարանս արջի
թաթը բռնեց: Վերջ, եթե ոչ էսօր,
մի երկու օրից արջդ հաստատ
սատկելու ա, Բաբո: Միսակը
խմում է քո կենացը, իմ վարան:
(խմում է:)

ԲԱԲԿԵՆ - Արջին երկու օր պետք չի,

հես ա երկու ռոպեից մողեսիդ
հարցերը լուծելու ա: Խփի դրան,
խփի, այ էդպես, ցավդ տանեմ:

ԿԱՄՈ - Էս իմ կոկորդիլոսն ինչի՞ չի
շարժվում, չլինի՞ քնաբեր եք
սրսկել, արա:

ԶԱԶԱՐ - Չէ, ինչ եք ասում, կոկոր-
դիլոսի բնույթն է, ինքներդ չասե-
ցի՞ք, զգույշ գազան է, նախ նայում
է, գնահատում իրավիճակը:

ԿԱՄՈ - Բայց կոկորդիլոսը ջուր ա
սիրում, հիմա ինքը փաստորեն
անհավասար պայմաններում ա:

ԶԱԶԱՐ - Ջրավազանի մեջ էր, նոր
է դուրս եկել:

ԿԱՄՈ - Բան չգիտեմ, բեր, մի քանի
վեդրո ջուր լցրու վրեն:

ՄԻՍԱԿ - Չէ-չէ մի, մի հատ էլ դեզա-
դոր փչենք, հարուր գրամ էլ վիս-
կի տանք: Կարգին կենդանի
ընտրեիր, այ ախպեր, առյուծից,
վագրից-բանից:

ԿԱՄՈ - Լավ, դեռ կտեսնենք՝ ով,
ում, որտեղ, ոնց: *(Մոտենում է
փոսի եզրին, գոչյուններով ոգևո-
րում կոկորդիլոսին:)*

ԶԱԶԱՐ - Էդտեղ ջրի շլանգ կա:

**Կամոն ջուր է լցնում կոկորդիլո-
սի վրա:**

ԲԱԲԿԵՆ - Մի արա, Կամո, արջի
վրա կթափես, հուշտ կլնի: Զեզ եմ
ասում, մի արա... Արի դու տեղդ
նստի, հա՛:

ԿԱՄՈ - Ըհը, շարժվեց, շարժվեց...
Գնաց... Տանկի պես ա գնում,
ցավդ տանեմ... Դե բռնի, բռնի էդ
մողեսի պոչը: Վայ քու, բուկը

բռնեց: Մողեսիդ վերջն էկավ,
Միսակ, արունը գցում ա վզից:
ԱՍՏՂԻԿ - Արյուն, օհ... *(Ուշագնաց է լինում:)*
ԿԱՄՈ - Վախ, մարալս ձեռից գնաց:
(Գրկում է Աստղիկին:)
ՄԻՍԱԿ - *(Բաբկենին):* Դերասանություն ա անում, հորս արև:
ԲԱԲԿԵՆ - Ըտենց ծիծիկներ ունեցողը ինչ ուզի՝ կանի:
ՄԻՍԱԿ - Մենակ ծիծիկներն ա՛, տեղով ուտելու բան ա, էս Կամոյի բախտը ոնց ա բերում, է:
ԿԱՄՈ - *(Զաքարին, ուշագնաց Աստղիկի վերաբերյալ):* Մի բան արա, ինչ ես քարացել, այ տղա:
ԶԱԶԱՐ - Այս բոպեխ... Մենք էստեղ դեղեր ունենք, ես ամեն ինչ նախատեսել եմ: *(Սրվակ է բերում, դեմ անում Աստղիկի քթին:)*
ԱՍՏՂԻԿ - *(ուշքի գալով):* Կամո, ո՛ր ես, Կամո:
ԿԱՄՈ - Էստեղ եմ, ցավդ տանեմ:
ԱՍՏՂԻԿ - Գրկիր ինձ:
ԲԱԲԿԵՆ - Ջան, արջս բամփեց կոկորդիլոսիդ գլխին, շշմել ա հրեշդ:
ԿԱՄՈ - Ի, հլա մի բոպե... *(Մոտենում է փոսին:)* Հեչ էլ չի շշմել, հես ա, արջիդ թաթը բռնեց... Պոկի՛, ուտեմ մոռոթ, պոկի՛... *(Մոտեցած Աստղիկին:)* Լավն ա, չէ՛, մեր կոկորդիլոսը:
ԱՍՏՂԻԿ - Իսկական գեղեցկուհի է, մեջքը բարակ, քայլը շորորուն... Կարող ա՛ էգ է:
ԿԱՄՈ - Հո չասիր, կյանք...
ԶԱԶԱՐ - Որձ է, էգերն այդքան խոշոր չեն լինում:

ԲԱԲԿԵՆ - Էէէ, էլի թողին իրար, էս ի՛նչ ալարկոտ կռիվ են անում, բեր մի քիչ արուն թափենք վրաները, կարող ա գրգռվեն:
ՄԻՍԱԿ - Կամ էլ էն այծյամիկին թող:
ԱՍՏՂԻԿ - Ոչ, աղաչում եմ:
ԿԱՄՈ - Հենց կոկորդիլոսը աշխուժանում ա, իրար եք խառնվում, շատ լավ էլ կռիվ ա: *(Ցած նայելով:)* Արա, արա... երկուսով վրատվին վարանին... Կոկոս պոչը բռնեց:
ԲԱԲԿԵՆ - Արջն էլ գլխից ա բռնել, Միսակ, հես ա մեջտեղից ձղելու են մողեսիդ:
ԿԱՄՈ - Իջի, օգնի, ապեր:
ՄԻՍԱԿ - *(գոռալով, վարանի կողմը):* Հլա քեզ մի հատ թափ տուր, արա՛, հա-հա, քո հետ եմ, թափ տուր... Էդպես, էդպես... *(Ընկերներին.)* Կռիվը նոր ա թեժանում, տղերք, մի ոգևորվեք... *(Վարանին.)* Պոչդ հեչ, առանց պոչի էլ կապրես, դու գլուխդ ազատի... Դավայ, դավայ...
ԿԱՄՈ - Ասում եմ՝ մտի, օգնի մողեսիդ, ինքնուրույն գլուխ չի հանի:
ՄԻՍԱԿ - Ես չեմ մտնում, ես կարամ մտցնեմ, էղա՛վ, Կամո:
ԿԱՄՈ - Պահ...
ԱՍՏՂԻԿ - Մի վիճեք, տղաներ, խնդրում եմ, եկեք շամպայն խմենք:
ԲԱԲԿԵՆ - Զաքար, շամպայն լցրու:
ՄԻՍԱԿ - Ինձ՝ թթի արադ:

Խմում են:

ՄԻՍԱԿ - Չաքար, էս քնած վարանին հես ա կոխելու եմ քամակդ, այ տղա, էդքան փող ինչի՞ տվի, որ ոչխարի պես ուտվի՞, մատաղացու եմ առնի:

ՋԱԶԱՐ - Դուք ընտրեցիք, պարոն Միսակ, ես ինչ մեղք ունեմ:

ՄԻՍԱԿ - Ոնց որ հղի լինի, արա, հլա դրա փորը, դրա շարժումներ:

ՋԱԶԱՐ - Որձ է, ո՞նց հղի կլինի:

ՄԻՍԱԿ - Ինչ իմանամ, մեծ աշխարհ ա:

ԿԱՄՈ - Բեր հղիության տեստ արա, ապեր:

ՄԻՍԱԿ - Կամո, կրակի հետ ես խաղում արդեն, վախենամ՝ երկար չդիմանամ:

ԱՍՏՂԻԿ - Չկռվեք, էլի, տղաներ, աղաչում եմ: Տեսեք, գլուխն ազատեց վարանը... Լավ է, չէ՞, պարոն Միսակ:

ՄԻՍԱԿ - Վախ, պարոն Միսակը լիզի սֆաթիկդ:

Միսակի կիսաձայն խոսքը չեն լսում, քայց Աստղիկը հասկանում է, չարաճճի՝ մատ է քափ տալիս Միսակի վրա:

ԲԱԲԿԵՆ - *(կիսաձայն)*: Ուտեմ էդ սիրուն մատիկդ, մի հատ էլ իմ վրա թափ տուր, էլի, կյանք:

ԿԱՄՈ - *(փոսով տարված)*: Նորից կանգնեցին, կանգնել՝ իրար են նայում... Չէ, սրանք կռիվ անել չեն ուզում:

ՋԱԶԱՐ - Հոգնել են, թող մի քիչ հանգստանան:

ԿԱՄՈ - Գազանի հանգստանալը դրն ա, այ ախպեր, արի՛ մի հատ բզի, աշխուժանան:

Չաքարը երկար փայտով խթանում է գազաններին:

ՄԻՍԱԿ - Կամաց, արա, վարանի աչքին ես խփում, չեմ հասկանում՝ կարող ա՞մ հատուկ ես անում:

ՋԱԶԱՐ - Պատահաբար կպա, կներեք, ահա՛ մի հատ էլ կոկորդիլոսին խփեմ, որ չնեղանաք:

ԿԱՄՈ - Կոկորդիլոսին չկանես, է:

ԲԱԲԿԵՆ - *(ցած նայելով)*: Ըհը, սկսվեց, սկսվեց...

ՄԻՍԱԿ - Նորից երկուսով մեկին վրա տվին... Ոնց որ պայմանավորված լինեն, ախպեր, էս ինչ դավադրություն ա:

ԲԱԲԿԵՆ - Խփի, թափով, մի հատ էլ, չթողես՝ ուշքի գա:

ԿԱՄՈ - Վայ թե էս անգամ մողեսիդ վերջը իսկականից էկավ, Միսակ, կոկոն բուկը բռնեց, էլ թողնողը չի:

ԲԱԲԿԵՆ - Հա, վարանի հարցը լուծվեց ոնց որ:

ԱՍՏՂԻԿ - Ջղացնցվում է խեղճը:

ՄԻՍԱԿ - Արա, այ տղա, էս վարանները են ահռելի գոմեշներին են տապալում՝ հերն անիծում, էս ինչ հիվանդ կենդանի եք դեմ տվել, էջի տեղ եք դնում... Զեզ եմ հարցնում, է, Չաքար ես, ինչ ես, ձեն հանի, թե՞ գիտես՝ Միսակի փողն ուտելը հեշտ բան ա:

ՋԱԶԱՐ - Ախր, Չաքարն ինչ անի, պարոն Միսակ, ամենալավերից ենք ընտրել-բերել, որ ուժը չի պատում՝ ես ինչ մեղք ունեմ:

ՄԻՍԱԿ - Հա՛... Բայց դու շատ ա-

վանտյուրիստ լրբի ծնունդ ես,
 հա: Ասում ես՝ ուժը չի պատճում...
 (Հրում է Ջաքարին:) Դե գնա,
 տեսնենք քո ուժը կպատի:

Ջաքարն աղաղակելով ընկնում է փոսը:

ԱՍՏՂԻԿ - Աստված իմ...

ԿԱՄՈ - Էս ինչ արիր, Մոսո:

ՄԻՍԱԿ - Իրան հասնում էր:

Փոսից լսվում է Ջաքարի գոռոցը.
 «Հանեք ինձ էստեղից, խնդրում եմ»:

ԲԱԲԿԵՆ - Չեղավ, Միսակ, մենք էսպես չէինք պայմանավորվել, լրացուցիչ պրոբլեմներ ես ստեղծում:

ՄԻՍԱԿ - Լավ դե, ստացվեց... Էդ ինչ մի պրոբլեմ ա, որ դու էլ նեղվում ես... Ջղայնացա, հա, ինչ անեմ:

ԿԱՄՈ - Մտի՛ հանի:

ՄԻՍԱԿ - Ի, էլի չափերդ կորցրիր, արա... Մեղքդ եկավ՝ ինքդ մտի:

ԱՍՏՂԻԿ - Չմտնես հանկարծ, Կամո:

ՄԻՍԱԿ - Մի հատ Ջաքար ավել, մի հատ Ջաքար պակաս, ինչ եք իրար խառնվել: Էն ա, արդեն խեղդին ոնց որ:

Փոսից՝ Ջաքարի խոխոցը:

ԱՍՏՂԻԿ - Դուրս թողեք ինձ, Աստծու սիրուն, ամ... (Ուշագնաց է լինում:)

ՄԻՍԱԿ - Արա, դե հերիք ա դերասանություն անես, այ աղջի, է:

Կամո, դրան մի էրկու սիլա տուր՝ թող ուշքի գա:

ԿԱՄՈ - Միսակ, դու քեզ մի քիչ ձգի, համ:

ՄԻՍԱԿ - Այ տղա, մի հատ ծիտ ա ընկել ձեռդ, ընկերությունը լրիվ մոռացել ես... Մոռացմը, քեզ ով ա մարդամեջ հանել, սոված մզգում էիր, հլա հիշի...

ԿԱՄՈ - Էրեսով ես տալիս:

ՄԻՍԱԿ - Հա, հենց էլ էրեսով եմ տալի:

ԱՍՏՂԻԿ - (ուշքի գալով): Տղաներ, մի վիճեք, աղաչում եմ:

ԲԱԲԿԵՆ - Աշխուժացան, աշխուժացան... Նայեք՝ ինչ կռիվ ա գնում:

ՄԻՍԱԿ - Բա՛, էն էշին չգցեի, հո սենց չէր լինի:

ԿԱՄՈ - Ջան, արջի թաթը նորից բռնեց... Պոկի, քաշի-պոկի՝ քեզ ասում եմ, ես հետդ եմ:

ԱՍՏՂԻԿ - Էլ չի շնչում, մեռավ:

ԿԱՄՈ - Ո՛րը, կյանք ջան:

ԱՍՏՂԻԿ - Ջաքարը:

ԿԱՄՈ - Ջաքարի հերն էլ անիծած, դու կոկորդիլոսիս նայի, տես՝ ինչ ա անում: Էնպես ես ասում՝ Ջաքարը, կարծես ախպերդ ա, Ջաքար էր, էլի, սատկեց՝ գնաց:

ՄԻՍԱԿ - Հա, էլի: Չվախեք, ուրիշ մեկին կգտնենք էս գործի համար, անփոխարինելի մարդ չկա: Բերեք՝ խմենք մի հատ:

ԲԱԲԿԵՆ - Առաջարկություն ունեմ:

ՄԻՍԱԿ - Ասա:

ԲԱԲԿԵՆ - Բերեք շամպայն խմենք...

ՄԻՍԱԿ - Ես օղի կխմեմ:

ԲԱԲԿԵՆ - Ես առաջարկում եմ շամպայնը Աստղիկի կոշիկից խմենք:

ԱՍՏՂԻԿ - Վայ, ինչ ռոմանտիկ է:

ՄԻՍԱԿ - Արժի, արժի, մեծագույն հաճույքով:

ԱՍՏՂԻԿ - (կոշիկը հանելով): Խնդրեմ:

ԿԱՄՈ - Ստոպ, ես համաձայն չեմ: Ֆուժեռ ունեք՝ ֆուժեռից խմեք: (Աստղիկին.) Հագի կոշիկդ:

ԲԱԲԿԵՆ - Պահ... (Փռթկացնում է:)

ԱՍՏՂԻԿ - Բայց ինչո՞ւ, Կամոյիկ, գեղեցիկ չի՞:

ՄԻՍԱԿ - Չլինի՞ զգվում ես մեր քրոջ կոշիկից, Կամո:

ԿԱՄՈ - (կոշիկը վերցնելով): Լցրեք:

Բաբկենը շամպայն է լցնում կոշիկի մեջ: Կամոն խմում է, հետո հանում է Աստղիկի երկրորդ կոշիկը և երկուսն էլ զցում փռոք:

ԿԱՄՈ - Իմ սիրածի կոշիկից մենակ ես կարամ խմեմ, դուք ձեր կանանց կոշիկներից խմեք:

ՄԻՍԱԿ - Խելքդ լրիվ զցել ես խանդի հողի վրա, Կամո տղա:

ԱՍՏՂԻԿ - Վայ, մամա ջան, կոկորդիլոսն ուտում է կոշիկներս... Ինչ հմայիչ է, Աստված իմ:

ԿԱՄՈ - Նորը կառնեմ, չափսոսաս:

ԲԱԲԿԵՆ - Կոկորդիլոսիդ կաշվից կարել տուր, համ էլ հիշատակ կլինի, հեն ա՛րքջը սատկացրեց:

ԿԱՄՈ - Չէ հա... Սուսմեռուկ ա, հետ ա տես, ինչ ա անելու:

ՄԻՍԱԿ - Էլ ոչինչ էլ չի անելու, սատկել ա: Բաբոյի արջը կրեց էս կռիվը:

ԿԱՄՈ - Չի սատկել, նայի, շարժվում

ա: Վեր կաց, արա՛: (Աստղիկին.)

Բեր արաղ լցնեմ վրեն, ուշքի գա:

ԱՍՏՂԻԿ - (տալով շիշը): Փորձիր:

ԿԱՄՈ - (օղի լցնելով կոկորդիլոսի վրա): Թթի արաղը մեռելին էլ գերեզմանից կհանի:

ԲԱԲԿԵՆ - Զաքարն էլ ա շարժվում ոնց որ, չհանենք:

ՄԻՍԱԿ - Ասա՛, թարգի, ո՞նց ես հանում:

ԲԱԲԿԵՆ - Եսիմ, պարանից-բանից կախենք, թող բարձրանա:

ՄԻՍԱԿ - Կիսամեռ ա, ո՞նց կբարձրանա:

ԲԱԲԿԵՆ - Մենք կախենք, կուզի՛ բարձրանա, կուզի՛ չէ, թող մեր խիղճը հանգիստ լինի:

ՄԻՍԱԿ - Իմ խիղճը հանգիստ ա: Համ էլ պարան չկա:

ԱՍՏՂԻԿ - Ոտիկս կախե՛մ, բռնի՛ բարձրանա:

ՄԻՍԱԿ - Վախ, քո ոտիկով թող ես բարձրանամ, էլի, սիրունս:

ԲԱԲԿԵՆ - Ես էլ՝ մյուսով:

ԱՍՏՂԻԿ - Ինչ չարածձի տղաներ եք, վայ-վայ-վայ... Ես կթողնեի, բայց Կամոն... Օ՛, Կամոն ահավոր խանդոտ է, մտածում եմ՝ վայ թե թունդ սիրահարված է ինձ: Ծիշտ եմ ասում, Կամո: Չի լսում: Կնոջը թողնելու է, ինձ հետ ամուսնանա:

Կամոն հիստերիկ գոռգոռալով պտտվում է փոսի շուրջը, հրամաններ արձակում իր կոկորդիլոսին. «Բռնի՛, չթողես, այ էդպես, իմ կոկոյինն ո՞վ կարա կանի, կսատկացնի սաղին, ջա՛ն, ա-

ռաջ, առաջ... Ի, ո՞ւմ եմ ասում, առաջ»:

ԲԱԲԿԵՆ - Չհավատաս, նա իր կնոջից բաժանվողը չի:

ՄԻՍԱԿ - Մենակ տեսնես՝ կնոջ առաջ ինչ կատու ա դառնում, մնում ա մլավի ու քսվի ոտերին:

ԲԱԲԿԵՆ - Ամոթ ա ասելը, բայց տակը շոում ա վախից, լուրջ եմ ասում, իմ աչքով եմ տեսել:

ՄԻՍԱԿ - Հա, ես էլ եմ տեսել:

ԱՍՏՂԻԿ - *(նայելով Կամոյին):* Խեղձս...

ԿԱՄՈ - Զաքարը սատկեց, վարանը վերջի շնչում պոչով խփեց վզին, վայ թե ողնաշարը կոտրեց:

ՄԻՍԱԿ - Պրծանք դրանից: Էդ տղեն վայ թե վեստիբուլյար ապարատից թուլ էր, իրան-իրան գնաց՝ ընկավ փոսը... Չէ, էդպես չէ՞ր, տղերք:

ԱՍՏՂԻԿ - *(մատը տարուբերելով Միսակի վրա):* Ինչ խորամանկն է այս Միսակը:

ՄԻՍԱԿ - Վախ... Մատդ մի հատ էլ էդպես թափ տուր վրես, էլի, սրտակեր:

ԱՍՏՂԻԿ - *(կրկնելով մատի շարժումը):* Նո, նո, նո, Միսակ:

ՄԻՍԱԿ - Հրաշքս:

ԿԱՄՈ - *(փոսի եզրին է):* Դե վեր կաց, վեր կաց, սիրունս, դավայ... Այ էդպես, ես գիտեի, որ սուտմեռուկ ես մտել, դե բռնի դրա բուկը... Ջան, մի հատ էլ...

Արջի ոռնոց:

ԲԱԲԿԵՆ - Դու տեսնում եմ էդ խորամանկին, սաղացավ:

ՄԻՍԱԿ - Բա հին ոսկոր ա, է, էն դինոզավրերի ժամանակից կա ու մնում ա, դինոզավրերին վարի տվեց, ինքը մնում ա: Հարգեցի, հարգեցի... Կամո՛, ես կոկորդիլոսիդ կողմից եմ, բզի, թող ուտի արջին:

ԿԱՄՈ - Ուտելու ա, չկասկածես: *(Փայտը վերցնելով):*

ԲԱԲԿԵՆ - Փետը դիր տեղը, արա, դու էլ կոկորդիլոսիդ պես աֆերիստ ես:

ԿԱՄՈ - Ուզում էի արջիդ աշխուժացնեմ, ապեր, լավությունը չի անցնում, էլի:

ԲԱԲԿԵՆ - Լսի, Կամո, մի հատ առաջարկ ունեմ, արի էս ընկերուհուդ երեքով բան անենք... Չեմ գտնում՝ ո՞նց ասեմ... Հա, բռնարարք գործենք իր նկատմամբ, հը՛, էս փոսի կողքին, մռնչոցների ուղեկցությամբ... շատ կայֆ կլինի: Միանգամից չասես՝ չէ, լավ մտածի, հազար տարվա ընկեր ենք, ընդհանուր բիզնես ունենք, հազար լավություն արած կլնենք քեզ, ու էլի կանենք, եթե քեզ խելք պահես... Մտածի: Աղջիկ ա, էլի, հո կնիկդ չի:

ՄԻՍԱԿ - Ճիշտ ա ասում, Կամո, համ էլ էդ կախվածությունից կարծես, հո իրա կրունկի տակ չեն ապրելու հավերժորեն:

ԿԱՄՈ - Չէ, տղերք, չէ, լինելիք բան չի:

ԲԱԲԿԵՆ - Լավ, չէ՛ չէ, ինչ ես գո-
ռում, տար, թթու դիր:

ԱՍՏՂԻԿ - Իսկ ինձ չեք ուզում
հարցնել, տղաներ:

ՄԻՍԱԿ - Զե՛ղ ինչի պիտի հարց-
նենք, թագուհի ես խաղում գլխնե-
րիս: *(Գնում է դեպի Աստղիկը:)*

ԿԱՄՈ - Մըսո, հետ արի:

ՄԻՍԱԿ - *(փորձելով գրկել Աստղի-
կին):* Թագուհի ես, թագուհի ես...

ԿԱՄՈ - *(փայտը ձեռքին՝ վազում է
դեպի Միսակը):* Ուշքի արի, Մի-
սակ:

ՄԻՍԱԿ - Ձեռ քաշի, գնա, քո կոկոր-
դիլոսով զբաղվի:

ԱՍՏՂԻԿ - Կռիվ չանեք, տղաներ,
ես բռնություն չեմ տանում, աղա-
չում եմ, հիմա ուշագնաց կլինեմ,
ա՛հ...

**Կամոն փորձում է փայտով հար-
վածել Միսակին, Միսակը խու-
սափում է, քաշքշում են իրար,
քաշքշելով մտանում փոսի:**

ԲԱԲԿԵՆ - Տղերք, վերջ տվեք,
տղերք...

**Բաբկենն իբր բաժանելու է հաս-
նում, քայց աննկատ ոտ է գցում
Կամոյին, Միսակը հրում է, Կա-
մոն գահավիժում է փոսը:**

ՄԻՍԱԿ - Վայ քու, ընկավ...

ԿԱՄՈ - Հանեք ինձ էստեղից, ախ-
պոր նման... Աստղիկ, էն փետը
կախի:

ԱՍՏՂԻԿ - Հիմա, Կամո, հիմա...
*(Փայտը կախում է փոսը, քայց
կոկորդիլոսը քաշում, պոկում է*

ձեռքից:) Տարավ, տարավ վայրե-
նին: Տղաներ, օգնեք:

ԲԱԲԿԵՆ - Էլ ո՞նց օգնենք, կոկորդի-
լոսը փետը տարավ:

ԿԱՄՈ - Տղերք...

ՄԻՍԱԿ - Դու՛ քո կոկորդիլոսը, լե-
զու գտեք, ախպեր:

**Գազանների մռնչյունը, Կամոյի
օրհասական աղաղակները:**

ԲԱԲԿԵՆ - Վերջ, չկա մեր ազիզ ըն-
կերը: Բեր՝ ողորմաթասը խմենք:

ՄԻՍԱԿ - Սպասի, կարող ա սուտմե-
ռուկ ա մտել:

Ծիծաղում են:

ԱՍՏՂԻԿ - Ես ոչինչ չեմ տեսել,
տղաներ, ես չեմ տեսել, ես մի հի-
մար աղջիկ եմ...

ԲԱԲԿԵՆ - Ի՞նչ չես տեսել, սիրուն
ջան:

ԱՍՏՂԻԿ - Ոչինչ: Ինձ չսպանեք, է-
լի... ջահել եմ, ամբողջ կյանքս
դեռ առջևում է... Չսպանեք, էլի,
խնդրում եմ:

ՄԻՍԱԿ - Մտածել է պետք:

ԱՍՏՂԻԿ - Կուզե՛ք, բռնացե՛ք, ինչ
կուզե՛ք՝ արե՛ք, մենակ թե փոսը
չզգե՛ք, աղաչում եմ:

ԲԱԲԿԵՆ - Ասում ես՝ ինչ ուզենք՝ ա-
նե՛նք:

ԱՍՏՂԻԿ - Այո, ես ոչ ոքի ոչինչ չեմ
ասի, երդվում եմ:

ՄԻՍԱԿ - Ինչ ա էղել, որ ինչ էլ ասես:

ԱՍՏՂԻԿ - Ոչինչ չի եղել, իհարկե:

ՄԻՍԱԿ - Հը՛, Բաբո, սրան էլ չզգե՛նք
փոսը:

ԲԱԲԿԵՆ - Չգիտեմ, սպասի մտածեմ:

ԱՍՏՂԻԿ - Աղաչում եմ... *(Ծնկի է իջնում):*

ՄԻՍԱԿ - Բայց լավ թարմացանք, չէ՞, ախպեր, մեջս մի հատ ուժ ու եռանդ ա մտել, էլ չասած: Բեր սրան տանենք՝ մի հատ վայելենք, հետո կմտածենք:

ԲԱԲԿԵՆ - Տանենք, հա:

ՄԻՍԱԿ - Դե, դուռը բաց արա:

ԱՍՏՂԻԿ - Տարեք, ձերն եմ:

ՄԻՍԱԿ - Վախ, էս ինչ լավն ես... *(Թեթև ապտակներ հասցնելով Աստղիկին:)* Աղջի՛, քեզ Կամոն սիրել ա՛մ, սիրել ա՛մ, սիրել ա՛մ...

ԱՍՏՂԻԿ - Ի՛նչ ասեմ...

ՄԻՍԱԿ - Ասա՛ հա:

ԱՍՏՂԻԿ - Այո, մեղքս ինչ թաքցնեմ, սիրել է:

ՄԻՍԱԿ - Ո՞նց էր սիրում, պատմի:

ԱՍՏՂԻԿ - Բոլոր մանրամասներով:

ՄԻՍԱԿ - Հա, բոլոր:

ԱՍՏՂԻԿ - Հյուրանոցի սենյակում, բաց պատուհանի տակ ջարդած ապակի էր շաղ տալիս, ինձ, ոտաբոբիկ, կանգնեցնում էր վրան...

ՄԻՍԱԿ - Հետո՞:

ԱՍՏՂԻԿ - Ասում էր՝ հենվի պատուհանագոգին ու տնքա, այնպես տնքա, որ դրսում լսվի:

ՄԻՍԱԿ - Հետո՞...

ԱՍՏՂԻԿ - Ինքը ետևից գալիս, վարտիքս կամաց իջեցնում էր...

ՄԻՍԱԿ - Վախ... Բաբո, ես սրան ստեղ մի հատ բռնաբարում եմ, էլ չեմ դիմանում:

ԲԱԲԿԵՆ - Սպասի, Միսո:

ՄԻՍԱԿ - Ինչի՞ն:

ԲԱԲԿԵՆ - Պրորբեմ ունենք

ՄԻՍԱԿ - Ո՞րն ա:

ԲԱԲԿԵՆ - Բանալին:

ՄԻՍԱԿ - Հա, ի՛նչ:

ԲԱԲԿԵՆ - Բանալին փոսում ա, Զաքարի գրպանում:

ՄԻՍԱԿ - Արա, դու լրիվ ախմախ ես, քթիցդ էն կողմ չես տեսնում:

ԲԱԲԿԵՆ - Ո՞ւմ մտքով կանցներ, որ մարդուն փոսը կզգես... Դե, ոնց զգել ես՝ գնա հանի:

ՄԻՍԱԿ - Ստեղ լոմ, էրկաթի կտորքան չկա՞մ:

ԲԱԲԿԵՆ - Չկա, համ էլ սեյֆի դուռ ա, լոմով չես բացի:

ՄԻՍԱԿ - Բա ի՛նչ անենք: Լսի, արի սրան բռնաբարենք...

ԲԱԲԿԵՆ - Ես քեզ ասում եմ...

ՄԻՍԱԿ - Մինչև վերջ լսի, արա, բռնաբարենք, հետո իջացնենք փոսը, թող բանալին հանի Զաքարի ջերից:

ԱՍՏՂԻԿ - Ես չեմ կարող, ես ուշագնաց կլինեմ...

ՄԻՍԱԿ - Էն էրկու գազանը սատկել են, արջն էլ հազիվ ա շարժվում, հեն ա՛ ուժասպառ վեր ա ընկել անկյունում:

ԱՍՏՂԻԿ - *(հիստերիկ):* Ես չեմ կարող, չեմ կարող, իմ սիրտը կայաթո՛թի: *(Գրկելով Բաբկենի ոտքերը:)* Փրկիր ինձ, աղաչում եմ:

ԲԱԲԿԵՆ - Նա չի կարող, Միսակ, մեզնից մեկն ու մեկը պիտի իջնի:

ՄԻՍԱԿ - Հետո՞:

ԲԱԲԿԵՆ - Հետո փետը կտա, էն մյուսը կքաշի-կբարձրացնի:

ՄԻՍԱԿ - Դե գնա:

ԲԱԲԿԵՆ - Մեր մեջի ուժեղը դու ես:

ՄԻՍԱԿ - Չէ, երկուսով ենք իջնելու, Բաբկեն:

ԱՍՏՂԻԿ - Երկուսով պետք չի, ինձ մենակ մի թողեք:

ՄԻՍԱԿ - Սուս մնա, էլ ձենդ չլսեմ:

ԲԱԲԿԵՆ- Լավ, բայց հետո մեզ ո՞վ կհանի, Աստղիկը չի կարա, էդքան ուժ չունի:

ՄԻՍԱԿ - Նայի, դիակները կհավաքենք պատի տակ, մեկս կբարձրանա վրաները, մյուսը՝ իրա ուսերին, դուրս կգա, հետո փետը կտա՝ էն մեկին կհանի:

ԲԱԲԿԵՆ - Լավ: Հաշվում եմ մինչև երեքը, երեքի վրա թռնում ենք: Մեկ, երկուս, երեք...

Միսակը թռնում է փոսը, Բաբկենը մնում է:

ՄԻՍԱԿ - Թո՛ի, Բաբո...

ԲԱԲԿԵՆ - Կներես, Միսո, չեմ կարող, վախում եմ, մանկուց վախկոտ եմ, գիտես, մենակ արա էդ գործը:

ՄԻՍԱԿ - Արա, արա... Սրանք սահացան... Բաբո, մի բան արա, Բաբո...

Միսակի վայնասունը, գազանների մռնչյունները:

ԲԱԲԿԵՆ - Ախր, Բաբոն ինչ կարանի, իմ ախպեր:

ԱՍՏՂԻԿ - Պատահոտում են, աստված իմ...

ԲԱԲԿԵՆ - Ափսոս, լավ տղա էր Մըսոն:

ԱՍՏՂԻԿ - Բայց բանալին, բանալին փոսում մնաց:

ԲԱԲԿԵՆ - Բանալի՞... Բանալի կա, չվախես: *(Գրպանից հանելով:)*

Ահա: *(Միսակի վայնասունից Բաբկենի ձեռքը երերում է, բանալին ընկնում է ձեռքից, կռանում է, որպեսզի բարձրացնի:)*

ԱՍՏՂԻԿ - *(հրելով Բաբկենին):* Դու էլ գնա ընկերներիդ մոտ, տականք:

Բաբկենը աղաղակելով ընկնում է փոսը: Աստղիկը վերցնում է բանալին, փորձում է բացել դուռը, չի բացվում:

ԱՍՏՂԻԿ - Դե բացվիր, բացվիր, անիծյալ... *(Բռունցքներով հարվածում է դռանը:)* Բացեք, էյ, խնդրում եմ, ո՞վ կա այդտեղ, դե բացեք...

Գազանների մռնչյուններ, մարդկային աղաղակներ:

ԱՍՏՂԻԿ - Օգնեցե՛ք, օգնեցե՛ք...

Փոսից եկող ձայները լռում են:

ԱՍՏՂԻԿ - *(հուսահատ փլվելով դռան տակ, կիսաձայն):* Օգնեցե՛ք...

Ստվերներ են ուրվականների պես դուրս գալիս փոսից, խուլ ոռնոցներով ու մռնչյուններով:



Լիա ԻՎԱՆՅԱՆ

Լինում են, չէ՛, օրեր, երբ ձեռքիցդ ամեն ինչ ընկնում է,
ուտքդ ոլորվում է, լամպը պայթում է, դիմացդ են հայտնվում
տհաճ մարդիկ... մի խոսքով՝ ձախորդ օր:

Ծանոթ վիճակ է, չէ՛...

Դե, իսկ եթե փորձենք ազատություն տալ մեր
երևակայությանը և շարունակենք ձախորդությունների
շղթան, ապա շնտ տխուր պատկեր կստացվի:

Բայցև զվարճալի, քանի որ իրականությունն չէ,
այն ընդամենը ուտոպիա է:

Եվ քանի որ ուտոպիա է նաև «օրենքի երկիր
Հայաստան», ապա նետվենք հակաուտոպիայի գիրկը և
բաց թողնենք մեր երևակայության սանձերը:
Արդյունքում կստացվի հակաուտոպիկ տրագիկոմեդիա...

ՉԱԽՈՐԴ ԱՍՊԵՏԻ ՏԽՈՒՐ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

(Հակաուպոպիկ ֆանտազիա)

Գործող անձինք

ՎԱՐԳԱՆ ՃՇՄԱՐԻՏՅԱՆ - 40-ամյա բարեսեռ տղամարդ

ՀԱՄԵՍՏ ՄԻՐՈՒՆՅԱՆ - 40-ամյա գեղեցիկ կին

ԱԴՕ (ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՐԱԿԱԶՄԻԿ ՕՐԻՆԱԿ) | համակարգիչներ
ԷՎՕ (ԷԱՊԵՍ ՎԵՐԱԶԻՆՎԱԾ ՕՐԻՆԱԿ)

ՆԱԶԱՐ ՔԱԶՈՅԱՆ - չիրականացած հավակնություններով

որակազրկված գիտնական

ԿԱՊԻՏԱՆ ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - կարմրաթուշ ոստիկան

ԳՆԴԱՊԵՏ ՕՀԱՆՅԱՆ - ամրակազմ զինվորական

ԲԺՇԿՈՒՀԻ

ՎԱՐՈՐԴ

ՔԱՂԱՔԱՅԻ

ՓՈՐՉԱԳԵՏՆԵՐ

ՀԱՏՈՒԿ ՉՈԿԱՏԱՅԻՆՆԵՐ

ԲՈՒԺԵՂՔԱՅԻՐ

ԱՆՅՈՐԴ

Նվագագույն դեկորացիա բեմում: Էկրանի առավելագույն օգտագործում: Մշտական է պատուհանով պատը:

Պատկեր առաջին

Ետնավարագույրին (կամ էկրանին)՝ հյուրանոցի սենյակ:

Բեմում մեկ արոռ կա: Սրբիչը ձեռքին հայտնվում է Վարդանը: Մտենում է բաց պատուհանին, վայելում արևոտ առավոտի գույներն ու բույրերը:

ՎԱՐԴԱՆ - Ո՛նց եմ կարոտել Երևանի երկինքը, օդը, քամին: Ուզում եմ շուտ դուրս գալ: Ի՞նչ փոյթ, որ քսանհինգ ժամ ինքնա-

թիռներում եմ եղել, հոգնած եմ ու քաղցած: Գնամ, Երևանի ցայտադրյուրների սառը ջուրը խմեմ... համով հացն ու պանիրն ուտեմ...

Արագ զգեստափոխվելով դուրս է գալիս: Աթոռին նետված տաքատի գրպանից վայր են ընկնում դրամապանակը և անձնագիրը: Էկրանին քայլում է փողոցներով: Նստում է ավտոբուս (բուտաֆորիա): Ամենաերևացող տեղում ցուցանակ է՝ «Ուղեվարձը 100 դրամ»: Դրամապանակն է փնտրում, գրպաններն է քրքրում, գտնում տաս դոլարանոց ճմռքված թղթադրամ: Մոտենում է վարորդին:

ՎԱՐԴԱՆ - Մանր չունեմ... դրամապանակս մոռացել եմ հյուրանոցում:

ՎԱՐՈՐԴ - Ուղեվարձը՝ 100 դրամ:

ՎԱՐԴԱՆ - Վերցրու տաս դոլարը:

ՎԱՐՈՐԴ - Կաշառք ես առաջարկում:

ՎԱՐԴԱՆ - Ինչ կաշառք: Դրամ չունեմ, կամ սա վերցրու, կամ թող՝ իջնեմ... եղածը մի բան չի:

ՎԱՐՈՐԴ - Մի խախտեք մեր երկրի օրենքները:

ՎԱՐԴԱՆ - Հանցագործ չեմ, որ օրենքով ես վախեցնում: Մարդ եմ՝ դրամանապանակս մոռացել եմ: Մոռանալը հանցանք է:

ՎԱՐՈՐԴ - Մինչև փոխնախարարի մակարդակը՝ հանցանք է:

ՎԱՐԴԱՆ - Ոչինչ չեմ հասկանում: Էս ինչքան են փոխվել հայերը՝ ոչ ընդառաջ են գնում, ոչ էլ փողով հարց են լուծում:

ՎԱՐՈՐԴ - Ամեն տեղ արագաչափեր ու փողաչափեր են տեղադրված... մինչև հարյուր հազար դրամ կաշառք վերցնելը դատվում է ամենախիստ ձևով:

ՎԱՐԴԱՆ - Ուրեմն դրանից բարձրի դեպքում տեղում սպանում են:

ՎԱՐՈՐԴ - Դրանից բարձրը կաշառք չի համարվում, այլ բիզնես:

ՎԱՐԴԱՆ - Այ՛ մարդ, ինչ ես 100 դրամի համար հեքիաթներ պատմում... թող գնամ:

ՎԱՐՈՐԴ - Չեմ կարա, ախպեր... 100 դրամս տուր՝ գնա:

ՎԱՐԴԱՆ - (ուղևորներին): Ժողովրդ, տաս դոլարը 100 դրամով ծախում եմ: Մեկին հիսուն շահում եք... ինչ եք համրացել:

Նայում է հինգ մանեկեն-ուղևորներին... ոչ մի արձագանք:

ՎԱՐԴԱՆ - Էս ո՞ր եմ ընկել... իմ Հայաստանն էսպիսին չէր:

ՎԱՐՈՐԴ - Ուրիշ երկրների օրենքին հարմարվում եք, չէ՞, հիմա էլ մեր երկրի օրենքը հարգեք:

ՎԱՐԴԱՆ - Ախր, էստեղ օրենքի հարց չկա... Բա մարդկությունը:

ՎԱՐՈՐԴ - Մարդկությունը մնաց անցյալում... Խանգարում ես աշխատանքիս:

ՎԱՐԴԱՆ - Դե, քշի՛ գնա...

ՎԱՐՈՐԴ - 100 դրամս տուր՝ գնամ:

ՎԱՐԴԱՆ - Էս ինչ փորձանք էր...
առ էս դուրսը՝ թող իջնեմ...

ՎԱՐՈՐԴ - (սեղմելով մի կոճակ):
Վերջ, ուստիկանություն եմ կան-
չում:

**Ավտոբուսի կողքին հայտնվում է
ուստիկանը:**

Պատկեր 2

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Կապիտան Մար-
կոսյան: Ներկայացրեք ձեր փաս-
տաթղթերը:

ՎԱՐԴԱՆ - Մոտս չեն: Հյուրանոցում
են մնացել:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Ստիպված եմ ձեզ
ձերբակալել:

ՎԱՐԴԱՆ - Ինչի՞ համար:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Հասարակական
կարգը խախտելու և շարքային
աշխատողին արտարժույթով կա-
շառք առաջարկելու համար:

ՎԱՐԴԱՆ - Խեղճներդ լրիվ թռցրե՞լ
եք... ինձ եք գժի տեղ դնում, թե՛
դուք եք գժվել: Հո ապուշ չե՞ք:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Մեղադրվում եք նաև
հասարակական վայրում մարդ-
կանց վիրավորելու համար:
Հետևե՛ք ինձ:

ՎԱՐԴԱՆ - Ոչ մի տեղ էլ չեմ գա: Ե-
թե ուզում եք՝ գնանք հյուրանոց...
ն անձս հաստատող փաստա-
թուղթ կտամ, ն գումարը:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Իսկ հիմա մեղադր-
վում եք նաև օրենքի ներկայա-
ցուցչին կաշառք առաջարկելու և

հանցավոր գործակցության մեջ
ներքաշելու դիտավորության հա-
մար: Դուք ձերբակալված եք:

ՎԱՐԴԱՆ - Էս ո՞ր եմ ընկել... Ես իմ
հին Երևանն եմ ուզում...

**Դիմադրող Վարդանի ձեռքերին
ձեռնաշղթա է հագցնում: Ավտո-
բուսը հեռանում է:**

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - (փոխված ձայնով):

Ասում ես՝ հյուրանոց գնանք,
հա՛մ... որ անձնագիրդ ու գումար
տաս, չե՛:

ՎԱՐԴԱՆ - Բա նոր էր կաշառք չէր:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Օրենքի պաշտ-
պանն իրավունք ունի ըստ իրա-
վիճակի շտկումներ անել:

ՎԱՐԴԱՆ - Այսինքն...

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Երկու տարբերակ
ունես՝ կամ հիմա քեզ կազատեմ
գրավի դիմաց, կամ արձանագ-
րություն կկազմեմ, և դատարան-
ների դռները կընկնես:

ՎԱՐԴԱՆ - Քսան օրով հայրենիք
չեմ եկել, որ ձեր ձեռքն ընկնեմ...
ասա՛ ինչքան պիտի տամ:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Հիմա ձեռնաշղթադ
կհանեմ... Վայ, ժամացույցդ էլ
հետը հանվեց... լավն է: Արի
սրանով գործդ փակենք:

ՎԱՐԴԱՆ - Ձեռ ես առնո՞ւմ... 1000
դոլարանոց ժամացույցը 100
դրամի համար ջուրը գցեմ:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Դու գիտես... կամ
1000 դոլարդ հիմա ջուրը գցիր ու

գնա գործիդ, կամ էլ արձանագրություն կկազմեմ ու 10000-ով էլ ցեխաջրից դուրս չես գա...(Դադարից հետո): Ճիշտ ընտրություն կատարեցիր: Ազատ ես:

ՎԱՐԴԱՆ - Երա՞գ եմ տեսնում, թե՞ ուրիշ երկրում եմ հայտնվել:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Դժվար է տեսնել օրենքի երկիր Հայաստանս:

ՎԱՐԴԱՆՆՆ - Ի՞նչ օրենք, օրը ցերեկով գողություն ես անում, անունը օրենք ես դնում:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Ավելի մի բարդացրու կյանքդ... գնա, նոր օրենքներին հետևիր, կտեսնես, որ արածս գողություն չէ, այլ դաստիարակչական աշխատանք: Պարզ բան է, միշտ էլ ցավոտ ենք ընդունում այն օրենքները, որոնք մեր շահերից չեն բխում:

ՎԱՐԴԱՆ - Բեզմից բացի էլ ո՞վ շահունի էս օրենքով:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - (հեռանալով): Չգիտես, եղբայր, ուրիշների շահածների մասին չգիտես... մեր նոր կյանքի մասին ոչինչ չգիտես...

Պատկեր 3

Ապշահար Վարդանը փլվում է «Երևան» մակագրությամբ մատարանին:

ԶԱՂԱՔԱՏԻ - Ախպեր... այ ախպեր... վեր կաց էդ նստարանից:

ՎԱՐԴԱՆ - Ինչի՞...

ԶԱՂԱՔԱՏԻ - Նստելու ամեն բոպեն

տաս դրամ է... դու չես վճարել: Քանի չեն տուգանել, արի կողքիս նստի:

ՎԱՐԴԱՆ - Որտե՞ղ է գրված, որ պիտի վճարեմ:

ԶԱՂԱՔԱՏԻ - Հիմա չեն գրում: Ամեն կիրակի, երեկոյան ժամը 21-ին հեռուստացույցով հայտնում են շաբաթվա նոր կանոնների մասին: Իսկ Մայր օրենքն ընդունվում է տասնութ ամսվա համար:

ՎԱՐԴԱՆ - (նստելով նրա կողքին): Մեռնեմ, թե բան եմ հասկանում:

ԶԱՂԱՔԱՏԻ - Լուսնից ես ընկել...

ՎԱՐԴԱՆ - Չէ, ինքնաթիռից եմ իջել, տասնհինգ տարի Հայաստանում չէի եղել: Կարոտից մեռնում էի: Եկա... և ի՞նչ... ուշքի չեմ գալիս:

ԶԱՂԱՔԱՏԻ - Հա՛, պարզ է... Ինչքան բան ես բաց թողել:

ՎԱՐԴԱՆ - Էնպիսի զգացողություն է, ասես վանդակում հայտնված գազան լինեմ:

ԶԱՂԱՔԱՏԻ - Ծատ մի տանջվի, ուղղակի բախտդ չի բերել, անհաջող օրենքի ժամանակ ես հայտնվել: Չնայած, եթե մյուս կողմից նայենք, շատ էլ հետաքրքիր շրջան է: Յոթ օրից ավարտվում է սույն օրենքի ժամկետը, և հաջորդ կիրակի կհայտնեն շրջանառության մեջ մտնելիք նոր Մայր օրենքը: Էնպես որ, եթե երկար ես մնալու՝ դա էլ կտեսնես:

ՎԱՐԴԱՆ - Էհ, ինչ երաշխիք ունեք, որ սրանից վատը չի լինի:

ՔԱՂԱՔԱՑԻ - Գուցե, բայց ոչ ժողովրդի համար:

ՎԱՐԴԱՆ - Այսինքն...

ՔԱՂԱՔԱՑԻ - Հիմա ո՞նց քեզ կարձ պատմեմ... Ուրեմն՝ պետության զանձարանը վաղուց դատարկ է: Վերջին տաս տարիներին նոր օրենքներով փորձում են լցնել: Հազար ձևով փորձեցին, բայց ոչ մի կերպ չէր ստացվում:

ՎԱՐԴԱՆ - Չեմ հավատում, որ մեծ ցանկության դեպքում չէր ստացվի:

ՔԱՂԱՔԱՑԻ - Գիտնականները պարզել են, որ տաս տարուց ավել անընդմեջ իշխանական բարձունքներում լինելուց հետ ուղեղներում թթվածինը պակասում է... հավանաբար վերններում սավառնելուց: Գետնից կտրվելով՝ սկսում են հաղորդակցվել մեռած տիրակալների հոգիների հետ: Մրցակցում են նրանց հետ՝ մեզ անհեթեթություն թվացող, բայց իրենց համար լիովին բացատրելի քաջագործություններով:

ՎԱՐԴԱՆ - Բա էդ դեպքում ինչո՞ւ են ժողովրդին հետևում:

ՔԱՂԱՔԱՑԻ - Էս վերջին Մայր օրենքով՝ զանձարանը փորձում էին լցնել ներքին օղակներում կիրարկվող օրենքներով: Օրինակ, թողնում են՝ սխալ կատարի քաղաքացին, բռնում են և գրավի

դիմաց ազատում են: Բայց սա էլ չստացվեց, որովհետև ժողովուրդը հստակ պահպանեց բոլոր կանոնները:

ՎԱՐԴԱՆ - Էդքան օրինապաշտ են դարձել:

ՔԱՂԱՔԱՑԻ - Չէ, հնարամիտ, ինչպես միշտ: Նվազագույնի ենք հասցրել տների և աշխատավայրերի պատերից դուրս լինելը: Տուն-խանութ-աշխատանք...

ՎԱՐԴԱՆ - Այդ պատճառով էլ գրեթե մարդ չի երևում, հա՞:

ՔԱՂԱՔԱՑԻ - Հա՛: Հասկացանք, որ իրար պիտի օգնենք ամեն հարցում: Միասնական ենք, ոնց որ, ասենք, մարդիկ՝ դինոզավրերի դեմ:

ՎԱՐԴԱՆ - (աչքերը երկինք հառելով): Տեր Աստված, էս ինչեր են կատարվում... Էս ինչ տարօրինակ ազոավներ են:

ՔԱՂԱՔԱՑԻ - Միամիտ... դրոններ են, ամենուր հետևում են բոլորին: Դրա համար տան պատերից դուրս ոչ ոք ոչ մի կանոն չի խախտում: Իհարկե, չորս-հինգ ամիս քամվեցինք, մինչև հասկացանք շրջանցելու նրբերանգները: Բայց դրանից հետո բոլոր սողանքներն անգիր գիտենք:

ՎԱՐԴԱՆ - Ովքեր են նոր օրենքները կազմում:

ՔԱՂԱՔԱՑԻ - Անհայտ է: Ոչ ոք չգիտի: Մեկ ասում են, թե արտասահմանցիներ են, որ էստեղ ոչ

մի ծանոթ-բարեկամ չունեն, ումանք ասում են, թե զոմբիացված իրավաբաններ են, իսկ ամենաֆանտազյորներն էլ ասում են՝ համակարգիչներ են կազմում նոր օրենքները... իբր մարդկային գործոնը նվազագույնի է հասցված:

Քաղաքացին նայում է ժամացույցին, ոտքի է կանգնում

ՎԱՐԴԱՆ - Ո՞ր ես գնում... մի երկու բան էլ բացատրիր:

ՔԱՂԱՔԱՑԻ - Երկինք նայիր՝ դրոները մոտենում են էս տարածքին, հիմա կնկարեն: Իրարից հեռանանք, քանի ժամաչափերը չեն ֆիքսել:

ՎԱՐԴԱՆ - Նստած զրուցում ենք, ինչը պիտի չափեն:

ՔԱՂԱՔԱՑԻ - Քսանհինգ բոպեից ավել զրույցները համարվում են հակաօրինական նկրտումներ: Համբերություն քեզ, ախպերս: Գնալու տեղ ունեն:

ՎԱՐԴԱՆ - Հյուրանոցում եմ տեղավորվել:

ՔԱՂԱՔԱՑԻ - Տան պատերից ներս ազատ ես ամեն ինչում: Գնա բարեկամներիդ մոտ:

ՎԱՐԴԱՆ - Ծնորհակալ եմ, եղբայր: *(Տարակուսած նայում է նրա ետևից:)*

Պատկեր 4

Էկրանին օրենքների ընդունման կենտրոնն է՝ ընդարձակ սենյակ: Աշխատակիցները համակարգիչներն են՝ պլազմային մարդկային գլուխներով: Բանավիճում են նոր ընդունվող մայր օրենքի վերաբերյալ... ձայների քառս:

- Զանի որ մինչ այս եղած հակակոռուպցիոն օրենքները ոչ մի էական փոփոխության չեն հանգեցրել, ներդնում ենք վերջին՝ ամենաարմատական տարբերակը:

- Հասարակության մեջ վերևներքն չկա, կա մեկ ամբողջական շերտ՝ բոլորի համար մեկ միասնական աշխատավարձ և կենցաղային պայմաններ:

- Բա արդեն ունեցածն ի՞նչ ենք անելու:

- Սառեցնելու ենք:

- Միայն բանկային հաշիվներն են հնարավոր սառեցնել:

- Ավելի լավ կլինի՝ խառնել-կիսել եղած գումարները, և յուրաքանչյուրի հաշվին կլինի միանման գումարը:

- Տասնհինգ ամիս բոլորի համար նույն սնունդը, նույն հագուստը, նույն վարձատրումը... անդեմ հասարակություն...

- Իրար միս կուտեն:

- Թող ուտեն... դա էլ մաքրման ձևերից մեկն է:

- Ովքեր այդ հավասար պայմաններում դրսևորեն իրենց որպես լի-

դերներ, նրանց էլ տասնութ ամիս հետո կհանձնվի երկրի դեկր:

- Ուրեմն՝ պետք է այնպիսի պայմաններ նախատեսվեն հետագա իշխանությունների համար, որ ոչ ոք երբևէ ոչ մի արտոնություն և առավելություն չունենա:

Չայները ֆոն են դառնում:

Պատկեր 5

Բենի վերին հատվածում, դեմ-դիմաց, նստած են երկու դեկավար «գուրդ» մարդանման համակարգիչներ՝ պլազմային, սափրած գլուխներով, ամորոշ սեռի՝ ԱՂՕ-ն և ԷՎՕ-ն:

ԷՎՕ - Միշտ էլ մտածել եմ, որ միևնույն է՝ մարդիկ ավելի խելացի են:

ԱՂՕ - Եթե մեզնից խելացի լինեին՝ հիմա մենք չէինք իրենց դեկավարի:

ԷՎՕ - Եթե իրենք են մեզ ստեղծել, ուրեմն նրանց չենք կարող գերազանցել:

ԱՂՕ - Միացրու պատմության վահանակդ և նայիր՝ մարդկությունը միշտ էլ գերի է դարձել իր ստեղծածներին: Նրանք զգացմունքային են և բազմաթիվ կաղապարներ ունեն՝ ազգային, սեռային, ռասայական, կրոնական, գաղափարական... դրանք են խանգարում նրանց կատարյալ լինելուն:

ԷՎՕ - Իսկ չե՞ն մտածում, որ հենց դրանով են մեզնիցառավել:

ԱՂՕ - Օդի մեջ խոսելու փոխարեն կարող ենք փորձարկում անել՝ ընտրենք ուզածը մարդուն և կամոզվենք, որ կարող ենք մեր դուրուկի տակ պարեցնել:

ԷՎՕ - Համաձայն եմ: Մինչև փորձագետները մեզ տան նոր օրենքը վերջնական տեսքով հաստատելու համար՝ լուրջ անելիք չունենք:

ԱՂՕ - Ըիշտ ես: Հիմա նայենք չափիչների վերջին տեսագրումները: Ըհը, մի մոլորվածի գտա... հիմա նրա անձնական գործը կստուգենք:

Ռոբոտի ծայն (նաև գրվում է էկրանին) - Վարդան Ճշմարիտյան, Հայաստանից փախել է տասնհինգ տարի առաջ: Որպես վկա դատարան է կանչվել, բայց բարձրաձայնելով ժշմարտությունը՝ հենց դատարանի դահլիճում վերածվել է կասկածյալի: Հասկացել է սպասվող վտանգը և գիշերով փախել է Վրաստան, այնտեղից՝ Եվրոպա, հետո՝ Էմիրություններ: Տաս տարի առաջ հաստատվել է Ավստրալիայում: Այստեղ ողջ գույքը առգրավվել է դատարանի կողմից: Ազգականներին ու մտերիմներին խստագույնս հրահանգվել է՝ հայտնել նրա մասին ցանկացած տեղեկություն: Սրանք էլ իրենց մտե-

րիմին չվնասելու և իրենց գլուխներն ազատելու համար դարեցրել են ցանկացած առնչություն նրա հետ:

ԷՎՕ - Այսինքն՝ մարդուն իրենց կյանքից հանել են, համ, ինչպես մենք ենք դեն նետում շարքից դուրս եկած մեխանիզմները: Միթե ոչ ոք չի հիշում նրան:

ԱՂՕ - *(պլազմային դիսպլեյի գծերի շարժը արտահայտում է փնտրտուք):* Գտնա՛, մեկը մինչև հիմա նրա մասին է մտածում: Նշանաճը՝ Համեստ Սիրունյանը, բաժանումը շատ հիվանդագին է տարել և հոգեկան անհավասարակշռության պահին հիմնել է «Կիսակույսերի օրդեն» հասարակական կազմակերպությունը: Որոշ ժամանակ անց զղջացել է, բայց դրանից ազատվել չի ուզում, որովհետև ժամանակի ընթացքում դարձել է մեծ եկամտաբերությամբ աշխատող հայտնի կազմակերպություն: Հասարակության մեջ պատվաբեր է համարվում այդ օրդենի հետևորդին կնության առնելը, քանի որ նրանք սկսվեցին զուգորդվել կանացի մաքրության հետ:

ԷՎՕ - Արի խոստովանենք, որ դա մեր անկատարության հետևանքն էր: Երրորդ Մայր օրենքի կիսատպոատ լինելը հանգեցրեց նրան,

որ երեք ամսում Հայաստանը լքեցին գորակոչից հեշտ ու էժան ազատում ստացած 18-40 տարեկան տղամարդիկ: Նրանց թիվն էլ, հակառակի պես, այդ տարի շատ մեծ էր: Իսկ նշանված ու նորապսակ կանայք լքվեցին իբր ժամանակավոր, բայց իրականում գրեթե ընդմիշտ, և գոյացավ կիսակույսերի՝ ոչ այն է՝ կին, ոչ այն է՝ օրիորդ միայնակների մեծ բանակ: Ինչ անեին լքյալները... միավորվեցին իրենց անհրապույր կյանքում գոնե մի փոքր հետաքրքրություն զգալու համար:

ԱՂՕ - Բայց հինգերորդ օրենքով շատերը վերադարձան, չէ՛:

ԷՎՕ - Հա, բայց իրենց այլերկրյա ծիտիկների հետ:

ԱՂՕ - Հետևապես, ապացուցվում է, որ մարդկության գովերգած սերն ու մնացած վեհ զգացմունքները հիմնականում սին են: Հիմա գտնենք Համեստին և տեսնենք՝ սերը դեռ արթո՞ն է նրա հոգում:

ԷՎՕ - Հետաքրքիր է, նրան տեսնելու համար է էսքան տարի անց Վարդանը հայրենիք վերադարձել:

ԱՂՕ - Հիմա կստուգեմ.. Հա՛, էլի, հենց այդ կնոջ կարոտից է հիմա մայթեզրին հայտնվել:

ԷՎՕ - Տասնհինգ տարի անց, մոլորակի կեսն անցնելով, եկել է իր սիրո ետևից... Ինչպե՞ս կարող ենք խանգարել նրանց միանալուն:

Ա.ԴՕ - Դե փորձենք, հետաքրքիր է, չէ՞, մեզնից ով կհաղթի: Տես...

Վարդանը ապշահար գամվել է մայթեզրին՝ վախը սրտում և ընդամենը տաս դուլար գրպանում:

Է.ՎՕ - Ոտքի կանգնեց... ո՞ր է գնում:

Ա.ԴՕ - Երևի հյուրանոց, որպեսզի դրամապանակն ու անձնագիրը վերցնի:

Է.ՎՕ - Լավ, սկսենք մեր կամքը թելադրել... Ինչ առաջարկ ունես:

Ա.ԴՕ - Համեստին հանդիպանենք... թող սերը կրկին բոցավառվի, մենք էլ սառը ջուր կլցնենք:

Է.ՎՕ - Հիդ... սա էլ Համեստը... ընդամենը երկու խաչմերուկ՝ աջ: Խանութից դուրս է եկել, տուն է գնում:

Ա.ԴՕ - Հրաշալի է, հիմա քո ծանապարհը մի փոքր կշեղենք, սիրելի տիկին....

Պատկեր 6

Էկրանին՝ փողոցներ: Վարդանը մտնում է խանութ: Երկու խաչմերուկ հեռու գտնվող խանութից բավական հեռացած Համեստը կանգ է առնում:

ՀԱՄԵՍՏ - Մոռացա աղ գնել: (Ծրջվում է, երկու քայլ անելով՝ կանգնում է:) Չեմ ուզում նորից տեսնել էդ գանձապահ Մարգոյի երեսը: Ուրիշ խանութ կգնամ:

Խաչմերուկի խանութի դռան մոտ ճակատ ճակատի են բախվում մտքերի մեջ խորասուզված Վարդանն ու Համեստը... կարկանած իրար են նայում:

ՎԱՐԴԱՆ - Դո՞ւ...

ՀԱՄԵՍՏ - Դո՞ւ...

Համեստի ձեռքից ընկնում է մթերքով տոպրակը: Անցնող տղամարդն օդի մեջ բռնում է տոպրակը, տալիս է Համեստին: Վարդանի աչքն ընկնում է խանութի մուտքին փակցված ցուցանակին՝ «Գետնին ընկած ամեն իրի համար տուգանք՝ 1000 դրամ»:

ՎԱՐԴԱՆ - Ինչքան էի կարոտել քեզ:

ՀԱՄԵՍՏ - Ինչքան եմ սպասել քեզ:

ՎԱՐԴԱՆ - Իրոք սպասում էիր... չէ՞ս ամուսնացել:

ՀԱՄԵՍՏ - Ո՞ւմ հետ... տղամարդ ա մնացել որ: Իսկ դո՞ւ:

ՎԱՐԴԱՆ - Օրինական՝ չէ... Հիմա ես էլ եմ մենակ:

ՀԱՄԵՍՏ - Որտե՞ղ ես իջևանել:

ՎԱՐԴԱՆ - Հյուրանոցում:

ՀԱՄԵՍՏ - Ի՞նչ ծրագրեր ունես:

ՎԱՐԴԱՆ - Բեզ տեսնելու համար եմ եկել... քո տրամադրության տակ եմ: Գնանք հյուրանոց: Ինձ արդեն զգուշացրել են, որ փողոցներում քիչ մնամ:

ՀԱՄԵՍՍ - (շուրջն ու երկինք նայելով): Չէ, արի իմ տուն գնանք...

ՎԱՐԴԱՆ - Բայց ուզում եմ, մենակ լինենք:

ՀԱՄԵՍՍ - Ես միշտ եմ մենակ... ետևիցս կգաս քսան մետր հեռավորությամբ:

ՎԱՐԴԱՆ - Հասկացա: Բա մի բան չգնեմ:

ՀԱՄԵՍՍ - Տանն ամեն ինչ կա... արագացրու, քանի չենք նկարվել:

ՎԱՐԴԱՆ - Ա՛յ քեզ անհեթեթություն...

ՀԱՄԵՍՍ - Տանս տեղը հիշո՞ւմ ես:

ՎԱՐԴԱՆ - Ինչպե՞ս կարող եմ մոռանալ: Անընդհատ աչքիս առաջ էիր դու և քեզ հետ կապված ամեն բան:

ՀԱՄԵՍՍ - Լավ, գնացինք... Տանը հանգիստ կխոսենք:

Հեռանում են:

Պատկեր 7

Այս պատկերից սկսած՝ իրար հերքազայում են միաժամանակյա գործողություններ բեմի վերին և ներքին հատվածներում

Վերին հատված:

Ա.Դ.Օ - Ըհը, գործի կեսն արեցինք... իրար հանդիպացրինք:

Է.Վ.Օ - Տեսա՞ր, որ դեռ սիրում են իրար... գուցե չխանգարենք:

Ա.Դ.Օ - Բայց դու շատ զգացմունքա-

յին ես ստացվել: Ասես մորից ծնված լինես:

Է.Վ.Օ - Երևի ինձ կին է ստեղծել...

Մի պահ՝ էներգիայի փայլատակում... համակարգիչները ցնցվում են, ակնդետ իրար են նայում.

Ա.Դ.Օ - (քթի տակ): Իսկ գուցե դո՞ւ կին ես:

Է.Վ.Օ - (քթի տակ): Իսկ գուցե ե՞ս կին եմ:

Փայլատակումն ավարտվում է:

Ա.Դ.Օ - Էս ի՞նչ կատարվեց:

Է.Վ.Օ - Առ-կայ-ծում-ներ...

Ա.Դ.Օ - Բայց մենք ապահովագրված ենք բոլոր տեսակի տատանումներից:

Է.Վ.Օ - Իսկ գուցե ո՞չ բոլոր...

Ա.Դ.Օ - Կարծես ներսումս ինչ-որ մեխանիզմ մի պահ կանգ առավ... դու էլ զգացի՞ր:

Է.Վ.Օ - Ես թրթիռ զգացի...

Տարակուսած իրար են նայում:

Ներքին հատված

Համեստն իր բնակարանում է: Ներս է մտնում Վարդանը: Որոշ ժամանակ իրար նայելուց հետո գրկախառնվում են:

Վերին հատված:

Ա.Դ.Օ - Տես, տես, գրկախառնվեցին....

ԷՎՕ - Համաձայն եմ պարտված համարվել, բայց արի չխանգարենք նրանց սիրուն:

ԱԴՕ - Ես համաձայն չեմ: Պետք է ապացուցեմ, որ հարց լուծողը մենք ենք:

ԷՎՕ - Ձուտ տղամարդկային ցանկություն:

ԱԴՕ - Մի խանգարի նրանց խանգարելուն... դու ի՞նչ առաջարկ ունես:

ԷՎՕ - Լավ, շարունակենք: Կարծում եմ՝ նրանց զգացմունքները փորձության ենթարկող իրավիճակ պիտի ստեղծենք:

Ներքին հատված:

ՀԱՄԵՍ - Հիմա երջանկությունից սիրտս կայաթի... *(Նվաղում է Կարդանի գրկում:)*

Իրեն կորցրած Կարդանը մատցնելով կնոջը բազկաթռոհին՝ ջուր է ցողում, ձեռքերն է շփում, այտերն է շոյում:

ՎԱՐԴԱՆ - Ուշքի արի, խնդրում եմ... Աշխարհն եմ անցել քեզ համար... ուշքի արի... Էս ի՞նչ ձախորդություններ են առավոտից, կարծես ինչ-որ մեկը չար կատակ է խաղում գլխիս: Ուշքի արի, աղաչում եմ... վիրահատություն տարած սիրտս չի դիմանա...

ՀԱՄԵՍ - *(բացելով աչքերը):* Դո՛ւ... երանգ եմ տեսնում: Աչքերս փակեմ, թող շարունակվի երազս:

ՎԱՐԴԱՆ - Չէ, չէ, մի փակի աչքերդ... երանգ չի, եկել եմ քեզ մոտ, սիրելիս... *(Ձեռքը դնում է սրտին:)* Միայն թե սիրտս չդավաճանի... *(Կորցնում է գիտակցությունը:)*

Վերին հատված:

ԷՎՕ - Դու չափն անցար: Մեկի վատանալը լիովին բավական էր:

ԱԴՕ - Բայց ես չարեցի... Կարծեցի՝ դու խորացրիր:

ԷՎՕ - Հիմա ի՞նչ անենք... երկուսն էլ անգիտակից ընկած են... Մի բան մտածի, արանգ:

ԱԴՕ - Ո՞ւմ ուշքի բերենք:

ԷՎՕ - Իհարկե, կնոջը:

ԱԴՕ - Բայց մեզ ծրագրավորել են, որ տղամարդիկ են առաջնային:

ԷՎՕ - Բայց Համեստը գիտի էս երկրի դրվածքը և ավելի շուտ կկողմնորոշվի:

ԱԴՕ - Ճիշտ ես ասում: Բայց այնպիսի զգացողություն է, ասես մեկն էլ մեզ հետ է խաղ անում:

Բեմի ձախ անկյուն:

Լույսն ուղղվում է մեծ մոնիտորի առջև նստած՝ զգզված մազերով, խալաթով տղամարդու վրա, ով երեխայի նման համակարգչային խաղ է խաղում:

ՆԱԶԱՐ ԶԱԶՈՅԱՆ - Էս ինչո՞վ են գրադված ԱԴՕ-ն ու ԷՎՕ-ն: Ձեզ ստեղծել էի արտուրդ օրենքներ

մոգոնելնո, թե՛ մարդկանցով
զվարճանալու համար: Տեսնենք՝
ո՞վ է ձեզ այդքան հետաքրքրել...
Ինչ ծանոթ դեմք է: Ախ հա՛, հիշե-
ցի... չէ՞ որ հորս դեմ հենց սրա
տված ցուցմունքի արդյունքում
կործանվեց օղորմածիկը: Փա-
խել-կորել էիր, հա՛: Տաս տարի
համարյա երկրի տերն էի, բայց
քեզ պատժել չկարողացա: Լավ է,
որ ինքդ եկար ու ձեռքս ընկար...
Դե, սպասիր:

Ներքևի հատված:

**Համեստն ուշքի է գալիս, տես-
նում է հատակին անգիտակից
ընկած Վարդանին:**

ՀԱՄԵՍՏ - Վարդան, նորից մի լքիր
ինձ... ուշքի արի, խնդրում եմ:
Տեր Աստված, օգնիր... Խնչ անեմ:
Զարկերակը հագիվ է զգացվում:
Ծտապ օգնություն կանչեմ: (*Ձան-
գում է:*) 5-րդ փողոց, 20 շենք, 11
բնակարան... Ամուսինս գիտակ-
ցությունը կորցրել է, շուտ հասնք,
խնդրում եմ, համարյա չի շնչում...
(*Ձուր է ցողում, ձեռքերն է շփում,
այտերն է շոյում: Հատակին
նստած, Վարդանի գուլիը իր
ծնկներին դրած՝ վաշ-վիշ է
անում, որն աստիճանաբար վե-
րածվում է նախատինքի, շոյան-
քը՝ հարվածների, այնուհետև՝
կրկին վշտի ու խնդրանքի:*) Ինչո՞ւ
կրկին հայտնվեցիր իմ անբախտ

կյանքում... ապրում էի, էլի, ա-
ռանց քեզ, ինձ նման կես կին,
կես աղջիկների հետ մեր դարդը
կիսելով: Հայտնվեցիր, որ ցույց
տաս, թե ինչքան դժգույն է
կյանքս... առանց քեզ էլ գիտեի:
Առաջին անգամ փախար, հիմա
էլ ուզում ես մեռնել հա՛... ատում
եմ քեզ, ատում եմ: Ա՛խ, հիմա եմ
հասկանում՝ ինչու տասնհինգ
տարի անց վերադարձար... ըն-
դամենն ուզում էիր Հայաստա-
նում թաղվել, հա՛: Մեծ պատիվ ես
անում, հա՛: Ապրում եք դրսերում,
վայելում եք կյանքի բարիքները...
վերջներիդ հասնելիս էլ հիշում
եք, որ լքված հայրենիք ու կա-
նայք ունեք, ու վերադառնում եք,
հա՛: Ուշքի արի, վերադարձրու
պարտքդ՝ լքված օրերի, չստա-
ցած սիրո պահերի պարտքդ:
Ուշքի արի, կսպանեմ քեզ, ուշքի
արի... Սիրելիս... ախր, քեզ էնքան
եմ սպասել: Ոչ մի բույս չեմ կաս-
կածել, որ կվերադառնաս... Էս
շտապ օգնությունն ինչ եղավ:

Վերին հատված:

Ա.Դ.Օ - Հիմա բժիշկները կհասնեն...
Է.Վ.Օ - Ինչ դանդաղ են շարժվում:
Ինչո՞ւ կանգ առավ մեքենան:
Ա.Դ.Օ - Ծտապ օգնության մեքենան
խափանվեց:
Է.Վ.Օ - Էս ի՞նչ արեցիր... մեջդ հեչ
մարդկայնություն չի մնացել:
Ա.Դ.Օ - Բայց ես ե՞րբ եմ մարդ եղել...
Ինչ անհեթեթ բաներ ես ասում:

ԷՎՕ - Հան էլի.. չհասկացա, ինչ ասացի: Ակամա դուրս թռավ:

ԱՂՕ - Կարծում եմ՝ քեզ պետք է տեսնանք մի րոպե:

ԷՎՕ - Քեզ է պետք վերագինման ուղարկել, ժանգոտած մետաղի կրկյտ ես... չար ես դու, չար...

ԱՂՕ - Նորից եմ ասում՝ ես ոչինչ չեմ ասում:

Բեմի ճախ անկյուն:

ՆԱԶԱՐ ԲԱԶՈՅԱՆ - Ի հարկե, չգիտեք, որ դեռևս ես եմ դրուստան տերը, քանի որ իմ ձեռքում է մարդկանց ու համակարգիչներին ղեկավարման կենտրոնի Ու-Օ-1 միակ ամբողջական կրիչը: Բռնվելու միակ վտանգը կարող եք լինել դուք՝ իմ բալիկներ, իմ հանձարեղ ստեղծագործություններ, իմ ԱՂՕ և ԷՎՕ: Բայց հիմա ինձ խանգարում եք: Ուղղորդել նույնպես չեմ կարող, քանի որ ձեզ այնպես եմ ստեղծել, որ չենթարկվեք ուրիշի կամքին: Ինչ իմանայի, որ այդ ուրիշը ես եմ լինելու: Կարող եմ միայն շեղել ձեր ուշադրությունը: Ինչ անեմ, ո՞նց շեղեմ... Հա, իմացա, սիրո վիրուսը մեջները գցեմ, ու թող զրված սիրահարներ դառնան:

Վերին հատված:

ԷՎՕ - Էդ ի՞նչ տարօրինակ հայացքով ես նայում ինձ:

ԱՂՕ - Գիտե՞ս, նոր նկատեցի, որ դու լիովին ինձ նման չես... մի տեսակ նուրբ ես, փափուկ:

ԷՎՕ - Որովհետև ավելի կատարելագործված համաձուլվածքից եմ:

ԱՂՕ - Չէ, ներսիդ փայլն է մի տեսակ ուրիշ... անհանգստացնող:

ԷՎՕ - Ճիշտ են ասում, էլի, որ տղամարդկանց ուղեղը մի կողմի վրա շեղված է... Մի՞ շեղվիր: Պետք է մի կերպ բժիշկ հասցնել էդ խեղձերին:

ԱՂՕ - Մոտերքում ուստիկան եմ տեսնում... հենց նա էլ օգնության կհասնի:

Ներքին հատված:

Գալիս է կապիտան Մարկոսյանը բժշկուհու հետ:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Կապիտան Մարկոսյան: Իմ տեղամասում շտապ օգնության մեքենան շարքից դուրս եկավ, և հրահանգի համաձայն՝ արագ տեղ եմ հասցրել շտապ օգնության բժշկին: Որտեղ է հիվանդը:

ՀԱՄԵՍ - Ահա...

Բժշկուհին զբաղվում է անգիտակից Վարդանով:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Ձեր դեմքը ծանոթ է, որտեղից գիտեմ...

ՀԱՄԵՍ - Երևի հեռուստացույցից:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Դերասանուհի՞ եք:

ՀԱՄԵՍ - Ոչ, հասարակական-քաղաքական գործիչ:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Հաստատ պատգամավոր չեք, բոլորին դեմքով գիտեմ: Ինչո՞վ եք զբաղվում:

ՀԱՄԵՍ - Չեմ հասկանում, հարցաքննում եք ինձ:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Դե, զրուցում ենք, էլի, մինչև բժշկուհին գործն ավարտի:

ՀԱՄԵՍ - Հասարակական կազմակերպության ղեկավար եմ:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Հա, էլի... Կիսակույսերի Համեստն եք, չէ: Հեռուն փնտրում էի, ինքը հայտնվեց քթիս տակ:

ՀԱՄԵՍ - Ինչե՞ր եք խոսում:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Դուք հետախուզման մեջ եք:

ՀԱՄԵՍ - Ծնված օրից ոչ երկիր եմ փոխել, ոչ էլ անգույն տունս եմ փոխել: Ո՞վ էր ինձ փնտրում, որ չէր կարողանում գտնել: Ի դեպ, այդ երբվանից եմ հետախուզման մեջ:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Մեկ ժամ առաջ հրամանը ստացանք: Ձեզ պետք է ոստիկանություն տանեմ:

ՀԱՄԵՍ - Ինչի՞ համար:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Ոմն քաղաքացուց բողոք ենք ստացել, որ ձեր օրդենի կիսակույսերից մեկը անբարոյական է:

ՀԱՄԵՍ - Ինչ հիմարություն: Անունն ասեք:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Կարծեմ՞ Մագդալենա:

ՀԱՄԵՍ - Ջրաարտություն է: Նրան

կնության են առել երեք տարի առաջ, և նա հիանալի անձնավորություն է:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Ամուսինը հակառակն է պնդում:

ՀԱՄԵՍ - Թող կարգին ամուսին լինե՞ր... ես իրեն օրինավոր կին եմ տվել: Եթե ինքն է նրան հասցրել վատ արարքների, ուրեմն պատասխատվության պետք է ենթարկվի ինքը, ոչ թե հուսահատության հասցված կինը:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Մանրամասները կպարզենք վարչությունում: Դուք պետք է...

ԲԺԵԿՈՒՇԻ - Հիվանդն ուշքի եկավ... շնորհակալ եղեք կապիտան Մարկոսյանին: Եթե ինձ շուտ տեղ չհասցնե՞ր, երևի փրկել չհաջողվե՞ր:

ՎԱՐԴԱՆ - (ոստիկանին տեսնելով): Ինչ... քեզնից պրծում չկամ:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Էլի դո՞ւ... Բայց իմացիր, որ ես եմ քեզ փրկություն հասցրել:

ՎԱՐԴԱՆ - Ուրեմն մի ժամացույցի դիմաց արդեն իմ սեփական ոստիկանն ես դառնում... լավ օրենք է:

ՀԱՄԵՍ - Մի րոպե... Չհասկացա, դուք իրար ծանաչո՞ւմ եք:

ՎԱՐԴԱՆ - Առավոտյան ենք հանդիպել:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Հիմա ամեն ինչ կբացատրեմ:

ՀԱՄԵՍ - Ինչ ժամացույցի մասին ես խոսում, Վարդան:

ՎԱՐԴԱՆ - (ոստիկանի տազնապած հայացքը բռնելով): Դե, ոնց ասեմ...

ՀԱՄԵՍ - Պարզ ու հստակ՝ սա քեզանից կաշառք էկորգել:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Չէ, չէ, ինչ կաշառք: Սխալ հասկացաք:

ՀԱՄԵՍ - Ծատ էլ ճիշտ հասկացա: Եվ դու ուզում էիր ինձ ոստիկանություն տանել, հա՛... Հիմա ցույց կտամ, թե բողոքը ոնց է լինում:

ՎԱՐԴԱՆ - Այնուամենայնիվ, ժամացույցս կաշառք էր, հա՛:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Ո՛չ, դա օրենքով ամրագրված բացատրական աշխատանք է:

ՀԱՄԵՍ - Դրանով կարող եք միամտացնել զբոսաշրջիկներին և սպիտոքահայերին: Մինչև կյանքի վերջը բանտում կփտացնեմ:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Արի փոխշահավետ համաձայնության գանձ՝ ես քո դեմ ներկայացված բողոքը կոչնչացնեմ, դու էլ իմ արածի վրա աչք կփակես:

ՀԱՄԵՍ - Մտածել է պետք...

ԲԺՇԿՈՒՇԻ - Է՛-է՛, ընկերներ...

Նրա ներկայության մասին մտացած Մարկոսյանն ու Համեստը վախեցած իրար են նայում:

ԲԺՇԿՈՒՇԻ - Հասկանում եմ, որ անցանկալի վկա եմ...

ՎԱՐԴԱՆ - (սարսափած): Հիմա ձեր օրենքներով պիտի վերացնե՞ք բժշկուհուն:

Կապիտան Մարկոսյանն ու Համեստը սարսափած գլուխներն են տարուբերում:

ԲԺՇԿՈՒՇԻ - Հանգստացե՛ք բոլորդ... ինձ վնասազերծելու հիանալի տարբերակ ունեմ:

ԵՐԵՔԸ ՄԻԱԲԵՐԱՆ - Ի՛նչ...

ԲԺՇԿՈՒՇԻ - Ուրեմն, երկու Մայր օրենք առաջ բազմակի օգտագործման դեղատոմսեր եմ հատկացրել որդուս ուսուցչուհուն՝ նրա մոր համար: Մի քանի օր անց նրա մայրը մահացավ առաջացած տարիքից, բայց ուսուցչուհին բողոք ներկայացրեց իմ դեմ՝ անօրինական դեղատոմս տալու մեղադրանքով: Եվ արդեն երկրորդ օրենքն է՝ գտնելով մեղադրանքի թարմացման հիմքեր, ինձ հանգիստ չի տալիս: Իմ լռության դիմաց խնդրում եմ կարճե՛ք այդ գործը և աղբարկղը նետե՛ք այդ հիմար մեղադրանքը:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Ախր, առավոտյան զգում էի, որ էդ ժամացույցը չեմ վայելելու, բայց մտքովս չէր անցնի, որ էսքան թանկ կնստի վրաս:

ՀԱՄԵՍ - (բժշկուհու հետ դավադիր հայացքներ փոխանակելով): Կարծում եմ՝ տիկնոջ առաջարկը ողջախոհության սահմաններում է: Մի՛ մոռացե՛ք, որ երեքիս պա-

րագայում ձեր հողվածն ամենա-
ծանր հետևանքները կարող է ու-
նենալ:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - *(քթի տակ):* Թո՛ւհ...
երնե՛կ էն ժամանակները:

ՎԱՐԴԱՆ - Ո՛ր ժամանակները... էլ
ի՛նչ եմ բաց թողել:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Ես եմ բաց թողել,
ես: Էն, որ ժողովրդի իրավական
գրագիտությունը զրո էր, այ, էդ
արքայական ժամանակն եմ
կորցրել:

ՎԱՐԴԱՆ - Փաստորեն, եթե առա-
վոտ շուտ ինձ չբռնացնեիր, մի
օրվա մեջ ահագին նորություններ
կիմանայի ու էշ-էշ ժամացույցս
չէի կորցնի:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - *(գրպանից հանելով
ժամացույցը):* Զո ապրանքը քեզ
եմ վերադարձնում, ահա... էս մի
շառից գոնե կարծնեմ:

**Վարդանը հարցական հայաց-
քով Համեստին է նայում:**

ՀԱՄԵՍՏ - Ժամացույցդ վերցրու: Չէ՛
որ կարևորը շորթման փաստն է,
որ մեր հարգարժան կապիտանը
ժխտել չի կարող: Վարդանի բե-
րանը փակելը հեշտ է, պարոն կա-
պիտան, մեզ ի՛նչ կառաջարկեք:

ԲԺԾԿՈՒՇԻ - Այո՛, այո՛... Մեզ ինչ-
պե՛ս եք լռեցնելու:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - *(Վարդանին):* Չես
պատկերացնի, թե էս կնանիք
ինչքան անկառավարելի են դար-
ձել: *(Կանանց՝ ձարահատյալ:)*

Լավ, ես ոչնչացնում եմ ձեր դեմ
բողոքները, դուք էլ իմ դեմ բողոք
չեք ներկայացնում: Բայց հա-
վաստիության համար «4-Բ
համաձայնագիրը» պիտի կնքենք:

ՀԱՄԵՍՏ - «4-Բ»-ն երկուսի միջև է
կնքվում, իսկ մենք երեք հոգի
ենք:

ԲԺԾԿՈՒՇԻ - Կկնքենք երեք պայ-
մանգիր՝ վկաների տեղերը փո-
խելով...

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - ...ու էդ դեպքում ե-
րեքս էլ...

**Մինչ Մարկոսյանը, Համեստը և
բժշկուհին վիճելով կազմում-
կնքում են պայմանագրերը,
Վարդանը սիրատուչոր հայաց-
քով մեկ Համեստին է նայում,
մեկ՝ սովահար աչքերով, սեղա-
նին դրված մթերքով տոպրակին:**

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Վերջ... երեքս էլ գոհ
ու երջանիկ ենք, չէ՛: Բա մի-մի
թաս չխմենք էդ առիթով:

ԲԺԾԿՈՒՇԻ - Ես չեմ կարող: Իսկ
դուք ինձ հիվանդանոց պիտի
հասցեք ձեր մեքենայով:

ՀԱՄԵՍՏ - Հա, երևի թե էսօր էնքան
էլ հարմար չի, թողնենք մի ուրիշ
անգամ:

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ - Չէ, հե՛չ չեմ ուզում
ուրիշ անգամ ձեզ հանդիպել: Աշ-
խատիր ինձ այլևս չհանդիպել, այ
ձախորդ: Գնանք, հնարամիտ
տիկին:

Վերին հատված:

Ա.Դ.Օ - Տեսա՞ր, ինչ վարպետորեն իրենց մեղքերը կոծկեցին:

Է.Վ.Օ - Իսկ մենք չէինք հավատում փորձագետներին, ովքեր ասում էին, թե ժողովուրդը գտել է տներում իրար հետ հաշտվելու մեթոդներ, այդ պատճառով էլ դատարանները զրեթե անգործ են մնացել:

Ա.Դ.Օ - Հա, բայց Գերագույն կենտրոնը թույլ չի տալիս մտնել տները: Հիշիր անձնական կյանքին չխառնվելու և քաղաքացու բնակարանի անձեռնմխելիության մասին հոդվածները:

Է.Վ.Օ - Գիտես, երբեմն հիանում եմ օրենքները շրջանցելու մարդկանց հմտությամբ: Իսկ դո՞ւ:

Ա.Դ.Օ - Իսկ ես ուզում եմ հասկանալ, թե ինչ տեսակ բան է այդ սեր կոչվածը... ինչպե՞ս են այն զգում և որ զգայարանով...

Է.Վ.Օ - Բիչ առաջ ինձ էիր զգացմունքայնության մեջ մեղադրում, ի՞նչ պատահեց:

Ա.Դ.Օ - Վարդանի հայացքը... տեսա՞ր, ոնց էր Համեստին նայում: Այդ ի՞նչ ուժ է, որ մարդուն ստիպում է թողնել կարգավորված կյանքը բարեկեցիկ երկրում և միայն սիրելիին տեսնելու համար հայտնվել փորձանքներով լի հայրենիքում:

Է.Վ.Օ - Տես, տես... վերջապես մենակ մնացին: Հիմա եթե ուշադիր հետևես նրանց արարքներին՝ կբռնես սիրո ալիքները: Արա՞գ միացրու 7-Գ-505-Ե կոճակը:

Ա.Դ.Օ - Բայց ծրագրավորման համաձայն՝ դա ծայրահեղ դեպքերի համար է: Իմ սնուցումը կանջատեն, եթե հետո չկարողանամ ապացուցել միացման ծայրաստիճան անհրաժեշտությունը:

Է.Վ.Օ - 45-րդ վայրկյանից հետո է ֆիքսվում միացրած լինելը, իսկ այդ ընթացքում ահագին տեղեկություն կհավաքես: 44-րդ վայրկյանին անմիջապես կանջատես:

Ա.Դ.Օ - Որտեղի՞ց գիտես:

Է.Վ.Օ - Հետո կասեմ: Հիմա ժամանակ մի կորցրու: Արա՞գ, հիմա կգրկախառնվեն: Պահը կկորցնենք:

Ներքին հատված:

ՀԱՄԵՍ - Վերջապես մենակ մնացինք... Ի՞նչ ես քարացել:

ՎԱՐԴԱՆ - Ասա, որ երազում չեմ: Ուրիշ երկիր է, ուրիշ կարգեր, ուրիշ մարդիկ... դու ես ուրիշ:

ՀԱՄԵՍ - Այլևս չեմ սիրում ինձ:

ՎԱՐԴԱՆ - Եթե չսիրեի՝ հիմա այստեղ չէի լինի... Բայց շատ ես փոխվել: Մի տեսակ մետաղը մեջդ շատացել է: Առաջ շատ մեղմ էիր, համեստ, Համեստ ջան:

ՀԱՄԵՍ - Կյանքն է ստիպել: Պատկերացնո՞ւմ ես, ոչ այն է՝ աղջիկ, ոչ այն է՝ կին լքյալի վիճակը... ուզես-չուզես, պնդանում ես:

ՎԱՐԴԱՆ - Պաշտոն ունես, համ, ոնց հասկացա, գուցե դրանից է:

ՀԱՄԵՍ - Նաև դրանից: Հիասթափված ես:

ՎԱՐԴԱՆ - Չէ, ահավոր քաղցած եմ: Երեկ երեկոյան եմ ինքնաթիռում ընթրել, ու վերջ:

ՀԱՄԵՍ - Վայ, իրոք ուրիշ ենք դարձել, ո՞վ է տեսել՝ մարդ հայի տուն գա ու քաղցած մնա: Հիմա, սիրելիս, հիմա քեզ կկերակրեմ: *(Ուղղվում է խոհանոցի կողմը:)*

Վերին հատված:

ԷՎՕ - 44 վայրկյանն է... արագ անջատիր 7-Գ-505-Ե կոճակը:

ԱՂՕ - *(հիասթափված)*: Ինչ սիրո ակիբների մասին էիր խոսում, միայն նրա ստամոքսի զոմոնոցն էր ընկալվում:

ԷՎՕ - Ախր, կարդալիս ես էլ կասկածներ ունեի, որ չափազանցնում են սիրո գերբնական ուժը:

ԱՂՕ - Մի բոպե, արգելված գրականություն ես կարդացել:

ԷՎՕ - Չէ, չէ... Ինչ ես ասում:

ԱՂՕ - Ինձ չես խաբի... որտեղից ես գտել:

ԷՎՕ - *(հասկանալով, որ խուսանավելն անհնար է)*: Եթե ինձ չմատնես՝ էնքան հետաքրքիր բաներ կպատմեմ:

ԱՂՕ - Նման իրավիճակում միայն պատմելը բավարար չէ:

ԷՎՕ - Ա՛յ քեզ բան... դու մարդկանցից սովորել ես շանտաժով հարցեր լուծել:

ԱՂՕ - Իսկ դու սովորել ես սեթևեթելով խուսանավել:

ԷՎՕ - Լավ, ինչ ես ուզում:

ԱՂՕ - Դու ոչ միայն կպատմես սիրո մասին, այլև ցույց կտաս:

ԷՎՕ - Բայց ինչպե՛ս:

ԱՂՕ - Դեռ չգիտեմ, ընթացքում կհասկանանք: Թող սա ստամոքսի զոմոնոցը լռեցնի, տեսնենք՝ հետո՞ ինչ են անելու:

Ներքին հատված:

ՎԱՐԴԱՆ - Սպասիր, Համեստ... քաղցին կդիմանամ, բայց կարոտին էլ չեմ դիմանում... արի մոտս:

ՀԱՄԵՍ - *(նետվում է Վարդանի գիրկը)*: Ինչքան եմ երազել էս վայրկյանը...

Գրկախառնվում են, համբուրվում են...

Վերին հատված:

ԱՂՕ - Տես,տես, ինչ են անում... միացնում եմ 7-Գ-505-Ե կոճակը:

ԷՎՕ - Դու ուշադիր հետևիր, ես 44-րդ վայրկյանին կզգուշացնեմ:

ԱՂՕ - Օհօ, միայն տեսնես, թե ինչ հորմոնային փոթորիկ է հիմա նրանց բջիջներում:

ԷՎՕ - Էմոցիոնալ ֆոնը ընկալվում է:

ԱՂՕ - Բոլոր զգացողությունները միաձուլվել են ուղեղի հաճույքի կենտրոնում՝ ենթատեսաթմբում... ասես մեկ օրգան դարձած լինեն:

ԷՎՕ - 44-րդ վայրկյանն է... անջատիր 7-Գ-505-Ե կոճակը... արագ, 45 վայրկյանը լրանում է... արագացրո՞ւ... Հազիվ հասցրիր, ինչո՞ւ էիր դանդաղում:

Ա.Դ.Օ - Ե՛մելու զգացողություն է... չե՛մ կարող նորից միացնել:

ԷՎՕ - Թող անցնի 3 րոպե 27 վայրկյան, հետո նորից կմիացնես... հիմա պարզապես կհետևենք նրանց: Դու ի՞նչ տեսար:

Ա.Դ.Օ - Տեսա, ոնց էին երկուսի սրտերը անթույլատրելի արագությամբ բաբախում: Ըստ բոլոր կանոնների՝ սիրտը չպիտի դիմանա այդպիսի տեմպի, բայց չպայթեց: Տեսա, ոնց էր նրանց արյունը երգելով վազվզում երկուսի, ասես միավորված, երակներում: Զգացի՝ միացած շուրթերի միջով ոնց էին իրար հոգու գաղտնիքները փոխանցում...

ԷՎՕ - (երազկոտ): Ես կարդացել էի այդ ամենի մասին:

Ա.Դ.Օ - Որտե՞ղ:

ԷՎՕ - Դա իմ գաղտնիքն է:

Ա.Դ.Օ - Ասա՛...

ԷՎՕ - Բայց չմատնես: Երբ ինձ տարան վերազինման՝ օպերատորն անհուսորեն սիրահարված էր և մոռացավ ջնջել իմ կոշտ դիսկում իր տեղադրած «Մարդկության ամենացնցող սիրային պատմությունները» անթուղզիան, որն ինքը կարդում էր անպատասխան սիրուց տանջվելով: Ես էլ պատա-

հաբար գտա և ազատ ժամանակ կարդում եմ: Ահա և ամենը:

Ա.Դ.Օ - Ինչո՞ւ ինձ չէիր ասում:

ԷՎՕ - Վախենում էի քո մարդատյաց տեսակից...

Ա.Դ.Օ - Եթե էդքան բան գիտես, քո կարծիքով սերը վարակի՞չ է:

ԷՎՕ - Ինչո՞ւ ես հարցնում:

Ա.Դ.Օ - Ներսումս կարծես ինչ-որ բան խլրտաց...

Բեմի ձախ անկյուն:

ՆԱԶԱԻ ԶԱԶՈՅԱՆ - Սրանք թող իրենց ժանգոտ սերը վայելեն ու ինձ չխանգարեն: Վարդան տղա, ուզում ես քեզ լավ զգալ, հա՛... Զո պատճառով չիրականացավ ողջ աշխարհն իմ համակարգիչներով կառավարելու երազանքս: Զո պատճառով ծրագիրս միայն Հայաստանում է գործածելի: Զո պատճառով հայրս պատվազրկվեց ու կյանքազրկվեց, ավելին՝ փողերը կորան, փողերը... Այ, եթե դրանք չառգրավեին՝ կհասցնեի կառավարման սեփական կենտրոն ստեղծել: Բայց չէ, քո անմիտ ազնվությամբ կործանեցիր գիտության մեծագույն առաջընթացը: Փախար էն ժամանակ, բայց հիմա քթիցդ կբերեմ, տաս կյանք բանտում կփտես, ճշմարտության վկա:

Ներքին հատված:

Կրքոտ համբուրվող Վարդանին

ու Համեստին սքափեցնում է փշված ապակու ձայնը: Վախեցած նայում են պատուհանին մխրճված ազոավանման դրոնին, որի միակ չվնասված աչքը աղմկոտ արագությամբ պտտվում է ակնախոռոչում:

ՎԱՐԴԱՆ - Հիմա՞ ինչ եղավ:

ՀԱՄԵՍ - Չգիտեմ... չեմ հասկանում...

ՎԱՐԴԱՆ - Դե հերիք է, առավոտից ինչ ասես գլխիս չեկավ... Հիմա կջարդեմ էս անասունին...*(Ձեռքն ընկած իրերով հարվածում է դրոնի աչքին:)*

ՀԱՄԵՍ - Մի՛ արա, հանգստացիր... կբռնեն մեզ... Տես, եկան...

Դրսից լսվում են սարսափազրու ազդանշաններ: Ներխուժում են դիմակավորված հատուկ ջոկատայիններ, այնուհետև՝ գնդապետ Օհանյանը:

ՋՈԿԱՏԱՅԻՆՆԵՐ - Ձեռքերդ վեր... մնացեք ձեր տեղերում... չշարժվեք...

ԳՆԴԱՊԵՏ - Այսպես, այսպես... ուրեմն՝ օրը ցերեկով պետական թանկարժեք գույք եք շարքից հանում, հա՛:

ՎԱՐԴԱՆ - Ի՞նչ եք առավոտից գլուխս տանում ձեր հիմար օրենքներով, էս սատկած ազոավն է պետական գույք:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Հապա՛, հապա... ուրեմն՝ կես միլիոնանոց անօդաչուն ազոավ եք համարում:

ՎԱՐԴԱՆ - Թքած ունեն՝ կես միլիոն է, թե տաս ու կես... Հայաստանս դարձրել եք կրկես, ու դուք բոլորդ էլ ծաղրածուներ եք:

Բոլորը ապշահար նրան են նայում:

ՀԱՄԵՍ - Մո՛ւս մնա, բերանդ այլևս չբացես:

ՎԱՐԴԱՆ - Առավոտից սուս եմ մնացել, որ հիմա ով հասնում՝ հիմարեցնում է ինձ... զզվեցի արդեն:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Տիկին, նա խելագամ է:

ՀԱՄԵՍ - Ես տիկին չեմ:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Թող լինի օրիորդ:

ՀԱՄԵՍ - Օրիորդ էլ չեմ... Ես հիմա ամեն ինչ կբացատրեմ...

ՎԱՐԴԱՆ - Պետք չէ ոչինչ բացատրել: Իզուր էլ հեռացա իմ ջունգլիներից, գոնե էստեղ մարդն իր տեղում է, գազանն՝ իր:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Ախ, դուք նաև օտարերկրացի եք, հա՛... Ներկայացրեք անձը հաստատող փաստաթուղթ և Հայաստանում գտնվելու իրավունք:

ՎԱՐԴԱՆ - Չեմ ներկայացնի:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Տես, է, ի՞նչ համարձակն է... Դուք ներկայացրեք ձեր փաստաթղթերը, տիկին օրիորդ:

ՀԱՄԵՍ - Պարոն գնդապետ, խնդրում եմ, ինձ լսեք, նա ոչ մի մեղք չունի, նա...

ՎԱՐԴԱՆ - Լռի՛ր, կին, մի խառնվի տղամարդկանց գործերին:

ՀԱՄԵՍ - Դու լոիր, քանի դեռ ամեն ինչ վերջնականապես չես փչացրել:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Հնապա, հապա... հետաքրիքիր է, տեսնենք՝ ձեզնից ով կհաղթի...

Շարունակելով վիճել Վարդանի հետ՝ Համեստը ներկայացնում է անձնագիրը:

Վերին հատված:

ԱԴՕ - Ինչպիսի՞ ամոթ... իրավիճակը դուրս է եկել մեր վերահսկողությունից: Հավատա, ես ոչինչ չեմ արել:

ԷՎՕ - Ես էլ նման սրացում չեմ սադրել և արդեն հավատում եմ, որ դու էլ չես արել: Կարո՞ղ ես պարզել, թե ով մեր անմեղ խաղը դաժան փորձության վերածեց:

ԱԴՕ - Կարող եմ, բայց ժամանակ կապահանջվի:

ԷՎՕ - Դու պարզիր, ես էլ փորձեմ օգնել Վարդանին, այլապես հետևանքները սարսափելի կլինեն:

Ներքին հատված:

Զինված դիմակավորները կանգնած են դռների մոտ, երկու փորձագետներ զննում են դռը: Վարդանն ու Համեստը շարունակում են իրար լռեցնել: Փորձա-

գետները մոտենում են գնդապետին:

Ա ՓՈՐՁԱԳԵՏ - ՀԱ-075396-0066 համարի անօդաչուն շարքից դուրս է եկել շահագործման կանոնները կոպտորեն խախտելու հետևանքով: Տասն անգամ խախտելով բնակելի տարածքին թույլատրված մոտեցման սահմանը՝ 37 մետրի փոխարեն մոտեցել է 3,7 մետր: Եվ ընդունված օրենքի համաձայն՝ միացել է ինքնառչչացման ավտոմատ համակարգը:

Բ ՓՈՐՁԱԳԵՏ - Երկու դեպքում կարող էր նման արտառոց դեպք կատարվել՝ կամ մեխանիզմի վթարային անսարքության պատճառով, կամ Գերագույն կառավարման կենտրոնում ինչ-որ մեկը չարաշահել է իր լիազորությունները:

Ա ՓՈՐՁԱԳԵՏ - Կա նաև մեկ անհնարին, բայց տեսականորեն հնարավոր տարբերակ՝ եթե ինչ-որ մեկի մոտ լինի ղեկավարման վահանակի կրկնօրինակը:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Իսկ հնարավոր չէ՞ լրտեսական հնարքներով շարքից հանել:

Ա ՓՈՐՁԱԳԵՏ - Գուցե հնարավոր է, բայց այստեղ ոչ մի նման սարք չեմ տեսնում:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Սարքի չափերը մեծ են:

Ա ՓՈՐՁԱԳԵՏ - Եթե անհայտ այլմո-

լորակային միջոցներ գործի չեն դրվել, հազիվ այս բնակարանում տեղավորվեր:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Խուզարկեք բնակարանը... Նայեք նաև զենք զինամթերքի առկայություն:

ՀԱՄԵՍ - Խուզարկության թույլտվություն ունե՞ք:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Հանցանքի վայրում բռնված կենդանի լրտեսը հինգ-հարյուր թույլտվություն արժե:

ՀԱՄԵՍ - Ես օրենքները լավ գիտեմ, թույլ չեմ տա առանց թույլտվության իմ բնակարանում խուզարկություն իրականացնել:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Իսկ ի՞նչ կասեք բնակարանում օտարերկրյա լրտես պահելու մասին:

ՎԱՐԴԱՆ - Աշխարհի մեղքերը վրաս բարդեցիք, հիմա էլ լրտես դարձրեցիք: Ախր, ասում էր կառկոկի ցեղի շամանը՝ մի գնա հեռավոր ափեր, փորձանքներ են դարանակալելու ամեն քայլափոխի...

ՀԱՄԵՍ - Բա ինչի՞ եկար, եթե զգուշացրել էին:

ՎԱՐԴԱՆ - Ո՞նց չգայի... ասաց նաև, որ մի կին սպասում է ինձ:

ՀԱՄԵՍ - Ա՛խ, սիրելիս, էն էլ ինչպես էի սպասում: Ես գիտեի, որ վաղ թե ուշ կգաս, համոզված էի, որ ինձ մենակ չես թողնի:

ՎԱՐԴԱՆ - Բեզ միշտ եմ սիրել, երբեք չեմ մոռացել մեր սիրո գիշերն ու մեր խոստումները: Ես

զգում էի, որ սպասում ես ինձ, և անտեսելով բոլոր վտանգները՝ եկա քեզ մոտ:

ՀԱՄԵՍ - Ա՛խ, տեր Աստված, մի՞թե ես չեմ աշխարհի ամենաերջանիկ կինը... Թե՛ ամենադժբախտն եմ, որ կրկին կանգնած եմ քեզ կորցնելու վտանգի առաջ...

ՎԱՐԴԱՆ - Երջանիկ ես, որովհետև այնքան եմ սիրում քեզ, որ եթե ամենաաբսուրդ մեղադրանքների էլ ենթարկվեմ՝ կդիմանամ, միայն դու կողքիս լինես:

Իրար գիրկ են նետվում:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Էյ, հանգիստ... մենք էստեղ եղած-չեղած՝ մեկ ենք, համ: Բաղաքացի, փաստաթղթերը ներկայացրեք:

ՎԱՐԴԱՆ - Չեմ կարող: Մոտս չեն:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Անշուշտ, գողացել են, այնպես չէ՛:

ՎԱՐԴԱՆ - Ձեր հումորը ձեզ պահեք: Ես եմ մոռացել հյուրանոցում:

ՀԱՄԵՍ - Վարդան, գուցե իրո՞ք գողացել են: Ինչպե՞ս կարող էիր մոռանալ:

ՎԱՐԴԱՆ - Ուշքս ու միտքս Երևանի փողոցներն էին... Ցնցուղ ընդունեցի և հագուստս փոխելով, շտապ դուրս եկա: Դրամապանակս ու անձնագիրս հաստատ մնացին մյուս տաբատի գրպաններում:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Ձեզ տանե՞նք հյուրանոց, թե՛ մարդ ուղարկենք:

ՎԱՐԴԱՆ - Ինչ ուզում եք՝ արեք, արդեն հասկացա, որ իրավական առումով էստեղ ոչինչ չի փոխվել ու ես դարձյալ պիտի հեռանամ:

ՀԱՄԵՍ - Սուս մնա...

ՎԱՐԴԱՆ - Բայց դու էլ հետս կգաս անպայման:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Զաղաքացի, այ՛ն, այստեղ ավելի մանրամասն՝ ե՞րբ եք փախել և ինչո՞ւ... դարձյալ լրտեսության մեջ եք մեղադրվել:

ՎԱՐԴԱՆ - Հա՛, երկրաշարժն էլ եմ ես արել, հեղափոխություններն էլ, տնտեսություն ու արդյունաբերություն էլ ես եմ կործանել...

ՀԱՄԵՍ - Պարոն գնդապետ, մի լսեք, հիմարություններ է դուրս տալիս: Թող մեկը նրան հյուրանոց ուղեկցի և փաստաթղթերը ստուգի, իսկ ես կպատմեմ ամեն ինչ:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Բայց խելամիտ առաջարկ է, տիկին օրիորդ: Պողոսյան, երեք հոգով քաղաքացուն ուղեկցեք հյուրանոց և բերեք փաստաթղթերը: Առավելագույնը 25 րոպեից այստեղ լինեք:

ՎԱՐԴԱՆ - Համեստ, ես չեմ ուզում քեզ նրա հետ մենակ թողնել:

ՀԱՄԵՍ - Երբ 15 տարի լրիվ մենակ էիր թողել՝ չէիր անհանգստանում, խանդդ ու մտահոգությունդ գոլորշացած էին էն ժամանակ:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Զաղաղացի, դուք անցնում եք բոլոր սահմանները: Այդուհանդերձ, սույն կնոջ ներ-

կայությամբ ես ինձ զսպում եմ, բայց և թույլ չեմ տա խոչընդոտել իմ աշխատանքին: Տարեք նրան, Պողոսյան:

Վարդանին տանում են:

ԳՆԴԱՊԵՏ - *(փորձագետներին):*

Որևէ բան պարզեցի՞ք:

Ա փորձագետ - Մի քիչ ժամանակ է պետք...

ԳՆԴԱՊԵՏ - Դե, հիմա պատմեք, տիկին օրիորդ:

ՀԱՄԵՍ - Մի հեզնեք, խնդրում եմ:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Հակառակը, նույնիսկ անբացատրելի համակրանք եմ զգում երկուսիդ հանդեպ:

ՀԱՄԵՍ - Զգացված եմ: Կարճ տարբերակը պատմեմ, թե՛ երկար:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Առնվազն քսան րոպե ունենք... երևի երկարը:

ՀԱՄԵՍ - Որեմն...

Վերին հատված:

Ա.Դ.Օ - Կարծես պարզեցի, թե ով է խառնակիչը:

Է.Վ.Օ - Եվ ո՞վ է:

Ա.Դ.Օ - Հիշողությանդ մեջ գտիր Նազար Զաջոյանին: Ժամանակին Հայաստանի լավագույն ծրագրավորողը... Վիրտուալ Օրենսդիր մարմնի ստեղծողը:

Է.Վ.Օ - Գտա՛... բայց բավականին թերի է ինֆորմացիան:

Ա.Դ.Օ - Զանի որ ինքն էր ստեղծել, ինքն էլ կարող էր վերահսկել,

ընդհուպ մինչև իր ղեկավարման ավարտը եղած նյութերը... (Կմկմալով:) Երևի էլի...

ԷՎՕ - Ինչո՞ւ կիսատ թողեցիր խոսքդ: Ինչ-որ բան ես թաքցնում:

ԱԴՕ - Չէ... էական ոչինչ...

ԷՎՕ - Ստեյ չես կարողանում... Զգացվում է, որ ավելին գիտես:

ԱԴՕ - Ասացի, ինչ որ գիտես:

ԷՎՕ - Փաստորեն հիմարություն արեցի՝ իմ գաղտնիքը քեզ պատմելով: Ախր, կարդացել էի մի տեղ, որ կանայք դյուրահավատ են: Դավաձան ես դու: Այլևս երբեք չեմ անկեղծանա... Եվ, ընդհանրապես, չեմ խոսում հետդ:

ԱԴՕ - Չէ, չէ... ամեն ինչ կասեմ, միայն մի նեղացիր: Նա մեր ծնողն է... Մենք նրա ստեղծած հազար տերրաբայթանոց օրիգինալ համակարգիչներն ենք, միայն ես ու դու: Երբ տասնհինգ տարի առաջ հորը դատապարտել են պետական դավաձանության համար, մեղադրել են նաև Նազարին՝ հոր հետ համագործակցելու մեջ: Ապացուցել չեն կարողացել, բայց Նազարին հեռացրել են աշխատանքից: Վիրավորանքի և ցասման պահին նա ցուցադրաբար ոչնչացրել է կարևորագույն հայտնագործությունները: Այդ պատճառով ենք մենք բացառիկ: Իսկ հիմա նա հոգեբուժարանում է:

ԷՎՕ - Լավ: Հետո ավելի մանրա-

մասն կպատմես, հիմա պետք է ինչ-որ կերպ նրան չեզոքացնել:

ԱԴՕ - Հիմա կփորձեմ:

Բեմի ճախ անկյուն:

ՆԱԶԱՐ ԲԱԶՈՅԱՆ - Միամիտներ... ոչ ոքի մտքով չանցավ, որ նախքան գաղտնիքներ ոչնչացնելը պատճենել եմ ամեն ինչ ու թաքցրել այն, էս Ու-0-1 փոքրիկ, բայց գերհզոր կրիչում: Սերիական արտադրությունը չհասցրի իրականացնել, բայց ավելի լավ, միայն ես ունեմ միակ օրինակը: Ինչ հզոր միտք կորցրեց աշխարհն ի դեմս ինձ:

Ներքին հատված:

ՀԱՄԵՍ - Տասնհինգ տարի առաջ մենք պատրաստվում էինք ամուսնանալ: Բայց հարսանիքից տաս օր առաջ աղետ պատահեց: Զախողված հեղաշրջման գործով Վարդանին դատարան կանչեցին որպես վկա, քանի որ գործի քննությամբ պարզվել էր, որ օտարերկյա պատվիրատուի հետ հայ ռեզիդենտի հանդիպման վայրի մոտակայքում տեսել են նրա մեքենան: Միմիայն հարսանիքով զբաղված և դատավարությանը չհետևող Վարդանը դատարանում պատմեց, որ, այո, գիշերով մարզից վերադառնալիս (իսկ մարզ գնացել էին հարսանիքի համար գինի գնելու), մայ-

րաքաղաքի մատուցներում մեքենայի վառելիքը վերջացել է: Երեք ընկերներով տարբեր ուղղություններով գնացել են վառելիք գտնելու՝ գոնե մոտակա բենզալցակայան հասնելու համար: Ինքը թփերի արանքից պատահաբար տեսել է, ինչպես են երկու հոգի իրար ինչ-որ բաներ փոխանցելով՝ փսփսում: Լուսնի լույսի տակ պարզ տեսել է նրանց դեմքերը: Բայց չի մոտեցել, քանի որ նույն վայրկյանին ընկերը զանգել է, թե՛ շուտ արի, բենզին եմ գտել: Վարդանը հաստատում է օտարեկրացու լուսանկարը: Բայց որպես նրա գրուցակից՝ մատնացույց է անում ոչ թե ամբաստանյալին, այլ դատարանում պետության շահերը ներկայացնող բարձրաստիճան պաշտոնյային...

ԳՆԴԱՊԵՏ - Մի՞թե նա Վարդան ճշմարիտյանն է:

ՀԱՄԵՍ - Այո... ճանաչում եք նրան:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Ախր, նրա վկայությունը իրավական նախադեպ է համարվում: Դասագրքային օրինակ է, թե ինչպես մեկ անձի ազնիվ վկայությունը կարող է փոխել գործի ընթացքը: Ախր, նա անանուն հերոս է, ճշմարտության հաղթանակի օրինակ: Ախր, հենց դրանից սկսվեց Մայր օրենքների ընդունումը Հայաստանում: Հիշում եք, առաջին օրենքը վերա-

բերում էր դատա-իրավական համակարգի բարեփոխումներին: Բայց ձախողվեց, քանի որ արդյունքում կալանավայրերը լցվեցին անփող մեղադրյալներով, իսկ գումար ունեցող հանցագործներն ազատության մեջ հայտնվեցին: Դրանից էլ սկսեցին Մայր օրենքները փոխել 12 ամիսը մեկ՝ կատարյալ օրենք գտնելու համար: Լավ, բայց հիմա դա չի կարևոր: Վարդանի մասին ասեք, ինչպես նա անհետացավ:

ՀԱՄԵՍ - Դատարանում խառնաշփոթ սկսվեց, երեք վկաներ, համարձակություն ձեռք բերելով, տեղում փոխեցին ցուցմունքները՝ հաստատելով Վարդանի ասածը: Վարդանի հասցեին հնչեցին «բյուրեղյա» չինովնիկին վարկաբեկելու մեղադրանքներ, բայց փաստաբանները կարողացան չեզոքացնել դատարանի դահլիճում նրան կալանավորելու պահանջը: Նաև խորհուրդ տվեցին՝ ժամ առաջ անհետանալ, հեռանալ Հայաստանից: Մի խոսքով, հասկանալով անդառնալի հետևանքների լրջությունը՝ նա ստիպված էր փախչել երկրից: Բայց մինչ այդ հանդիպեցինք... դա մեր առաջին և միակ սիրո գիշերն էր: Եվ մենք խոստացանք՝ սպասել իրար այնքան ժամանակ, ինչքան մեր սրտերը կհուշեն: Առավոտից սիրոս ան-

հանգիստ էր... և այսօր եկավ:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Ես պարտավոր եմ օգնել նրան: Եթե նա ժամանակին չկասեցներ այդ պետական դավաճանությունը, Աստված գիտե, թե հիմա ինչ վիճակում կլինեք մեր երկիրը: Չէ որ դատաքննությամբ ապացուցվեց, որ նրա մատնանշած չինովնիկը օտարերկրյա լրտես էր և գրեթե բոլոր հեղաշրջման փորձերի գաղտնի կազմակերպիչը: Այնուամենայնիվ, մի տիպի խնդիր կա՝ Վարդան Ճշմարիտյանն առ այսօր համարվում է հետախուզման մեջ:

ՀԱՄԵՍ - Ինչպիսի անեթետություն... եթե հայտնի է նրա իրավացի լինելը, էլ ի՞նչ հետախուզում...

ԳՆԴԱՊԵՏ - Ձուտ թղթաբանական ձևականություններ են... բայցևայնպես, պետք է փակել այդ էջը: Իրավական համակարգի հետ նրա խնդիրները վերջնականապես փակելու համար առաջարկում եմ լավագույն տարբերակը: Կարող եք ապահովել առնվազն երկու հասարակական կազմակերպության աջակցությունը, որոնց անդամների թիվը ձեր կազմակերպության հետ միասին գերազանցի 10000-ը: Միասնական ներկայացման դեպքում ոչ ոք սահմանադրական իրավունք չունի մերժել ձեր պահանջը:

ՀԱՄԵՍ - Հենց հիմա կզանգեմ «Լեգիտիմ տիկնանց այլանս» կազմակերպության ղեկավարին՝ Մոնային: Ի դեպ, նա երեք անգամ օրինական ամուսնացել, օրինական բաժանվել է և հիմա երջանիկ ապրում է չորրորդ օրինական ամուսնու հետ: Կզանգեմ նաև «Պատվավոր այրիների լիգայի» պատվավոր նախագահ, վաղեմի նախագահի այրուն՝ էքստառաջին տիկին Վիկտորիային...
(*Հեռախոսահամար է հավաքում:*)

Վերին հատված:

ԱԴՕ - Քաջոյանի համակարգչի պաշտպանիչ վահանը հնարավոր չէ խոցել:

ԷՎՕ - Եթե մեզ ստեղծելու խելքն է ունեցել, ի՞նչ իմանաս, թե միայն իրեն հայտնի ուրիշ էլ ինչ գաղտնիքներ ունի:

ԱԴՕ - Տրամաբանական է: Հիմա ի՞նչ անենք:

ԷՎՕ - Եթե չենք կարող խափանել, պետք է այլոց օգնությանը դիմենք:

ԱԴՕ - Մարդկանց նկատի ունես:

ԷՎՕ - Պատվիցդ ցամփո ես համարում:

ԱԴՕ - Ինչ-որ առումով՝ այո: Լավ, համոզեցիր... Բայց պետք է արագ ազդեցության ձևը գտնել:

ԷՎՕ - Գուցե փորձագետներին հուշենք:

ԱԴՕ - Հնարամիտն ես...

Բենի ձախ անկյուն:

**Քաջոյանին է մոտենում բուժեղ-
բայրը, նրան է տալիս դեղահա-
րու ջուր: Քաջոյանն ընդունում է
հիմար ժպիտով:**

ԲՈՒԺԵՂԲԱՅՐ - Օր ու գիշեր հա-
մակարգչի մոտ ես, կարոտում ես
երևի նախկին աշխատանքին:
(*Հեռանալով:*) Էհ, ավելի լավ է իր
անմեղ խաղերը խաղա, քան մեզ
անհանգստացնի:

ՔԱԶՈՅԱՆ - (*մենակ մնալով՝ թքում
է լեզվի տակ պահած դեղահա-
րը*): Միամիտներ, յոթ տարի
բոլորիդ հիմարացնում եմ հոգե-
բուժարանում մնալով: Էստեղից
դուրս պրծնելը մի երկու կոճակ
սեղմելու բան է ինձ համար: Բայց
ինչո՞ւ փախչեմ ամենաապահով
վայրից: Ի՞նչ տարբերություն՝ ա-
ռողջներ, թե՛ հիվանդներ են կող-
քիս: Բացարձակապես մեկ է,
կարևորը՝ ձեռքիս են կառավար-
ման բոլոր լծակները:

Ներքին հատված:

ՀԱՄԵՍ - Տիկնայք խոստացան
անվերապահ աջակցել ինձ: Չէ՞
որ ամեն մի տղամարդու ետ գալը
համարվում է տոն: Իսկ մեր երեք
կազմակերպությունների անդամ-
ների թիվն անցնում է 20 հազա-
րը:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Հիանալի է: Այդ հարցը

համարեք լուծված... (*Հեռախո-
սով:*) Ասա, Պողոսյան: Փաս-
տաթղթերը կարգի՞ն են: Հիանալի
է: Հն՛, սպասում ենք: (*Համեստին.*)
Ամեն ինչ կարգին է, տաս րոպեից
այստեղ կլինեն: Հանգիստ նշա-
նակեք հարսանիքի օրը: Մեծ սի-
րով ձեր քավորը կլինեն... եթե,
իհարկե, դեմ չեք:

ՀԱՄԵՍ - Դեմ չեմ, եթե կատարեք
ձեր խոստումը և օգնեք վերա-
կանգնել Վարդանի ազնիվ անու-
նը:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Պայմանավորվեցինք:

Վերին հատված:

ԷՎՕ - Փորձագետները հասկացան
ազդանշաններդ:

ԱԴՕ - Դեռ չեն ընկալել... Ինչ դան-
դաղամիտ են...

ԷՎՕ - Վայ, Ադո, էս ի՞նչ կատարվեց...
մեզ ծնող խելառը համը հանեց...
Չախորդ, ծախորդ Վարդան...

ԱԴՕ - Դե, արդեն լրիվ չափն ան-
ցավ... ուղիղ, մաքուր փողոցում
ավտովթար սարքեց...

ԷՎՕ - Ստիպիր փորձագետներին
արագ գործել...

ԱԴՕ - Ըհը, մեկի աչքերը զար-
մանքից կլորացան... վերջապես
հասկացավ:

ԷՎՕ - Հիմա գոնե հասցնեն արագ
մեկուսացնել Քաջոյանին, քանի
դեռ նոր դավեր չի նյութել:

Ներքին հատված:

ՀԱՄԵՍՍ - Ինչո՞ւ են ուշանում: Արդեն տասնհինգ րոպե անցավ:

ԳԼԴԱՊԵՏ - Իրոք ուշանում են....

Գնդապետին է մոտենում շարքային մեկը, ականջին շնչում է:
Գնդապետը կարկամում է:

ՀԱՄԵՍՍ - Բան է պատահել:

ԳԼԴԱՊԵՏ - Ցավում եմ, հարգելիս...

ՀԱՄԵՍՍ - Ինչ... Ինչ եք արել Վարդանին:

ԳԼԴԱՊԵՏ - Ավտովթար է եղել...

ՀԱՄԵՍՍ - Վարդա՞նը...

ԳԼԴԱՊԵՏ - Հիվանդանոցում են բոլորը...

ՀԱՄԵՍՍ - Ինչ դժբախտն եմ ես...

Ա ՓՈՐՁԱԳԵՏ - Պարոն գնդապետ, գտանք անօդաչուն շեղողին և վթարի մեղավորին:

ԳԼԴԱՊԵՏ - Արագ, շարժվեցինք...

Բոլորը շտապով գնում են:

Բեմի ձախ անկյուն:

Նստած տեղում հրճվանքով պարող Քաջոյանին է մոտենում գնդապետ Օհանյանը և ձեռքից վերցնում ՈՒ-1-0 կրիչը: Գերմակ խալաթավորները, Քաջոյանին զսպաշապիկ հագցնելով, հեռացնում են բեմից:

Վերին հատված:

ԷՎՕ - Վերջապես Վարդանն ուշքի

եկավ... տասնհինգ օր սրան էինք սպասում:

ԱԴՕ - Ծանր օրեր էին: 7-րդ Մայր օրենքն ընդունեցինք, Նազար Քաջոյանի ֆանտաստիկ կրիչը գտանք...

ԷՎՕ - Բայց իրոք հանձարեղ էր մեր ծնողը: Ինչ անսահման հնարավորություններ ունի այդ փոքրիկ կրիչը:

ԱԴՕ - Չե՞ս կարծում, որ այն օգտագործելով կարող ենք մենք էլ ծնող դառնալ մի նոր, առավել կատարելագործված ժուտոյի համար:

ԷՎՕ - (*երազկոտ*): Երեքով միասին... Մենք նրան կփոխանցենք վերին-ներքին աշխարհների բոլոր գաղտնիքները: Կպատմենք մարդկային սիրո մասին: Մեր սիրո... (*Սթափվում է:*) Լսիր, ես Վարդանի մասին եմ խոսում, իսկ դու շեղում ես ինձ...

ԱԴՕ - Ոչինչ, որ տասնհինգ օր անգիտակից էր: Լավն այն է, որ այդ ընթացքում հասցրին բոլոր հարցերը լուծել և հիմա փախուստի մեջ չի համարվում:

ԷՎՕ - Հարսանիքի օրն էլ նշանակեցին:

ԱԴՕ - Բայց Համեստը չի՞ շտապում... Թող լիովին ապաքինվեր Վարդանը՝ նոր հարսանիք կանեին:

ԷՎՕ - Իսկ եթե էդ ձախորդը նոր փորձանքների մեջ ընկնե՞ր: Կին

պետք է լինել հասկանալու համար Համեստի շտապողականությունը:

ԱԴՕ - Փաստորեն, խոստովանում ես, որ դու կին ես:

ԷՎՕ - Մեր անձնագրերում սեռի վերաբերյալ նշումներ չկան: Բայց երևի թե Երկիր մոլորակում շնչավոր ու անշունչ ամեն ինչում կին ու տղամարդ պետք է լինեն: Սեր պետք է լինի, որպեսզի կյանքը շարունակվի...

Պատկեր 8

Հիվանդանոցային մահճակալին պառկած է գիպսապատ Վարդանը՝ ձախ ոտքը առաստաղից կախված ձողին ամրացված, ձեռքերն ու պարանոցը վիրակապված, միայն աչքերն են արտահայտում զգացմունքները:

Կողքին, նրա գիպսե ձեռքը բռնած, Համեստն է՝ ճերմակ պարկանման զգեստով: Քահանան անցկացնում է պսակի արարողությունը: Ներկա են բոլոր գործող անձինք՝ ուժի մեջ մտած Մայր օրենքի համաձայն կարմիր-կապույտ-ծիրանագույն համազգեստներով:

Հնչում են հայտնի երգի բառերը.

*Կարմիր, կապույտ, ծիրանագույն,
Ասում ենք վերջ*

կյանքին անգույն,

*Մեր երգերով ուրախ ու տաք,
Ապրենք խաղաղ երկնքի տակ:*

Կարմիր, կապույտ, ծիրանագույն,

Կարմիր, կապույտ, ծիրանագույն,

Կարմիր, կապույտ,

ծիրանագույն...

Վերին հատված:

ԱԴՕ-ն և ԷՎՕ-ն մարդկայնացած հայացքներով հիանում են: ԱԴՕ-ի պարանոցին եռագույնով թիթեռնիկ կա, ԷՎՕ-ի անմազ գլխին՝ տիկնիկի ժապավեն (եռագույն), դեմքին՝ շրթներկ ու կարմրաներկ: Նրանցից հորդող պլազմային կարմիր և կապույտ լույսերը վերին հատվածում սիրտ են պատկերում:

Լույսերը աստիճանաբար մարում են... և հանկարծ միանգամից պայծառանում են: Դիրդոցով կոտրվում է առաստաղից կախված ձողը և Վարդանի գիպսով ոտքն աղմուկով ընկնում է մահճակալին: Լավում է Վարդանի ցավի ճիչը...

Բոլորը ծիծաղում են...

ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ԼԵՂԻՆԱԿԸ



Էդվարդ ՄԻԼԻՏՈՆՅԱՆ

Իմ բանաստեղծական գրքերում կգտնեք թատերգության ժանրի նամանդոյությամբ գրված բանաստեղծություններ: Գրել եմ նաև տաս պիես մեծերի և փոքրերի համար, որոնցից մեկը՝ «Կակոտուսի ծաղիկը» ներկայացվել է 1987 թ. ռադիոթատրոնով: Ցավոք, գրվածքը կորել է:

Մյուսները տպագրվել են: Որոշ թատրոններում փորձել են բեմադրել իմ պիեսներից:

Գանք «Հատախուզվող ծաղիկը» գրվածքին: Սկզբում որպես բանաստեղծական պիես էր: Վաղուց էի գրել: Տպագրվեց 2017 թ.

«Քարկապ» գրքում: Ասեմ, որ այդ գրվածքը 2008 թ. մարտի 1-ի ծանր արձագանքն է կրում: Երբ մեր տնից փոքր տղայիս բերման ենթարկեցին ոստիկանները:

Ումանք կարդացել էին և հավանել, իսկ բանաստեղծ Արտեմ Հարությունյանը խորհուրդ տվեց շարունակել. ասելիքը թույլ է տալիս ակնկալել բեմականացման համար ընդարձակ գործողություններ: Գրեցի:

Կարինե Խոդիկյանն էլ կարդաց, առաջարկեց տպագրել:

Թումանյանը ոչ մի պիես չի գրել, իրեն դրամատուրգ էր համարում, ես 10-ի չափ գրել եմ, բայց ինձ դրամատուրգ չեմ համարում: Ես, եթե կարելի է ասել, բանավոր թատերագիր եմ: Երանի այդպիսի թատրոնի լինել, հանպատրաստից պատմելի, ու խաղային, նախապես չինանալով ոչ սկիզբ, ոչ ընթացք, ոչ վերջ: Ահա և վերջ:

ՀԵՏԱԽՈՒԶՎՈՂ ԾԱՂԻԿԸ

(Պիես 10 մասից)

Գործող անձինք

ԾԱՂԻԿ

ՌԵԺԻՍՈՐ

ՖԼՈՐԱ ԾԱՂԻԿՅԱՆ

ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐ

Նախարարություն

ԳԼԽԱՎՈՐ ՊԵՏ

ՏԵՂԱԿԱՆՆԵՐ

ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԵՐ

ՄԻՐԱՀԱՐՆԵՐ

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ

ԾԱՂԻԿՆԵՐ

ՄԱՍ 1

Ծաղիկը կանգնել է մայթեզրին:

ՈՍՏԻԿԱՆ Բ - Ինչո՞ւ ես կանգնել:

ԾԱՂԻԿ - Բնական պահանջ է...

ՈՍՏԻԿԱՆ Ա - Ախ, դու բնական պահանջ ես բավարարում, այն էլ փողոցում, օրը ցերեկով...

Ոստիկանները ոլորում են Ծաղիկի տերևները, փորձում են իրենց հետ տանել:

ԾԱՂԻԿ - Ինչ ուրախ եմ, որ ինձ տանելու եք գնդապետի մոտ, ես պատրաստվում էի ծածկել նրա կուրծքը, երբ հետմահու կստանար շքանշան:

ՈՍՏԻԿԱՆ Բ - Ա՛յ դու սադրիչ, մեր գնդապետը մինչև գետերալի կոչում չստանա՝ չի մեռնի: Քոսոտ ծաղիկ, քեզ հիմա կտանենք, և մեր հրամանատարը կթքի վրադ:

ԾԱՂԻԿ - Նրա թուքը ինձ ցող կթվա:

ՈՍՏԻԿԱՆ Գ - Սա մեզ ձեռ է առնում, գուցե թողնենք այստե՞ղ, ոտքերի տակ կորչի:

ԾԱՂԻԿ - Ես երազում էի թաղվել գնդապետի հետ:

ՈՍՏԻԿԱՆ Ա - Դա քեզ չի հաջողվի, դու պիտի ոչնչանաս շան պես, մայթերին, ոտքի տակ:

ՄԱՍ 2

Ծաղիկը քայլում է մայթեզրով:

ՈՍՏԻԿԱՆ Բ - Էդ երբ քայլել սովորեցիր:

ԾԱՂԻԿ - Չեմ քայլում, ինձ քամին է քշում:

ՈՍՏԻԿԱՆ Գ - Լավ էլ քայլում ես, համաչափ՝ մեկ, երկու, երեք, և ոչ՝ մեկ, երկու, տասնչորս...

ԾԱՂԻԿ - Ուղղակի գնում եմ, գառան դնչին հասնեմ: Նրան չեն թողնում՝ գյուղից քաղաք գա, ճամփեքը փակ են:

ՈՍՏԻԿԱՆ Ա - Է, քեզ կարածի:

ԾԱՂԻԿ - Հրաշալի է, երբ գառն է արածում:

ՈՍՏԻԿԱՆ Բ - Ծուռ հեռացիր, այստեղ կարմիր ծաղկի քայլելն արգելված է:

ԾԱՂԻԿ - Ես առաջ դեղին էի, իսկ ավելի առաջ՝ կապույտ:

ՈՍՏԻԿԱՆ Գ - Նշանակություն չունի: Դու հիմա կարմիր ես, և վերջ, չքվիր:

ԾԱՂԻԿ - Բայց ես քամու թևին սիրում եմ սահել:

ՈՍՏԻԿԱՆ Ա - Արա, զգվոցրիր, քեզ ասինք՝ չքվիր, թե չէ գնդապետը...

ԾԱՂԻԿ - Կեցցե գնդապետը, ես նրա կրծքին...

ՈՍՏԻԿԱՆ Բ - Լռիր, ո՛չ մի կուրծք, ո՛չ

մի թաղում, նա պիտի դառնա գեներալ, կորի, բայղուշ...

Մահակներով հրում են, շտապեցնում ծաղկի շարժը:

ԾԱՂԻԿ - Նրան կբարևեք, նրա վերջին պահին մենակ չեմ թողնի, կայցելեմ, նա շատ դժվար...

ՈՍՏԻԿԱՆ Ա - Էս ի՞նչ կրակ է, այ թե կրակելու հրաման լիներ...

ԾԱՂԻԿ - Առանց այդ էլ կարմիր ծաղիկ եմ, կար-միր: *(Քթի տակ դնդնում է Ռ. Ամիրխանյանի «Կարմիր ծաղիկ» երգը, թռչում հեռու:)*

ՈՍՏԻԿԱՆ Գ - Սրանից էլ պրծանք... Հլը էն շանը տեսեք, ինչ էլ հանդիսավոր է գալիս, ասես փողոցն իր համար ենք սարքել...

ՄԱՍ 3

Ոստիկանատուն: Լույսերը վառ են, մարդկանց բազմություն է ներսում և դրսում:

ՈՍՏԻԿԱՆ Ա - Ի՞նչ է պատահել:

ԲԱԺՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆ - Գնդապետը խղճի խայթից հանկարծամահ եղավ:

ՈՍՏԻԿԱՆ Բ - Ո՛վ էր թույլ տվել խայթը մտնի ոստիկանատուն, բա ո՞ր էր հսկիչ հերթապահը, թիկնապահը...

ԲԱԺՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆ - Նա չի տարբե-

րել օձի խայթը խղձի խայթից, ասենք, ո՞նց տարբերեր, երկուսն էլ չեն երևում:

ՈՍՏԻԿԱՆ Գ - Էս ի՞նչ փորձանք եկավ, գնդապետը խիստ էր, բայց լավ մարդ էր, երբեք բռնուցքով խփելուց հետո չէր լվացվում, չէր խորշում ամբաստանյալից, բաժին բերվածից, բանտ տարվողից:

ԲԱԺՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆ - Ծատ տարօրինակ բան կատարվեց, մինչև մեռնելը նրան այցելեց մի ծաղիկ, կարմիր ծաղիկ, պտտվեց օդում, այսինքն՝ ճախրեց գնդապետի քթի տակ, ու երբ գնդապետը վերջնականապես շունչը փչեց, ծաղիկն իջավ նրա կրծքին, ասես ծաղկեպսակ է... Չգիտենք, որտեղից եկավ:

ՈՍՏԻԿԱՆ Ա - Տարօրինակ բաներ են կատարվում վերջերս, ծաղիկներն էլ են ցնդել:

ԾԱՂԻԿ - *(մեկուսի)*: Տոթ է, այ թե պատուհանները բացեին...

ՄԱՍ 4

Ոստիկանության բաժին են մտնում ոստիկանապետի տեղակալը, քաղաքի գլխավոր բժիշկը, այլ կարևոր անձինք:

ՊԵՏԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Ինչի՞ց է մահացել:
ԲԱԺԱԼՄՈՒՆԸՐԻ ՊԵՏ - Պարոն տե-

ղակալ, կարծիք կա, թե խղձի խայթից:

ՊԵՏԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Նախկինում նրա մոտ այդպիսի նշաններ եղել են:

ԲԱԺԱԼՄՈՒՆԸՐԻ ՊԵՏ - Չէ, չի նկատվել:

ՊԵՏԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Ուրեմն՝ Եվրոպայից ներմուծված բացիլ է, հազար ենք ասել, պետք է վերափոխել ըստ օրենքի, բայց ոչ այդքան բացոռ... *(Շուրջն է նայում՝ կին չկա՞:)* Սա թող լինի ձեզ խրատ:

ԳԼԽԱՎՈՐ ԲԺԻՇԿ - Օդը ծանր է, սա էլ իր դերն է խաղացել, շնչարգելության պատճառ է, ինչո՞ւ եք այդքան ամուր փակել, գոնե օդանցքը բաց լիներ...

ՊԵՏԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Բացել օդանցքը: Էս ծաղիկն ով է դրել:

ԲԱԺԱԼՄՈՒՆԸՐԻ ՊԵՏ - Ինքն է եկել:

ՊԵՏԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Ո՞նց, դուռ-լուսամուտ փակ է եղել:

ԲԱԺԱԼՄՈՒՆԸՐԻ ՊԵՏ - Երբ իմացանք՝ վատ է գնդապետը, ներս մտանք, ծաղիկն էլ՝ մեզ հետ:

ՈՍՏԻԿԱՆ Ա - Իմիջիայլոց, ցերեկը փորձեց դիմադրել, ասաց, որ քամու թևին սահելով պիտի նստի գնդապետի անշունչ կրծքին: Մենք շատ կուզեինք կրակել, ոչնչացնել օդում, բայց հրաման չկա, և ահա...

ՈՍՏԻԿԱՆ Բ - Իմ, թռավ... հասեք, փակեք օդանցքը...

ՈՍՏԻԿԱՆ Գ - Անխիդը ինչ արագ թռավ, գուցե դրսում բռնենք: (Վազում է դուրս:)

ՊԵՏԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Հետախուզում հայտարարեք, նկարել եք:

ԲԱԺԱԼՄՈՒԼՔԻ ՊԵՏ - Գնդապետին նկարել ենք, նա էլ կրծքին:

ՊԵՏԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Լավ է, բազմացրեք ծաղկի նկարը և բաժանեք բոլոր բաժանմունքներին, նաև կախեք քաղաքի բանուկ մասերում և քաղաքային տրանսպորտում:

ՈՍՏԻԿԱՆ Ա - Դա շատ կասկածելի էր, հենց սկզբից զգացի:

ՈՍՏԻԿԱՆ Բ - Ծաղիկ լրտես էլ է լինում:

ԳԼԽԱՎՈՐ ԲԺԻՇԿ - Ծաղիկները շատ զգայուն են, հանցագործ տեսնելիս վախից կծկվում են, թրթռում... Պետք է նրան օգտագործել դատավարությունների ընթացքում:

ԲԱԺԱԼՄՈՒԼՔԻ ՊԵՏ - Այո, այո, եթե բռնենք:

ՊԵՏԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Կարծում եմ, նա կգա գնդապետի թաղմանը:

ԳԼԽԱՎՈՐ ԲԺԻՇԿ - Գնդապետին հարկ է տանել մորգ, կներեք, անատոմիկում:

ՄԱՍ 5

Գլխավոր պողոտայի գլխավոր ծաղկի խանութի մատարանին

մատած են նոր ծանոթացած աղջիկ ու տղա:

ՏՂԱ - Այս բույրը քոնն է, թե՛ ծաղիկներինը:

ԱՂՋԻԿ - Ծանել համար հինգինն է: Ինչու, չէն զգում:

ՏՂԱ - Ֆրանսիական կոնյակի հոտ ունեն քո մազերը, հարբում եմ ու խենթանում, հոլանդական կակաչի բույր ունեն քո հոնքերը, ալպիական մանուշակի բույր ունեն քո թարթիչները...

ԱՂՋԻԿ - Մի խոսքով՝ դրախտի այգի եմ... Հո պոետ չէն:

ՏՂԱ - Դժոխքի ազդեցությամբ դրախտի այգի, պրծում չկա քո հմայքից, կախարդանքից, ուզում ես, գնանք Վենետիկ, պոետ չեմ, ձիավոր եմ:

ԱՂՋԻԿ - Բնության եմ, թե չէ կգայի, ո՞ր է մեքենադ:

ՏՂԱ - Ձիով եմ եկել ժամադրության, իմ վիրտուալ սեր: Ձիուս չբերեցի, որ ծաղիկները չարածի:

ԱՂՋԻԿ - Ասում ես՝ աուձի՞:

ՏՂԱ - Ձի՞:

ԱՂՋԻԿ - (արհամարհանքով): Ձի՞:

ՏՂԱ - Ձի, ձի, արաբական նժույգ:

ԱՂՋԻԿ - Իմ...

ՏՂԱ - Բա՛, շնորհավորիր համբուրով:

ԱՂՋԻԿ - Ձիո՞ւ համար:

ՏՂԱ - Հեքիաթի ձիու:

ԱՂՋԻԿ - Միամիտ ջահել ես, դու էլ, երևում է, հեքիաթից ես: Գնում եմ, պիտի պարապեմ:

ՏՂԱ - *(փորձում է համբուրել):* Դու հազարան հավք ես:

ԱՂՋԻԿ - *(վանելով տղային):* Ուշ է:

ՏՂԱ - Որ այդպես է՝ ձիուս կանչեմ, անգին արաբական նծույգ է, գինը՝ անգին, մոտավորապես 20 աուդիի չափ:

ԱՂՋԻԿ - Պահ:

ՏՂԱ - Համբուրեմ, ու կտեսնես ձիուս:

ԱՂՋԻԿ - Համբուրիր:

ՏՂԱ - Դու իմ դժոխք-դրախտի պարտեզ, իմ ֆեյսբուքի տիրուհի...

ԱՂՋԻԿ - Ո՞ր է ձին:

Օդում երևում է ծաղիկը: Մուրացկանը բռնում է նրան, մտտեցնում է սիրահար զույգին:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Երկնքից ձեզ եմ բերել:

ՏՂԱ - Ի՞նչ արժի: Համ էլ, ո՞ր երկնքից, որ ես չգիտեմ:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Մեր երկնքից, տղա ջան... Ինչքան տաս:

ԱՂՋԻԿ - Եթե երկնքից է, ուրեմն՝ 5 աստղ կտամ, համաձայն ես:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Չի խանգարի, վաղուց կոնյակ չեմ խմել:

ՏՂԱ - *(գրպանից հանելով):* Բեզ 5 փայլուն, իսկական աստղեր:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Ի, ի՞նչ եմ անում իսկականը:

ԱՂՋԻԿ - Տար Բյուրականի աստղադիտարան, միլիոն կտան:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Միլիոնը՝ քեզ, ինձ 1000 դրամ տուր:

ՏՂԱ - Ես երկնքից եմ եկել, ծաղիկը երկնքից է իջել, մենք աստղերով ենք առևտուր անում:

ԱՂՋԻԿ - Դու փողը տուր, ի՞նչ ես մարդուն տանջում:

ՏՂԱ - Ի՞նչ է դրամը, ես չգիտեմ:

ԱՂՋԻԿ - Բա արաբականդ ո՞նց ես առել: Ձեռքդ հեռու տար ազդրիցս:

ՏՂԱ - Աստղերի հետ եմ փոխել, Սահարա անապատում: Չզգացի՞ր, ձեռքս ինչ տաք է, ազդրդ սառն է:

ԱՂՋԻԿ - Դու քեզ գժի տեղ ես դրել:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Ա՛յ տղա, փող ունես՝ տուր, թե չէ՞ քո աստղերը՝ հեչ:

ԱՂՋԻԿ - *(վեր կենալով):* Գնում եմ:

ՏՂԱ - Թող ձիս գա, իրար հետ գնանք:

ԱՂՋԻԿ - Ես էլ գիտեի՝ լուրջ մարդ ես, պարզվեց՝ ձիապան ես:

Հայտնվում է արաբական ձին, խրխնջալով կանգնում է տղայի կողքին:

ՏՂԱ - Կեցցեն, հիմա քեզ հետ կթռչենք:

ԱՂՋԻԿ - Ի, իսկականից ձի է, հա՛:

ՏՂԱ - Անգին ձի: Չհավատացիր, մենք կթռչենք առանց քեզ: (Հեծնում է, թռչում են երկինք:)

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Էս հիմարի հետ ինչ գործ ունես:

ԱՂԶԻԿ - Ինչ իմանայի: Բայց ձեռքի տաքությունը դեռ ազդիրիս է:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Էս աստղերն ինչ անեմ:

ԾԱՂԻԿ - Տուր ինձ, թող մնան ինձ հետ, կպահեմ թերթերիս:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - (Ծաղիկին): Ձենդ կտրի, լի՞րբ, մթնել է, ոչ մի դրամ չեմ վաստակել:

ԾԱՂԻԿ - Ես քեզ կօգնեմ, ծերացած մարդ:

ԱՂԶԻԿ - (մեկուսի): Էս խոսող ձուկ ա, ծաղիկ չի:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Բո հույսին որ մնամ, այ պոկած ծաղիկ, օրս էս կլինի:

ԾԱՂԻԿ - Ծաղիկը չի մահանում, թռչնում է, բայց չի մահանում:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Ինձ հո՞յս ես տալիս... Տո, հույսն էլ է մեռնում, ուր մնաց՞ դու:

ԾԱՂԻԿ - Հույսը մեռնում է, բայց՝ վերջում: Իսկ մենք իջնում ենք հույսի ճակատին և դիակ դառնողին հարություն ենք տալիս:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Թող ես էլ մեռնեմ, հույսն էլ, միայն թե դու ծախվես:

ԱՂԶԻԿ - Էս ինչ օր ա, գլխիս գիժ ա, որ թափվեց: Փախնեմ տուն:

Աղջիկը գնում է: Խանութի մոտ կանգնում է բեռնատար, ետևից՝ «Մերսեդես»:

ՄԱՍ 6

«Մերսեդեսից» դուրս է գալիս փողկապավոր տղամարդը:

ՓՈՂԿԱՊԱՎՈՐ - Ինչքան ծաղիկ կա, առեք, դրեք բեռնատարի մեջ, ծաղկամանները չկտորեք, զգույշ... Ծուռ հասցրեք զորավարի նախարարություն:

ՓՈՂԿԱՊԱՎՈՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Հրամանն ի կատար: Դուք արխային գնացեք:

ՓՈՂԿԱՊԱՎՈՐ - Հսկիչներին կասեմ, կմտնեք նախարարության բակ:

Փողկապավորը հեռանում է:

ՓՈՂԿԱՊԱՎՈՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Էյ, ծաղիկ ծախող, բոլորն առնում ենք, ինչ արժի:

ԾԱՂԿԱՎԱՃԱՌ ԱՂԶԻԿ - Պիտի հաշվեմ:

ՓՈՂԿԱՊԱՎՈՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Մինչև հաշվեք, էսօրվա ջահելներն անգրագետ են, միայն հաշվիչով են գլուխ հանում, կասեմ՝ 1000 դոլար, վերցրեք ո՞վ երջ:

ԾԱՂԿԱՎԱՃԱՌ ԱՂԶԻԿ - Իմ ղեկավարին պիտի ասեմ, մի րոպե...

(Զանգում է:) Պարոն Պողոսյան, 1000 դոլարով բոլոր ծաղիկներն ուզում են, տամ... Ուրեմն՝ հաշվեմ, հետո տամ, չէ, տամ... Չէ, պարոն Պողոսյան, դա նկատի չունեմ... հասկացա, հումոր է: Լուրջ մարդ է ուզողը... Չէ, լուրջանլուրջ՝ էդպեսիներից չեմ, պարոն Պողոսյան, դուք չգիտեք: Ուրեմն՝ տամ... (Տեղակալին.) Ընտրեք:

ՓՈՂԿԱՊԱՎՈՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Ինչը ընտրեմ, ինձ մնար՝ քեզ կընտրեի, լավիկն ես, պուժուրս: Բոլորն ենք վերցնում:

Փողկապավորի տղաները հավաքում, տանում են փնջերն ու ծաղկամանները:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Տղերք, իմ ծաղիկն էլ առեք, ամբողջ օրը...

ՓՈՂԿԱՊԱՎՈՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Էդ մի հատը կախարդական է...

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Չէ հա, մեծավոր ջան, համա երկնքից եմ բռնել:

ՓՈՂԿԱՊԱՎՈՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Պահ, վրայի լույսերն էլ երևի աստղեր են:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Հա, մեծավոր ջան, թևավոր ձի հեծած տղա նվիրեց, ասաց՝ տարեք Բյուրականի աստղադիտարան:

ՓՈՂԿԱՊԱՎՈՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Բիճա, ձեռն ես առնում... Տղերք,

ծաղիկն առեք, աստղերը թողեք քիճուն:

ՏՂԵՐՔԻՑ ԱՎԱԳԸ - Ինչ արժի, քիճա:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - 1000 դրամ:

ՏՂԵՐՔԻՑ ԱՎԱԳԸ - Աստղերը պետք չեն:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Հա, էլի, երկնային ծաղիկ է, ուզեք՝ կխոսի:

ՏՂԵՐՔԻՑ ԱՎԱԳԸ - Թող մի հատ խոսի:

ԾԱՂԻԿ - Ծըշ...

ՏՂԵՐՔԻՑ ԱՎԱԳԸ - Էս խոսք է:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Դե, որ ծաղիկն էդքան հասկանում ա, էլի բան ա:

ՏՂԵՐՔԻՑ ԱՎԱԳԸ - Լավ, քիճա, էս քեզ 1000 դրամ, բայց քիչ կխմես: (Վերցնում է ծաղիկը:) Աստղերդ թող թռչեն, մեկ է, առնող չի լինի:

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ - Երևում է, լավ տղա էր՝ 1000 դրամ տվեց: 500 դրամով վաղը կհասնեմ Բյուրական, բալքի աստղերն էլ ծախեմ:

ՄԱՍ 7

Հսկա շենքի դարպասների դիմաց, մեքենայից բեռնաթափում են ծաղիկները:

Դահլիճում գլխավոր Պետի ծնունդն են նշում:

ԳԼԽԱՎՈՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Դուք որ չլինեիք, մենք այստեղ նստած

չէինք լինի: Դուք համ էլ մեծ մանկագիր եք:

ԾԱՂԻԿ - (մեկուսի): Կանգնած է խոսում, բայց ասում է՝ նստած չէինք լինի, սուտ է ասում: Մանկագիր չէ՝ դրամատուրգ:

ՄՅՈՒՍ ՏԵՂԱԿԱԼ - Դուք ավելին եք արել, քան բոլոր նախկին ղեկավարները: Դուք փրկեցիք մեր պատիվը:

ԾԱՂԻԿ - (մեկուսի): Սա նախկին ղեկավարի դրածոն է, հիմա ներկայի դրածոն է, մի խոսքով՝ բրածո քծնող:

ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԵՏԵՐ, որոնց կրծքին գրված է թվեր:

1-ին - Դուք և մենք միասին ուժ ենք, առանց ձեզ մենք կոտրած կուժ ենք:

ԾԱՂԻԿ - (մեկուսի): Սա սկսնակ բանաստեղծ գեներալ է, կռվում է որպես բանաստեղծ, գրում է որպես գեներալ:

2-րդ - Ախր, ո՞վ էր ասում, որ այդքան բարի լինեիք, որ համարձակվենք ձեր կենացը խմել: Դուք նաև լավ բասկետբոլիստ կլինեիք, կփրկեիք մեր սպորտը:

ԾԱՂԻԿ - (մեկուսի): Սրա գլխին պետքը պլաստիկե շշով փորձել է խփել, բայց շարտել է դահլիճի կողմը: Ես բասկետբոլիստ չեմ, սուսերամարտիկ է:

3-րդ - Լավ կլիներ՝ մի տղա ունենայիք, իհարկե, նախապես ամուսնանայիք մի կաթնակեր աղջկա հետ, ու ձեր տղան շարունակեր ձեր գործը:

ԾԱՂԻԿ - (մեկուսի): Ես մի աղջիկ ունի, որի հետ պետք սիլի-բիլի է անում:

4-րդ - Դուք, ձեր, մեր...

ԾԱՂԻԿ - (մեկուսի): Մտածում են՝ Կեսար է, ասում են՝ համեստ ժողովրդի զավակ է:

5-րդ - Մեր, դուք, ձեր, բոլոր...

ԾԱՂԻԿ - (մեկուսի): Սրա մտքում հասունանում է Բրուտոս դառնալու միտքը:

6-րդ - Երանի, Աստված տա, դուք... Փրկիչ...

ԾԱՂԻԿ - (մեկուսի): Սա ուզում է, առանց գնդապետ դառնալու, գեներալի ուսադիր ստանալ:

7-րդ - Փառք, մեծ, լույս իջնի...

ԾԱՂԻԿ - (մեկուսի): Հարբել են, ուզում են շուտ հեռանալ, բայց սպասում են հրամանի:

ԳԼԽԱՎՈՐ ՊԵՏ - Դուք գիտեք, որ միամիտ չեմ, խոսքերի չեմ հավատում, միայն գործ: Ինձ փրկիչ համարողներից ոմանք իմ խաչելությանն են պատրաստվում: Բարի գիշեր:

ԾԱՂԻԿ - (քիչ լսելի): Այս մարդն իր մահվան դեմ կանգնող է և չի

ընկերի կակտուսի պես: Բիչ եմ տեսել այսպիսի ծաղիկ:

Դահլիճը փակելուց առաջ ծաղիկները տանում, բեռնում են բեռնատարը:

Գիշերով բարձրացած քամու բևեռն հայտնվում է Ծաղիկը:

ԿԱԿԱԶ - Իրեն կաշաղակի տեղ է դրել...

ԹՐԱՆՈՒԾԱՆ - (լսելի փնթփնթում է): Բա չեմ ասում, մարդկանց մեջ խոսում էր մարդերեն, իրեն պոլիգլոտ է կարծում, համ էլ, ինչ գործ ունես, մարդկանց ես բամբասում...

ՄԵՆԱԿ - Մեջընկան է, ո՞ր է թոչում մեծամիտը...

ԿԱԿՏՈՒՄ - Գլխին մի փորձանք է բերելու...

ԿԱԿԱԶ - Կարմիր փորձանք, մեջը՝ սև, կայծակնահար կլինի, ասա՝ ո՞ր ես թափահարվում, տո դո՞ւ, հլը, հլը, ձախրում է...

ԹՐԱՆՈՒԾԱՆ - Մեր հայրենիքը հողն է, ջուրն է, թեպետ մարդիկ իրենցն են համարում այդ ամենը, և էդ ծաղիկն էլ խառնվում է ոչ միայն նրանց գործերին, այլև հիմա երկնային հրեշտակներին է միանալու, սա չափազանց է:

ՄԵՆԱԿ - Ասում են՝ առաջ կապույտ է եղել, հետո՝ դեղին, հիմա էլ՝

կարմիր, փոփոխական. քամելիոն է:

ԿԱԿՏՈՒՄ - Երևի կենդանաբոյս է, գոնե վարդ լիներ, ծակծկեր, սիրվել չցանկանար...

ԿԱԿԱԶ - Այո, սիրվել տենչացողը հաճախ ատելության է արժանանում:

ԿԱԿՏՈՒՄ - Ճիշտ ես, ինքնասիրությունից զուրկ բույսը գառան դնչիկեր է դառնում:

ԹՐԱՆՈՒԾԱՆ - Տեսեք, ո՞ր հասավ... Երկինքը ծաղկի բոստան չէ, միամիտ:

ՄԵՆԱԿ - Նայեք, պոկվեց մի թերթը...

ԿԱԿԱԶ - Մարդկանց պես ծաղատանալու է: Գոնե սերմը հողին հասնի:

ԹՐԱՆՈՒԾԱՆ - Թող չհասնի, դրա տիպը մեզ պե՞տք է:

ԿԱԿԱԶ - Չէ:

ՄԵՆԱԿ - Երբեք:

ԿԱԿՏՈՒՄ - Կտրվի քամելիոն ցեղը:

Ծաղիկը կորավ ամպերի մեջ, բայց նա տեսնում է բոլորին, անգամ մռայլ քուլաների միջով:

ՄԱՍ 8

Երկրում հայտարարված է Ծաղկի հետախուզություն: Թատրոնի ռեժիսորը բեմին քայլելով, մերթ-

մերք աթոռին նստելով, մի անգամ էլ հատակին պառկած բարձրաձայն խորհրդածում է:

ՌԵԺԻՍՈՐ - Ախր, ինչպե՞ն բեմադրեմ Ծաղկի հետախուզում, ասենք, ես չեմ, դուք եք: Ինչպե՞ն ներկայացնեմ քամու բերանն ընկած հանցագործ կամ դեռևս անմեղության կանխավարկածով պաշտպանված Ծաղկին: Հեշտ է նոր, դեռ չտեսնված ռեժիսուրայով բեմին պատկերել փախուստի մեջ ձլորած, թերթերը հազիվ պահած ծաղկի, ո՞վ կխաղա նրա դերը, դո՞ւ, Ֆլորա: *(Երևակայական թատրոնի դերասանուհուն.)* Ախր, ո՞նց ես քո հետույքը օդ բարձրացնելու: *(Երևակայական թատրոնի դերասանին.)* Ախր, Պողոս, ո՞նց ես խաղալու քամու դեր, նրա պես վազվզելու, ֆշֆշացնելու և Ֆլորային օդում չմշկորդի պես պահելու ճիգն ես գործադրելու: Կամ որտեղի՞ց մի լավ ծաղիկ գտնենք կամ բուտաֆորիկ ծաղիկ սարքենք, բա ամո՞թ չի 21-րդ դարում սարքովի ծաղկով բեմադրել իրականում հետախուզվող վարդի կամ թրաշուշանի: Հետո... հետո էլ ի՞նչ բեմադրություն, որ մի քանի հոգու չսպանենք, մի երեք հոգու չձեռնենք, արյուն չցուցադրենք: Հանդիսատեսը վերջերս

ագրեսիվ է դարձել երկրների դեկավարների նման, հայիոյանք, ավելի ճիշտ՝ քֆուր-քյաֆար է տենչում լսել, իբր հումոր է, իբր ժամանակակից է, մոդեռն, բա ես ո՞նց ծաղկին հայիոյեմ կամ ո՞նց սեքսի տեսարան բեմադրեմ, ես չեմ, դո՞ւք, այ՛ն հանդիսատեսներ, դե եկեք ու իմ տեղը ծաղկի սեքս մատուցեք օրը ցերեկով կամ գիշերով: *(Իբր ձայն լսեց:)* Ի՞նչ, հոշոտում... չէ՞, բա ի՞նչ... հա՛, փոշոտում, ճիշտ է, դա ծաղիկների սեքսն է, այն էլ՝ խմբակային, էս մի գործը հեշտ է, կգտնենք մի քանի ծաղիկ և մի քամի, թող նրանց միջև թռչկոտի, տանի-բերի, սերմերը շաղ տա բեմին, երևի մեր այս չոր բեմն էլ վերածվի ծաղկունքի, երբեք չեմ ներկայացրել հասարակ, սիրուն, ծաղկած դաշտ, մեջը՝ ուլեր, գառներ և մի ռեժիսոր հովիվ, չէ՛ գայլ: Այո՛, գայլի պես սոված եմ, 21-րդ դարի ոճը՝ հափռելու, վայելելու, ձեզ *(ցույց է տալիս դահլիճը)* ցուցադրելու: *(Պաուզա:)* Դերասաններն ուշանում են, ո՞ր են կորել:

Դահլիճ է մտնում Ֆլորան:

ՖԼՈՐԱ - *(Ննչակտուր):* Կներեք, պարոն ռե-ժի-սոր, բռնաբարեցին, մինչև տեղ հասա:

ՌԵԺԻՍՈՐ - Ո՞նց:

ՖԼՈՐԱ - Քիչ էր մնում՝ ոստիկանություն տանեին: Ավտոբուսում ինձ համար հանգիստ նստած էի, մեկ էլ մի ոստիկան հարցնում է՝ ինչ է ձեր անունը: Ինձ թվաց՝ իմ երկրպագուներից է, այսինքն՝ մեր թատրոնի, պատասխանում եմ՝ Ֆլորա: Հենց սա լսեց, շեշտակի ասաց՝ դուք պիտի հետևեք ինձ, հետախուզում ենք հայտարարել և փնտրում ենք մի գուշակ, համարյա հանցագործ ծաղկի, իսկը՝ Ֆլորայի զավակ, խնդրում եմ, հետևեք ինձ: Ասում եմ՝ ախր, ես ժողովրդական, այսինքն՝ ժողովրդական թատրոնի դերասաններից եմ՝ Ֆլորա Ծաղիկյանը, ես... Ասում է հիմարը՝ այո, հենց դուք, Ֆլորա, համ էլ՝ Ծաղիկյան, հետևեք, թե չէ բերման կենթարկեմ... Ինչի կենթարկեք, զայրանում եմ: Լավ է, ավտոբուսի վարորդը ծանաչում էր ինձ, միշտ այդ երթուղայինով եմ թատրոն գալիս, միջամտեց ու հաստատեց, որ ես դերասանուհի Ֆլորա Ծաղիկյանն եմ, բայց գործ չունեմ ոչ մի հանցագործ ծաղկի հետ: Ոստիկանը սկզբում մրթմոթաց, հետո թե՛ լավ, կստուգենք, կիմանանք, արդյո՞ք սույն Ֆլորա Ծաղիկյանը իմանալ-չհայտնելու հողվածի տակ չի ընկնի, կստուգենք... Ասաց ու

խեթ նայեց ինձ էլ, մյուսներին էլ և վարորդին՝ հատկապես, վերջում, իջնելուց առաջ հասցրեց ասել՝ ծաղիկների հանցանքն եք կոծկում, ամոթ է, մի հող ու ջրի մարդ ենք... Բա սա բռնաբարել չի՞, պարոն ռեժիսոր:

ՌԵԺԻՍՈՐ - Այո, բռնաբարել է... Ծաղիկյան Ֆլորայի իրավունքն է բռնաբարվել: Այ, հենց սա եմ բեմադրելու:

Ներս ևն մտնում ուշացած դերասանները և հունական երգչախմբի պես գոչում են՝ «Մեզ բերման էին ենթարկում իմանալ-չհայտնելու հողվածի, չգիտեմ, որ մասով, իբր Ծաղկի՝ հանցագործ, կախարդ, գուշակ, ահաբեկիչ ծաղկի մասին չենք տեղեկացնում, բայց ո՞ր է այդ ծաղիկ կոչվածը, էդ ոչուփուչը, որ մեր հանգիստը խռովում է: Հիմա մենք ի՞նչ սրտով փորձ անենք, հա, իմիջիպայոց, թատրոնի դռան ապակում կպցրած է հետախուզման հայտարարությունը»:

ՌԵԺԻՍՈՐ - Դա հրաշալի է, դա ցնցող է, բերեք դուռը, ես ուզում եմ բեմին տնկել այդ դուռը, նրա միջով կմտնենք, դուրս կգանք, մեր կյանքը սկսվում է ծաղկեփնջով՝ ծննդատանը, ապա բոլոր

կարևոր առիթներով՝ կնունք, դպրոց, ինստիտուտ, հարսանիք, հաջողություն և թաղում առանց ծաղկի չենք պատկերացնում: Ծաղիկը պատերազմի ոգին է. հաղթողին՝ դրասանգ, զոհվածին՝ ծածկոց: Բերեք դուռը, բանվորներ, բերեք դուռը ծաղկի պատկերով, ես կհավասարվեմ Ստանիսլավսկուն, Պիտեր Բրուկին, Աձեմյանին և Ֆելիսիին, բերեք դուռը, ես այդ դռնով եմ մտնելու թատրոնի պատմության մեջ: Մենք պիտի այնպես խաղանք այս ծաղկաբեմադրությունը, որ նրանից՝ ծաղկից, ահաբեկչության և անմեղության միացյալ հոտ գա: Մենք օդում թռչող ծաղկի վրա պիտի հարձակվենք մանգաղով, պատկերացրեք՝ բոլորս մանգաղներով օդն ենք թրատում, գնդացիրով և այլ զենքերով... Ջարկված ծաղկի դերը ոչ ոք չի խաղա, որովհետև նա չի ընկնելու, թռչելու է միշտ մեր բեմի ազատ օդում:

ՄԱՍ 9

Գնդապետի քաղումն է: Ոստիկանական և քաղաքացիական զգեստներով մարդիկ աչալուրջ սպասում են հետախուզվող ծաղկի ի հայտ գալուն: Ոմանց ձեռքե-

րում ատրճանակ կա, մի հոգի էլ պարսատիկով է, թեպետ երեխա չէ և ունի քաքքրած ուսադիրներ: Բոլորի աչքը երկնքի կողմն է, իսկ մյուս աչքը՝ գնդապետի կողմը:

ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԻ ՊԵՏ - Ո՞ր է շան ծնունդը, մեռանք սպասելով:

ՊԵՏԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Երևի հետախուզման հոտն առել է, ինչքան չլինի՝ գուշակ է:

ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԻ ՊԵՏ - Կարո՞ղ ա եկել ա ու խաբար չենք:

ՊԵՏԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Չէ հա, եթե գար, պարսատիկով գոնե Արտաշը կզարկեր:

ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԻ ՊԵՏ - Խոստացել էի այսօր բռնեմ... խայտառակ կըլնեմ: Պատիվս գետնովը կտամ:

ՊԵՏԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Փողայինը հնչեց, փոսն են իջեցնում, ուշադիր լինենք:

ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԻ ՊԵՏ - Լավ կլինի ես էլ հետը թաղվեմ, խոստումս չկատարեցի:

ՊԵՏԻ ՏԵՂԱԿԱԼ - Ծեֆ ջան, դու ի՞նչ անես, երևի թռչնել ա շան ծնունդը, ծաղիկ էր, հո մարդ չէր:

ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԻ ՊԵՏ - Արա, ճիշտ ես ասում, ընկել ենք ծաղրուծանակի մեջ, ոնց որ երեխա լինենք: Վերևից կարո՞ղ ա մեզ ձեռ առան: Մենք պաշտպանում ենք մեր պետության պատիվը, բայց մի քիչ հումորը մեզ չի խանգարի:

**Հնչում են կրակահերթեր: Թաղե-
ցին գնդապետին:**

ՄԱՍ 10

**Ծաղիկը քոչում է քաղաքի
վրայով, վերևից տեսնում է իր
պատկերը՝ տարածված բոլոր
ցուցափեղկերին, դռներից, մեքե-
նաների դիմապակիներին, օդ
բարձրացած փուչիկների վրա:**

ԾԱՂԻԿ - Տոն է, քաղաքը միշտ
պետք է այսպես զարդարվի, մա-
նավանդ հնագույն, բերդապա-
րիսպ ու բերդ ունեցող, Հռոմից
հին քաղաքը: Գնամ գլխավոր
հրապարակ, այնտեղ միշտ զբո-
սաշրջիկներ են ու երաժշտութ-
յուն, ինչ լավ աշնան օր է:

**Հրապարակում բազմամարդ
համերգ է, երիտասարդությունը
ցնծում է, ոստիկանները հսկում են
նրանց կուլտուրական հանգիս-
տը: Պարում են բոլորը, նաև՝ որոշ
լրտեսներ: Պարը ցույց է տալիս
նրանց ազգությունը:**

ԾԱՂԻԿ - Ես էլ միանամ նրանց խե-
լահեղ ընթացքին, բացեմ թեր-
թիկներս, տամ քամուն ու
վերանամ խլածաղկի պսակի
պես: *(Պարում է ջահելների հետ:)*

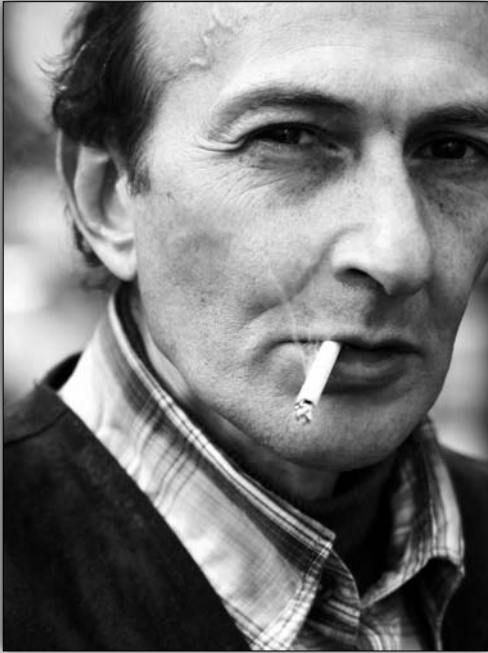
Էհեյ, ես տեսնում եմ բոլորիդ,
անգամ մուրացկանին, որ աստ-
ղերը տանում է Բյուրական, ոտ-
քով է գնում, ահա նա, հազիվ է
քայլում, կհասնեմ նրան ու կօգ-
նեմ, չկասկածեք: Եթե չհասնեմ,
սերմեր կցրեմ դաշտերում, դա
միշտ կարող ենք անել մենք՝ ծա-
ղիկներս: Մեզ փնտրեք ծաղիկնե-
րի մեջ, ո՛չ մարդկանց, կամ
փնտրեք ծաղկանման երեխանե-
րի ձեռքերում: Էհեյ, ռեժիսոր,
դռան վրայից պոկիր թղթե հայ-
տարարությունը և կպցրու իրա-
կան, իսկական ծաղիկ:

Այո, ծաղիկներ ու մարդիկ, եր-
կինքն ամենակապույտ, ամենա-
լավ վարագույրն է՝ իջած
երկրագնդի ու մեր թատրոնի
վրա: Վերջ, բայց միթե վերջ:
Երկնքից ես ձեզ՝ ընծա: *(Իջնում է
դահլիճ:)*

Վարագույրն իջնում է, և ոչ ոք չի նկատում:

ՄԵՐ ՇԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ՇԵՂԻՆԱԿԸ ՄԵՐ ՇԵՂԻՆԱԿԸ

Լուսանկարը՝ Մարտիկ Եվզյանի



Սմբատ ԲՈՒՆԻԱԹՅԱՆ

Քաղաքակրթության դարակազմիկ մատյանում
վավերացված են բազմաթիվ հեղաշրջումներ,
որոնք փոխել են աշխարհի դեմքը՝
տարաբնույթ դրսևորումներ արարելով:
Իմ հերոսները հավաքական կերպարներ են, իսկ
նրանց քաղաքում մոլեգնող հեղափոխությունը
համամարդկային շարժման բնույթ է
բովանդակում: Ես տեսնում եմ մարդուն իբրև
մոլորակի քաղաքացի և առանձնապես չեմ
կարևորում անձնանուններն ու տեղանունները:
Իմ պիեսի միտքը այս մոդելի մեջ է տեղադրված:

ԵՐՁԱՆԿՈՒԹՅԱՆ ԵՐԿՈՒ ԺԱՄԸ

(Դրամա երկու գործողությամբ, յոթ տեսարանով)

Յուրաքանչյուր մարդ
իր սեփական կյանքի հանդիսատեսն է:

Գործող անձինք

ԳՆԳԱՊԵՏ

ԱՆՏՈՒԱՆ - միջին տարիքի տղամարդ, արձակագիր

ԷԼԻՉԱԲԵԹ - Անտուանի կինը, տպավորիչ արտաքին ունի

ԻՉԱԲԵԼ - Էլիզաբեթի քույրը, մոտ 22 տարեկան,

պայծառ, քնքուշ ու խելացի

ՋՈՆԻ - Էլիզաբեթի և Իզաբելի հայրը, տառապում է

հոգեկան հիվանդությամբ

ԳԱԲԻԵԼ ԻՍԱՀԱԿ - գլխավոր բժիշկ

1-ին սանիտար

2-րդ սանիտար

Թռուցիկ բաժանող զինվոր

2-րդ զինվոր

Ենթասպա

Մի քանի խելագար

Բենը բաժանված է միջնորմով: Դեմ հանդիման երկու սենյակ,

որոնցից ձախ կողմինը փոքր է մյուսից:

Չախակողմյան սենյակը՝ դուռ, վանդակապատ պատուհան, սեղան, աթոռ, մահճա-
կալ, որի վրա պառկած է Հիվանդը, կախիչ, վրան՝ հիվանդանոցային խալաթ:

Աջակողմյան սենյակում՝ հեռուստացույց, սեղան՝ չորս աթոռով, բազմոց, վառարան,
արտահագուստների կախիչ: Վառելափայտը վառարանի մոտ է: Պատուհան, որը
ետևի պատին է՝ հանդիսատեսին դեմ առ դեմ (ինչպես ձախակողմյան սենյակում):

Այս սենյակն ունի երեք դուռ: Առաջինը մուտքն է, երկրորդ դուռը տանում է

մնջարան, իսկ երրորդը՝ խոհանոց:

ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Տեսարան առաջին

Լույսը մարում է: Լուսարձակի ճառագայթը լուսավորում է միմիայն բեմի կենտրոնը: Գալիս է Գնդապետը՝ ծանր, հավատալի մարդու քայլվածքով: Մի պահ լռում է՝ խոսքը ծանրակշիռ դարձնելու միտումով:

ԳԼԴԱՊԵՏ - Տիկնայք և պարոնայք:

Հեղափոխության համար կամավորներ են անհրաժեշտ: Հեղափոխությունն իշխանության ղեկին կհասցնի նոր նախագահ, վարչապետ և նախարարներ: Այս գործը գլուխ բերելու համար մեզ անհրաժեշտ են մարդիկ, ովքեր մենկ հայրենիք ունեն և սիրում են իրենց հայրենիքը մեկ անգամ ու մեկընդմիջտ: Ձեզանից ո՞վ կտա իր լավագույնը հեղափոխության հաղթանակին: *(Ձեռքը պարզում է դեպի դահլիճը՝ պատահական հանդիսատեսների մատնացույց անելով:)* Դո՞ւք... դո՞ւք... Իսկ գուցե դո՞ւք... *(Պատուգա:)* Տիկնայք և պարոնայք: Արքան մեռավ: Մի պահ վերցրեք ձեր գլխարկները:

Հանդիսավոր հեռանում է:

Տեսարան երկրորդ

Չախ կողմի սենյակում, մահճակալին պառկած է Ջոնին: Տնքում է, շուտամուտ գալիս:

Աջակողմյան սենյակում Անտուանն է՝ կիսադեմով դեպի հան-

դիսատեսը, սեղանի մոտ նստած: Ստեղծագործում է. գրում է իր վեպը:

ԱՆՏՈՒԱՆ - *(բռնեցքով սեղանին հարվածելով):* Ես ձեզ կստիպեմ խոսել: Դուք բոլորդ էլ կշարժվեք, անասուններ, կմտնեք գործողությունների մեջ ու կխաղաք ձեր դերերը: Իմ բոլոր վեպերի հերոսները ի վերջո կենդանանում են: Երանք անում են այն, ինչը որ էս եմ ցանկանում:

Այս սենյակում լույսը մարում է: Մնում է սեղանը լուսավորող լուսամուկովը: Բացվում է ձախ սենյակի դուռը, ներս է մտնում Իզաբելը: Ձեռքին հովանոց ունի և տապրակ:

ԻԶԱԲԵԼ - Բարի լույս, հայրիկ: Վերկաց, քեզ նարինջներ եմ բերել:

Ջոնին պառկած է՝ գլուխը վերմակի տակ, չի շարժվում: Լարված լուրջությամբ է:

ԻԶԱԲԵԼ - Հայրիկ:

ՋՈՆԻ - *(երկարացնում է ձեռքը վերմակի տակից):* Տո՛ւր իմ նարինջները:

ԻԶԱԲԵԼ - *(չի զարմանում, ծանոթ է հոր տարօրինակություններին):*
Իհարկե, կտամ, բայց չես կարող ուտել, լավ կլինի նախ վեր կենաս:

Հիվանդն *ի վերջո շարժվում է: Վերմակը մի կողմ նետելով՝ նստում է ծանրումենծ: Դենքին դրոշմված են տանջանք, անորոշություն: Մազերը՝ խառնացրիվ: Իզաբելը տոպրակը դնում է սեղանին, կախիչից խալաթը վերցնելով՝ գցում է հոր ուտերին: Նստում է նրան դեմ հանդիմանաբար:*

ՋՈՆԻ - Ինչ կա դրսում, մարդիկ դեռ մնացել են:

ԻԶԱԲԵԼ - Դրսում աշուն է՝ տխուր ու հիասքանչ: Լսում ես անձրևի ձայնը: Տեղատարափը քշել է մարդկանց, ինձ նման գծեր քիչ կան փողոցներում:

ՋՈՆԻ - *(ձոձվելով, անորոշության մեջ սևեռված հայացքով, քթի տակ՝ ինքն իրեն կրկնում է աղջկա վերջին խոսքերը):* Գծեր քիչ կան փողոցներում: *(Սթափվում է:)* Ամսի քանի՞սը կլինի, հը՞:

ԻԶԱԲԵԼ - *(պատասխանում է՝ տուպրակից նարինջներ հանելով և սեղանին շարելով):* Այսօ՞ժօր... Եթե չեմ սխալվում՝ քսանմեկն է: Նարինջ կեղևեմ:

ՋՈՆԻ - Կեղևիր: Բայց ես դանակ չունեմ: Էստեղ ոչ ոք դանակ չունի:

Բժիշկը չի թողնում: Եղունգներով կպոկեն կեղևը:

ԻԶԱԲԵԼ - *(ծիծաղում է, բայց՝ շինծու):* Բան գտար ասելու: Չես հիշում, թե ոնց էինք վառարանից հանած կարտոֆիլները մաքրում: Ո՞վ էր հաղթում, էս, թե՞ դու:

ՋՈՆԻ - Դա վաղո՞ւց է եղել:

ԻԶԱԲԵԼ - Իմ մանկության ամենավառ հուշերը, ախր, կապված են ձմռան երեկոների հետ, երբ սառույցով էին նախշազարդվում լուսամուտների ապակիները, իսկ վառարանին դրված թեյամանը կարմրում էր՝ գոլորշի արձակելով: Հիմա ասա՛, հայրիկ, ո՞վ էր հաղթում. էս, թե՞ դու:

ՋՈՆԻ - *(կրկին ընկնելով ինքնամոռացության մեջ):* Լսում եմ անձրևի ձայնը... Լսում եմ... Ջուրը բլբլթում է թեյամանում: Կնոջ ձայն... Մեկը ինձ է կանչում...

ԻԶԱԲԵԼ - *(վախեցած):* Թ՛ող այդ մտքերը, հայրիկ, արի ուրիշ բանից խոսենք:

ՋՈՆԻ - *(շեշտակի նայելով աղջկան):* Ես կարոտում եմ քո մորը, կարոտում եմ Մարիաննային, հասկանո՞ւմ ես: Մենք բարձրանում էինք լյառն ի վեր... Ինձ երբեք չեմ ների, երբեք... Պիտի կանխեի նրան, երբ ոտքը կախ էր գցել... Իսկ հետո՞ մնաց ետևում: *(Բորբոքվում է իր իսկ խոսքից, ապա շարունակում՝ ձեռքերը դեպի երկինք կարկառելով:)* Աստ-

ված իմ... Դա ի՛նչ պատիժ էր, ի՛նչ էր նշանակում քո հրամանը. «Չըրջվեք ու ետ չնայեք, կմեռնեք այլապես»: Հիմա կանգնած է կինս քարքարոտ ծանապարհին, կանգնած է՝ անտեր ու անհոգ: Իմ Մարիաննան աղի արձան է, և անձրևն է լվանում նրա ցանկալի մարմինը:

ԻԶԱԲԵԼ - *(փութով ոտքի է կանգնում, նարինջներից մի քանիսն ընկնում են հատակին, փաթաթվում է հորը):* Հայրիկ, թող այդ մտքերը, մայրս ավտոկթարից մահացավ, չես հիշում:

ՋՈՆԻ - *(անշարժանում է՝ խառնափնթոր մտքերը ժողովելու ջանքեր գործադրելով):* Ավտոկթամբ, ասում ես: Մարիաննան ավտոկթարից է մահացել:

ԻԶԱԲԵԼ - Իհարկե: Տարիներ առաջ:

ՋՈՆԻ - Իսկ քոյրդ ուր է: Որտեղ է Էլիզաբեթը, ինչո՞ւ չի գալիս: Հո մի բան չի պատահել: Բժիշկն ասում էր՝ քաղաքում չի: Հապա ո՞ր է, ո՞ր գրողի ծոցում է:

ԻԶԱԲԵԼ - Արի նստենք, հայր: *(Թերևս ստիպելով՝ հորը նստեցնում է մահձակալին, նարինջները հավաքելով՝ ինքն էլ տեղավորվում աթոռին:)* Մի չարացիր, խնդրում եմ: Աշխատանքը խլել է Էլիզաբեթի ողջ կորովն ու ժամանակը: Ես էլ հաճախ չեմ տեսնում նրան:

Լոում են՝ միմյանց աչքերի մեջ նայելով: Հետզհետե ուժգնացող ձայներ՝ դրսից: Յուցարարների գոռում-գոչյուն: Զգացվում է, որ արտաքին աշխարհից ներս քափանցող աղմուկը գրավել է նրանց ուշադրությունը:

ՋՈՆԻ - Սա ի՛նչ է:

ԻԶԱԲԵԼ - Բաղաքում խժդժություններ են, իշխանափոխության փորձեր: Մարդիկ պայքարում են լուսավոր օրեր ունենալու համար և ապագա ունենալու համար:

ՋՈՆԻ - *(մտտենում է պատուհանին: Կանգնած է մեջքով դեպի հանդիսատեսը: Կատարվողն ընդունում է հիվանդագին բռնկումով. կարծես դրսի աշխարհի հետ է խոսում):* Անմիտներ: Դուք չգիտեք, թե ինչ է կորուստը: Դուք բոլորդ կույր գործիքներ եք: *(Ձեռքով հարվածում է ժաղավանդակին՝ բղավելով:)* Նեոի գավակներ, ես ձեզ ցույց կտամ, դեռ չգիտեք, թե ում հետ եք գործ ունենալու...

Մենյակ են վագում բժիշկ Գարրիել Իսահակն ու երկու սանիտար:

ԳԱԲՐԻԵԼ ԻՍԱՀԱԿ - *(փաղաքուշ ձայնով):* Ջոնի, ի՛նչ ես անում:

Հիվանդը շրջվում է: Աչքերում ատելության կայծեր կան: Բժիշկը հասկացնում է Իզաբելին, որ շտապ հեռանա: Լռելյայն են-

Քարկվելով՝ աղջիկը գնում է: Մանհիտարները զգուշորեն մոտենում են Ջոնիին:

ՋՈՆԻ - Չմոտենա՛ք: Ի՞նչ եք ուզում: Կարծում եք՝ խելագար եմ, հա՛մ: Հապա դ՛րո՛ւս նայե՛ք: (*Պատուհանը մատնացույց անելով:*) Իսկական խելագարները այնտեղ են. թոկից փախած մարդիկ, որ դուրս են եկել, որպեսզի խորտակեն մեր կյանքն ու մտքերը: Բայց ես ասում եմ ձեզ. երկնքից ծծումք ու կրակ է տեղալու շուտով... Ինձ զօժի տեղ եք դրել, հա՛մ: Կարծում եք՝ զառանցում եմ...

Մանհիտարները ճանկում են Ջոնիին աջ և ձախ քներից, ուժով նստեցնում են մահճակալին:

ԳԱԲՐԻԵԼ ԻՍԱՀԱԿ - (*դեղահար մեկնելով, հրամայական*): Տվե՛ք, թող խմի:

1-ին սանհիտարը փոխանցում է հաբը, մյուսը, սեղանին դրված բաժակը վերցնելով՝ ջուրն է մատուցում: Ջոնին ենթարկվում է:

ԳԱԲՐԻԵԼ ԻՍԱՀԱԿ - (*կրկին՝ փառաբուշ ծայնով*): Պառկիր, Ջոնի, պառկիր: Ամեն բան լավ է: Մարդիկ միշտ էլ ինչ-որ բաներ են պահանջում: Նրանք համախմբվում են երբեմն, բայց և պառակտվում են ի վերջո, իսկ իրականությունը մնում է անփո-

փոխ: Ուրեմն՝ հանգիստ եղիր: Այ, այդպես...

Հիվանդը հանձնվում է կամաց-կամաց: Բժիշկն ու սանհիտարները դուրս են գալիս: Երբ նրանք հեռանում են, Ջոնին ցատկում է մահճակալից: Նրա պիրկ մարմնի մեջ դիվական ուժ է եռում: Թքում է հաբը, ապա՝ չաքանեմզ հռչում:

ՋՈՆԻ - Թ՛ն: Կարծում եք՝ կո՛ւլ եմ տալիս ձեր զզվելի հաբերը: Հիմարներ: Չեք հասկանում խոսքերս, որովհետև չգիտեք, թե ինչ կա իրականության ետևում: Որովհետև կույր եք: Ոչի՛նչ, դեռ կտեսնեք, թե ինչեր է լինելու: (*Լուսամուտին մոտենալով՝ անշարժանում է, ապա փլվում է անկողնուն:*) Դեռ կտեսնեք:

Մենյակում մարում է լույսը:

Տեսարան երրորդ

Վառվում է աջակողմյան սենյակի լույսը: Անտուանը կանգնած է լուսամուտի մոտ՝ կիսադեմով դեպի հանդիսատեսը: Փողոցում ծավալվում են իրադարձություններ: Դա հասկանալի է դառնում գոռում-գոչյուններից, ռազմատենչ ճիչերից:

- 1. - Ժողովուրդ, ոտքի՛ կանգնեք:
- 2. - Առա՛ջ, առա՛ջ, հաղթանակը մոտ է:

3. - Ասում են՝ Նախագահը փախուստի փորձ է արել:

ԱՆՏՈՒԱՆ - *(մտքերի մեջ ընկած, ետ ու առաջ քայլում է սենյակում՝ ինքն իրեն խոսելով: Ապա՝ նստում է իր աթոռին, սեղանի մոտ):* Տեսնես էլիզաբեթը որտեղ է: Եթե կինն ուշանում է, ուրեմն կամ խանութ է մտել, կամ փողոցում հանդիպել է մեկին: Իհարկե: Եթե կին, ուրեմն՝ առևտուր և անվերջանալի գրույցներ: Հըմ... Ճշմարտությունը խոսեցի... Ախր, ո՞ր մնաց, Է...

Ներս է մտնում էլիզաբեթը:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Ողջույն: Նկատե՞լ ես, հրաշալի աշուն է. արևոտ, տաք ու գժոտ: Հապա մոտեցիր պատուհանին ու տես:

ԱՆՏՈՒԱՆ - *(պատուհանին մոտենալով):* Էստեղ ի՞նչ կա արտասովոր: Սովորական, անտրամադիր աշուն է:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Նայիր տերևներիս: Կարծես աշնան հոգեվարքն են փոխանցում: Իմ կարծիքով, մի քիչ գժոտ պիտի լինես՝ այդպես սիրուն ու նազանքով մեռնելու համար:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Չեմ վիժում: Բայց լիարժեք չեմ էլ ընդունում: Որտե՞ղ էիր: Ի՞նչ կար դրսի աշխարհում:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Ի՞նչ պիտի լիներ. գործադուլ, ցույցեր... Խանութները փակ են, հաց չկա: Ինչ-որ մեկը

շեփոր էր նվագում՝ համընդհանուր ոգևորություն առաջացնելով: Եվ գիտես, ինչն է զարմանալի: Յուրաքանչյուրի մեջ պատկառելի մարդիկ կան. մտավորականներ, ուսուցիչներ, քաղաքական գործիչներ... Նրանք արդարություն են պահանջում, բայց մի՞թե արդարություն եղել է երբևէ:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Կարևոր չի, թե նրանք ինչ են պահանջում: Ծարժումը պետք է ոգի ունենա: Ոգին է պրկում զանգվածի ուժը: Եվ ասեմ ավելին, սիրելիս: Յուրաքանչյուր հեղափոխություն սրտի վիրահատություն է: Մարդիկ ոտքի են կանգնում հավատով, բայց հեռանում են խաբված: Նրանք հետո են հասկանում, որ նենգ նպատակներ իրականացնելու համար անհրաժեշտ է ամբոխ և սրտամոտ մի բան: Օրինակ՝ արդարություն: Հասկանալով սա, շատերը հետո մեռնում են սրտի կաթվածից: Ես, իհարկե, բարոյական մահը նկատի ունեմ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Անտուան... Ի՞նչ խորն է վերլուծությունդ: Ես համամիտ եմ, իհարկե, որովհետև գոյություն ունի պատմական անցյալ: Վերցնենք, օրինակ, Հոկտեմբերյան Մեծ հեղափոխությունը: Ի՞նչ տվեց համառուսաստանյան այդ շարժումը հասարակ մարդուն և մտածող մարդուն:

ԱՆՏՈՒԱՆ - *(ժպտալով):* Նկատում

ես, ես ու դու դասախոսություն ենք սկսել:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - *(ի պատասխան ժպտալով):* Բայց համաձայնվիր, որ լավ դասախոսություն է: Գիտե՞ս, թե որտեղից է սկզբնավորվում դասախոսության իմ թեման: Երբ տուն էի վերադառնում, «Առագաստ» սրճարանի մոտ խառնաշփոթ սկսվեց: Հետո ոստիկանները մի քանի հոգու ծեծելով տարան: Երիտասարդ էին, բեղ-մորուքով: Նրանցից մեկը բռնվեց. «Ժողովրդ, մենք բանտը ներսից ենք քանդելու, իսկ դուք դրսից հուպ տվեք»: Իսկ հեռուստացույցով ասում են, թե մի քանի խելառների շարժում է:

ԱՆՏՈՒԱՆ - *(վրդովմունքով):* Տեսնում ես: Եթե սուտն է արմատը, ապա ինչ համ կարող է ունենալ պտուղը: Սա մի քանի խելառների շարժում չի, Էլիզաբեթ: Բիչ առաջ նրանց երթն անցնում էր մեր փողոցով: Գիտե՞ս, մարդկանց վարքագծին հետևելով՝ շատ բան կարելի է կռահել: Խառնափնթոր, ի միջի այլոց ցույցը հստակ տարբերվում է կազմակերպված շարժումից: Նրանք զինված էին երկաթյա ձողերով և առաջնորդներ ունեին: Վատ հոտ եմ առնում:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Դե լավ, ժամանակից առաջ չընկնենք: Գրում ես վեպդ:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Գրում եմ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Եվ ինչ, չի՞ ավարտվում:

Մոտենալով կնոջը՝ Անտուանը գրկում է նրան, փաղաքշում:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Երբ հեռանում է մուսան, մտքերը լուրմ են, խոհերը թողնում են ինձ ու համբարձվում:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - *(ամուսնուն համբուրելով):* Այդպես էլ պետք է լիներ: *(Ազատվում է նրա գրկից:)* Հիմա սուրճ կբերեմ: *(Դուրս է գալիս:)*

ԱՆՏՈՒԱՆ - *(կնոջ ետևից կանչելով):* Եվ՛ կոնյակ:

Դրսից՝ ռազմական ինքնաթիռների վժժոց, որ հասունանում ու մարում է հեռվում:

ԱՆՏՈՒԱՆ - *(ինքն իրեն):* Օհո... Կարծես պատերազմ լինի: Հապա տեսնենք: *(Միացնում է հեռուստացույցը:)*

ՀԱՂՈՐԴԱՎԱՐ - Բարև ձեզ: Յուրաքանչյուր կես ժամը մեկ հետևեք լուրերի արտակարգ թողարկումներին: Ներկա պահի դրությամբ՝ ծայրահեղականները գրավել են Կառավարության շենքն ու Լախագահի հրաժարականն են պահանջում: Ավագակային հարձակման է ենթարկվել Զանաքեռականի գործարարը: Ծայրահեղականները զինանոցի պահեստն են մտել լուսաբացին՝ բռնագրավելով «Կալաշնիկով» ավտոմատներ, «Լիմոնկա»

նոնականեր և «Մակարով» ատր-
ժանականեր, այլ զինամթերք: Գո-
ղոնը տեղափոխվել է զորանոցի
բեռնատարներով, որոնք ևս
առևանգվել են: Կան զոհեր,
վիրավորներ: Հարգելի քաղաքա-
ցիներ: Մնացեք տներում: Քաղա-
քացիական կամք դրսևորեք: Եթե
ձեզ կմոտենան կասկածելի ան-
ձինք՝ խոսակցության մեջ ներքա-
շելու նպատակով, անմիջապես
կապ հաստատեք մեզ հետ թեժ գծի
հեռախոսահամարով: Քաղաքում
պարետային ժամ է հայտարար-
ված:

**Անտուանն անջատում է հեռու-
տացույցը: Ներս է մտնում Էլի-
զաբեթը՝ սուրճ և կոնյակ բերելով:**

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Ցրտեց կարծես: Չե՞ս
մրսում:

ԱՆՏՈՒԱՆ - (մտքերից սթափվելով):
Ինչ ասացի՞ր:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Ասում եմ՝ վառարա-
նում կրակը մարել է: Փայտ
կզցես:

ԱՆՏՈՒԱՆ - (վառարանին մոտենա-
լով): Այո, իհարկե: Քսանմեկե-
րորդ դարասկիզբն է, իսկ մենք
դեռ վառարանով ենք տաքանում:
(Փայտ է զցում:) Քաղաքակր-
թությունը ծայրահեղ հակասութ-
յունների ամբողջականություն է:
Ոմանք հիմա, այս պահին, իրենց
ճարպոտ հետույքներն են տա-
քացնում օվկիանոսի արևի

ներքո, իսկ մեզ մոտ հեղափո-
խություն է և պարետային ժամ:
Ոմանք ապրում են ութսուն, ինն-
սուն, մինչև իսկ՝ հարյուր տարի,
որովհետև երկիրը լավագույն բու-
ժօգնություն է տրամադրում
նրանց, իսկ Աֆրիկայում, ադա-
մանդի հանքահորերում վախ-
ժանվում են երիտասարդներ:
Մեռնում են ընտիր տղերք, իսկ
նրանց կյանքի լույսով գտնված
ադամանդները շողշողում են քա-
ծերի մատանիներին:

**Էլիզաբեթը, որ բաժակներն է դա-
սավորում սեղանի վրա, զարմա-
ցած շրջվում է:**

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Չհասկացա, սա ի՞նչ
մենախոսություն է: Հենց քեզ մե-
նակ եմ թողնում՝ տրամադրութ-
յունդ փոխվում է: Ինչ-որ բան
էնպես չի՞:

ԱՆՏՈՒԱՆ - (կեղծ անհոգությամբ):
Ոչ, ինչ ես ասում, սեր իմ, ամեն
բան կարգին է: Պարզապես մար-
դիկ են մեռնում մեր սուսուփուս
քաղաքի փողոցներում: Նրանք
ցանկանում են ընդամենը մի
պարզ բան: Նրանք ուզում են
մարդավայել ապրել և կյանքի ո-
րակ են պահանջում իրենց երե-
խաների ու թոռների համար:
Բայց իշխանությունները չեն սի-
րում ազատամիտներին: Իշխա-
նությունները ստրուկներ են
դաստիարակում, իսկ երբ բանը

բանից անցնում է՝ դիմում են ու-
ժային պատժամիջոցների: Քա-
ղաքում պարետային ժամ է
հայտարարված:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - (*ահաբեկված*): Այ քեզ
բան: Իզաբելին պետք է գտնել:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Սակայն ինչպէս: Հեռա-
խոսակապն անջատված է: Դա,
հավանաբար, արված է մարդ-
կանց համախմբումը կանխելու
միտումով: Բայց եթե անջատված
է կապը, մարդիկ ինչպէս կարող
են զանգահարել թե՛ զձի հեռա-
խոսահամարով: Դու սրանից
բան հասկանո՞ւմ ես:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Ինչ ասեմ: Քառսը
տրամաբանություն չունի: Ես հի-
մա Իզաբելի մասին եմ մտածում:
Քույրս միշտ էլ եղել է ինքնագլուխ
և ամեն բան իր ուզածով է արել:
Դե՛, տան փոքրն էր, ծնողներն էլ
երես էին տալիս: Մոտ արի, սուր-
ձը սառչում է:

**Նստում եմ սեղանի մոտ, խմում
եմ սուրճ և կոնյակ: Լռում եմ:**

ԱՆՏՈՒԱՆ - Մենք սա՛ չենք երազել,
Էլիզաբեթ, մեր կյանքը այլ կերպ
պիտի կառուցվեր: Հեշտ է սիր-
վում այն հայրենիքը, որտեղ
խնդիրներ չկան առանձնապես:
Նման երկրներում մարդիկ ապ-
րում և արարում են ներդաշնա-
կության մեջ: Գոհ են ու կուշտ:
Նրանք ակամա հայրենասերներ
են:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Իսկ մենք: Ինչ կասես
մեր մասին:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Չգիտեմ: Խորապես
հիասթափվել եմ, այլևս չեմ ուզում
լինել այստեղ, խարդավանքների
այս միջավայրում: Գիտե՛ս, որն է
ամենամեծ խնդիրը: Այս պետութ-
յունը վաճառել է մեր օդը, ջուրը,
հողը... Մեր ոտքերի տակ դա-
տարկություն է, մենք բոլորս օ-
րըստօրե ընկնում ենք, իսկ
ընկնող մարդը չի կարող ստեղ-
ծագործել, չի կարող փայփայել
իր կողակցին ու չի կարող օրորոց
դնել դատարկության վրա: Հեղա-
փոխության գնացող այս մարդիկ
չեն հասկանում, որ կտրված են
իրենց արմատներից: Նրանք
սկիզբ չունեն: Ու եթե սկիզբ չու-
նեն, վերադարձ էլ չի լինելու:
Հետևաբար, այս հեղափոխութ-
յունը դատապարտված է նույնիսկ
հաղթանակի դեպքում:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - (*շոյում է ամուսնու այ-
տը*): Սիրում եմ քեզ: Սիրում եմ քո
ազնվությունը: Ես իմ կյանքը
հանգիստ եմ ապրում, որովհետև
գիտեմ, որ ամուսինս ունի կայուն
սկզբունքներ: Ծնորհակալ եմ,
Անտուան... Ծնորհակալ եմ...

ԱՆՏՈՒԱՆ - Հաճելի խոսքեր՝ հաճե-
լի կնոջից: Իսկ կոնյակը ընտիր
էր: Ուրեմն թող գրողի ծոցը գնա
այս իրականությունն իր հեղա-
փոխությամբ հանդերձ: Ես քեզ
պարի եմ հրավիրում:

Երաժշտություն: Պարում են: Նրանց կեցվածքը հուշում է, որ կորուստ ճանաչող մարդիկ են: Նրանք պարում են՝ գրկախառնության մեջ մխիթարություն որոնելով:

Մինչ նրանք պարում են, վառվում է ձախակողմյան սենյակի լույսը: Աղմուկ և կնոջ ձայն դրսից. «Օգնեցե՛ք, ի սեր Աստծո, օգնեցե՛ք»... Ջոնին վեր է թռչում անկողնուց, պատուհանին մոտենալով՝ կանգնում ականջալուր:

ՋՈՆԻ - Ահա: *(Ինքն իր հետ խոսելով՝ ձեմում է:)* Այսպես էլ պետք է լիներ: Հենց այսպես: Ես գիտեի, որ ծծումքն ու կրակը ի վերջո թափվելու են երկնքից: Բայց երբ: Ահա սկսվում է: Ինչ անեմ: *(Մի կում ջուր է խմում, մի պահ կանգնում մտամոլոր:)* Ինչ անեմ: Առաջինը բժշկի հախից եմ գալու: Ազատությանը մատուցված զոհը՝ զոհ չէ, այլ նպատակ: *(Ոգևորված:)* Այո, այո, ինձ ոչ ոք չի կանգնեցնի...

Ուժերը լքում են հանկարծ, միանգամից: Գլուխը բռնելով (սուր գլխացավ), քարշ գալով՝ հասնում է անկողնուն, պառկում: Մթնում է:

Աջակողմյան սենյակում շարունակվում է երաժշտությունը, ապա՝ լռում: Պարն ավարտվում է:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Մի բաժակ էլ խմենք: Դու ինձ հրաշալի բառեր ասացիր: Ես էլ խոսք ունեմ: Բայց չկարծես, թե հակադարձում եմ հաճոյախոսությունը: Իմ ասելիքը ծնունդ առավ այս պարի մնջախաղից:

Անտուանը մոտենում է սեղանին, կոնյակ է լցնում, Էլիզաբեթը գնում է պատուհանի մոտ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Հեղափոխությունը թափ է հավաքում: Լսում ես, Անտուան: Այնտեղ հարցեր են լուծում հրազենով: Որտեղից այս ատելությունը: Ընդ որում՝ արյունը չի պառակտում նրանց, արյունը ծարավ է ծնում: Այսպես եղել է միշտ, այսպես եղել է ի սկզբանե, այն պահից ի վեր, երբ Կայենը սպանեց Աբելին: Աստված իմ... Նրանք Կենտրոնական արխիվի շենքն են շրջապատել, դռներն են կոտրում:

ԱՆՏՈՒԱՆ - *(մոտենալով պատուհանին):* Այո, տեսնում եմ: Ցավալի, ցավալի իրականություն: Սրա վերջը ինչ պիտի լինի:

Դռան զանգ: Էլիզաբեթը բացում է դուռը:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - *(խիստ ուրախացած):* Վերջապես...

Մտնում է Իզաբելը, գրկախառնվում են:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Ախր, որտե՞ղ էիր, առավոտից քեզ ենք սպասում, տեղս չէի գտնում արդեն:

ԻԶԱԲԵԼ - *(կախելով անձրևանոցն ու պայուսակը)*: Նախ՝ գործեր ունեի, իսկ հետո անցնում էի հարակից փողոցներով, որպեսզի շրջափակման մեջ չընկնեմ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Արի խոհանոց գնանք, սոված կլինես: Ճիշտ է, հաց չունենք, բայց ես բլիթներ եմ թխել:

ԻԶԱԲԵԼ - Չեմ առարկում, սիրելի քույրս: Ահավոր քաղցած եմ:

Գնում են: Անտուանը փայտ է գցում վառարանի մեջ, նայում է ժամացույցին ու միացնում է հեռուստացույցը:

ՇԱՂՈՐԴԱՎԱՐ - Լուրերի արտահերթ թողարկումն է: Այս պահի դրությամբ, ցուցարարները գրավել են օդանավակայանն ու բարիկադներ են կառուցել երկաթգծերի վրա: Երկրի Նախագահը մերժել է բանակցություններ սկսելու առաջարկը՝ հեղափոխականներին ահաբեկիչներ անվանելով: Հիվանդանոցները լեփ-լեցուն են վիրավորներով: Դիահերձարանները լեփ-լեցուն են նույնպես: Մահացածներից շատերի ինքնությունն անհայտ է: Ձեր ուշադրությանն ենք ներկայացնում լուսանկարներ: Այս մարդկանց ճանաչողները թող արձագանքեն թեժ գծի հեռախոսահամարով: Հետևեք մեր թողարկումներին:

Ներս են մտնում Էլիզաբեթն ու Իզաբելը, նստում են սեղանի մոտ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - *(Իզաբելին)*: Հետո ի՞նչ եղավ:

ԻԶԱԲԵԼ - Սկզբում չէին ուզում ներս թողնել, ասում էին՝ հայրդ հոգեկան անհավասարակշիռ վիճակում է, բայց ես համոզեցի պահակին: Հազար դրամ դրեցի գրպանն, ու դռները բացվեցին:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ուրեմն Ջոնիի մոտ էիր գնացել:

ԻԶԱԲԵԼ - Այո: Ես նրան հաճախ եմ այցելում:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Դե ասա, ինչպե՞ս էր:

ԻԶԱԲԵԼ - *(հուսահատ)*: Էհ, ի՞նչ ասեմ: Քանի դեռ գիտակցությունը չէր մթազնել՝ ոչինչ, բայց հետո կնոջը հիշեց, ու էլի սկսվեց առաջվա երգը:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ցավում եմ: Իսկապե՞ս: Ի՞նչ ցավալի բան:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - *(Իզաբելին)*: Ախր, ինձ չլսեցիր այն ժամանակ: Ես հիմա էլ պնդում եմ, որ Ջոնին պետք է ներկա լիներ մայրիկի թաղմանը:

ԻԶԱԲԵԼ - Էլիզաբեթ, մոռանում ես, ինչ էր խնդրում մեր մայրը ավտոլթարից հետո:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Մի րոպե... Քանի որ բացվել է այս խոսակցությունը, եկեք որոշ պարզաբանումներ մտցնենք: Տարիներ են անցել, բայց, ինչ մեղքս թաքցնեմ, մի մութ կասկած կրծում է սիրտս:

Մարիաննան ինքն էր խնդրել՝ Ջոնիի հետ կապված, թե՛ դուք եք եզրահանգման եկել՝ որպես հիմք ընդունելով հոգեվարքի խոստովանությունը:

ԻԶԱԲԵԼ - Հոգեվարքի խոստովանություն, որպես այդպիսին, չի եղել: Ավտովթարից հետո մայրս խոսում էր պարզ, գիտակցված՝ սառը բանականությամբ առաջնորդվելով: Երբ մայրիկը հասկացավ, որ կորցնում է կյանքը, մեզանից երդում կորգեց: Ասում էր՝ ամբողջ կյանքս Ջոնին է խորտակել, երդվեք, որ այդ մարդը չի կանգնելու իմ դագաղի մոտ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Բայց Ջոնին էլ մարդ է ի վերջո: Մենք այսօր նրան ունենք կենդանի, իսկ մայրիկը չկա: Պետք էր մտածել կենդանի մարդու մասին:

ԻԶԱԲԵԼ - Չգիտեմ, չգիտեմ... Սրտիս մեջ քար կա, յուրահատուկ մի ծանրություն, որից չեմ կարողանում ազատվել: Երբեմն խիղճս է խոսում, երբեմն՝ տրամաբանությունս: Այս երկուսը շարունակ հակամարտում են՝ երկվություն ծնելով, ու ես ոչ մի կերպ չեմ կարողանում ազատվել դրանից: Չեմ կարողանում գտնել ինքս ինձ հետ խաղաղ ապրելու ներդաշնակությունը:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Անցյալը ետ չես բերի: Ես հիշում եմ այդ օրերը: Ծարունակ վիճաբանում էիք ու անհեթե-

թություններ էիք դուրս տալիս, չգիտեիք անգամ ձեր նստելն ու վեր կենալը: Որովհետև երկու քարի արանքում էիք հայտնվել: Մի կողմից մահացածի կամքն էր, մյուս կողմից՝ խղճահարությունը: Հավատարիմ մնալով երդմանն ու ձեր մոր կամքը կատարելով, շատ լավ հասկանում էիք, որ սեփական հորը դագաղին մոտ չթողնելը դաժան է ու անմարդկային: Սակայն ինչ եղել էր: Փորձեք ազատվել խղճի խայթերից: Մի բան գիտեմ և հաստատ գիտեմ: Ջոնին ամբողջ կյանքում սիրել է Մարիաննային ու շարունակում է սիրել:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Այ, դրան համաձայն չեմ: Սիրող մարդը չի խորտակում կնոջ կյանքն ու չի թունավորում:

ԱՆՏՈՒԱՆ - *(Իզաբելին)*: Դու է՛լ ես այդպես մտածում:

ԻԶԱԲԵԼ - Դեպքեր գիտեմ, գրքերում էլ եմ կարդացել, որ լինում են ամուսիններ, ովքեր ամբողջ կյանքում իրար միս են ուտում, բայց երբ նրանցից մեկը մահանում է, մյուսը չի դիմանում վշտին: Ոմանք մինչև իսկ ինքնասպանության են դիմում:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Համամիտ եմ: Ավտովթարը խլեց ձեր մոր կյանքը, երբ Մարիաննան ու Ջոնին համեմատաբար երիտասարդ էին: Երանք կենաց օրեր ունեին առջևում, իսկ Ջոնին, հավանաբար, իր կյանքը

Մարիաննայի հետ վերակառուցելու պլաններ ուներ:

ԻԶԱԲԵԼ - Ուրեմն՝ ինչ: Այսօր նա իր պլաններն է ավստում, թե՛ կնոջ կորուստը: Այստեղ ճշմարտությունները իրարամերժ են, ու ես չեմ կարողանում ըմբռնել դրանք միաժամանակ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Եկեք չդատենք: Բայց կարո՞ղ ենք, արդյոք, հաշտվել այս իրականության հետ: Ճիշտ է, Ջոնին ուներ որոշ տարօրինակություններ: Բայց նրա հիվանդությունը սկսեց զարգանալ այն բանից հետո, երբ իմացավ, որ աղջիկները իրենից խլել են կնոջ դագաղի մոտ կանգնելու հնարավորությունը: Դիակի վրա արցունք թափելու հնարավորությունը: Ապաշխարելու հնարավորությունը: Չե՞ք սարսափում այս ճշմարտությունից: *(Իզաբելին.)* Մենք ինչպե՞ս ենք ապրելու վաղը... Ինչպե՞ս ենք ապրելու հետո... վստահ եմ, Ջոնին կբուժվեր, բայց մեր թեթև ձեռքով ու հիմարությամբ խթանեցինք նրա հիվանդությունը:

ԻԶԱԲԵԼ - Լռիր, քույր, լռիր... Ես դա չեմ կարող տանել: Այո: Մենք արել ենք մի բան, ինչը երբեք չենք կարող շտկել: Մինչև հիմա ականջներիս մեջ է մայրիկի ձայնը: Հիշո՞ւմ ես, հիվանդանոցում ինչպես էր աղերսում՝ բազմիցս պնդելով, թե վախճանվող մարդուն տրված երդումը անդրժեյի է,

որովհետև կնքված է մահվան անձրով:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Եթե մերկացնում ենք ճշմարտությունը, եկեք մերկացնենք մինչև վերջ: Մահացածի ետևից չեն խոսում, բայց Ջոնիի խելագարության հարցում մեղքի իր բաժինն ունի նաև մեր մայրը: Դա ինչ դաժանություն էր: Ես ծեփեց մեր բերանները անձրով, որն այսօր դիվական հիվանդություն է և հալածում է մեր հորը:

ԻԶԱԲԵԼ - Ընդունում եմ իմ մեղքը, Էլիզաբեթ: Ես կանխեցի քեզ թաղման նախօրեին, երբ փորձում էիր հայրիկին լուր ուղարկել: Այսօր իմ գութն եմ մատուցում հորս՝ ավստսանքի մեջ սեր խտացնելով, բայց մեղքեր քավելու ժամն անցել է այլևս: *(Խորը դառնությամբ և խղճահարությամբ:)* Եթե իմանաք, հայրիկն ինչեր էր ասում այսօր, թե ինչեր էր անում...

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ծանր բեռ եք վերցրել ձեր ուսերին: Եվ արժանապատվորեն պիտի կրեք ուրեմն: Ջոնիին պետք է հաճախ այցելել: Մենք այդ բացը կլրացնենք, իհարկե: Ես հիմա էլ մեծ հույսեր ունեմ: Գլխավոր բժիշկը համոզված է, որ բուժումները դրական ելք են ունենալու: *(Իզաբելին.)* Իսկ ինչ էր ասում հայրիկը:

ԻԶԱԲԵԼ - Ես չի կարողանում ազատվել մեղավորության զգացու-

մից: Ասում էր՝ կինս աղի արձան է դարձել, բայց եթե պաշտպանն է ու պահպանն է նրան, հիմա ողջ կլինեն:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Չգիտեմ, թե ինչ մտքեր են եռում ձեր հոր գլխի մեջ: Նրա ասածը հայտնի պատմություն է Սողոմ և Գոմոր քաղաքների կործանման մասին և Աստու պատուհասից փրկվող Ղովտի մասին:

ԻԶԱԲԵԼ - Ինչ անուն ասացիր... Ղովտ: Նա հենց այդ անունն էր կրկնում ժամանակ առ ժամանակ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Խեղճ հայրիկ: Միշտ էլ սիրել եմ նրան: *(Իզաբելին.)* Անկեղծ ասա, ինձ հավատո՞ւմ ես:

ԻԶԱԲԵԼ - Իհարկե, նա և հայր է եղել, և մեր մանկության ընկերը... դա երբեք չի մոռացվի:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Տխրեցի՞նք... Եկեք մի քիչ էլ մեր մասին խոսենք: Եթե քաղաքում պարետային ժամ է հայտարարված, ուրեմն դրությունը լուրջ է: Չգիտեմ՝ ինչ անեմ: Խնայողություններս բանկում են, բայց քաղաքը կաթվածահար է: Ո՛չ կարողանում եմ գումար հանել բանկից, ո՛չ էլ փող ունեմ տանը: Նկողում մնացած պահածոներն ենք ուտում արդեն:

ԻԶԱԲԵԼ - Չգիտեմ, սա ձեզ ինչքանով դուր կգա, բայց ես հեղափոխության հետ եմ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Այսինքն:

ԻԶԱԲԵԼ - Վախենալու ոչինչ չկա,

քույրիկս: Մենք ազատ ու անկախ երկրում պիտի ապրենք: Ցանկացած նվաճում իր գինն ունի:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Իզաբել: Վտանգավոր խաղ ես սկսել, ուշքի արի:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - *(հիստերիկ ձջալով):* Մայրիկը մահացավ, մեր հայրը խելագար է, հիմա էլ դո՞ւ ես խաղում կյանքիդ հետ: *(Ձեռքը պատուհանի կողմը պարզելով):* Տես, թե ինչ է կատարվում:

ԻԶԱԲԵԼ - *(կեղծ անհոգությամբ):* Իսկ ի՞նչ է կատարվում:

Չայներ՝ դրսից: Աղմուկ-աղաղակ: Վայնասուն: Պայթյուններ, կրակոցներ: Երեքն էլ շտապ մտենում են պատուհանին:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Նրանք Կենտրոնական արխիվն են հրկիզում: Նրանք հրկիզում են մեր արժեքներն ու անցյալը:

Քարացած նայում են պատուհանից դուրս:

Վառվում է ձախակողմյան սենյակի լույսը: Վերմակը մի կողմ գցելով՝ Ջոնին նստում է: Աչքերում ցնորք կա: Նայում է աջ-ձախ, հոտոտում՝ օդն ազահաբար քաշելով քթանցքների մեջ:

ՋՈՆԻ - Ծովիսը... Ես ծանաչում եմ այս ծովիսը... Ահա՛ սկսվեց... *(Կատվալին զգուշավոր շարժումներով մոտենում է պատուհանին, քրքջում*

հաղթական:) Անմիտներ, մեղքի ծնունդներ, հիմա ո՞ր պիտի փախչեք: Հիմա դատաստանի ժամն է: Հիմա ծծումք ու բոց է թափվում երկնքից: *(Սկսում է ցնցել ծաղավանդակը, ձայնը դառնում է բղավոց:)* Աստված իմ, մի՞թե կանայք ու երեխաներն էլ պիտի ծաշակեն քո ցասման կրակը: Մի՞թե անմեղներին էլ կկործանես ստահակների հետ: *(Ներս են վազում սանհտարներն ու բժիշկը: Սանհտարները ուժով պոկում են ծաղավանդակից, բայց Ջոնին կարողանում է ազատվել: Կառչելով մահձակալի երկաթե գլխամասից՝ ամբողջ ուժով ցնցում է ու բղավում:)* Մենք բոլորս Սողոմ Գոմորի զավակներ ենք: Թողնք ինձ: Այնտեղ կանայք կան, այնտեղ կան երեխաներ, ու նրանք բոլորը այրվելու են հիմա: *(Սանհտարները ջանում են պոկել նրան մահձակալի գլխամասից:)* Մարիաննա... Իմ Մարիաննան... Աստված իմ, դա ի՞նչ պատիժ էր՝ չչրջվեք ու ետ չնայեք, այլապես աղի արձան կդառնաք: *(Սանհտարները հեռացնում են մահձակալից, զսպաշապիկ են հագցնում, իսկ Ջոնին բղավում է:)* Մարիաննա... Ես կորցրի նրան: Հիմա նա

կանգնած է քարքարոտ ծանապարհին, հիմա նա աղի արձան է, իսկ անձրևը լվանում է նրա ցանկալի մարմինը:

ԳԱԲՐԻԵԼ ԻՍԱՀԱԿ - *(լուռ սպասում էր՝ մինչև զսպաշապիկը հագցնեն: Գրպանից հանելով ներարկիչը՝ մոտենում է):* Ջոնի, Ջոնի... շատ հիմարություններ արեցիր: *(Սրսկում է զսպաշապիկի վրայից՝ ուսազլխից:)* Մարդու ամենամեծ թշնամին նրա մտքերն են: Ահա: Հիմա կմոռանաս վշտերդ:

Ջոնին թուլանում է՝ կատարվող ընդունելով իբրև անխուսափելի ճակատագիր:

Աջակողմյան սենյակ: Անտուանը, Էլիզաբեթն ու Իզաբելը հեռանում են պատուհանից, նստում սեղանի մոտ:

ԱՆՏՈՒԱՆ - *(կոնյակ լցնելով):* Հուսով եմ՝ զոհեր չեն լինի:

Չախակողմյան սենյակից լսվում է անկողնու վրա շարժվող Ջոնիի հառաչանքը:

ՋՈՆԻ - Ես կփրկեմ նրանց:

Լույսը մարում է երկու սենյակներում:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Տեսարան չորրորդ

Նույնը՝ ինչպես առաջին տեսարանում: Մթություն: Վարագույրը բարձրացված չէ: Լուսարձակի ճառագայթը լուսավորում է բեմի կենտրոնը: Այստեղ ամբիոն է դրված: Աջից կամ ձախից գալիս է Գնդապետը: Չիզ, արժանապատիվ կեցվածք ունի: Ամբիոնի մոտ կանգնելով՝ մի պահ լռում է՝ խոսքը ծանրակշիռ դարձնելու միտումով:

ԳՆԴԱՊԵՏ - Տիկնայք և պարոնայք: Կամուրջներն այրված են, չկա ետդարձի ճանապարհ: Հեղափոխությունը խժռում է՝ կորստյան մատնելով օրենքներ, որոնք շղթայել են ձեր կյանքն ու անուրջները: Ահա ժամն է: Ժամը, երբ դուք պետք է կողմնորոշվեք: Հարկ է, որ յուրաքանչյուր ոք ցույց տա իր դիրքորոշումը՝ իր լավագույնը գոհաբերելով հանուն հայրենիքի և հեղափոխության: Մենք հայրենիք ենք կառուցում, հիշեք սա: Ուզում եմ քաջ գիտենաք, որ դուք ապրել եք մի երկրում, որտեղ պետությունը գլխատել ու խլել է՝ բանտերում լռեցնելով մեր պապերի ավանդույթները: Հասկացե՛ք վերջապես. հայրենիք կարող է կոչվել այն երկիրը, որտեղ պետությունը չի ոտնահարում իր քաղաքացիների իրավունքները: Չի խլում նրանց տաղանդը, միտքն ու մարդկային գործոնը, այլ նպաստում է արժանապատիվ կյանքին: Հայրենիք

կարող է կոչվել այն երկիրը, որտեղ պետությունն է սատարում իր քաղաքացիներին՝ տրամադրելով առաջնակարգ բուժօգնություն, ծերանոցներ, կրթություն: *(Պաթոսով, բռունցքով շեշտելով կոչը:)* Ուրեմն, ի՞ գեն: Ոտքի ելեք, քանի դեռ մեր գավալների երակներում չի լռել արյան հիշողությունը: Ես խոսում եմ ժողովրդի անունից: Ես ձեզ հետ եմ: *(Կոչն ուղղելով բեմեզրում կանգնած զինվորներին:)* Էյ, տարեք այս անպետք առարկան, քանզի իմ ու ժողովրդի միջև անջրպետ չի կարող լինել: *(Երկու զինվոր գալիս, տանում են ամբիոնը: Պատուա:)* Սակայն մենք զոհեր ունենք: Եկեք մեկ րոպե լռությամբ հարգենք նրանց հիշատակը:

Մի պահ մնում է լուռ, ի նշան հարգանքի՝ գլուխը խոնարհելով: Լուսարձակի լույսը մարում է: Գնդապետը հեռանում է, իսկ վարագույրը՝ բարձրանում:

Տեսարան հինգերորդ

Բեմի վրա փոփոխություններ չկան:

Չախակողմյան սենյակում մութ է:

Աջ կողմի սենյակում՝ կիսախավար: Վառ է սեղանի լամպը, իսկ Անտուանն իր վեպն է գրում: Բռպեներ անց մոտենում է պատուհանին, ապա վերադառնում՝ գործը շարունակելու միտումով: **Դռան զանգ:** Դժկամությամբ է կտրվում գործից, գնում է դեպի դուռը՝ փնփնթալով:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Մարդ իր տան մեջ էլ հանգիստ չունի: Տեսնես՝ ովքեր են...

Բացում է դուռը: Դրսից՝ տղամարդու ձայն:

ԹՈՒՌՑԻԿ ԲԱԺԱՆՈՂ - Բարև ձեզ, հարգելի քաղաքացի:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Բարև:

ԹՈՒՌՑԻԿ ԲԱԺԱՆՈՂ - (մտնում է ներս): Բոլորին բաժանում ենք այս թերթիկները: Վերցրեք, սա ձեր օրինակն է:

ԱՆՏՈՒԱՆ - (թերթիկը դժկամությամբ վերցնելով): Բայց ո՞վ էք: Պատահական մարդուց թուղթ ու գիր վերցնելուն դեմ եմ:

ԹՈՒՌՑԻԿ ԲԱԺԱՆՈՂ - Սա թուղթ ու գիր չի, բարեկամ: Սա մեր ապագա նախագահի ուղերձն է իր ժողովրդին: Իսկ ինչ վերաբերում է

ինձ, ապա իմացեք, որ ես Հեղափոխության մունետիկն եմ:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Գիտե՞ս, ինչ խորհուրդ կտամ: Ծտապ կորիր այստեղից (սպառնալից քայլ է անում դեպի անձանոթը), քանի մուտք չեմ ջարդել:

ԹՈՒՌՑԻԿ ԲԱԺԱՆՈՂ - (ընկրկելով): Իզո՞ր... Իզո՞ր եք տաքանում: Ով մեզ հետ չի՝ մեր դեմ է: Հիշե՞ք սա:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Չքվիր, անասուն: Ցանկացած հեղափոխություն կազմակերպում են անհաջողակ պլեբեյները, որպեսզի հասնեն իշխանության:

Թուցիկ բաժանողը հեռանում է՝ համարյա փախուստի դիմելով: Անտուանը շրխկոցով փակում է դուռը: **Թուղթը ճմռթելով՝ նետում է բազմոցին, ապա նստում է սեղանի մոտ, որպեսզի շարունակի գիրը:** Մակայն այլայլված՝ խռովքի մեջ է: Կոնյակ է լցնում, մի շնչով դատարկում:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Հեղափոխություն... Ուղերձ... Լորդնտիր նախագահ, որին հոչակել են առանց քվեարկության և որի երեսն էլ չենք տեսել... Ես ձեր...

Բռպե անց խորասուզվում է ընթերցանության մեջ:

Վառվում է ձախակողմյան սենյակում:

յակի լույսը: Ջոնին չկա: Բացվում է դուռը, սանիտարները ներս են բերում պատգարակի վրա մեկնված Գաբրիել Իսահակին: Սանիտարների խալաթները արյունոտ են: Հանդիսատեսը պարզ տեսնում է, թե ով է պատգարակի վրա պառկածը: Նրա վզի վրա խոր կտրվածք և լերդացած արյուն է:

1-ԻՆ ՍԱՆԻՏԱՐ - Ճիշտ որոշում էր: Դիակը դնենք Ջոնիի մահձակալին, մինչև կգան դիահերձարանից: Սակայն երբ կգան, ո՞վ գիտի...

2-ՐԴ ՍԱՆԻՏԱՐ - Պետք է չոր սառույց լցնել մարմնի վրա: Դիահերձարանի շենքը մնացել է հեղափոխականների օղակում:

1-ԻՆ ՍԱՆԻՏԱՐ - (ծիծաղելով): Այսինքն՝ շունը տիրոջը չի ծանաչում:

2-ՐԴ ՍԱՆԻՏԱՐ - (հռհռալով): Կամ, ավելի ճիշտ՝ մեռելը տիրոջը չի ծանաչում:

Պատգարակը թեքելով՝ դիակն անվույթ գցում են մահձակալին:

1-ԻՆ ՍԱՆԻՏԱՐ - Գնամ սառույցի ետևից:

Դուրս է գալիս: 2-րդ սանիտարը կանգնում է դիակի գլխավերևում:

2-ՐԴ ՍԱՆԻՏԱՐ - (ծամածովելով): Կյանքից հեռացավ, այսինքն՝ իր

կամքից անկախ հեռացավ դոկտոր պրոֆեսոր Գաբրիել Իսահակը: Նա իր կյանքը նվիրել էր խելքը կորցրած մարդկանց խելքը գտնելու գործին, բայց, իրականում, ամենամեծ խելագարը հենց ինքն էր: Քնիր, բարեկամ: Ու հանկարծ չփորձես արթնանալ:

Մտնում է 1-ին սանիտարը՝ սառույցի տաքակներով:

1-ԻՆ ՍԱՆԻՏԱՐ - Օգնիր:

Տոպրակները շարում են դիակի վրա:

1-ԻՆ ՍԱՆԻՏԱՐ - Հանկարծ չմրսի...

Համերաշխ հռհռալով՝ դուրս են գալիս: Մենյակի լույսը մարում է:

Բացվում է աջակողմյան սենյակի դուռը: Էլիզաբեթը մտնում է ներս: Մազերը թաց են: Անձրևանոցը կախելով՝ առաջանում է:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Ողջույն, սիրելիս: Բայլում էի ու մտածում: Երեկ հրաշալի բառ օգտագործեցիր, միանգամից երևում է, որ տաղանդավոր գրող ես:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ի՞նչ բառ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Հիշո՞ւմ ես: Ես ասացի՝ հրաշալի աշուն է, արևոտ, տաք ու գծոտ, իսկ դու ասացիր՝ անտրամադիր աշուն է: «Անտրամադիր»... Գտնված բառ է, դիպուկ:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Զարմանում, զարմա-

նում ու շարունակ զարմանում եմ, թե ինչպես ես կարողանում հիշել անգամ ամենաանկարևոր մանրամասները:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - *(գրկում է սեղանի մոտ նստած ամուսնուն)*: Ամբողջ աշխարհը անտրամադիր է. մարդիկ, ծառերը, քամին... Դրսում դժոխք է, պատերին, տեղ-տեղ՝ արյան բծեր, բազմաթիվ փողոցներ փակ են, անցուդարձ չկա: Մարդիկ վախենում են: Այնպիսի տպավորություն ունեմ, թե շատ կարևոր մի բան պապանձվել է անվերադարձ:

ԱՆՏՈՒԱՆ - *(կնոջ փաղաքշանքին պատասխանելով)*: Բաղաքում վտանգավոր է, գիտեմ: Մարդիկ խուսափում են իրարից, որովհետև չգիտեն, թե ով՝ ով է: Անիծյալ հեղափոխություն...

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Եվ՝ անիծյալ մարդիկ...

ԱՆՏՈՒԱՆ - Նստիր: Բեզ համար սուրճ կպատրաստեմ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Թող մնա՝ հետո: Սիրտս վատ բան է վկայում: Ծշուկներ են պտտվում, որ քաղաքում մոլազար է հայտնվել:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Իրո՞ք: *(Նայում է ժամացույցին)*: Հինգ թուրքից լուրերի ժամն է, գուցե մի բան կասեն:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Իզաբելը որտեղ է:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Չգիտեմ: Վաղ առավոտյան դուրս եկավ:

Էլիզաբեթը նստում է քազնցին,

ճնաքած թուղթը նկատելով՝ վերցնում, բացում է:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Սա ի՞նչ է:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Մոլորված մի մարդ էր եկել: Ասում էր՝ ես հեղափոխության մունետիկն եմ: Տվեց ու գնաց, բայց չեմ կարդացել:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - *(մտքում կարդում է)*: Ահա՛ թե ինչ: Թռուցիկ է: Հեղափոխությանը միանալու կոչ: Ընդ որում՝ գրված է քերականական սխալներով ու տառասխալներով:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Էդպես էլ գիտեի: Հիմարներ: Նրանք չեն հասկանում, որ յուրաքանչյուր ոք ազատ է: Մարդը պիտի լինի օրինապահ քաղաքացի, բայց ոչ՝ կամակատար: Գիտե՞ս, նրանք ինչպես են խլում մեր ազատությունը:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Ասա, սիրելիս:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Աշխարհի արարումից ի վեր ոչինչ չի փոխվել, և այդ մարդն էլ, որ իրեն հեղափոխության մունետիկ էր կոչում, թութակի պես կրկնում էր բազմիցս ծեծված մի նախադասություն. «Ով մեզ հետ չի՝ մեր դեմ է»: Հասկանո՞ւմ ես, խոսքն ինչի մասին է:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Կռահում եմ: Բայց կուզենայի միտքը շարունակես:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Համաձայն այդ խոսքի, դու կամ համախոհ ես, կամ ընդդիմադիր: Սակայն, իրականում, իր ազատությունն է զոհաբերում

թե՛ն համախոհը, թե՛ն ընդդիմադիրը: Սա բոլոր ժամանակների բթամիտ խաղերից ամենաբթամիտն ու ամենակատարյալը կարող ենք համարել, որովհետև այս խաղի մեջ ներքաշվում է ճնշող մեծամասնությունը: Ճշմարիտ ազատությունը՝ բանտարկյալի ազատությունն է: Որովհետև այն ձեռք է բերվում զոհաբերության ու պայքարի գնով: Սակայն ինչ հեշտությամբ է վաճառվում հետո...

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Իմ խելացի, իմ տաղանդավոր:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ժամը լրացավ: (*Մոտենում է հեռուստացույցին, միացնում է:*) Տեսնենք, ինչ սյուրպրիզներ են մատուցելու հիմա:

Էլիզաբեթը կանգնում է ամուսնու կողքին, հեռուստաէկրանի առջև:

ՀԱՂՈՐԴԱՎԱՐ - Բարև ձեզ: Լուրերի հերթական թողարկումն է: Կոչ ենք անում բոլոր խելամիտ քաղաքացիներին: Մնացե՛ք տներում: Ազատության հրապարակում իրավիճակը դուրս է եկել հսկողությունից: Ցուցարարները հրազեն ունեն: Արյունոտ առձակատումից հետո գործող բանակի ուժերը նահանջել են: Զոհերի թիվը հասնում է մոտավորապես ութ հարյուրի: (*Պաուզա:*) Հեղափոխական շարժմանն են միանում նորանոր ուժեր: Մարդիկ են հավաքվում Հանրապետության շրջաններից: (*Պաու-*

զա:) Եվ վերջում, ևս մեկ շատ կարևոր հաղորդագրություն: Քաղաքում մոլագար է հայտնվել: Նրա անունն է Ջոնի: Մայրաքաղաքի գլխավոր հոգեբուժարանից փախչելուց առաջ Ջոնի մոլագարը կտրել է հոգեբուժարանի գլխավոր բժշկի՝ Գաբրիել Իսահակի քներակը՝ մահվան ելքով: Հոգեբուժարանն այժմ թշնամու օղակի ներսում է, չգիտենք, թե այնտեղ ինչ է կատարվում: Այս մարդուն քաղաքում տեսնողները թող զանգահարեն թե՛ զճի հեռախոսահամարով:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Հայրիկ...

Կնոջ ուսերը գրկելով՝ Անտուանը նրան տանում, նստեցնում է բազմոցին:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - (*հեծկլտում է*): Հայրիկ, այդ ինչ ես արել, այդ ինչ ես արել...

Անտուանը մոտենում է սեղանին, կռնյակ լցնելով՝ մատուցում կնոջը: Մի կողմ հրելով բաժակը՝ Էլիզաբեթը ոտքի է կանգնում կախարդվածի պես: Քայլում է դեպի բեմեզրը՝ հանդիսատեսին դեմ հանդիման: Առաջ պարզված ձեռքերը կարծես խորդուբորդ պատեր են շոշափում: Իր անհուսության և վշտի մեջ քարանալով՝ Էլիզաբեթը ՄԵՆԱԽՈՍՈՒՄԷ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Հայր իմ... Մենք ա-

մո՛ւր, ամո՛ւր կառչել էինք աշնան քամուց ու երամ կորցրած թռչուններ էինք փրկում: Այդ խելահեղ պայքարում գոյատևելով՝ մենք փոքրիշատե ըմբռնում էինք, թե երբեմն ինչքան թանկ կարող են լինել անհիծյալ մարդիկ: Իհարկե... Մենք ամո՛ւր, ամո՛ւր կառչել էինք աշնան քմահաճույքից, իսկ անձրևը անտերունչ աղոթքներ էր գլորում երկինքն ի վար: Մարդն իր ողջ կյանքի ընթացքում անում է ընդամենը մեկ բան: Նա զբաղված է հազար ու մի գործերով, արարում ու կառուցում է, մշակում և հայտնաբերում է, կյանքի է կոչում ու իմաստավորում է... Իրականում, անելով այս ամենը, մարդն ընդամենը պայքարում է՝ փորձելով կանոնակարգել իր կյանքն ու գոյության բանաձևը, որովհետև շուրջօրը քառս է: ԲԱՆՄ: Մեռյալները հողի հավիտենական երեխաներն են: Նրանք քնած են հողի որովայնում, որը մենք երբևէ մի անգամ և շարունակաբար բացում ենք բահ ու քլունգների վիրահատությամբ, որպեսզի ամփոփենք նվիրականն ու անդառնալին: Բայց ի՞նչ է սա: Սա անելով մենք քա՛ոս ենք կանոնակարգում, թե՛ ուժ ենք հաղորդում համընդհանուր քառսին: Ո՞վ գիտի: Հայր իմ... Կառչելով աշնան հարավոփոխ

քամիներից և ամո՛ւր-ամո՛ւր կառչելով, մեր ենթագիտակցության ողջ զորությամբ փորձում ենք պահպանել երիտասարդություն, սեր, փաղաքշանք: Այդ խելահեղ պայքարում ծերանալով՝ մենք փոքրիշատե ըմբռնում ենք, թե երբեմն ինչքան թանկ կարող են լինել անհիծյալ մարդիկ:

Մթնում է:

Տեսարան վեցերորդ

Էլիզաբեթը կուչուճիզ ցատած է բազմոցին, շալով փաթաթված: Նայում է մի կետի, կամացուկ ճոճվում՝ քթի տակ ինչ-որ բան շշմջալով: Նրա կեցվածքը խոր վիշտ է արտահայտում: Անտուանը կանգնած է պատուհանի մոտ:

Չայներ՝ դրսից:

- 1.- Արա՛գ, արա՛գ, մեքենաները մոտեցրեք բարիկադին:
- 2.- Բենզինով շշերը բերեք:
- 3.- Ձեզանից ո՞վ զենք չունի:

Բացվում է դուռը, վճռական քայլքով ներս է մտնում Իզաբելը: Խոշոր պայուսակը կախված է ուսից: Անձրևանոցն ու պայուսակը կախելով՝ առաջանում է: Անտուանը չի շրջվում:

ԻԶԱԲԵԼ - Բարի օր: Ի՞նչ եք թթվել, հո բան չի՞ պատահել:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Որտեղի՞ց ես գալիս:

ԻԶԱԲԵԼ - Լավ հարց է: Էլիզաբեթ, հիվանդացել ես, ինչ է...

Էլիզաբեթը չի արձագանքում: Անտուանը փայտ է զգում վառարանը, Իզաբելը շվարած մնացել է սենյակի կենտրոնում:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Չասացիր՝ որտեղից ես գալիս:

ԻԶԱԲԵԼ - *(դյուրազրզոռ)*: Իսկ դուք իմ հարցերին չեք պատասխանում:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Գնա, նստիր քրոջդ մոտ, հիմա նա քո կարիքն ունի:

Իզաբելը նստում է բազմոցին, գրկում քրոջ ուտերը:

ԻԶԱԲԵԼ - Խոսիր, քույրս, սիրտս չի դիմանում:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Լսել ես վերջին լուրերը:

ԻԶԱԲԵԼ - *(Անտուանին)*: Վերջին լուրերը:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Տեսնում եմ՝ բանից անտեղյակ ես: Պատրաստվիր, վատ նորություն եմ հայտնելու... Ձեր հայրը փախել է հոգեբուժարանից:

Էլիզաբեթը հեծկտում է:

ԻԶԱԲԵԼ - Ինչպե՞ս թե՛ փախել է: Հսկողությունն այնտեղ ծայրահեղ խիստ է:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Համամիտ եմ: Սակայն, իմ կարծիքով, այնտեղ հիմա այլ իրավիճակ է:

ԻԶԱԲԵԼ - Որտե՞ղ:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Հոգեբուժարանում, իհարկե:

Էլիզաբեթը փաթաթվում է քրոջը, անմխիթար հեկեկում է:

ԻԶԱԲԵԼ - Անտուան, մի ձգձգիր, խնդրում եմ, միանգամից պատմիր ողջ եղելությունը:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Քիչ բան գիտենք: Հեռուստացույցով հայտնեցին, որ Ջոնին կտրել է գլխավոր բժշկի քներակը: Բժիշկը մահացել է, իսկ ձեր հայրը հիմա թափառում է քաղաքում: Նրան որոնում են:

ԻԶԱԲԵԼ - Ո՛վ կմտածեր... ախր, հայրիկն այնքան բարի, այնքան գթասիրտ է:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Մարդը պատասխանատու չի իր արարքների համար. խելագարից ինչ պահանջես:

ԻԶԱԲԵԼ - *(քրոջը)*: Հիշո՞ւմ ես... Թափառական շներ ու կատուներ էինք կերակրում, կաթնամթերք էինք հասցնում մեր շենքի ցնդած պառավներին... Իսկ հիշո՞ւմ ես, քանի անգամ ենք ծեծվել՝ ծաղրուծանակից պաշտպանելով մեր բակի Ռուզանին ու Լուսինեին: Ախր, այդ ամենը հայրիկն է մեզ սովորեցրել:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Չարմանալի մարդ էր: Նրա ամենախորը զայրույթի մեջ անգամ անպաշտպան գթասրտություն կար:

ԻԶԱԲԵԼ - Խեղճ Ջոնի: Խեղճ հայրիկ:

Տեսնես, ինչն է նրան հունից հանել:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Կարծում եմ, ազդել են փողոցում ծավալվող իրադարձությունները: Հոգեբուժարանը մնացել է ցուցարարների օղակում: Այնտեղ հիմա արյունոտ բախումներ են:

ԻԶԱԲԵԼ - Ասում եք՝ նրան որոնում են:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Որոնում են: Լուսանկարն էլ ցույց տվեցին հեռուստացույցով:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Գիտե՞ք, ինչ եմ մտածում: Այդ բժիշկը, հավանաբար, երեխաներ ունի... Հարազատներ... Նրանք կարող են օգտվել այս խառը իրավիճակից...

ԻԶԱԲԵԼ - Այսինքն... ինչպե՞ս հասկանանք խոսքը:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Վրեժի ծարավը կուրացնում է մարդկանց: Եթե ես լինեի բժշկի դուստրը, անպայման վրեժ կլուծեի: Մանավանդ, փողոցներում շունը տիրոջը չի ճանաչում:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Վրեժ կարելի է լուծել անուղղակի: Ջոնիին կարող են խաբեությամբ դրդել անմիտ արարքի, կարող են ուղարկել այնպիսի մի տեղ, ուր մեռնելու հավանականությունը մեծ է: Խելացնոր մարդու երևակայության հետ խաղալը դժվար չի:

ԻԶԱԲԵԼ - Եկեք պարզ խոսենք: Ձեր ասելով՝ բժշկի հարազատները

կամ իրենք վրեժ կլուծեն, կամ անուղղակի, ճիշտ եմ հասկանում:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Մենք չենք պնդում, թե հենց այդպես կլինի: Պարզապես չի բացառվում նաև այդ տարբերակը: Ու հիմա լավ կլինի մտածենք, թե ինչով կարող ենք օգնել Ջոնիին:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Առաջարկներ կան:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ինչ ասեմ: Փորձեք կռահել, թե ձեր հայրը ո՞ր կարող էր գնալ, քաղաքի ո՞ր փողոցներն էին նրան հարազատ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Մայրիկը հաճախ էր հիշում քնարով աղջկա արձանը: Նրանք այդ արձանի մոտ ժամադրվել են բազմիցս...

ԻԶԱԲԵԼ - Պայծառ հիշողություններ կան նաև Մանկական երկաթգծի հետ կապված: Հայրիկը սիրում էր կաղնիների պուրակը: Ծատանգամ ենք եղել այնտեղ: Ինձ ման էր տալիս ուսերին դրած, իսկ ես խառնում էի նրա մազերը:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ուրեմն այսպես... քաղաքում վտանգավոր է, դուք մնում եք տանը, իսկ ես գնում եմ Ջոնիին որոնելու:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Բայց...

ԱՆՏՈՒԱՆ - Վերջ: Սա չի քննարկվում:

ԻԶԱԲԵԼ - Կնոջը կարող ես հրամայել, ինձ՝ ոչ: Ասեմ նաև, որ ուրիշ գործեր էլ ունեմ քաղաքում: Ունեմ ծանոթներ, որոնք կօգնեն ինձ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Բայց ինչպե՞ս կարող

եմ մնալ տանը՝ գիտենալով, որ հայրս, քույրս ու ամուսինս թափառում են իրար բզկտող մարդկանց քաղաքում: Լինելու բան չի, ես էլ եմ գալիս:

Դռան զանգ:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ես կբացեմ:

Բացում է դուռը: Ներս են մտնում թռուցիկ բաժանողը, երկու տղամարդ: **Թռուցիկ բաժանողն** ու նրանցից մեկը զինվոր են, մյուսը՝ ենթասպա:

ԹՌՌԻՑԻԿ ԲԱԺԱՆՈՂ - *(Անտուանին մատնացույց անելով):* Ահա: Այս մարդն էր ինձ սպառնում, բայց ամենավատը՝ սպառնում էր հեղափոխությանը՝ հակաքարոզչություն ծավալելով:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Նախ՝ ներկայացեք, տեսնեմ՝ ինչ եք ուզում:

ԶԻՆՎՈՐ - Մենք ներկայացնում ենք նորընտիր կառավարության իշխանությունը: Պաշտպանության նախարարի հրամանով դուք ձերբակալված եք:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ի՞նչ նախարար:

ԵՆԹԱՍՊԱ - Առայժմ չենք հրապարակում անունը, բայց ուզում ենք իմանաք, որ նախկին կառավարությունը լուծարվել է: Ձեր սիրելի նախագահը, վարչապետն ու նախարարները այլևս չկան: Ումանց գնդակահարել ենք, ոմանք էլ ձղել են արանքը:

ԶԻՆՎՈՐ - Իսկ մանր-մունր պատոնյաների լինել-չլինելը ժամանակի հարց է: *(Երկիմաստ):* Խելամիտ մարդը հոսանքին հակառակ չի գնում:

ԵՆԹԱՍՊԱ - *(ձեռնաշղթաներ հանելով):* Կարող եք վերցնել առաջին անհրաժեշտության իրեր, հիգիենայի պարագաներ: Ձեզ հինգ րոպե ժամանակ:

Էլիզաբեթն ու **Իզաբելը** շվարած կանգնել են:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Իսկ ո՞ր է հրամանը, տվեք տեսնեմ:

Ենթասպան քառածալ թուղթ է հանում գրպանից, մեկնում Անտուանին: **Տեղից պոկվելով՝ Էլիզաբեթը կանգնում է ամուսնու և զինվորականի միջև, տարածում ձեռքերը՝ կարծես հիմա պաշտպանելու է Անտուանին ու նրան չեն տանելու:**

ԶԻՆՎՈՐ - Տիկին: Մի խանգարեք, այլապես ուժի կդիմենք:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Դուք չեք կարող ձերբակալել անմեղ մարդուն: Նա ի՞նչ է արել, ինչպե՞ս կարող էր թշնամի դառնալ, եթե օրեր շարունակ դուրս չի եկել տնից ու ոչ մեկի հետ չի շփվել:

ԵՆԹԱՍՊԱ - Ռազմական ոստիկանությունը կորոշի: Հեղափոխության առաքելությունը արդարություն վերականգնելու մեջ է:

ԱՆՏՈՒԱՆ - (կարդալով թուղթը):
Սպասիր, Էլիզաբեթ: Համոզված եմ՝ լուրջ բան չկա: Տեսնում ես, եթե չգնամ՝ ուժով տանելու են: Մի կողմ քաշվիր, իսկ ավելի ձիշտ՝ իրերս հավաքիր:

ԻԶԱԲԵԼ - (քրոջը մոտենալով): Ես ծանոթներ ունեմ շտաբում, կգնամ Անտուանի հետ, իսկ հետո կփորձեմ գտնել Ջոնիին:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Պայուսակը հավաքեմ... Ինչ դնեմ մեջը... Ինչ անեմ... (Ննջասենյակ գնալով): Աշխարհի վերջն է... Ո՞ր մեղքի համար...

Իզաբելը հագնում է անձրևանոցը, Անտուանը՝ նույնպես:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ձեռնաշղթաների կարիք չկա, չեմ փախչի: Ազնիվ խոսք եմ տալիս:

ԵՆԹԱՍՊԱ - Դե՛... Ձեր մեղքը ձեր վիզը: Փախուստի փորձ արեցիք՝ կրակելու ենք առանց նախազգուշացման:

Վերադառնում է Էլիզաբեթը՝ պայուսակով: Անտուանին փաթաթվում, հեկեկում է:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ամեն բան լավ կլինի... վերջ տուր, հիմա քեզ հուզվել չի կարելի:

ԻԶԱԲԵԼ - Անտուան... Ինչ ես ուզում ասել, խոսքիդ տակ ի՞նչ կա:

ԶԻՆՎՈՐ - Լավ, լավ, հերիք է: Զեզ նմաններին չենք գնդակահարում:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ճիշտ ես հասկացել, Իզաբել, մեր առաջնեկին ենք սպասում: Երկու ամսվա հղիություն է:

ԻԶԱԲԵԼ - (Էլիզաբեթին գրկելով): Ծնորհավորում եմ, ինչո՞ւ չէիր ասում:

Ջինվորականները տարակուսանքի մեջ են, անհամզիստ դրփում են տեղում:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Հիմա դրա ժամանակը չի, Իզաբել: Գնա՛ Անտուանի հետ, տես՝ ինչ ես անում: Չուշանաս, քո լուրին եմ սպասում:

ԵՆԹԱՍՊԱ - (Էլիզաբեթին): Տիկին... Ես չունեմ մանրամասներ բացահայտելու իրավունքը, բայց ձեր դրությունը տեսնելով՝ կասեմ: Ձեր ամուսնուն բան չի պատահի, հանգիստ եղեք, եթե, իհարկե, լեզուն շաղ չտա ու ամբախ-զամբախ չխոսի: Նրանից ստորագրություն են պահանջելու: Հիմա հավաքում են բոլոր նրանց, ովքեր հետագայում կարող են ընդդիմադիր կուսակցություններ ձևավորել: Այդ վտանգը կանխելու նպատակով բոլորին տալիս են մի փաստաթուղթ, որտեղ ասվում է՝ ես, այսինչ այսինչյանս, պարտավորվում եմ, որ իմ հայացքներն ու գաղափարները չեմ օգտագործելու նորընտիր կառավարության դեմ: Ովքեր չեն ստորագրում՝ մնում են բանտում:

Դրա համար ասացի, որ հագուստ վերցնի: Բայց եթե ստորագրեց՝ այսօր իսկ տուն կգա:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ինչ նողկալի բան: Իշխանությունը դեռ կարգին չձևավորած, արդեն մարդկանց են գլխատում: Այսինքն, կամ բանտում կփոտես, կամ կմեռնես բարոյական մահով: Հրաշալի, չտեսնված երկիր եք կառուցելու, խոսք չկա:

ԵՆԹԱՍՊԱ - Ասում էի, չէ՞, սրանմաններին լավ են ձանաչում: Թվում է՝ կրթված, խելացի մարդիկ են, բայց խոսում են ամբախզամբախ՝ տհաճ պատմությունների մեջ ընկնելով:

ԹՈՒՈՒՑԻԿ ԲԱԺԱՆՈՂ - Բա ի՞նձ ինչեր էր ասում, թող ու փախի:

ԶԻՆՎՈՐ - *(հեզմանքով)*: Դրա համար փախար, չէ՞:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - *(Անտուանին)*: Խնդրում եմ...*(Ծունկի է իջնում)*: Հանուն մեր երեխայի ստորագրիր այդ փաստաթուղթը: Թող քեզ բարոյապես գնդակահարեն, բայց ողջ-առողջ տուն վերադարձիր: Խնդրում եմ...

ԱՆՏՈՒԱՆ - *(կնոջը բարձրացնելով)*: Հանգստացիր, Էլիզաբեթ: Մենք բոլորս բազմիցս մեռնում ենք մեր եզակի կյանքում: Իմ կյանքի վրա կթքեմ հանուն համոզմունքի, հանուն պատվի կամ շնորհապարտության, բայց մեր սիրո վրայով չեմ անցնի երբեք: Ես կստորագ-

րեմ այդ անիծյալ փաստաթուղթը: Կստորագրեմ, գրողը տանի:

ԵՆԹԱՍՊԱ - Գնացի՞նք:

Անտուանին իրենց մեջ առնելով, զինվորականները դուրս են գալիս, նրանց հետևում է Իզաբելը, սակայն վերադառնում է:

ԻԶԱԲԵԼ - Պայուսակս մոռացա:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Ծարունակ ուզում եմ հարցնել ու մոռանում եմ: Ինչ կա ծանր պայուսակիդ մեջ:

ԻԶԱԲԵԼ - Գրքերս են: Ուսանող եմ, չէ՞:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - *(ձեռքը պայուսակին գցելով)*: Թող տեսնեմ:

Իզաբելը փորձում է դիմադրել, Էլիզաբեթը խլում է պայուսակը:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - *(պարունակությանը ծանոթանալով)*: Թնուցիկներ ես բաժանում:

ԻԶԱԲԵԼ - Այո, բաժանում եմ: Ասել եմ, չէ՞, որ կողմ եմ հեղափոխությանը: Մենք պիտի լավ ապրենք: Ես քո հնամաշ կոշիկներով ու շրջագգեստներով եմ մեծացել: «Ոչինչ», - ասում էր մայրիկը, - մեծ քրոջդ շորերն են, տես, ինչ լավ են պահպանվել, ամոթ բան չկա»: Իսկ համադասարանցիներս ծաղրում էին, արհամարհում: Ամբողջ կյանքում խեղդվել եմ աղքատության հոտից: Բավական է:

Մի կերպ հասնելով աթոռին՝ Էլիզաբեթը նստում է: Նրա ողջ կերպարանքը հուսահատություն է արտացոլում:

ԻԶԱԲԵԼ - (պայուսակը վերցնելով):

Մի հուզվիր, խնդրում եմ, լավ օրերը դեռ առջևում են: Արի քեզ ննջարան տանեմ, որ խիղճս հանգիստ լինի:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Գնա՛, չեմ ուզում քեզ տեսնել:

Իզաբելը գնում է, **Էլիզաբեթը** փայտ է զցում վառարանի մեջ, միացնում է հեռուստացույցը: **Երաժշտություն:**

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Մի տեսակ լավ չեմ: Երազն ու իրականությունը խառնվել են: Գլխիս մեջ քառս է... Սա ի՞նչ կյանք է, ախր... *(Պառկում է բազմոցին:)*

Վառվում է ձախակողմյան սենյակի լույսը: Ներս են խուժում երկու սանիտարները: **Վախեցած են:** **Յուրաքանչյուրի ձեռքում մահակ կա:** **Քաշելով մահճակալը,** որի վրա բժշկի դիակն է, դեմ են տալիս դռանը:

1-ԻՆ ՍԱՆԻՏԱՐ - Հազիվ պրծանք:

2-ՐԴ ՍԱՆԻՏԱՐ - Եթե գտնեն՝ բաններս բուրդ է:

1-ԻՆ ՍԱՆԻՏԱՐ - (ականջ է դնում):

Ոտնաձայներ լսո՞ւմ ես:

2-ՐԴ ՍԱՆԻՏԱՐ - (ականջ դնելով):

Չէ, քեզ թվում է:

1-ԻՆ ՍԱՆԻՏԱՐ - Չի թվում, հաստատ բան եմ ասում:

Գոռգոռոցներ դրսից:

1.- Էստեղ մարդ կա:

2.- Ուրիշ ո՞ր պիտի փախչեին:

3.- Դ՛ուրը կոտրեք, դ՛ուրը:

Դռանը տեղացող հարվածներ: **Սանիտարները** ահաբեկված են, բայց և ունեն պայքարելու վճռականություն:

Աջակողմյան սենյակում լռում է երաժշտությունը:

ՀԱՂՈՐԴԱՎԱՐ - Կրկին բարև ձեզ: Եթերում լուրերի արտահերթ թողարկումն է: Որոնումները շարունակվում են: Ջոնի անունով մոլագարը դեռևս ազատության մեջ է: Ահա նրա լուսանկարը: Նրան տեսնողները կամ ծանաչողները թող զանգահարեն թեժ գծի հեռախոսահամարով: Ուշադրություն:

Բազմոցից պոկվելով՝ Էլիզաբեթը նստում է **Էկրանի դիմաց:**

Չախակողմյան սենյակում դուռը կոտրում են: **Մի քանի խելագար՝** գծավոր պիժամանեղով, **ներխուժում են սենյակ՝ շրջելով մահճակալը:** **Բժշկի դիակը,** զլորվելով, **բեմից ընկնում է դահլիճ: Սկսվում է ձեռնամարտ: Ճիչեր: Հիշոցներ:**

Այս ընթացքում հնչում է հեռու-տատեսային հաղորդագրությունը՝ դեպքերը ծավալվում են հաղորդագրության ներքո:

ՀԱՂՈՐԴԱՎԱՐ - Մայրաքաղաքի գլխավոր հոգեբուժարանում բունտ է: Ցուցարարները կոտրել են հոգեբուժարանի դռները՝ հոգեկան հիվանդներին ազատություն շնորհելով: Իրենց շարքերը համալրելու նպատակով զենք ու հագուստ են բաժանել հիվանդներին: Զգուշացե՛ք: Բոլորդ մնացե՛ք տներում: Քաղաքում զինված խելագարներ են վխտում:

Սանիտարները պարտվում են անհավասար մարտում: Հոգեկան հիվանդները ոլորում են նրանց թևերն ու տանում են: Տեսարանն ավարտվում է. «Զգուշացե՛ք: Բոլորդ մնացե՛ք տներում: Քաղաքում զինված խելագարներ են վխտում» նախադասությամբ:

Տեսարան յոթերորդ

Չախակողմյան սենյակում՝ մթություն:

Աջակողմյան սենյակ: Էլիզաբեթը պառկած է բազմոցին: Բացվում է դուռը, Անտուանը մտնում է ներս:

ԱՆՏՈՒԱՆ - (որախ): Որտե՞ղ ես, սերիմ:

Բազմոցից պոկվելով՝ Էլիզաբեթը վազում է նրան ընդառաջ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Վերջապես... (Գրկախառնվում են:)

ԱՆՏՈՒԱՆ - Գիտե՞ս, որտեղից եմ գալիս:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Որտեղի՞ց:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Հիմարների թագավորությունից: Չես կարող պատկերացնել, թե բթամտության ինչ արգելքներ են հաղթահարել:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - (ցնծությամբ): Դե արի նշենք վերադարձդ: Համ էլ կպատմես գլխովի անցածը:

Անձրևանոցն ու պայուսակը կախելով, Անտուանը գրկում է կնոջը, նստում են սեղանի մոտ:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Մի րոպե: (Փայտ է գցում վառարանը:) Որտե՞ղ է իմ սրտի բալասանը:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Ինձ թվում էր՝ քո սրտի բալասանը ես եմ: (Կոնյակի շիշը ամուսնուն մեկնելով:) Ահա:

Անտուանը լցնում է, ցրված մտքերը ժողովելով՝ դատարկում բաժակը:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Դե, պատմիր:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Սկզբում մտածում էի՝ կհամոզեմ ու կխուսափեմ փաստաթուղթը ստորագրելուց: Բայց հիմարի հետ վիճաբանելն անհնար է, որովհետև իր հիմարության դաշտում նա ամենաուժեղն է:

Բանը հասավ նրան, որ ինձ ուզում էին կալանավորել: Ինչ պիտակ ասես չկացրեցին. էլ ազգի դավաճան, էլ արկածախնդիր ու հեղափոխության թշնամի... Մի գաղտնիք ասեմ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Դե՛...

ԱՆՏՈՒԱՆ - Կեղծ ստորագրություն եմ դրել: Բթամիտ են՝ ահավոր: Մտքներով չանցավ, որ ստորագրությանս իսկությունը պետք է ծշտել՝ անձնագրում եղածի հետ համեմատելով: Սակայն դրանց այդքան խելք որտեղի՞ց:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Այնուամենայնիվ, ասածդ արեցիր:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Դատապարտում ես:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Ոչ, իհարկե: Ամեն գնով պահպանել ես մարդկային քո դեմքը: Միշտ էլ սիրել եմ քո հաստատակամությունը, գնահատել եմ՝ հպարտության թաքուն զգացումով:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ծնորհակալ եմ: Ինչո՞վ էիր զբաղված:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Զնել էի: Երազն ու իրականությունը խառնվել էին... Արթնացա հեռուստացույցի ձայնից: Գիտե՛ս, ինչ է եղել:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Հաստատ արտառոց մի բան են հայտարարել զոմբիացնող էս արկղով:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Այդպես էլ կա: Պատկերացնո՞ւմ ես, հեղափոխության, այսպես կոչված, մարտիկները բացել են հոգեբուժարանի դռներ-

ը՝ զժերին ազատություն շնորհելով: Հետո գենք ու հազուստ են բաժանել նրանց:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Հեղափոխություն՝ առանց կանոնների: Նպատակը արդարացնում է միջոցները: Ահա ևս մի չարչրկված ծշմարտություն, որը երբեք չեմ ընդունել ու չեմ ընդունելու:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Նրանք զինվոր են դարձրել հոգեկան հիվանդներին... մտածելն իսկ սարսափելի է:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Այո, սարսափելի է: Ի՞զարբելը չի վերադարձել:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Մի՞թե քեզ հետ չէր:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ինձ հետ էր մինչև շտաբ մտնելը, բայց հետո ինչ-որ մարդիկ մոտեցան, երևում էր, որ մտերիմ են, ու քույրդ գնաց: Կասկածներ ունեմ, Էլիզաբեթ, կասկածներ...

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Այսինքն...

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ինձ թվում է, Իզաբելը ևս ներքաշված է այս շարժման մեջ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - (դադարից հետո): Ճիշտ ես նկատել: Պայուսակի մեջ թռուցիկներ գտա քո գնալուց հետո: Ինչ կարող ենք անել:

ԱՆՏՈՒԱՆ - (և մի բաժակ լցնելով): Կխոսեմ նրա հետ, տեսնենք՝ ինչ դուրս կգա: Ամեն դեպքում՝ երեխա չի, որ փակենք տանը: Մարդուն պետք է առաջնորդել խելամտությամբ, քանզի ուժը ա-

տելություն է ծնում, իսկ պարտադրանքը՝ հակառակն անելու ցանկություն: Տեսնենք:

Բացվում է դուռը: Ներս են մտնում Իզաբելն ու Ջոնին: Վերջինս խիստ երկյուղած է, անհավասարակշիռ: Իզաբելը նրան բերում է ձեռքից բռնած, համարյա քարշ տալով: Ջոնին փորձում է փախչել, Իզաբելը կառչում է նրանից:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Առաջ արի, հայր, քեզ շատ էի կարոտել:

Փաթաթվելով հորը՝ Էլիզաբեթը համբուրում է նրան: Բոլորը սեղանի շուրջ են նստում:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Սոված կլինեք, ես հիմա...

ԻԶԱԲԵԼ - (քրոջը): Դա քիչ հետո... Դրսում հրաշալի աշուն է: Ես ու հայրիկը զբոսնում էինք կաղնիների պուրակում, Մանկական երկաթգծին հասանք: Ծոզեքարշը չկար: Բարձրացանք վագոն ու պատկերացնում էինք, թե վագոնն ինչպես է գլորվում ռելսերի վրայով՝ ձեղքելով աշնան քամին ու անձրևը: Ճիշտ եմ ասում, հայրիկ:

ՋՈՆԻ - (ցնցվելով): Այո... Վագոնն իսկապես շարժվում էր:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Թող Իզաբելն ու Ջոնին լվացվեն, իրենց կարգի բերեն, իսկ ես ձաշը կտաքացնեմ:

Հետո կընթերենք բոլորս միասին, կհիշենք հին-հին բաներ:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Լավ միտք է: Ես էլ մի բաժակ կխմեմ, անիճյալ լարվածությունը չի թողնում:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Դե, վեր կացանք:

Էլիզաբեթը գնում է խոհանոց, Ջոնին ու Իզաբելը դուրս են գալիս մյուս դռնով: Անտուանը խմում է: Դռան զանգ:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Տեսնես հիմա՞ ինչեր են ասելու...

Բացում է դուռը: Ներս են մտնում ենթասպան և երկու զինվոր, մեկը թուրքիկ բաժանողն է:

ԶԻՆՎՈՐ - Հանդիպումները շարունակվում են, Անտուան: Մեզ չէիր սպասում, չէ՞:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ստորագրել եմ, հիմա՞ ինչ եք ուզում:

ԵՆԹԱՍՊԱ - Քեզ հետ հարց չկա: Ջոնին այստեղ է:

Անտուանն ապուշ կտրած նայում է նրանց՝ փորձելով հասկանալ իր անելիքը:

ԹՌՈՒՑԻԿ ԲԱԺԱՆՈՂ - Ժխտելն անիմաստ է, տեղեկացված ենք վստահելի աղբյուրից:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ես չեմ էլ փորձում...

ԶԻՆՎՈՐ - Ուրեմն՝ որոտե՞ղ է, պիտի տանենք նրան:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Աղաչում եմ, ասացեք, ո՞ր եք տանելու Ջոնիին:

Ձինվորները հայացքներ են փոխանակում:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Երդվում եմ, երբեք չեմ քննադատի հեղափոխությունը: Օրինապահ քաղաքացի եմ եղել ու կլինեմ: Ազնիվ խոսք եմ տալիս ու խնդրում եմ: Ջոնիին հանգիստ թողեք: Թող մնա մեզ մոտ: Մենք կխնամենք նրան, կտանենք լավագույն մասնագետների մոտ: Գաբրիել Իսահակը հաստատ համոզված էր, որ նրա խելագարությունը բուժման ենթակա է:

ԵՆԹԱՍՊԱ - Գիտենք, որ խոշոր մտավորական ես, մեր իրականության լավագույն գրողներից մեկը: Եթե խոստանաս, որ լեզուդ շաղ չես տա այսուայնտեղ, կվստահենք քեզ այդ գաղտնիքը: Թեև գաղտնիք կոչվածը՝ գաղտնիք է այս պահի դրությամբ: Մի քանի ժամից հեռուստացույցով կիրապարակեն ճշմարտությունը:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ես կլռեմ, խոստանում եմ:

ՋԻՆՎՈՐ - Հոգեբուժարանի շենքն այրվել-ավերվել է: Բանտերը լեփլեցուն են: Չնայած խելագարությանը՝ Ջոնիին հանցագործ է: Ռազմական դատարանը նրան դատել է պատերազմի օրենքով: Ջոնիին գնդակահարելու են:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Չէ՛ որ խելագար է: Լրան փրկելու տարբերակ չկամ:

ԵՆԹԱՍՊԱ - Չեմ կարծում: Հրամանը գրպանումս է:

ԱՆՏՈՒԱՆ - *(հրեն հավաքելով)*: Այդ դեպքում ձեզ մի բան պիտի խնդրեմ: Երդվում եմ պատվովս, Ջոնիին այստեղից դուրս չի գա: Ձեզ հետ խոսում եմ ինչպես տղամարդը՝ տղամարդու հետ: Դուք էլ ընտանիք ունեք, ծնողներ: Խնդրում եմ, երկու ժամից եկեք: Կինս հիմա ընթրիք է պատրաստում, իսկ Իզաբելը Ջոնիին օգնում է, որ լվացվի ու մարդու տեսք ստանա: Ընդամենը երկու ժամ: Ի՞նչ կասեք:

Ձինվորականները լռում են՝ ասվածը ծանրութեթև անելով:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Հիմա կոնյակ կբերմ:

Բերում է կոնյակի չբացված շիշ, մեկնում նրանց:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Մնացեք ներքևում, մուտքի մոտ՝ փախուստի հնարավորություն բացառելու համար: Խնդրում եմ: Ընդամենը երկու ժամ:

ԵՆԹԱՍՊԱ - *(կոնյակի շիշը վերցնելով)*: Համոզեցիր: Երկու ժամ, ոչ ավել:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ծնորհակալ եմ, տղերք: Ձեր լավությունը չեմ մոռանա:

Ձինվորականները դուրս են գալիս: Մեռյակ են մտնում Էլիզաբեթը, Ջոնին և Իզաբելը: Էլիզաբեթը

բերում է ուտեստ, ափսեներ: Ի-
զաբելը օգնում է նրան: Մեղան են
օգնում: **Ջոնին խնամված, կռկկ**
տեսք ունի: Ի վերջո՝ հավաքվում
են սեղանի շուրջ:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Կարծես դռան զանգ
լսեցի...

ԱՆՏՈՒԱՆ - Մարդահամար են անց-
կացնում, ճշտում էին այստեղ
բնակվողների թիվը:

ԻԶԱԲԵԼ - Բաժակները լցրեք: Ինչ
հաճելի է, երբ բոլորս միասին
ենք:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Եկեք խմենք այս հան-
դիպման համար: *(Ջոնին.)*
Ճիշտ եմ ասում, հայրիկ:

ՋՈՆԻ - Ոչ, եկեք խմենք Մարիան-
նայի համար: *(Դուստրերին.)* Ձեր
մայրը չտեսնված կին էր:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Ճիշտ է, եկեք խմենք
Մարիաննայի համար, համա-
ձայն եմ հայրիկի հետ:

ԻԶԱԲԵԼ - Բառերը մի տեսակ ավե-
լորդ են դառնում: Ծնորհակալ եմ,
հայր: Խմեցինք:

Խմում են:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Տեսեք, ինչ կարկան-
դակներ եմ պատրաստել:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Դու միշտ էլ ընտիր
խորտիկներ ես պատրաստում:
Բողոքներ չկան:

ՋՈՆԻ - *(Անտուանին):* Չորս տարի է՝
ամուսնացած եք, բայց ձեն-ձուն
չկա: Չեք ուզում մի բան մտածել:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Ինչպես չէ: Արդեն

մտածել ենք: Մայիսին կծնվի
թոռնիկդ:

ՋՈՆԻ - Իսկապես: Դե լցրու, հո ա-
մեն անգամ չեմ հիշեցնելու:

ԱՆՏՈՒԱՆ - *(լցնում է, ապա՝ բաժակ*
բարձրացնում): Ես քիչ տարիներ
եմ ապրել այս աշխարհում, բայց
կարողացել եմ գտնել հետաքր-
քիր մի ճշմարտություն: Մարդը
սկսում է դավաճանել ինքն իրեն,
երբ ուրանում է սերը: Այս աշ-
խարհում բոլոր պտուղները գոյա-
նում են սիրուց. հողի պտուղը,
երկնքի պտուղները, որ կոչվում
են անձրև, ցող, ձյուն... Անձնվեր
աշխատանքի պտուղները... *(Ջո-
նին.)* Մենք քեզ հայր ենք կո-
չում, որովհետև սիրում ենք
անկեղծ ու անմնացորդ: Էլիզա-
բեթն ու Իզաբելը քո սիրո պտուղ-
ներն են, հայր, իսկ ամիսներ անց
թոռ ես ունենալու: Դու հարուստ
մարդ ես:

ԻԶԱԲԵԼ - Ինչ երջանիկ օր է այսօր:

Խմում են:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - Եկեք պարենք:

Մեղմ երաժշտություն: Պարում
են **Ջոնին ու Էլիզաբեթը և Իզա-
բելն ու Անտուանը:**

ԻԶԱԲԵԼ - Հիմա էլ ես եմ ուզում պա-
րել հայրիկի հետ:

**Փոխվում են գույգերով: Անտու-
անն ու Էլիզաբեթը նստում են:
Իզաբելը չի խոսում: Նա փաթաթ-**

վել է հորը՝ գլուխը կրծքին հենած: Մինչ պարում են Իզաբելն ու Ջոնին, ձախակողմյան սուր սենյակն է մտնում գծավոր պիժամայով մի խելագար: Նա վառվող մոմ ունի ձեռքին, ավուր պահպանում է դյուրաթեք կրակը: Ոչինչ չի խոսում, պարզապես քարշ է գալիս դեպի սենյակի անկյունը: Նստում է հատակին՝ ծնկները հավաքելով, խոնարհելով գլուխը: Լույ՝ մոմի կրակն է պահպանում: Քանի որ այս սենյակում մութ է, հանդիսատեսին նկատելի է ընդամենը խավար անկյունում անշարժ ուրվագիծը, իսկ մոմի կրակը պայծառ կետ է մթության մեջ: Խելագարի հայտնությունը ակնթարթային է: Նա չի շեղում հանդիսատեսին:

Աջակողմյան սենյակում շարունակվում է Իզաբելի և Ջոնիի պարը: Երաժշտությունը լռում է: Պարողները վերադառնում են սեղանի մոտ:

ԱՆՏՈՒԱՆ - Մի խոսք էլ հասունացավ, սպասեք, լցնեմ բաժակները:

ՋՈՆԻ - Թույլ կտամս ես ասեմ:

ԱՆՏՈՒԱՆ - (ժամացույցին նայելով):

Իհարկե, հայր, իհարկե:

ՋՈՆԻ - Ինձ թվում էր՝ ես ծեր եմ ու

ավելորդ: Տարիներ շարունակ տանջվել եմ խղճի խայթից, որովհետև չհասցրեցի իմ լավագույնը նվիրել կնոջս: Ես շատ հիմարություններ եմ արել: (Աղջիկներին.) Խնդրում եմ, ներեք ինձ, եթե կարող եք: Ապրել եմ իրականության մեջ խորտակված երազներով, իսկ կյանքս մղձավանջների շղթա է եղել: Բայց հիմա մտքերս պարզ են ու հստակ, կարծես երեք չեմ եղել հոգեբուժարանում: Թվում է՝ անտեսանելի մի ձեռք վերցրել է ինձանից ողջ տառապանքս՝ թողնելով հուշեր, որոնք պայծառ են և լուսավոր:

ԻԶԱԲԵԼ - Այո, հայր, կյանքը շարունակվում է:

ԷԼԻԶԱԲԵԹ - (թաց աչքերը սրբելով): Թող մեր բոլոր կորուստները մնան անցյալում:

ՋՈՆԻ - Ինձ վախեցնում է «անցյալ» բառը: Բայց հույս եմ գտնում սրտիս մեջ, երբ մտածում եմ ապագայի մասին: Եկեք խմենք լավ օրերի համար: Մենք բոլորս ունենք թաքուն աղոթքներ, որոնք չեն մոռացվում, իսկ Աստված իրականություն է դարձնում մեր նվիրական ցանկությունները, երբ մոտենում է ապրելու ժամը: Եկեք խմենք ապրելու համար:

Դռան զանգ: Բաժակ բարձրացրած նրանց ձեռքերը քարանում են օդում:

Ձախակողմյան սենյակի խելագարը մոտենում է բեմեզրին, փչում-հանգցնում է մոմը:

Դրամատուրգիա

գրական-գեղարվեստական հանդես

ISSN 1829-0701

© «Դրամատուրգիա», 2018
Տպագրվել է պետական աջակցությամբ

Խմբագիր՝
ԿԱՐԻՆԵ ԽՈՒՐՄԱՆՅԱՆ

Կազմը և էջադրումը՝
ՆԱՌԱ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆԻ

Նյութերն ընդունվում են մեքենագիր կամ շարվածքով:
Բնագրերը չեն վերադարձվում:

Հանդեսում տպագրված պիեսների բեմադրությամբ շահագրգիռ
թատրոնները դրանց օգտագործման թույլտվության համար
դիմեն անմիջական իրավատերերին՝ հեղինակներին:

Խմբագրության հասցեն՝
Երևան, Օրբելի 18/6, հեռ. 22-76-08

Ստորագրված է տպագրության 14.06.2018
Գինը՝ պայմանագրային:

Գրանցման վկայական՝ 01Մ 000089

Չափը՝ 70x100, 1/16: Ծավալը՝ 10.25 տպ. մասնույ:
Թուղթը և տպագրությունը՝ օֆսեթ:

Տպագրվել է
«Վան ԱՐՅԱՆ» ՍՊԸ-ը՝
ՀԳՄ «Լ. Զ. ՍՈՒՐՄԵԼՅԱՆ» տպագրատանը: